ION BÎRLEA • LITERATURĂ POPULARĂ DIN MARAMUREŞ

1
1
|

Coperta de *Tr. BilfuuDJncuf*
Supracoperta de *Perussi Anton*

ION BÎRLEA

LITERATURĂ POPULARĂ DIN MARAMUREŞ

Ediţie îngrijită
şi studiu introductiv de
IORDAN DATCU
Cu un cuvînt înainte de
MIHAI POP

II

EDIŢII CRITICE DE FOLCLOR — CULEGĂTORI

1968
EDITURA PENTRU LITERATURA

CÎNTECE POPORANE DIN MARAMUREŞ

(continuare)

II. CÎNTECE DE JALE ŞI SUPĂRARE

CARE DRĂGUŢA *ŞbO* LASĂ

Care drăguţa şi*o lasă,
Dău, Doamne, potică*m casă,
La picioare măr*gutîi *,
Trei doftori la căpătîi.
X Măr<gutîi să ntunflorească,
Mîndrum pat să putrezească;
Măr«gutîi n*a înflori,
Mîndrum pat a putrezi.

De la Mărie Tâşcan,
fată de 10 de ani, din Nănejti.

MULT M.AM RUGAT, DOAMNE, ŢIE

Mult m*am rugat, Doamne, ţie,
Să nu*mi dai urîtu mie:
Nu ştiu, Doamne, nu mă vezi,

Tot urîtul mid areţi,
De om drag mă tot deperţi.
Nu ştiu, Doamne, m*ai uitat,
Tot urîtul mi bai dat,
De om drag m*ai depărtat.
Urîtul şi cu dorul,
Tare«mbătrîne omul;
Iar urîtul cu jelea,
îmi îmbătrîne pe lelea. •
Decît cu urît mă culc,
Mai bine trei ani mă duc.
Decît cu urît mă scol,
Mai bine trei ani nu dorm.
Decît cu urît în casă,
Mai bine cu boalem oasă.
De boale popa ceteşte,
De urît nu pomeneşte;
De boale popa te sqoate,
Dar de urît nu te poate.

De la Petru Ardelean,
fecior de 22 ani, din Berbeşti.

MULT MĂ.NTREABĂ INIMA

Mult mămtreabă inima,
Bine mi*e ca la mama?
Eu zic zău, că nu min rău,
Lacrămile*mi vin părău.
Eu zic zău, că tot *mut* bine,
Pînă nun carne pe mine.
Tu, mîndrucă, tu, bolundă *,
Nu şedem crîşmă flămîndă,
Du*te*acasă si mănîncă.

Decît on bărbat urît,
Mai bine*on mîndru iubit.
Cît şezi cu el împreună,
Grăieşti tot cuvintem glumă;
Noaptea oricîtu«i de mare,
Ea tot mică ţi se pare.

De la Petru Ardelean, din Berbeşti.

DUS4I MÎNDRU LA GHERLA

Dusui mîndru la Gherla,
Vini*u«a şi m«a lua.
De*oi vede că nu mă ia,
M*oi duce din jos de moară,
Ş*oi cule(ge) obsîgă*m poală,
I*oi da mîndrului să moară.
O' să moară, o' să pieie,
O' pe mine să mă ieie.
Cui iu voia să mă ieie,
Meargăm Sighet şi mă ceie
La maiorul cel domnesc,
Că de acolo*mi poruncesc
Cu cine să mă iubesc.
Cu Ion ori cu Gheorghie,
Ori cu badea Vasalie.

De la Măria Tăşcan,
fată de 20 de ani, din Năneşti.

SĂNĂTATE BUNĂ, TIARĂ .. .

Sănătate bună, tiară,
De*oi trăi, cerca*ti»oi iară.
Sănătate bună, sat,
Să trăiesc, să te mai cat.
Dintr*o grădină cu flori,
Dacă mam fraţi şi surori.
Dintr<o grădină cu brazi,
Dacă n*am surori şi fraţi.
— Hei, tu, mîndruluţule,
Treci deluţu la Gherla,
Adă>ţi una cu brişcă*,
Său placă şi mlne/ta.
Şim ocol* s«adune vaci,
Numai voi nu vă>ţi fi dragi.
Şim ocol s*adune boi,
Oarbă de ochiiomîndoi.
Cînd ţi*a pune de mtncat,
în bliduţu nespălat,
Cu lingura de sub pat,
Pecum* n*ai fost învăţat.

De Ia Măria Tăşcan.

6

SĂRACA INIMA MEA

Săraca inima mea,
După cine se topecşte).
Dup*o frunză de lipan,
Dup*on cîne de izan*.

Dup*o frunză de cireş,
Dup*on cîne din Berbeşti.
Dup*on fir de tămăiţă,
Dup«on rău din Dumbrăviţă.
Dup*on fir de măieran,
Dup*on cîne de vădan*.

De la Măria Tăşcan.

7

FRUNZĂ VERDE DE SCORUŞ

Frunză verde de scoruş,
Zboară doi porumbi pe sjujs,
Neam iubit, mîndră, pe*ascuns,
Cine ni/o văzut, ni«o spus.
De ni»o văzut, mîndră, o fată,
Cunună în cap să maivă.
Şi de ni*o văzut ficior,
Fiu*ar moartea de pistol,
Să vadă cum îi cu dor.

De la Gheorghe Bîrlea, din Berbeşti.

8

FRUNZĂ VERDE N<AM SĂ CIUNT

Frunză verde nara să ciunt,
Nici poaicea să*mi şăd mult.
Foaie verde mi*oi ciuntă,
De pcaicea m*oi muta.

Care ia dorumainte,
Pînă*i lume ruare minte.
Şi eu doru ham luat,
Numai cu ochi am scăpat,
Să nu mă*mblătesc pe gard,
Cînd oi mere* săram sat.

De la Gheorghe Bîrlea.

9

PE LA NOI, PE VALEA GRASĂ

Pe la noi, pe valea grasă,
Pier oile de călbază *,
Caprele de vreme grea,
Fetele de jelea mea.
Sărută#mă, mîndră dragă,
Pînă miu cămaşa neagră.
Oapoi dacă mi*o voi la,
Trei şi patru mi*oi afla.
Dacă mi*o voi soponi,
Trei şi patru mi*oi găsi.
De*ar fi bătut Dumnezău,
Crucită * de la durzău *,
Lemnul din liagănul mieu,
Cum m*o legînat pe mine,
Să nu legîne pe nime.

De la Gheorghe Bîrlea.

CÎNTĂ CUCU.N VÎRF DE MUNTE

Cîntă cucum vîrf de munte,
Nimem lume nud aude,
Fără om mîncat de multe.
— Taci, cucuie, nu cînta,
Că nu te pot asculta,
De*amărît ce miă lumea.
Că pîn^am fost la părinţi,
N*am zis, cuce, să nu*mi cînti;
De cînd m*am înstrăinat,
Nu *min,* cuc, de*al tău cîntat.

De la Gheorghe Bîrlea.

II

SPUNE, MÎNDRUŢ, MÎNE.TA

— Spune, mîndruţ, mîne«ta,
Să*şi îngrădiâ(scă) grădina,
Tot cu pari si cu nuiele,
Nu u<atîtea besezi * rele.
Puie şi ruji în fereşti,
Că mie nu*mi trebuieşti.
Lîngă ruje, măgheran,
Nu*mi trebe din al tău niam;
Lîngă rujă, tămăiţă,
Nu*mi trebe din a ta viţă.

De la d«na Măria Borodi, din Berbeşti.

12

MÎNDRIOR, DE *MU* LĂSA

Mîndrior, de mm lăsa,
Uşte*ţi<se struţu* *n clop *,
Ca iarba pe lîngă foc.
Eu, mîndruţ, de ti*oi lăsa,
Uşte*mi«se cununa,
Ca iarba primăvara.
Ca iarba pe lîngă vale,
Primăvara cînd răsare.

De ta Măria Borodi.

'3

NU FI, MÎNDRUŢ, SUPĂRAT

Nu fi, mîndruţ, supărat,
Că vine primăvara,
Noi iară ni*om aduna:
La fîntîna codrului .
Este masa dorului,
De uiegi * e încărcată,
Ia, mîndruţ, şimchin*o dată,
Că la inimă mi*i baltă,
Că mi*s pruncă supăxată,
Şi din casă mi*s mustrată,
Şi de*afară mi*s toită*,
Şi de oameni rău grăită.
Ia, mîndrule, şi*mi închină,
Că mi*i baltă la inimă.

De la Măria Borodi,

'4

14

ZÎS.AI, MÎNDRU, ZÎSAI CÎNE . . .

Zîs*ai, mîndru, zîs*ai, cîne,
Că n*ai dragă ca pe mine.
Eu atîta am umblat,
Şi cu alta te<am aflat.
Mai hîdă şi mai bătrînă,
N*ai lua apă de>a mînă.
De*ai muri de setem casă,
Nici c*ai bea apă din vasă.
De<ai muri de somn în sat,
Nu te«ai culca*ntr*a ei pat.

De la Măria Borodi.

NĂFRĂMUCĂ DE MĂTASĂ

Năfrămucă de mătasă,
Mamă, drăguţu mă lasă.
— Lasăd şi tu, fătu mieu.
— L*aş lăsa, da*mi pare rău.
Ia uită*tem faţa lui,
Batăd, Doamne, hireşu*u.
Cînd îi lăut şi schimbat,
Nu*i fecior ca el în sat.
Cînd îi negru la cămeşi,
Da*i mai hireş decît toţi.
Cînd îşi iese la uliţă,
Stau fetele şid arată:
« Ni drăguţu tău, tu, fată! »
Ar putea să nud arete,

Că li*o fost drăguţ la toate;
Mai pe urmă mi<o fost mie,
Şi la toate li*e mînie.

De Ia Măria Borodi.

16

MAMĂ, PRETENELE MELE

Mamă, pretenele mele,
Să poată m*ar ţipa*m stele,
Şi m*ar fă de uşăm drum,
Din cenuşă, sopon * bun,
Şi m*ar face soponele,
Să se soponească iele.
Batăr * cît^s<or sorjoni,
Ca mine şohan * n*or fi.
Io*s albă fără sopon,
Hireşă * ca şi de domn.
Io*s albă nesoponită,
Roşie, nerumenită,
Ca si iele mai iubită.

De la Măria Borodi.

17

FRUNZĂ VERDE, LEMN USCAT

Frunză verde, lemn uscat,
Mîndruţ, cum te*ai îndurat,
De te*ai dus şi m*ai lăsat
Ca pe*o pasăre în gard,

La toţi oamenii de sfat.
Nu mi*e ciudă că te*ai dus,
Ciudă mi*i că nu mi*ai spus,
Şi nu mi*ai lăsat un răspuns,
Cu cine să mă iubesc,
Tare să nu mă topesc.
Nici de ştire nu mi*ai dat,
Inima *min* cu bănat * .
De ştire nu mi*ai făcut,
Pîn*oi muri nu te uit.
Nici atunci nu ti*oi uita,
Cînd mi«o pecetlui groapa,
Că ţi*o fost dulce gura.
Nici atunci ti*oi uita bine,
Cînd or trage lut pe mine,
Ş«atunci oi gîndi de tine,
Gam trăit, mîndrule, bine.

De la Susana Borodi,
fată de 20 de ani, din Berbeşti.

18

TRIMISU.MIO MÎNDRU CARTE

Trimisu*mi*o mîndru carte,
Că bo dus tare departe,
Şi s*o rugat să nud uit,
Că doară n*a şede mult.
Numai el o scris aşe:
— Hei, tu, mîndrulica mea,
Rogurte nu mă uita,
Că la vară*oi înturna.
— Hei, tu, mîndruluţule,
Eu cu drag nu te«aş uita,

Da nu voie(şte) tătuca,
Să fiu noră mîne«ta.

De la Susana Borodi.

'9

HEI, TU, MÎNDRULUŢU MIEU

Hei, tu, mîndruluţu mieu,
Dă mă*ta cu pumnum masă,
Cău trebe noră frumoasă,
Nu ca mine negricioasa.
Poate da şi cu palma,
Noră nu m*a căpăta.
Că dupacela m*oi duce,
Cea avea casă cu paie,
De mine bine săd paie.
Casa voastrăd drăniţită *,
Eu voi fi noră urîtă,
De mă*ta geneluită *.

De la Susana Borodi.

20

FRUNZĂ VERDE DE FOCŞOR

Frunză verde de focşor,
Am avut un drăgucior,
L*am ţinut tare cu frică,
Mama n*o ştiut nemică.
Căţiaua de vecina,
Ni<o luat bine seama,

Şi ni<o spus către mama.
Mamam seamă m*o luat,
Şim lădiţă m*o băgat.
Pe lădiţ*o pus lăcată
Şi»on mărmuraş * de piatră.
Eu deacolo miam văzut,
Fete cu ficiori jucînd,
Nurna mieu mîndruţ şăzînd.
Ioam fost iute şimfocată,
Siarn sărit de sub lăcată,
Şi i«am dat guriţă*o dată.

De la Susana Borodi

21

NU GÎNDIA, MÎNDRUŢ, MĂ.TA

Nu gîndia, mîndruţ, mă*ta,
Noră nu m*a căpăta.
Pentnon putregai de casă,
N*oi mai m£(re) la voi mireasă.
Pentru o rudă * de zvoră *
N«oi mai mere* la voi noră

De la Susana Borodi.

\

HAI, MÎNDRUŢ, SĂ DĂM MÎNA

Hai, mîndruţ, să dăm mîna
Că de noi grăie(şte) lumea;
Să dăm mîna de lăsat,
Să nu ne grăiascăm sat.

Uncie, mîndruţ, cum sadună
Doauă rele laolaltă,
Nau de ce grăi de altă,
Fără de dragostea noastră.
Cum ar fi ca să ni*o ştrîce,
Dor mare să ne mînînce.

De la Susana Borodi.

2
>

MĂI MÎNDRULE, PENTRU TINE

Măi mîndrule, pentru tine,
Multă scîrbă şi ruşine,
De la fraţi, de la vecine,
De la mamam toate zile.
De la fraţi, de la surori,
De la mamam toate seri.
Măi mîndrule, pentru mine,
Mă*ta mare lege ţine:
Sîmbăta, dumineca,
Să ne strice dragostea.
Spuned, mîndru, mîne*ta,
Ca să nu se cheltuiască,
Pînă să ne despărţească.
Pe noi nu nea despărţi,
Nici în casa*oarmeghi *,
Unde fac diliş * domnii,
Şi legiuiri fişcarăşii * .
Că de*or fâ(ce) legea mai mare,
De ce ni*om iubi mai tare;
De ce«or fâ(ce) diliş mai scurt,
De acee ni«om iubi mai mult.

De la Susana Borodi.

VINĂ, MÎNDRUŢ, SERILE

Vină, mîndruţ, serile,
Şascultă mustrările,
Cum mă mustră mămuca,
Mîndruţ, pentru gura ta.
J Cum mă mustra noşti pe mine,
Măi, mîndrule, pentru tine.

De la Susana Borodi.

²J

SPUNE, MÎNDRU, MÎNE.TA

Spune, mîndru, mîne*ta,
Ca să nu mă ocărâ(scă).
Că de sar fâ(ce) piatră de moară,
Tot ni*om iubi întno vară;
J Şi tată*tău bolovan,
Tot ni*om mai iubi într*on an.

De la Susana Borodi.

26

HEI, TU, MÎNDRULUŢU MIEU

Hei, tu, mîndruluţu mieu,
Şasearam trecut pe coastă,
Pe din sus de casa voastră.
Mă m casă se sfădiâ,

Şi de mine rău grăia.
Spuned, mîndruţ, mîne«ta,
Cu tine nu să sfădiâ,
De mine rău nu grăia.
Că noi atunci nuom lăsa,
Cînd mă«ta sa măcina,
în moară cu fărina,
Nici atunci, bădiţă, ba.
Pînă mă«ta a număra
Cîte stele sînt pe ceri,
Iarba de la trei hotări.
Nici atunci nu ni<om lăsa,
Pînă mă«ta a număra
Penele de pe doi cuci,
Frunza verde pe doi nuci.
Nici atunci, bădiţă, ba,
Pînă mă>ta a sămîna
Strat de mac în vîrf de ac.
Ded vede că macul creşte,
Poate trâ(ge) mă«ta nădejde.
Ded vede că macu seacă,
Spuned mîne'ta să tacă.

De la Susana Borodi.

27

NU FI, MÎNDRU, SUPĂRAT

Nu fi, mîndru, supărat,
Din doruţ ni«om fâ(ce) căruţ,
Ş>om trece peste dieluţ,
Cu obede din lemn verde,
Stiţele* din măghieran,
Buciumul * de odolean *,

Şi proţiapul de omac *,
Şi boii de ruji * de mac.
Şi ni*om sui în căruţ
Ş*om trece peste dialuţ.
Unde«nflorie(şte) piperiul,
Şi se ostoaie dorul,
N«om veni pînăd ceriul.
Unde»nflorie(şte) tămîia,
Şi s<ostoaie dragostea,
N*om veni pînău lumea,
Dacă nu voiecşte) mama,
Să grăiesc cu dumata.

De la Susana Borodi.

28

DU<TE, MÎNDRU, ŞI PEŢE<ŞTE>

Du*te, mîndru, şi peţe(şte),
Unde mă«ta te voiecşte),
Şi«ţi du o nevastă rea.
Eu m*oi face^o floare mîndră,
Tud avea nevastă hîdă,
Eu m*oi lâ şi nvoi schimba,
Şi drumuţu hoi călca.
Eu oi rîde, tu nud rîde,
Inima ţi s*a aprinde.
Eu oi grăi, tu nud grăi,
Inima ţi s*a topi,
Că tot cu urîtad fi.

De la Susana Borodi.

²9

CÎTE GRADINEI ÎN SAT

Cîte gradinei în sat,
Toate bruma li*o brumat.
Numai pe grădina noastră
O picat brumă mai groasă.
Pe on fir de măghieran,
Care n*amverzi şohan *.
Pe on fir de bosuioc,
Care n*amoverzi de loc.

De la Susana Borodi.

3°

DE M<A LUA CARE.MI PLACE

De nva lua care«mi place,
Mîndră cunună mi*oi face.
De m»a lua urîtu,
Nu mi*oi strîca sansiu * .
Ce boi lăsa să«nflorească,
Urîtul să*mbătrînească.

De la Susana Borodi.

3'

HEI, TU, MÎNDRULICA MEA

Hei, tu, mîndrulica mea,
Pînă umblam după tine,

Casanţi era văruită,
Şi cărarea zugrăvită,
Şim prilaz * aveai oglindă.
D<amu dacă te#an# lăsat
Pe cărare*o crescut scai
Şim prilaz oglindă mai.
Mîndrucad ca laptele,
Eu mămtorc cu spatele,
Şi grăiesc cu altele.
Cîte fete*s cu pieptare *,
Toatei strîmbe de spinare,
Numai a mea mîndrulea,
Driaptă ca şi secera.

De la Vasalie Moiş,
fecior de 21 de ani, din Berbeşti.

32

FECIORAŞI, CÎT VOI IUBIŢI

Feciorași, cît voi iubiţi,
Luaţi seamă toţi să ştiţi,
Fetele ce le iubiţi,
Nicicînd nu le părăsiţi.
Că voi de mi li*ţi lăsa,
Focu rău vor blăstăma.
Şi eu dacă am lăsat,
Ia cum m*o blăstămat:
Deie<ţi bunul Dumnezău,
Nouă boale şi lingoare *,
Ş'O păreche de friguri,
De cele ce mau liacuri.
Cînd îi coaie primăvară,
Patru să te scoatafară,

Doi de mîni, doi de picioare,
Să temtoarcă după soare.
Şi cu pită de un ban,
Să teajunŞi cu ea on an.
Să temtoarcă cu scîndură,
Te hrănească cu lingură.
Şiatunci să nu fi iertat,
Cînd oi fi eu moartăm pat.

De la Vasalie Moiş.

33

ZIUA CRUCII NU4 DEPARTE

Ziua Crucii nud departe,
Frunza de pe codru cade,
Codru prindea se rări,
Noi aşa n<om mai trăi.
Fostam betiag de murit,
Nici o mîndră *wo* venit,
Sămii pună mîna la cap,
Să mămtrebe de ce jac.
Pe cînd mă tămăduia,
Toate mîndrele vinia,
Si mie numii trebuia.
Şi mie nu mid de ele,
Ca lupuţului de miele,
Coalem vale pe vâlcele,
Cînd le află singurele,
Apoi să hrănie(şte) cu ele.

De la Vasalie Moiş.

34

MÎNDRĂ, MÎNDRULICA MEA

Mîndră, mîndrulica mea,
Măritase, nu şedia,
Nu te uitam gura mea.
Gura mea, moriscăm vînt,
Nu ti*oi lua, că mam rînd.
Gura mead morişcăm vale,
Şi de tine nu mid tare.
Tu, mîndră, gîndeşti cărnii placi,
Numai bai * şiamar îmi faci.
Tu gîndeşti că te iubesc,
Numai cît te celuiesc * .

De la Vasalie Moiş.

33''

FLORICE MÎNDRĂ DE GRÎU

Florice mîndră de grîu,
Vrutaş fi să nu te ştiu.
Pînă eu nu te ştiam,
Unde mă culcai durmeam.
Darnu de cînd team ştiut,
Nu pot durmi peaşternut,
Numai pe pămîntul ud.
Nu pot durmi pe lepedeu *,
Făr' pe uliţă în tău *.

De la Vasalie Moiş.

36

CARE FATĂ<ŞI LASĂ SATUL

Care fată*şi lasă satul,
Bat<o jelea şt bănatul * ;
Nu o bată tare rău,
Că mi ham lăsat şi eu.
Nu o bată tare*tare,
Că si eu mi boi lăsare.
Am cătat altul mai bun,
Facedar Dumnezău scrum.
Şi din scrum săd facă pară,
Să se ducă fum în tiară,
Să vadă şia mea tigneală *.
— Hei, tu, mămulica mea,
Halubele * din fetie,
Le scoate între hotară
Şi le fă focuţ şi pară.
Cine mia vede fumul,
Şti<ua cui id năcazul ;
Cine mia vede para,
Ştima cum mbe tigneala.
Frunză verde de şălată,
Mîndrăd horea* legînată,
La fata cea scuturată.
Mîndrud dorul legînat,
La feciorul supărat,
Cared taremstrăinat.
Frunză verde din doi fraţi,
Tu te duci, bade, te duci,
Tu te duci, bade sărace,
Da cu al tău dor ce*oi face?
— Face«tiu, mîndrucă, bine,
Că mai sînt voinici ca mine.
— Hei, tu, mîndruluţule,
Fie voinici citau frunză,
Dacă nu*s dea mele buză.
Fie cîtău frunzaui fagi,
Dacă mie nu *mus* dragi.
Fie cîtă frunzău jos,
Dacă tu, bade, numtorci.

De la Mărie Tăşcan,
fată de 20 de ani, din Nănesti.

37

DEPT.ACEE M.AI BĂNUIT

Deptacee * mai bănuit,
Depce * mam făgăduit:
Pe păduri de pribegit,
Fecior tînăr de trăit,
Cocoane de celuit *,
Io că mam făgăduit,
Codrului de pribegit.
Măghieran între vîrfuri,
Ia*te, mîndră, pe gînduri,
Nu şede pe sub garduri,
Cu răii de pe drumuri.
Nărocul trebe cinstit,
Nu cu toţi răii grăit.
Nărocul trebe purtat,
Nu cu răii de la sat.
— Măgheran verdem crucită,
Ce să ne facem, bădiţă?
Ne*am lua, nu ne putem;
Ne»am lăsa, nu nemdurăm.
Ne<am lua, şi sîntem fraţi,
Neam lăsa, şi sîntem dragi.

Batere focuţu, glas,
Dintra cui gurăai rămas?
Dintr<on car cu secherie *,
Din gura lui Vasalie.
Dintr*on car cu secheres*,
Din gură de lezieş * .
Batante focuţu, dor,
Cum nam botă* să te*omor,
Nici săcure să te tai,
Să nu*mi faci atîta bai.
Cînd în dial, cînd lîngă vale,
Inimioara rău mă doare.
Ies afară, văd on nor,
Nu pot, mîndră, deal tău dor.
Ies afară, văd trei stele,
Nu pot, mîndruţ, dea ta jele.

De la Măria Tăşcan, din Năneşti.

38

AM AVUT ON DRĂGUŢ DRAG

Am avut on drăguţ drag,
Nu săd iubăsc şi să tac?
Numai eu de lam mînat
La tîrguţ la Ţerigrad,
Numai el să«şi tîrguiască
On scul de mătasă albă,
Săd cos cămaşa cea dragă;
Nu ştiu cum o tîrguit,
Că peacol' omcredinţit *
Cu*o fată hîdă neagră,
Lui i*o părut tare dragă.
Pe cînd s*o plinit anu,

Poruncitu * *mi*o mîndru,
Pe o frunzucă de prun,
Să mă duc şi săd cunun.
Eumapoi am poruncit,
Pe o frunzucă de spin,
Din drăguţ nu*mi treabă fin.
— Hei, tu, mămulica mea,
Damar bunul Dumnezău,
Să se facă părul mieu,
Otavă * prin temeteu * .
Să se facă păr de vie,
Să o cosâ(scă) Vasalie:
Să o ţipe pe obloane *,
Să o ieie boiim coarne,
Domnişoarelem picioare,
Să nearunce prin ocoale * .

De la Măria Tăşcan, din Năneşti.

UNDEd MÎNDRĂ CU DORU

Unded mîndră cu doru,
Nu pot ara cu plugu,
Că sanină plugum dor,
Trag boii numai nu mor;
Şi sanină plugum jele,
Trag boii de rump tînjele *.

De la Gheorghe Rusu,
fecior de 21 de ani, din Berbeşti.

40

NU SE VĂJEA, MAMA, NU

Nu se văjea *, mamă, nu,
Măr de an şi cu de*amu,
Şi nici eu cu mîndru.
Măr de»amu şi cu de an,
Nici eu cu mîndră şohan *.
Eu tînăr ca loboda,
Ea bătrînă ca mama.

De la Gheorghe Rusu.

41

EU, MÎNDRUCĂ, TE*AŞ IUBI

Eu, mîndrucă, te*aş iubi,
Nu te*ai ştiut păstori*,
Gai avut o gură loatră*
Şi ni*o ştiut lumea toată.
Dacă ţbam văzut rîndu *,
Te*a iubi, mîndră, dracu;
Dacă ţbam văzut treaba,
Te*a iubi sărăcia.

De la Gheorghe Rusu.

42

Ş*ASEARĂ ŞI.ALALTĂSEARĂ

Şsaseară şbalaltăseară,
Cînta doi cocoşi pe*afară.

Doi cocoşi negri cînta,
Neamurile mă mustra,
Să mă las de bădiţa;
Cuvîntul nu baş călca,
De badea nu m<aş lăsa.

De la Gheorghe Rusu.

43

MÎNDRULUŢ DE LÎNGĂ NOI

Mîndruluţ de lîngă noi,
Nu venba peţi la noi,
Ci te du tu după vale,
Gacolo îi gazdă mare.
Casad mare, şurad mică,
Şi prin ocol nud nemică.
Pdngă * şură nud strînsură,
Cît ar duce«on pui în gură.
Şi în casă nud negoţ*,
Cît ar duce*on pui în clonţ.
Icws copilă tinerea,
Ş*on drăguţ îmi pot ţinea.
Mi se şede cu drăguţ,
Ca la pruncă cu liuluţ *.
Mi se şede sărutată,
Ca şi la pruncămfăşiată.
Mi se şede drăgostită,
Ca la pruncă ciupăită *.

De la Gheorghe Rusu.

44

DE CINE DORU SE LEAGĂ

De cine doru se leagă,
D-acelad cu minte slabă,
Pînăd lumea nud de treabă.
Sfo legat de o nevasă:
ŞiO lăsat tiara * în casă,
Şi pruncuţu mic în faşă;
S*o legat de on voinic,
Ş',o lăsat plugu la cîmp.
Şi de mine *s>o* legat,
Fost*am voinic ş*am s£ăpat.
Şi de mine s*o legat,
De doi ani în primăvară,
S*acum stă să mă omoară.

De la Gheorghe Rusu.

4J

POŢI, MÎNDRUCĂ, SĂMÎNA

Poţi, mîndrucă, sămîna,
De flori plină grădina,
Mîna mea nu luor ciuntă,
Clopu mieu nu *bor* purta.
Creşteţi, flori, şi înfloriţi,
Că mie numii trebuiţi,
Creşteţi, flori, cît gardurile,
Ş*astupaţi prilazurile *,
Nu v#oi ciuntă vîrfurile.
Poţi, mîndrucă, sămîna,
La fîntînă busuioc,

Că eu nu *boi* punem clop.
Nici nu *boi* duce la joc.
La fereastă păducei *,
Că eu *moi* mai sărim ei.

De la Gheorghe Rusu.

46

CETERUCĂ, GLAS DE CUC

Ceterucă *, glas de cuc,
Scoate pe mîndră la nuc,
Săd dau gură că mă duc.
Ceterucă, mîndru glas,
Scoate pe mîndram prilaz *,
Săd dau gură că o las.
Ieşi, mîndrucă, pînăm poartă,
Şi vezi dorul cum mă poartă.
Că umblu pe uliţi prin sat,
Ca şi on cîne turbat,
Şi mă duc noaptea pe drum,
Ca şi omul cel nebun.

De la Gheorghe Rusu.

47

TRANDAFIR DE PE IZVOR

Trandafir de pe izvor,
Spunemii, mîndre, mîndrior,
De ai alta mai cu dor,
în trei zile jac * şi mor.

De ai alta mai cu drag,
Eu mă culc şi jac în pat.

De la Gheorghe Rusu.

48

AUZI, MAMĂ, CUCU CÎNTĂ

Auzi, mamă, cucu cîntă,
Ieşi afară şid ascultă.
De cîntă pe creangămscată,
Poţi şti, mamă, că nu*s fată.
De cîntă pe creangă verde,
De mine să tragi nădejde.
Pe ce coastă cu holbură *,
Şueră mîndru din gură.
Şid cunosc pe şuerat,
Că id gîndu demsurat,
Şi pe mine de lăsat.

De la Gheorghe Rusu.

49

HEI, TU, BADE IONAŞ

Hei, tu, bade Ionaş,
Neom iubit de coconaşi *
Ş>acum temsori şi mă laşi.
Da<u<ar bunul Dumnezău,
Şasă prunci în patru ai,
Ş*aceia să«ţi fie de bai *.
Pe doi săd dai la»mpărat,
Pe doi de purcari la sat.

Doi pe tine să te poarte
Cu căruţ cu patru roate,
Pe la tîrguri, pe la toate.

De la Gheorghe Rusu.

DE*AŞ AJUNGE PÎN.ATUNCI

De*aş ajunge pîmatunci,
Să văd pe mîndră cu prunci,
Şi apoi săd deie slugi.
Cocoanele * slujnicele,
Bărbatu să umble«a cere,
Gapoi mi*ar fi pe plăcere.

Auzită de la Gheorghe Rusu.

LANULE, ROZMAL1NULE

— Lanule, rozmalinule,
Ce te legini aşa tare,
Cu vîrfuţu jos la poale,
Ori*s vînturi, ori răcoare?
— Cum foc nu m*oi legîna,
Că numai eu am auzît,
Că la mine ş*or vini:
Meşterii de la Vişauă *,
Cu săcuri, cu firiseauă",
Şi rn«or tăia coltişele *,
Şi m<or pune la ferşei *,

Si m*or scoatem drum de tiară
Şi m«or face drănicioare * .
Să drăniţe(ască) temnicioare,
Să robia fete*fecioare,
Fecioraş fără musteaţă,
Caremvaţăa strîngem braţă
Ş*a săruta cu dulceaţă.

De la Anuţa Bîrlea,
fată de 17 ani, din Berbeşti.

CÎNTĂ PĂSĂRICA<N CHIDRU

Cîntă păsăricam chidru*,
Scobori, Doamne, şimi ia gîndu,
Să numii steie tot la mîndru.
Eu gîndesc, mîndru gîndiâ,
Dămii, Doamne, să fie aşea.
Eu gîndesc şi el gînde(şte),
Pe picioare mă topie(şte),
El gînde şi eu gîndesc,
Pe picioare mă topesc.

De la Anuţă Bîrlea.

Si

PĂSĂRIUCĂ CU CUNUNĂ

Păsăriucă cu cunună,
Mîndru cînţi sara pe lună
Şi ziua pe vreme bună.
Cucuie, pasere vie,
Cîntăm codru să se ştie,
Care cu care să fie.
Să văd şi eu cu mîndru,
Fi*om laolaltă ori nu.
Să văd şi eu cu badea,
Fi<om laolaltă ori ba.
Cucuie, pasere neagră,
Cîntăm codru să s*aleagă,
Care cu care să tragă.
Că şi boiţii încă«s boi,
Şi trag în jug cîte doi.

De la Anută Bîrlea.

J4

MÎNDRUŢ, FLOARE DE SANSIU

Mîndruţ, floare de sansiu*,
Vrut«aş fi să nu te ştiu.
Eu de cînd mi te*am ştiut,
Nu pot durmi pe«aşternut,
Fără pe pămîntul ud.
Nici nu m>am culcat pe ţol,
Fără pe pămîntul gol.
Batante, mîndruţ, mîna,
Nu te văd cu săptămîna,
Şi eşti negru ca şi tina *.
Bată«mi*te, mîndruţ, bată,
Ciarcănu * de pdngă * lună,
Şi dreptatea mea cea bună.
Ciarcănu de pdngă soare,
Şi dreptatea mea cea mare,
Mîna mea, perina mea,

Care*ai durmit tu pe ea,
Ş#amu zici că nud aşa.
Nu te bată altu rău,
Fără carcoi zice eu.
Nu te bată alte rele,
Fără lacrămile mele.

De la Anuţă B'rlea.

55

CARE.ŞI UREcŞTE) DRĂGUŢA

Care<şi ure(şte) drăguţa,
Săd mînînce temniţa.
£1 atîta să robească,
Apam Tisă să stărpiască *,
Pietrile să putreziască,
Părinţii să nud cunoască.
£1 atîta să boliâ(scă),
Noauă boli, noauă lîngori,
Ş*o păreche de friguri,
De cele ce n*au liacuri,
Fără vara la tîrguri.
Din arat pînăm cărat,
Săd fie de tremurat;
Din culesul cînepii
Pînăm ruptu cămăşii,
Tot săd fie<a zguţăi *.

De la Susana Borodi,
fată de 22 de ani, din Berbeşti.

J6

DE TREI LUNI ÎN MIAZĂ*VARĂ

De trei luni în miază*vară,
Arde*mi inimioarăm pară.
Bătăr* cui să mă jeluiesc,
Nemica nu*mi folosesc.
Mă jeluiesc către soare,
Demineaţa cînd răsare.
Mă jeluiesc către lună,
Tot sara, cînd pleacăm lume.
Soarele mie mi*o spus,
Luna veste mi*o adus.
— Hei, tu, mîndruţule,
De n*om avea ceva sfadă,
Pune»om doru sub lăcată,
Fi*om, mîndruţ, laolaltă.
Hei, tu, mîndruluţu mieu,
Doru meu nu ţi *hoi* da,
Pînă tu că mid lăsa
Tot zălog * guriţa ta,
Sprincenele chizăşie *,
Că mi*ai fost drăgucior mie.

De la Susana Borodi.

S7

NU GÎNDI, MÎNDRUŢ, CĂ.MI PASĂ

Nu gîndi, mîndruţ, că*mi pasă,
Că ai zis că nu«s frumoasă.
Zis*ai, mîndruţ, de mînie,
Că nu m»o dat tata ţie;

Ş*ai zis, mîndruţ, de năcaz,
Gai văzut că eu te las;
Ş«ai zis, mîndrior, de but *,
Gai văzut că eu te uit.

De la Susana Borodi.

J8

ÎN CEL VÎRFUŢ DE OBCINĂ

în cel vîrfuţ de obcină *
Este*o cruce de cetină;
Sub cetină este«on struţ *,
Du«te ciuntăd, mîndrulut.
Du*te, mîndrulut, şid ciuntă,
Şi de*a mea dragoste uită;
Du*te, mîndrulut, şid iea,
Şi uită dragostea mea.

De la Susana Borodi.

J9

MÎNDRUŢ, DE MW ZĂBOVI

Mîndruţ, de mid zăbovi,
Cum m>ai lăsat mid găsi.
Ded şede pînă la vară,
Usca*m«oi ca şi o pară.
Ded şede pînă la toamnă,
Usca*m*oi ca şi o poamă,
Ca o poamă pe şutau *,
Mîndrulut, de dorul tău.

De la Susana Borodi.

60

DU<TE, DOR, PE CEL IZVOR

Du*te, dor, pe cel izvor,
Unded găsi pe Ion.
De lid găsi, dor, culcat,
Spuned că m*am măritat,
De la noi a treia sat.

De la Susana Borodi.

61

HEI, TU, MÎNDRULUŢULE

— Hei, tu, mîndruluţule,
Cînd îi trece pe la noi,
Nu te uita drept în curte,
Că eu am duşmane multe.
Ci te uită peste sat,
Să gîndiâ(scă) că m*ai lăsat.
Şi te uită la pămînt,
Să gîndiâ că ni*am urît.

De la Susana Borodi.

6l

MAMĂ, NU MĂ SUDUI

— Mamă, nu mă sudui *,
Batăr * de unde*oi vini.
Numai eu, mamă, m*oi duce

La crucită cea picată,
Nu mm vede niciodată.
Crească*ţi iarba în grădină,
Pe ciudă că ţi*oi fâ(ce) tină.
Crească«ţi mare otava,
Pe ciudă că ţi*oi călca.
Mamă, din prăguţu tău,
Crească<ţi iarbă şi durzău *,
Pe ciudă c*oi vini eu.
Vreai, mamă, cîteodată,
Sărnii vezi urma pungă * şatră *,
De*al meu picioraş călcată.
Ţi*a vini, mămucă, dor,
Sărnii vezi urma prin ocol *,
Călcată de*al meu picior.
Peste*o lună şid vede,
Ce*o plătit slujbuca mea,
Şi cea bună şi cea rea.
Batăr unde m*ai mînat,
Fost*am gata şi»am plecat.
S*o văjit * de*am zăbovit,
Acasă dacam venit,
Prins*ai şi m»ai suduit.
Nu ţi<o părut, mamă, bine,
Că nu te fac de ruşine,
Pe tot niamul şi pe tine.

De la Susana Borodi.

63

LELIŢĂ, POALE CIURATE

Leliţă, poale ciurate*,
Rău te*am visat astămoapte.

Că năframa ta cea nouă,
Era ruptă tomnam doauă.
Nu ştiu, dragă, ce«a mai fi,
Poate că nuom despărţi.
De ni*om despărţimtr*o sară,
Poate că ni*om iubi iară;
De ni*om despărţimtno zi,
Şohănit * nu ni»om iubi.

De la Susana Borodi.

64

CA PE MÎNDRU NU VĂD OM

Ca pe mîndru nu văd om,
Nici pe lucru, nici pe somn,
Nici pe mersu drumului,
Nici pe pusu dopului *.
Nici pe mers, nici pe vinit,
Nici la dulce drăgostit,
Nici pe mers, nici pemturnat,
Nici dulce la sărutat.
— Hei, tu, mîndruluţule,
Clopu tău şi rujile*,
Ochi şi sprincenele,
Celuiesc * cocoanele * .
M*o celuit şi pe mine,
De nu văd ca şi pe tine.
Mîndruţ, a tău sărutat,
Şi rîşu cel desfătat*,
Şi pe mine nvomşălat,
De nu văd ca ţinem sat,
Nici holtei, nici însurat.

De la Susana Borodi.

6J

MÎNDRUŢ, CÎND OI MURI EU

Mîndruţ, cînd oi muri eu,
Vină la mormîntu mieu,
Şi roagă pe Dumnezău
Să*mi ierte sufletul meu.
Te întoarce con cuvînt,
Ş*apoi zi cătră mormînt:
— Morminte, groapă săpată,
Lasă»mă s*o văd o dată.

De la Suzana Borodi.

66

NUd BAI, NU, MÎNDRULE, NU!

Nud bai, nu, mîndrule, nu!
Nud bai, nu, că m*ai lăsat,
Sară*mi ochii, de*am zbierat.
Num*on deget mi*oi întinde,
Trei şi patru mi*oi cuprinde;
Numai mi hoi cîrliga,
Trei şi patru muoi afla,
La tine nu m*oi uita.

De la Susana Borodi.

67

DU/FE, MÎNDRUŢ ŞI MĂ LASĂ

Du*te, mîndruţ, şi mă lasă,
Fă voia mîne«tam casă,
Să nu moară mînioasă.
Mînioasă de*a muri,
Nu s*a putea hodini,
L*amîndoi păcat ni«a fi.

De la Susana Borodi.

68

CÎTE FLORI ÎS PE ON RÎT

Cîte flori îs pe on rît *,
Toate zic să mă mărit,
Numai una de pe laz *,
Tot zice să mă mai las,
M*a mînca de mult năcaz.

De la Susana Borodi.

69

HEI, MĂMUCĂ, AŞ<AM GÎNDIT

Hei, mămucă, aş*am gîndit,
Că mi*s fir de măghieran,
Nu m*oi veştezi şohan * :
Da mi*s fir de rozmolin *,
Mă veştezesc cîtilin * .

De la Susana Borodi.

70

SĂRACA INIMA MEA

Săraca inima mea,
Iar«o prins a mă durea,
Săraca şi a mea inimă,
La miazănoapte suspină.
Săraca inima mea,
Rabdă*mă, nu mă durea.
De*oi putea, ti*oi mîngîia,
De nud rămîne şi*aşea.
Fii, inimă, răbdătoare,
Ca pămîntu sub picioare;
Rabdă, inimă, şi taci,
Ca pămîntu cared calci.

De la Susana Borodi.

71

MĂI URÎTE, MOHORÎTE

Măi urîte, mohorîte,
Nu ţi»o spus mama cu bine,
Că nu m*a da după tine?
Şi ţi«o spus şi*a doauă oară,
Că mai bine mă omoară.
Ti*o poruncit şi»a treia oară:
Mai bine moarte mi*a fâ(ce),
După tine nu m*a da.

De la Susana Borodi

72

SĂRACA MAMĂ CU FETE

Săraca mamă cu fete,
Cum le ţine şi le creşte,
Şi le dă şi nu le vede.
Şi le ţine pemcrezare,
Şi le dă şi nu le are.

De la Susana Borodi.

73

HEI, TU, MÎNDRULUŢU MEU

Hei, tu, mîndruluţu meu,
Vai de însuratu tău,
Şi de măritatu mieu,
Milăd şi lui Dumnezău,
Dipce* trăim aşa rău.
Mîndrulut, cînd am fost fată,
N*am mai gîndit niciodată,
S*avem şcîrbă laolaltă.
Da de cînd îs măritată,
Scîrbam casă nud ciuntată*,
Traiu rău de loc mă gată,
Dipt acee**s aşa uscată.
Scîrbam casă nu se ciuntă,
Nici traiu rău nu mă uită,
Dipt acee*s aşa trecută.

De la Susana Borodi.

74

FRUNZĂ LATĂ DE PE BALTĂ

Frunză lată de pe baltă,
Fostu*mi#o bine odată,
Şi s*o*mtors frunza pe tău *,
Ş<amu mid boghet * de rău.

De la Susana Borodi.

7S

IUBITO, MAMĂ, IUBIT

Iubit*o, mamă, iubit,
Tot Vasalia popii,
Pe Ileana Sentii.
Atîta că *s<o* iubit,
Pînă ce s*omcredinţit * .
Mama lui o auzit
Şi pe ea o ocărit.
Numai ea o zis aşe:
— Dă«mi, mămucă, oglinda,
Să mă cat eu în dînsa.
De mid faţa veştezită,
îs cocoană * ocărită.
Na*ţi, mămucă, oglinda,
Că faţa mid veştezită,
Inimioara mid topită,
Că*s cocoană * ocărită.
Fă, mămucă,*aşa de bine,
Şi te du la Vasalie,
Şid spune să nu se gate.

Nu se gate de nuntit,
Că Ileanăd de murit.
Mă<sa mîndru s*o gătat,
La Vasalie*o plecat.
Şi cînd acolo sosia,
Vasalie da prînzia.
Numai el aşe o zîs:
— Haida, soacră, să prînzim.
— Eu n»am venit de prînzit,
Ce*am venit de povestit,
Să nu te gaţi de nuntit,
Că Ileanăd de murit.
Prînzum masă *bo* lăsat,
La stavă * şi*o de«alergat,
Murguţu şi *bo* luat,
Şi pe el omcălecat,
La Ileana o plecat.
Şi cînd acolo sosiâ,
După Ileana clopoţia.
Noauă popi o prohodia,
Trei din casă o scoţia.
Numai el o zis aşe:
— Cine*o făcut sălaşu *
Nud primească pămîntu.
N<o mai pus o bucăţia
Sămcap şi eu lîngă ea.
Numai mă'sa o zis aşa:
— Vasali, dragu mamii,
Sînt pe ceri destule stele
Şi cocoane frumuşele,
Ţid alegemna din ele.
— Hei, tu, mamuleana mea,
Şi luniţad luminoasă,
Nud ca mîndră de frumoasă,

De la Susana Borodi.

76

HORILE DIN ASTĂ LUME

Horile din astă lume,
Ştiu că nu le*am pus eu nume.
Că si eu le*am auzit
De omuţu cel scîrbit.

De la Susana Borodi.

77

BATANTE FOCUŢU, LUME

Batante focuţu, lume,
Şi pe cine *ţuo* pus nume,
Bine nu ţi*o ştiut pune.
Ţi*o pus floare mohorîtă,
Ca să«mi fii, lume, urîtă;
Nu ţi*o pus florice albă,
Ca să*mi fii, lume, mai dragă.

De la Susana Borodi.

7»

CARE MAMĂ NAŞTE FETE

Care mamă naşte fete,
Şohănit * raiul nud vede;
Nici mamuca n*a fim bine,
Dipce * m*o făcut pe mine.

De la Susana Borodi.

79

RĂU ÎMI PARE TARE MIE

Rău îmi pare tare mie,
După struţu * din fetie;
Atîta săd fi fetită,
Pînă s*o fi veştejită;
Atîta săd fi purtată,
Pînă ce s*ar fi uscată.

De la Susana Borodi.

80

SPUNE, MÎNDRU, MÎNE/TA

Spune, mîndru, mîne*ta,
Să nu mă tot ocăra (scă).
Că eu nu o ocărăsc,
Fă' pe tined poruncesc * .
Să te schimbe, să te gate,
Să te mîiem jos pe sate,
La cele cu coş * pe spate.
La tîrguţ la Sînt llie,
La poduţ la teglerie * ,
Să*ţi aducă veste ţie,
Că eu, mîndruţ, nom avut
Cîtă mă'ta da*o vrut.

De la Ileana Ardelean,
fată de 12 de ani, din Berbeşti.

81

CA CUCU NU ŞTIU CÎNTA

Ca cucu nu ştiu cînta,
Dintnon dial nu pot strîga,
Cum îmi petrec viaţa.
Nu ştiu cînta ca cucu,
Nu*mi pot spune amaru,
Tomna * cătră tot omu.

De la Ileana Ardelean.

82

DE S,AR FA(CE) CERIU HÎRTIE

De s«ar fa(ce) ceriu hîrtie,
Şi luna cănţălărie,
Şi soarele domn să scrie,
Şimcă nar putea să ştie
Ce mid la inimă mie.
Făr*o pruncă de doi ani.
Dar şi prunca se alină,
Inima tot îi suspină.
Doar şi prunca tot saşează,
Ochii mei tot lăcrămează.

De la Ileana Ardelean.

83

FRUNZUCĂ VERDE DE RÎT

Frunzucă verde de rît,
Mult mă mir de ceam iubit:
Muşuroi înţelenit,
Ce*o fost în sat mai urît;
Muşuroi cu iarbă verde,
Ce n»o iubit alte fete.

De la Ileana Ardelean.

84

MORŢIŞORII TĂI, NĂCAZ

Morţişorii tăi, năcaz,
De tînărăm ţineam tras;
De*oi mai trage şi la vară,
Mai bine să mor peastară *.
Şi la vară de*oi mai trâ(ge),
Să najung demineaţa.

De la Ileana Ardelean.

8/

DIN CE VÎRFUŢ DE GUTÎI

Din ce vîrfuţ de Gutîi *,
Mîndră grădinămgrădii.
Mult am dat de ceam arat,
Multe flori am sămănat.

Pe cînd o fost de plevit *,
Mămuca m<omcredinţit * ;
Pe cînd o fost de purtat,
Mămuca m*o măritat.
Numai eu leam blăstămat:
Creşteţi flori si înfloriţi,
Că mie nu*mi trebuiţi.
Dacă n»am avut noroc,
Să vă port un an la joc;
Dacă n<am avut tigneală *,
Să vă port în joc la vară.

De la Ileana Ardelean.

86

MULT MĂ MUSTRĂ IEDERA

Mult mă mustră iedera,
Că nu*s verde ca dînsa.
Poate fi iedera verde,
Că tot în pădure şede.
Iedera nare picioare,
Nici nud pălită de soare.
Nici de soare nud pălită,
Nice nu treabă plevită.
Nici de vîntuţ nud suflată,
Nici de ploaie nud plouată,
Eu de vînturi îs suflată,
Şi de ploaie mi*s plouată,
Eu de vînturi îs zbicită,
Şi de soare mi*s pălită,
Că*mi petrec lumea scîrbită.
Scîrbită*s fără de seamă,
Nici am tată, nici am mamă.

De la Axene Ardelean,
fată de 18 ani, din Berbeşti.

87

DE*AR FI DOR PE CÎT URÎT

Dear fi dor pe cît urît,
N<ar încape pe pămînt.
Dear fi dor pe cîtă iarbă,
Dear muri lumea de dragă.
Daşe dor îi mai puţintel
Şi plinăd lumea de el.
Pe mine cu pe badea
Ne grăie(şte) toată lumea,
Că ne*mpărţim dragostea.
Pe mine cu pe mîndru,
Da ne grăie tot satu,
Că neam împărţit doru.
Cînd niam prins a ne iubi,
Puţinei *nvo* putut şti.
Cînd am prins a ne lăsa,
Ni«o ştiut toată lumea.
Cînd neam prins a ne urî,
Ni«o ştiut toţi oamenii.
Niam iubit, mîndruţ, peascuns,
Coita * vecina *nvo* spus.
Şi cine *nvo* spus pe noi,
Fied plugu fără boi,
Staulu * fără de oi.
Cine strîcă dragostile,
Striced grîu paserile,
Şi mălaiu piţiguşii,
Şi mintea din cap greluşii.

De la Ileana Ardelean.

88

CÎNTĂ ŞI SĂRACU CUCU

Cîntă şi săracu cucu
Că *uo* spart dujmanu cuibu.
Taci, cucuie, nu cînta,
Că cuibu iar ţi bom fâ(ce).
Cucuie, cucuţule,
Mută*ţi cuibu deacolea,
Goi vini odată bat,
Şi ţid găsi cuibu spart,
Şid fi tare supărat.

De la Gheorghe Ardelean,
fecior de to de ani, din Berbeşti.

89

CÎNTĂ, CUCE, DEd CÎNTA

Cîntă, cuce, ded cînta,
Să văd cîţi ani mid cînta.
De mid cînta puţintei,
Bucura*m<oi eu de ei.
De mid cînta multişori,
Da ti'oi blăstăma să mori.
Cucuie, de ce nu cînţi,
O' nai frunză să mînînci?
— Frunză am bughet* de lată,
Da mid lumea supărată.

De la Ileana Ardelean.

90

MÎNDRUŢ, CÎND OI MURI EU

Mîndruţ, cînd oi muri eu,
Vină şbmi fă copîrşău * ;
Pune cruce de aramă,
Neam iubit o bună samă;
Şbmi pune cruce deargint,
Tare bine mam iubit.
De miai fost drăguţ cu drag,
Da*mi pune cruce la cap.

De la Axene Ardelean.

9'

TU, MÎNDRULE, CE.AI GÎNDIT

Tu, mîndrule, ceai gîndit,
Cînd gura ta m*o urît?
Eu portu mi boi cerni,
Şi pe tine tboi jeli.
Să ai, mîndrulut, a şti,
Eu portu mi boi trimete.
L*oi trimetem soponele *,
Şi faţa la rumenele *.
Ca să vază orişicine
Că nu team jelit pe tine.

De la Ileana Ardelean.

9*

CREŞTE, PĂDURE, TE<NDEASĂ

Creşte, pădure, temdeasă,
Numatîta calemi lasă;
Lasă*mi cale şi cărare,
Săd duc badii demîncare.
Căd într*o temniţă mare,
Cu fere pe la picioare.
Fierele*s de noauă fonti *,
Musai, bade, să le porţi;
Fiereles de un fontuţ *,
Lia purta mîndru răruţ.

De la Gheorghe Ardelean.

9)

TRECUI SARA PE SUB CURTE

Trecui sara pe sub curte,
Strîg pe mîndru, nu maude,
Şi deaude nu*mi răspunde.
— Auzi*mă, suflet bade,
Că tiam iubit cu dreptate.
La inimă miai fost drag,
Dea ta dragosteamu zac.
La inimă miai plăcut,
Dea ta dragosteam jăcut *.
Team ţinut de mîndrior,
Tuai fost vierme muşcător.
Team ţinut de drăguţ drag,
Tuai fost vierme şi*ai muşcat.
Cu gura mai sărutat,

Din limbă verin * miai dat,
Nu teai temut de păcat,
Că ti'or ţipa * draciim iad.
Şid fi talpa iadului,
Căpătîie dracului,
Pînă*n vecii veacului.

De la Elisabeta Borodi,
fată de 20 de ani, din Berbeşti.

94

NUMI LEGA, MAMĂ, LUMEA

Nu«mi lega, mamă, lumea,
Cu cine nu mid voia.
De mid lega, mi*o leagă
Cu cine să*mi fie dragă.
Lasă^mă să mi*o leg eu,
De mia fi bine, de rău,
N*oi vini la pragu tău.

De la Elisabeta Borodi.

9J

BATE, DOAMNE, PE*ACELA

Bate, Doamne, peacela,
Careşi înşală drăguţa,
O înşală şi n«o ia,
Bated, Doamne, cu ced vrea.
Bated, Doamne, cît de tare,
Să naiba pită şi sare.

Nici sare în sălăriţă *,
Nici pită pe poliţă*.
M*am aflat dat gîndului,
La curţile dorului.
Unde*s porţile deschisă,
Mîndrele pe table scrisă.
Numai doru nvomtrebat:
Eu pe*acolo ce*am cătat.
— Cat pe cel cu curea lată,
Sus îi Dumnezău săd bată,
Că mămvăţiâ sărutată,
Ş<amu m«o lăsat uitată,
Dumnezău din ceri săd bată.
Şi mămvăţiâ a iubi,
Ş«amu mă las*a dori,
Dumnezău har pedepsi.
Cat pe cel cu pană verde,
Că mă tem că mi boi pierde.
Că ham mai pierdut o dată,
Şi ham aflat la o fată,
Ş*aceea nemăritată,
Ca mărgeaua nenşirată.

De la Susana Borodi.

96

AUZIT.AM DIN BĂTRÎNI

Auzit*am din bătrîni,
Căd rea pita la străini.
Da eu unu mam crezut,
Pînă iruam dus ş*am văzut,
Pita străinului,
Galbînăd ca bulbucu *,

Amarăd ca pelinu.
Cernutăd prin sîtă deasă,
O mînînci plîngînd prin casă.
Da pita de la mama,
Ded neagră ca şi tina *,
îi dulce ca şi mierea.
Cernutăd prin sîtă rară,
O mînînci rîzînă pe*afară.

De la Susana Borodi.

97

TRIMETE, MÎNDRULE, CARTE

— Trimete, mîndrule, carte,
Să văd cît eşti de departe.
— Eu, mîndră, nu ţhoi trimete,
Gam suit pe car de foc,
M*am înstrăinat de loc.
Ş«am suit pe car de pară,
M«am înstrăinat în tiară.
— Trimete, mîndrule, carte,
De trăieşti să te<agodiesc *,
Ded muri să te jeliesc.
Ded trăi thoi agodi,
Şi ded muri tboi jeli.

De la Elisabeta Borodi.

98

MÎNDRULUT, LA CASA VOASTRĂ

Mîndrulut, la casa voastră,
Strîngă<se lumea cu groază.

Ardă foc, nu se potoală,
Toţi a voştri să iasafară,
Tuacolo să arzi cu pară,
Cum mai făcut de moşcoală * .
Iasăa voştri, potoală toţi,
Tu din casă să nu iesi.
Ceacolo să te topeşti,
Cum mai făcut de besezi * .

De ta Elisabeta Borodi.

99

ARDĂ FOCU ACEE CASĂ

Ardă focu acee casă,
în care mîndrud la masă.
Ardăd focu acela pat,
în cared mîndru culcat.
Casa să o ardă foc,
Fata să naiba noroc,
Că m*o fript ca şi cu foc.
Casa să ardă cu pară,
Fata să naivă tigneală *,
Rău m*o fript ca şi cu pară.

De la Elisabeta Borodi.

îoo

PE CASA LUI VĂSĂL1CĂ

Pe casa lui Văsălică,
Sînt doi pui de rîndunică.

Unu zboară, unu pică,
Unu zice cătă altu:
— Hai, sorucă, să zburăm,
Colom sus la răsărit,
Pestea mămuchii mormînt.
Mămuca ma ddntreba:
Că*nsuratu*s«o tata?
Tata că s*o ddnsurat,
Rea maştihă * mi*o luat.
Damar Dumnezău să deie,
Să moară maştihaacee.
Croncii * s*o ducă la moară,
Cioarele s*o facă pită,
Cum am rămas de istită *.

De la Anuţă pop,
fată de 8 ani, din Berbeşti.

IOI

MĂGHIERAN DE SUB FEREASTĂ

Măghieran de sub fereastă,
Rogu*mi*te du*te acasă,
Că urîtud lîngă foc,
îşi păleşte cel cojoc,
Si<si uscă cele obiele,
Usea*s*ar şi el cu ele.
— Tu nevastă, tu*mi zici mie?
— Eu, bărbate, nu*ţi zic ţie,
Ci horesc *, mă tînguiesc,
Aşad rîndu nevestesc.

De la Axene Ardelean,
fată de 16 ani, din Berbeşti.

102

FRUNZĂ VERDE, BOB ŞI LINTE

Frunză verde, bob şi linte,
Descunună*mă, părinte,
Că de mid descununa,
O sută de zloţi ţhoi da.
Eu cu cît nu m*oi plăti,
Slujnicuţă m*oi nămi *.
Nouă ai * la nouă crai,
Şi on an la pătrupop,
Să»mi deie lumea slobod.
Tot să ţip * pînzătura *,
Şi să«mi deie cununa,
Să mierg fată la mama.
Să mă văd odată fată,
Da*mi*aş argintu din ladă.

De la Ileana Ardelean.

103

SPUNE.MI, MÎNDRUŢ, DE ŢI.S DRAGĂ

Spune*mi, mîndruţ, de ţi*s dragă,
Să«mi cumpăr năframă niagră.
Spune«mi şi de ţhs urîtă,
Să>mi cumpăr mai mohorîtă.
Mohorîtă din Braşău,
Mîndrulut, în butul * tău.
Mohorîtă din Borşa *,
Tot în butul mîne*ta.
C«o zis că nu mid lua.
Nu mă lua, nu rmvmbiu,
Batăr * nu«s gazdă, mă ţiu,
Nu mă ieie, nu mid hia *,
Fied noră sărăcia.

De la Ileana Ardelean.

104

FRUNZĂ VERDE DE MĂR ACRU

Frunză verde de măr acru,
Betiagu* d mîndru săracu.
De s«a văji * şi*a muri,
Cine biată ha jeli?
L«or jeli susănancele *,
Că li»o purtat inelele.
L*oi jeli şi eu oliecuţă,
Că mbo dat o veriguţă*,
Şhntr*on an i*am fost drăguţă.

De la Anuţă Pop, de 8 ani, din Berbeşti.

IOJ

BATĂ/FE, MÎNDRĂ, PE TINE

Bată*te, mîndră, pe tine,
Cîte m*o bătut pe mine.
Că de luni demineaţa,
Pînă sîmbătă seară,
N*am cu ce te adăpa.
Cînd a fi din cea deapoi,
Fime*a rău la amîndoi.

Cînd ţi'oi trece prin ocol,
Ţi«oi lăsa juguţul gol,
Să vezi cum îi de uşor.
Cînd îi trece pemlicioară,
Ţi*oi lăsa doniţa goală,
Să vezi cum îi de uşoară.
Hei, tu, mîndrulica mea,
Să<ţi rămîie carele,
Pe toate răzoarele,
Să le păliâ(scă) soarele,
Şi să pice fierele,
Să le strîngi cu braţele.
Să le duci la fogădău*.
Să plăteşti unde«oi bea eu.

De la Gheorghe Bandrea.

106

HEI, TU, FATĂ NEGRICIOASĂ

— Hei, tu, fată negricioasă,
Pe mine esti mînioasă.
Da pe mine ce să fii,
Că eu păharu nu ţid beau,
Nici drăguţu nu ţid iau.
Nu ţi ham luat vrodată,
Nu ţi *bam* luat de drag,
Fără supărare*ţi fac.
Că de mid tot mînia,
Eu cu tineoi faceaşa:
Că mi«oi pune oalam horn[1],
Cu apă şi cu viron*,
Ş*oi lăsa să fiarbă bine,
Ş*oi băga pe dracum tine.

h Vezi capitolul, A/off, p. 474.

— Pretină, pretina mea,
Un drăguţ nu ni*om ţinea.
Că de ni*om ţinea unu,
Ni*om strîca prieteşugu*.
Cînd m«a săruta pe mine,
Tea face mută pe tine.
Cînd pe tine te sărută,
Pe mine mă face mută.
Şi cînd grăieşte cu tine,
Da mă ocăre(şte) pe mine.
Şi cînd cu mine grăie(şte),
Pe tine te ocăre(şte).
El ar vrea să ne sfădim
Şi bine să nu trăim.
Doauă fete ca şi noi,
Să iubim pe cel gunoi.

De la Odochie Mihăiescu,
fată de la 19 ani, din Berbeşti.

107

FUGI, COCOANĂ, DIN CĂRARE

— Fugi, cocoană*, din cărare,
Că vine Dunărea mare,
Sa vini si tea mînare.
— Las' să vie şi mă mîie,
Că n*am tată să mă ţîie,
Nici mamă să mă mîngîie.
Nici am surori cu dreptate,
Nice fraţi să*mi prindă parte,
în neagră străinătate.
Nici am fraţi, nici am surori,
Gîndeşti cam picat din nori.

Nici am mamă, nici am tată,
Gîndeşti c«am picat din piatră.

De la Axene Ardelean.

108

COLO*N JOS PE PRUNDUŢELE

Colom jos pe prunduţele,
Se bat două taberi grele.
D*aşa trec plumbii prin ele,
Ca frunzele prin nuiele.
Da nici naiba, nicid şagă,
Fărăd sînge pînăm barbă.
Sînge de<a muscalului,
Pînăm coama calului.
Tot sînge dea turcului,
Pînăm coama murgului.

De la Gheorghe Codrea,
fecior de 19 ani din Berbeşti.

109

HAI, MÎNDRUŢĂ, ŞI MĂ CATĂ

Hai, mîndruţă, şi mă cată,
Din rînduţu din nainte,
Unde mierg plumbii fierbinte.
De moi fi nici acolo,
Hai, mîndrucă, şi mă cată,
Din rînduţu din mijloc,
Unde mierg plumbii cu foc;

De moi fi nici acolo,
Hai, mîndrucă, şi mă cată,
Din rînduţu dinapoi,
Unde merg plumbii mai moi.
De moi fi nici acolo,
Hai, mîndrucă, şi mă cată,
La crucea de brad picată,
Gacolo mhoi fimgropată.
De moi fi nici acolo,
Hai, mîndrucă, şi mă cată,
La crucită * de durzău *,
Gacolo*s îngropat eu.

De la Gheorghe Codrea.

MULT MĂ.NTREABĂ STRĂINII

Mult mămtreabă străinii,
Unde foc mi*s părinţii.
Nu văd, săridear ochii,
Că mi*am vinit cu norii,
Ş«am picat cu picurii,
Din satu cu străinii.

De la Măria Tăşcan,
fată din Năneşti.

BATĂTE, MÎNDRULE, BATĂ

Batante, mîndrule, bată,
Nouă fire de secară
Si dorutu mieu detaşară.

Nouă fire de piperi,
Şi doruţu mieu de ieri.
Din arat pînăm săpat,
Să temtoarcă mă«tam pat.
Din culesul cînepii,
Pînăm ruptu cămăşii,
Să temtoarcă doftorii,
Să temveţi, bade,«a minţi.
Mîndrulut, de mid lăsa,
Eu, mîndruţ, ti*oi blăstăma.
Atîta, mîndruţ, să zaci,
Pe pătuţ de lemn de fagi,
Pîma trece os pîn os,
Cioantele * prin pat în jos.
Să vadă, mîndruţ, mă*ta,
Că ti*o blăstămat drăguţa.
Să vadă şi tată*tău,
Că ti*am blăstămat, mîndruţ, eu.

De la Ciochie Moiş,
fată de 19 ani, din Berbeşti.

MÎNÎNCE.VĂ CÎNII, OI

Mînînce<vă cînii, oi,
Mult doruţ umblă cu voi,
Şimainte şimapoi,
Ş*a mei mîndri cîte doi.
Mînîncevă cînii, sterpe,
Mult doruţ umblă cu toate,
Ş*a mei mîndri cîte şepte.
Păcurar * cu oile,
Calce*te nevoile.
Scobori cu oilem vale,

Gacolod bună mîncare.
Pînă oile oar paşte,
Noi om sta şi ni*om cunoaşte.

De la Ioana Codrea Găjanca,
fată de 19 ani, din Berbeşti.

Hi

HORIA NEVESTEI

Cînd mam măritat şi eu,
Să fi dată Dumnezău,
Un rug verdem drumu mieu.
Eu să mă fimipedecată,
Şi capu să mid fi spartă,
De urît maş fi legată.
Nud bughet * că mid urît,
Mînînc cu el dintr*on blid.
Crepe fundu blidului
Şi capu urîtului.
Crepe fundu de la masă
Şi urîtu mieu din casă.
Eu îmi pun luminam grindă,
De urît nud noaptem tindă;
Eu îmi pun luminam masă,
De urît nud noaptem casă.

De la Ioana Codrea, Găjanca.

114

HAIDA, MÎNDRULE, ODATĂ

Haida, mîndrule, odată,
La codru cu frunza lată,

La fîntîna cea curată,
Să ne vedem mai odată,
Că*mi tigne pînă ce*s fată,
Că a ta lumed legată.
Ai legat«o cu ochibnchişi,
Hîdă ură ţhai cuprins.
De hireşă*d albă tare,
Ced căd numa*o gălbînare.
De hireşăd albă toată,
Ce haznă* d căd încrucişată,
Nicid trup demcingătoare,
Nicid piept de gazdă * mare,
Făr' măgar de purtat oale.
Nu fie nime supărat,
Că bughetu**s eu în sat.
Nu fie nime scîrbit,
Fie cu mine plătit.

De la Odochie Moiş

MIŞĂL ÎI, MAMĂ, MIŞĂL

Mişăl îi, mamă, mişăl,
Şi acela voinicel,
Ce semsoară tinerel
Şi se duce ginerel,
Şi pune cloputum cui,
Nemică da nud a lui.

De la Ioana Codrea.

116

NIME*N LUME NU SE<NŞALĂ

Nimem lume nu semşală,
Da fecioru cînd semsoară.
Prinde patru boi la car,
Şi»aduce pe cap amar.
Nu trece on an ori doi,
Ar mai prinde şasă boi,
Ş<ar duce amarumapoi,
L*ar duce, da nu mai poate,
îi a lui pînă la moarte.

De la Ileana Ardelean.

117

PE OMUŢU SUPĂRAT

Pe omuţu supărat,
Dad poţi cunoaşte pe«umblat,
Merge pe drum chitilin *,
Şi din cap sămăluind * .
Omuţu cu supărări,
Hireş* horiâ* pe cărări.
Omuţu cu supărare,
Ce samînă nu răsare.
Că şi eu mham sămînat,
On străţiuc* de măghieran,
Şi n«o răsărit şohan * .

De la Axene Ardelean.

u8

NU VREAU ALTA MÎNDRULUI

Nu vreau alta mîndrului,
Fără masa cucului
Şi sprijoana * vîntului.
Umble ain ţară în ţară,
Ca şi cucu de pe vară,
Cu merindea subsuoară.

De la Odochie Moiş.

119

MÎNDRULUT, FIR DE SANSIU

Mîndrulut, fir de sansiu*,
Vrut«aş fi să nu te ştiu.
Că de cînd te ştiu pe tine,
N*o rămas inimăm mine.
De aş pune*o pe cîntari,
N*ar trage ca doi bunzari *.
De aş pune<o pe fonturi *,
Nu trage ca doi fluturi.

De la Odochie Moiş.

HORIA PĂCURARIULUI

Dusu*s'0 mîndru la oi,
Ş*o lăsat dcjru la noi.
Du«ţi, mîndruţ, doru cu tine,
Nu ţid bizui pe mine.
Gamud vremea lucrului,
N*oi fi doică dorului;
Ga tău dor îi cam domnos,
Nu vrea a durmi pe jos.
Şi*a tău dor îi învăţat,
Tot pe perine culcat,
Şim guriţă sărutat.
D*apoi în sîn dacăd pun,
Da*mi face inima scrum.

De la Ioana Codrea, Găjanca.

JELCUI.M.AŞ ŞI N.AM CUI

Jelcui* *m*aş şi mam cui,
Jelcubrmaş drumului.
Şi drumuţud supărat,
De multe cară călcat,
Şi de drept şi de furat,
Şi cu gol şi demcărcat,
De aci pîn' la împărat.

De la Axene Ardelean, din Berbeşti.

VERDEd FRUNZA ÎN STÎJAR

Verded frunza în stîjar,
Verde#mi plîng ochiţii miei.
Plîngeţi, ochi, cît îţi putea,

Vam lăsat lumea peales,
V*aţi ales din grîu, ovăs.
Şi v«am lăsat lumea iară,
Vaţi ales din grîu, săcară.

De la Ioana Codrea,
Găjanca, din Berbeşti.

"3

SĂRACA TURTUREAUA

Săraca turtureaua,
Supăratăd săraca,
Cînd îi moare soţia.
Ea atîta o jeleşte,
Creanga verde o fereşte,
Pe uscat tot hodineşte.
Nu bea apă limpejoară,
Se scoboară şho tulboară.
Se duce unded apa lină,
Şi setea că şho alină.

De la Axene Ardelean, din Berbeşti.

124

CA MINE NUd SUPĂRATĂ

Ca mine nud supărată,
Făr*o floricică albă,
Din cel ţermure de apă,
Cine cum trece o calcă,
O iau oamenii din sat,
Şi o răsădesc în strat.

Locud bun, şi nu îi place,
Ca de unde ea se face.
Locud bun şi nud ibeşte,
Ca de unde răsăreşte.

De la Ileana Ardelean, din Berbeşti.

NU<MI DA, DOAMNE/ACELA BINE

Nuuru da, Doamne,acela bine,
Careuni vreau două vecine,
De<s aproape lîngă mine.
Nuuni da, Doamne, binele,
Ce mid vreau vecinele.
Una<şi teme bărbatu,
Una«şi teme ficioru,
Una nu<şi teme pe nime,
Nici aceea nuuni vrea bine.

De la Axene Ardelean.

126

HEI, TU, MÎNDRULUŢU MEU

Hei, tu, mîndruluţu meu,
Poartă struţu * pe măsură,
Cum ţhe strohu* pungă* şură.
Poartă struţu măsurat,
Cum ţi*e şopru lîngă grajd.
De tbe strohu mai înalt,
Poartă struţ de cumpărat.

De ţi*e strohu mînînţăl *,
Poartă struţ mai puţintel.
Poartă pană măsurată,
Cum ţi*s vacilem poiată.

De la Petru Ardelean.

127

MORŢII TĂI DE OM NEBUN

Morţii tăi de om nebun,
Ce caţi caii tu pe drum?
Caibs duşi în jos la tiară,
Calcă grîu, calcă săcară.
Calcă grîu, calcă ovese,
Peste mari dialuri or trece.
Or trece în stîncă de piatră,
Numai ochii mei săd vadă.
Pentru*o horie * ce#am horit *,
Şasă ani că mi«am robit.
Pentno biată horice *
Şezutam în temniţe.

De la Petru Ardelean,
fecior de 20 de ani, din Berbeşti.

128

CINE NI.A DESPĂRŢI, BADE

Cine nha despărţi, bade,
Piced carnea de pe spate,
Şcrijele * şi sfăşii * late,
Că ru>am iubit cu dreptate.

Cine mi*a despărţi lelia,
Piced carnea de pe şele,
Scrijele şi bucăţele,
Cum nham iubit de cu jele.

De la Ileana Ardelean.

129

MORŢIŞORII, TEMNICIOARĂ

Morţişorii, temnicioară,
Că te ştiu de coconioară *.
Tata muri de bătrîn
Nu şti priciu * de ced bun;
Mama moare de bătrînă,
Şi nu şti de ce eşti bună.
Voi, domnii pămîntului,
Napostiţi*>*tax*drăguţu.
Numai eu că mă voi face
O rujă* mîndrămfocată
Ş<oi năpusti robii>odată.
Doar a ieşi şi mîndru,
Că de mult îi săracu.

De la Măria Căbuz,
fată de 14 ani, din Berbeşti.

130

STAU PIZMAŞII ŞI GÎNDESC

Stau pizmaşii şi gîndesc
Cum am bani de cheltuiesc.

Cum am bani de cheltuială,
Pe?amu şi pe mîne sară.
Săracii pizmaşii mei,
Cînd îs mînioşi pe mine,
Eu atunci trăiesc mai bine.
Că de *mior* mai jelcui*,
Vai de capu mieu va fi.
Nime nu mă jelcuiască,
Toată lumea rmocărască,
Că atunci lumea mid dragă.

De la Gheorghe Ardelean.

131

ŞI CODRUŢU4 SUPĂRAT

Şi codruţud supărat,
Toamna cînd rămînemscat,
Nud ca mine cu bănat.
Codruţ, nu te supăra,
Că luna lui mai a vini
Şi iarăşi îi înverzi.
Da săracdnima mea,
Daeodată se topie(şte),
Şohănit * nu înverze(şte).
Nice toamna, nici vara,
Şohănit pînăd lumea.

De la Ileana Ardelean.

13»

SUPĂRAT CA MINE NUd

Supărat ca mine nud,
Numai coarba * cu<a ei pui,
Trecînd vîrfu muntelui.
Numa ea aşa zicea:
— Zburaţi, pui, şi vă hrăniţi,
Eu de cuc vom doicit *.
Penele mi s*o rărit,
Faţia mi s*o schimbosit *
Ş«amu n<am rînd de trăit,
Că mid musai de murit.
Strîgă puiu cel mai mare:
— De trude(şte), maică, trude(şte),
Pîn»om face pene bune,
Să zburăm cu toţi în lume.
Dacă n*om putea zburare,
Largăd lumuţa şi mare;
Apoi şi de nid lăsare,
Şi noi om trăim dînsare.

De la Ţeţilia Borodi,
fată de 16 ani, din Berbeşti.

133

LA RĂCHITA CEA PLECATĂ

La răchita cea plecată,
Şede mîndră supărată,
Dac*o fost a frunzei fată *.
Supărată*a şi muri,
Daco fost fata frunzei.

De la Petru Bîrlea,
fecior de *20* de ani, din Berbeşti.

!34

JOACĂ NUNTA DE TREI ZILE

Joacă nunta de trei zile,
Si mirele nu mai vine.
De trei ziled nuntăm casă,
Nud mire, fără mireasă.
Şi noi jucăm cu nunta,
Doară ni*a veni vestea.
Veste de la mire nud,
Om pune cununam cui,
Ş*om sta şi ni*om socoti,
Oare pe cînd o sosi.
Că dea sosi pdnsărat,
Nu *bom* năposti * în sat.
Si de*a sosi demineaţă,
Ducă*se căd lumea largă.
Gom juca, ni^om cununa,
Pîma fi pe lapte spuma.

De la Ştefan Ardelean,
fecior de 21 de ani, din Berbeşti.

'3/

NICI O POAMĂ NUd AMARĂ

Nici o poamă nud amară,
Ca mama de*a doauă oară;
Nici o poamă nud dulcie,
Ca şi mama cea dintîie.
Rabdă, inimă, şi taci,
Multe flori o fost în sat,
Careai vrut o ai ciuntat *,
Rabdă pe cum ţi«ai cercat.

De la Petru Bîrlea, din Berbeşti.

136

CINE VREA A BEA PALINCĂ

Cine vrea a bea palincă *,
Puie jugu pe poliţă*,
Şi meargă la crîşmăriţă.
Şi beaie ziua şi noaptea,
Pînă ce *ba* lua moartea.
Că acas' nare ce mere *,
Boii i*o dat pentru bere,
Şi caru pîntru horincă *,
Şuicasă mare nemică.
Casau stă într*on picior,
Vai de capu tău, ficior.

De la Petru Bîrlea.

137

TU, MĂRIE, MĂRIUŢĂ

Tu, Mărie, Măriuţă,
Strînge dorum zădiuţă *
Şid samînăm grădinuţă,
Că s*a face*on merisor,
Şid mînca, cînd ţi*a fi dor.
Şi s*a face bob * şi pere,
Şid mînca, cînd ţi*a fi jele.

De la Gheorghe Rusu.

1,8

NUMAI EU DE MI.AŞ AVEA

Numai eu de miaş avea
On măruţ verdem grădină,
O soră dulce vecină,
Nu miaş fi aşa străină.
Numai eu de miaş avea
On măruţ verdemrotat,
Si sorucă dulcem sat,
Naş trăi tot cii bănat.

De la Ioana Oanea,
fată de IJ ani, din Berbeşti.

>9

BATĂ.VĂ FOCU, STRĂINI

Bată«vă focu, străini,
De vaş face apa vin,
Nu vaş fâ voia deplin.
De vaş face apa bere,
Nu vaş face pe plăcere.
Din piatră nu cură lapte,
Din străini nu poţi fâ frate;
Din piatră nu cură zamă*,
Din străini nu poţi fa mamă.

De la Ioana Oanea

140

MIREASĂ CU PĂRU CREŢ

Mireasă cu păru creţ,
Ia<te*n seamă ce lucrezi.
Că ochiuşi negri şbnrotaţi,
Luaţi seama ce lucraţi,
Pe bănat * să nu vaflaţi.
Ochii negri şi cerniţi,
Luaţi seama ce iubiţi,
Să nu variaţi celuiţi * .
Să ziceţi pe mînedaltă,
Că naţi fost pe dept olaltă*.
Caiesta nud tîrg de tiară,
Săd cumperi şi săd vinzi iară.
Nicid măr putregăios,
Tot săd muşti şi săd ţipi * jos.
Bad o pară mălăiaţă,
Şi ţia fi pea ta viaţă.

Auzită de la Mihai Ştet,
de 4| de ani, din Berbeşti.

141

CÎNTĂ CUCU, SUNĂ DIALUL

Cîntă cucu, sună dialul,
Rînduit mia fi amaru.
Cîntă cucu, sună lunca,
Rînduită mia fost munca.

De la Părăsea Oanea,
fată de 12 ani, din Berbeşti.

142

VINE LĂSARIA DE SĂC

Vine lăsaria de săc,
Dă*mă, mamă, că mă trec,
Vinemii gîndu să mămec:
Unde*a fi balta mai lată,
Am rămas nemăritată.
Vinemii gîndu să mămec,
Unded tăuţu* mai lat,
Dipce * *am rămas nensurat.

De la Mihai Şteţiu.

Hi

AŞAd RÎNDU FETELOR

Aşad rîndu fetelor,
Ca rînduţu merelor.
Pînă<s mere tinerele,
Stau pe creangămşireţele*
Dacă ele«mbătrînesc,
Pică jos şi putrezesc,
Nimărui nud trebuiesc.

De la Mihai Şteţiu.

144

MĂ DUSĂI CU COASA<N LAZ

Mă dusăi cu coasam laz
Cosii iarbă nu năcaz,

Să pui mîndrei pe obraz.
Mă dusăi cu coasam rit *,
Cosii iarbă, nu urît,
Să pui mîndrei pe mormînt.

De la Mihai Şteţiu.

»4J

UN FRĂTIUC CARE.L AM EU

Un frătiuc cared am eu,
Se roagă lui Dumnezău,
Să maibă nărocu mieu.
Iară zic, iară mămtorc:
Sînt feciori de pătrupop
Şi nu mai au toţi noroc.
D»apoi eu on păcătos,
Cum să am noroc frumos?
— Mămucă, din niamu mieu
Toţi îs gazde * şi cu*avere,
Pe mine*s mai multe rele.
Toţi îs gazde şi cmavut,
Şi pe mined rău mai mult.
Hei, tu, mămulica mea,
Din a ta viaţă şi niam,
Este*on pruncuţ de harap;
Mămucă, din neamu tău,
Acela*s mămucă, eu.

De la Axene Ardelean.

146

MI.AŞ HORI O HORICEA

Mimaşi hori * o horicea *,
Şi nu pot hori de jele.
Mbaş hori horia mîndrei,
Rău mă tem c«a nebuni.
Cînd şba auzi horia,
Rău a durea inima.
Cînd şba auzi horia,
Şi»a prinde a blăstăma:
— Bate, Doamne, pe«acela,
Care mho făcut horia.
O ştiut şi o făcut^o,
Gîndeşti că drept eu ham spus<o.

De la Ileana Ardelean.

147

TU, MIREASĂ, CE TOT PLÎNGI

— Tu, mireasă, ce tot plîngi,
Nice beai, nice mînînci.
Mîncările îs pe blide,
Beutura tbemainte.
Mireasă cu ciucalău *,
N*ai fost de ocolu mieu.
Ocolu * mieu îi tinos *,
Ciucalău * ajunge jos.
Ciucalăud de mătasă,
Tu te ţii de jupînească*.
Fecioru meu nud jupîn,
El îi negru şi pălit,
Şid bun de găzdăluit * .

De la Axene Ardelean.

148

CINE.O FĂCUT URÎTU

Cine*o făcut urîtu,
Nud primească pămîntu.
Ţiped pămîntu afară,
Săd mînînce corbi şi cioară.
Lupii carnea bo mînînce,
Cioarele săd se scaldem sînge.
Sîngele meargă pîrău,
Steie cînd boi opri eu.
Eu atunci că boi opri,
Cînd on picur că n*a fi.
Faţa lui cea mîndră grasă
Să fie de soare arsă,
Păru lui cel mîndru creţ
Săd ducă păsările,
în toate dialurile,
Să<şi noiâ(scă) cuiburile.

De la Ştefan Codrea Tomăţ,
de 60 de ani, din Berbeşti.

149

TRAGÎNĂ, MÎNDRĂ, TRAGÎNĂ

Tragînă, mîndră, tragînă,
Frunză de codru galbînă,
Că şi eu mbam trăgînat,
Frunză de codru uscat,
Şi aceea m*o gătat.
Că şi eu mbam trăgînat,
Frunză de codru pălit,

Şhacee nvo*mbătrînit.
Frunză verde, lemn uscat,
S«o dus mîndră, rmo lăsat.
Ducă*se cu Dumnezău,
Că mie nu*mi pare rău.
Dipt * atît nu*mi pare rău,
Că ea şti năravu mieu,
Şi din bine şi din rău.
Tot de astăzi pînă mîni,
Da mă poartă cu minciuni.
Numai de m*oi mînia,
Tot dărabe * oi tăia(o);
Numai ţip * piciorum scară,
Şi mi*oi trece^o noauă tiară.
Am drăguţă ca o pană,
Şi trupud ca ş*o cătană,
Si fatad ca s*o icoană,
în faţa obrazului,
Scrisăd ruja * macului.
Cînd cu brîu roşu semcinge,
Inimioara«m prinde<a plînge.

De la Ştefan Codrea Tomăţ.

IJO

CINE.O ZIS FOCU, DOINA

Cine*o zis focu, doina,
Aşa *vo* fost inima,
Cum îi ş*a mea săleaca *.
Că mo zis*o nici de*on bine,
Numai de năcaz, ca mine.
Cine nud mîncat de rele,
N*are ce cînta de jele.

Să mă lase să cînt eu,
Că m«o mîncat bughet * rău.

Auzită de la Irina Vlad,
fată de 19 ani, din Sălţşte.

CUCULE, DE CE NU CINŢI

Cucuie, de ce nu cînţi,
Pînă ce*s fragiimfrunziţi,
Şi iarba pe sub molizi.
Cucuie, de ce nu tragi,
Pînă ced frunza pe fragi,
Şi iarba pe sub copaci.
Cucuie, pasăre mîndră,
Du<tem pădure şi cîntă.
Pe cined avea mînie,
Blastămăd străin să fie.
Nu treabă mai mare fune,
Ca străinătateam lume.
Nu treabă mai mare sfoară,
Ca străinătateam tiară.
Cîntă puiul cucului,
în mijlocul codrului.
D*aşa cîntă de uşor,
Leagănă frunza de dor.
D*aşa cîntă de#amărît,
Leagănă frunza pe rît *.

De la Irina Vlad, din Sălişte.

1JZ

DE»AR ŞTI, DOAMNE, CINEVA

Dear şti, Doamne, cineva,
Ce am la inima mea,
Ar sta»n loc şi s<ar mira,
Cum de pot trăi aşa.
Ar stam loc şi*ar socoti,
Doamne, cum de pot trăi,
Pe pămînt cu oamenii.

De la Irina Vlad, din Sălişte.

!J3

ÎN ACEST PUSTIU DE SAT

în acest pustiu de sat,
Numai plînsu mi<e fărtat,
Supărarea, soră dulce,
De la mine nu se duce.
Şi de ies pînă afară,
Vine de mă cată iară.

De la Irina Vlad.

»J4

TU, LELIŢĂ PUIŞOR

Tu, leliţă * puişor,
Scriemi dorurile mele
într«o carte lîng»a tale,
Şi vină la noi cu ele,

Că mă topesc dea ta jele.
De cînd de;acasă am plecat,
Multă jele m*au mîncat.
Cînd m<ajunge dor deacasă,
Inimuţam mined arsă.
Cînd rmajunge dor de tine,
Plînge inimuţam mine,
De dor nu mai văd pe nime.
Pare*mi rău şi*mi bănuiesc,
La inimă mă topesc,
Măi puişor, deal tău dor
De la inimuţă mor.
Şi de mult cemi bănuiesc,
La inimă mă topesc.
Cît pot nu m«aş arăta,
Dar mi se vede faţa,
Căd galbînă ca ciara.

De la Irina Vlad.

VAI DE MINE, MOR, MĂ.NEC

Vai de mine, mor, mă»nec,
Sara cum să o aştept,
Că pe mîndră mo mai văd.
Batăr* de*ar da Precista,
Să visez eu pe mîndră.
în zădar o şi visez,
Dacă nu pot să«o văd.
Du*te, dor, unde te mîi,
Pe drumuţ, pe lîngă grui*,
La mîndră la căpătîi,
Şid spune că şi eu viu.

De temtreabă că ce fac,
Spuned că eu de dor jac*,
într*o grădină de mac.

De la Irina Vlad.

IJ6

FLORICEA DE PE MARA

Floricea de pe Mara,
Ce ţi*e veştedă faţia?
Cum moi fi veştezită,
Că m<am aflat răsădită,
într*o grădinămgrădită,
Supt on buruian * urît,
Unde locu nu *ham* iubit.
Să mă fie răsădit,
Unde locu mi*ar fi iubit,
Doamne, mult aş fimflorit,
Tot cîmpu l*aş fimvălit.
Tot cîmpu cu floricele,
Şi grădini cu rumenele.

De la Ileana Berinde,
fată din Budeşti.

PĂDURICE NERĂRITĂ

— Pădurice nerărită,
Treci, mîndră, şi te mărită.
Numai nu te cununa,
Să te pot şi eu lua.

— Hei, tu, mîndruluţu mieu,
Cînd îi tre(ce) prin temeteu*,
Ciuntă«o cruce de durzău *,
Şimii scrie numele meu,
Şi*o pune la capu meu,
Şimii îngrădie mormîntu.
— Mîndră, ţi *boi* îngrădi,
Cu măghieran din stratu tău,
De unde*am purtat şi eu,
Ca să vadă lumea toată,
Go fost dragoste curată,
De un fecior şi o fată.

De la Ileana Berinde.

IJ8

HAI, MÎNDRUŢ, SĂ TE SĂRUT

Hai, mîndruţ, să te sărut,
Pînăm lume nu te uit.
Cine ni*o stricat pe noi,
N*aibă ocoale * cu boi,
Nice staule * cu oi.
Şi cine *nvo* despărţit,
Fied moartea de cuţit,
Să moară nespovedit.
N*aibă cuie prin sălaş*,
Nice pînză pe obraz,
Nici oameni la parastas * .
Nici lemnu uscat de cruce,
Nici la groapă cined duce.
Nici cuie prin copîrşău *,
Nice loc prin temeteu * .
Pe cum mam avut nici eu,
Hază * de dräguţu mieu.

De la Ileana Berinde.

'J9

FOAIE VERDE DIN GRĂDINĂ

Foaie verde din grădină,
Plînge mîndră şi suspină.
— Plînge, mîndră, cu bănat *,
Să*ţi treacă de supărat,
De cînd cu ţineam jurat.
— Să*mi treacă de supărat,
Mă uită că teorn uitat.

De la Ileana Berinde.

160

LA CRÎŞMUŢA CEA DE PIATRĂ

La crîşmuţa cea de piatră,
Bea on fecior şi o fată.
Fecioru iasă rîzînd,
Fata iese suspinînd.
El numai şi«o zîs aşa:
— Taci, mîndră, nu suspina,
Că ţi*oi plăti ruşinea.
— Hei, tu, mîndruluţule,
De *mvai* plăti cu aramă,
N u « cu fetele la samă.
De moi plăti cu argint,
NufS cu fetele la rînd.

De la Măria Tuşnea,
fată de 25 de ani, din Ieud.

161

CĂRĂRUŞĂ PRIN NUIELE

Cărăruşă prin nuiele,
Gazdăd badea şi mă cere,
Eu săracă şi moi mere *.
Cît oi trăi rmamtreba:
- Unde ţi*e, mîndră, zestrea
Care ţi»o dat*o mă*ta?
N<oi mînca nici o mîncare,
Să nu*mi fie cu*mputare,
De ce mam zestre mai mare.

De la Gafie Dunca,
fată de 20 de ani, din Ieud.

162

PASĂRE GALBÎNĂ.N LUNCĂ

Pasăre galbînăm luncă,
N*am hîrtie să<mi ajungă,
Să scriu carte mîndrului,
Dacăm sat cu mine nud.
- Hei, tu, pui de turturea,
Ia fă tu pe voia mea,
Aş trimiteo cărticea.
Şi o ia în clonţu tău,
Şi o du la mîndru meu.
Ded fi, puiuţ, întrebat:
« De*a cui doruţ eşti mînat?
Spune că din depărtare,
De la mîndră dumitale.
— Hei, tu, mîndruţule,

Ia cartea şi o cetie(şte),
O cetie(şte) sara la nor,
Căd scrisă rînduri de dor.
O cetie(şte) sara la stele,
Căd scrisă rînduri de jele.

De la Măria Tuşnea, din Ieud.

163

SĂRACA INIMA MEA

Săraca inima mea,
Unde vede*o fîntînea,
Tulbură'O ş*apoi bea
Şi zice oaşed tigne(şte),
Tot cu apă tulbure,
Cînd trăiesc supăreţe * .
Zice oaşad învăţată,
Tot cu apă tulburată,
Dacă*mi trăiesc supărată.

De la Măriuţa Dunca.

164

STÎJERAŞ CU FRUNZĂ RARĂ

Stîjeraş cu frunză rară,
Lasă*mă sub tipe*o sară,
Cu mîndruţu de as*vară.
Eu poate că v*aş lăsa,
3" Rău mă tem că rmoi usca

Şi rmor rîde lemnele,
Că mi smscă frunzele.
Şi rmor rîde alte lemne,
Că mă usc aşa devreme.
De jelea inimei mele,
Plîng pietrile prin vâlcele,
De jelea dorului mieu,
Plîng pietrile prin pîrău,
D*ar crepa piatrăm pîrău,
Inimam pizmaşul mieu.
Sară pietrelem vâlcele,
Ochii pizmoaselor mele.

De la Anuţa Ivaşco,
fată de 26 de ani, din Ieud.

163-

DĂ, DOAMNE, LA PIZMAŞI BINE

Dă, Doamne, la pizmaşi bine,
Eu să rabd ce mi se vine.
Şi le dă noroc şi parte,
Eu să rabd ce mi se cade.
Dade bine cît or vrea,
Io«oi răbda cît oi putea.
Vai, săracii pizmaşii,
Sănătoşi îs cu toţii.
Lasăd sănătoşi să fie,
Temniţele săd mîngîie.
Las' să aibe sănătate,
Numai haiducii * săd poarte.
Cînd s*or duce după apă,
Haiducii să le petreacă.
Mîncemtr<o zi o dată,

Ş*atunci pită nesărată,
Cu picioru frămîntată,
Şi cu fontu * măsurată.
Să le scoată la primblare,
Trei ciasuri după gustare.

De la Mărcuţa Dunca lui Dumitru,
fată de 24 de ani, din Ieud.

166

TU, PUIUŢ DE MIERLĂ NEAGRĂ

Tu, puiuţ de mierlă neagră,
Ce*ai mîncat frunza din creangă,
De nu ai lăsat să criască,
Mîndru să mai holteiască.
Creanga face mugurele,
Strîcînd dragostele mele,
Rău îmi pare după ele.

De la Mărcuta Dunca lui Dumitru.

167

DU.TE, MÎNDRUŢ, ŞbMI DĂ PACE

Dmte, mîndruţ, şbmi dă pace,
De*a ta dragoste numii place.
Nici îmi place cum săruţi,
Nice la cine te uiţi.
Nici îmi place cum iubeşti,
Nice cu cine grăieşti.
Nici îmi place cum mă tragi,

Nici cu cine vorbeaţi faci,
Du«te, mîndrulut, în draci,
Cu a tău nărav numii placi.
Că tu pe toate le tragi,
Şi pe care nu ţbs dragi,
Numai mie but * sămii faci.
Hei, tu, mîndruluţu meu,
Ce copilă mbam fost eu,
Da mă strică doru tău.
Ce copilăom fost odată,
Ş*amu doru tău mă gată.
Ce copilă*am fost mai mică,
Ş*amu doru tău mă strică

De la Mărcuţa Dunca lui Dumitru.

168

POTBĂLAŞ, MÎNDRU POTBALE

Potbălaş, mîndru potbale *,
în trecbmă peste vale,
La cel păruluţ * cu pere;
D*acela nud păr cu pere,
Badead cu struţuri * de pene.
Pătimeşte întrmascuns,
Pătime ce nud de spus.
Pătimeşte întru sine,
Pătimeşte, nu şti nime.
Nu gîndi, mîndră, nemică,
Că de*aci pînăm spiţerie
Mi*oi afla o doftorie; „
Doftorie mbam aflat,
Patima de aşăzat;
Doftorie mi«am găsit,

Patima de potolit.
Nu gîndi, mîndrucă, zău,
N*oi muri de doru tău.

De la Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud.

169

CE<AI ZIS, MÎNDRĂ*ALALTĂSARĂ

Ce*ai zis, mîndră*alaltăsară?
Căd scoate şeaua din cămară,
Să mă duc de mînem tiară,
în Ţara Tălienească *,
Să*mi cumpăr pană domnească,
Si hîrtie să«nvăt a scrie.
Scriam două*trei rînduri,
Şi nu puteam de gînduri.
Puneam condeiu pe masă,
Cînd îmi vinea dor de*acasă.
Vin doi fraţi de la robie,
Sus îi Dumnezău, îi ştie.
Zice unu cătră altu:
Trâ(ge), frate, una de jele,
Acasă mavem ce mere *,
Că de cînd sîntem la robie,
Da părinţii ni*o murit,
Boiim grajd o bătrînit,
Plugum pod o ruginit.

De la Toader Hoza Boicu, din Ieud.

170

HEI, TU, MÎNDRULICA MEA

Hei, tu, mîndrulica mea,
Dumnezău mi«o ajutat.
Cînd deacolo mbam plecat,
înainte mi*au ieşit,
La trei crai şi o crăiasă,
Cu trei steaguri de mătasă.
Unu roşu ca focu,
Unu negru ca corbu
Şi unu ca omătu.
Cel roşu de bătălie,
Iar cel negru de jelie,
Şi cel alb de cununie.

De la Mihai Cupcea, din Călineşti.

171

MÎNDRĂ, MÎNDRULEANA MEA

— Mîndră, mîndruleana mea,
Atîta mă zăbovesc,
Pînă murgul potcovesc.
Cu potcoave de aramă,
Cu cuie de sîrmămtoarsă,
Să pot trece gheaţă groasă.
Atîta, mîndră, nud mult,
Pînă/mi pun piciorum scară,
Si trec în străină tiară.
Pînă*mi pun şi celalalt,
Trecutms pîn' la Bănat.

Foc să bată blăstămat,
Cum te*ai dus şi m*ai lăsat.

De la Mihai Cupcea.

172

MURGULEŢ, MARHĂ ROTATĂ

Murguleţ, marhă * rotată,
Scoatomă în dial odată,
Să mă uit pe lumea toată.
Să mă uit la satul meu,
De unde imam născut eu.
Cînd de*acasă mi*am plecat,
Numai eu că mbam lăsat
Tot coşcioara * în chetoare *,
Ş*o mîndrucă ca ş*o floare.
Şi boiţiimjuguraţi,
Şi părinţii supăraţi,
Şi vacilemjugurate *,
Surorile supărate.
Cînd de*acasă am plecat,
Bună ziua mbam luat:
De la fraţi, de la surori,
De la grădina cu flori,
De la strat de tămîiţă,
De la fete din uliţă,
De la struţ de busuioc,
De la feciorași din joc.
Cînd din sat că mbam plecat,
Nurmasa mbam cuvîntat:
Creşte<ţi flori şi nmnfloriţi,
Că mie nusmi trebuiţi,
Creşteţi flori cît gardurile,
Ş»asupaţi prilazurile *,
Să vă sufle vînturile.
Să săcaţi din rădăcină,
Cum săc eu de la inimă.
Şi săcaţi de la un loc,
Cum săc eu de la mijloc.

De la Mihai Cupcea.

!73

HEI, TU, MĂMULICA MEA

Hei, tu, mămulica mea,
Deacasă că mi*am plecat,
Numai cucul şbo cîntat.
Iar puiuţul cucului,
Pe creanga molidului,
Aşa/şi cînta de cu jele,
De plîng pietrelem vâlcele
Şi frunzelem dosurele.
Numai eu că şi am zis:
— Taci, cucuie, nu cînta,
Că Dumnezău mua ajuta
Sbnapoi voi înturna.
Şi cucuţu mo cîntat,
Eu tare m<am depărtat.
Cîntă cucu pe butuc,
Vine*mi vremea să mă duc.
Să mă duc de pe ăst loc,
Gacest loc nud cu noroc.
Nu ştiu vinad a locului,
Ori vinad a norocului.

De la Mihai Cupcea.

174

MAMĂ, MĂMULICA MEA

Mamă, mămulica mea,
Cînd pe mine rmai făcut,
Mai bine să fi făcut:
Doauă stînci, maică, de piatră,
întrmn mijlocaş de apă.
Puhoiu rmar fi mulit *,
Apa rmar fi limpezit,
Pe*aici nu mi*as fi vinit.

De la Mihai Cupcea.

17J

PE DRUMU RETIAGULUI

Pe drumu Retiagului,
Unde tu ţid d*auzi:
Tot dobe * dobăluind *,
Trîmbiţele trîmbiţînd,
Hognosii * pe noi strîgînd.
Acolo ca eu muoi n:
în fruntea şireagului *,
Vecinuţiul * steagului,
Pe murguţ negru demn an,
Tocmai lîngă căpitan.
— Căpitane, omuţ drag,
Năpostimiă de sub steag,
Ga venit cine mi*e drag,
Săd dau gură căd betiag.
Căpitane, omuţ dulce,
Năpostimiă de sub cruce,
Ga venit cine mi*e dulce,
Săd dau gură că se duce.
Vine şi un general,
Tot strîgînd în gura mare:
— Daţi, feciorii, cu voie bună,
Să nu pierdem din cunună.
Daţi, feciorii, doar<om învinge,
Pînăm trei picuri de sînge.
Staţi, feciori, precum vom spus,
Nu cătaţi că doi>trei nu*s.

De la Mihai Cupcea.

176

NU FI, MAMĂ, SUPĂRATĂ

Nu fi, mamă, supărată,
Pîn' ce nu m*ai făcut fată.
Fetele poartă zadie *,
Eu port puşcă şi sabie.
Fetele poartă giolgiuri *,
Eu port arme pe şolduri.
Fetele poartă verigi,
Eu imoi duce de pe^aici.
Fetele*or mere*la joc,
Eu, mamă, oi merem, foc.
Eu, mamă, de mîne*oi mere,
Unde nud spjcut de grîu,
Numai sînge pînăm brîu;
Unde nud firuţ de iarbă,
Numai sînge pînăm barbă.
— înălţate împărate,
Lasăme să ne răstirăm *,
Da nu vezi că toţi perim?
— Retiraţi, nu vă zic ba,

Numai de*ţi putea scăpa.
— Staţi, feciori, faceţi hăptac *,
Sămii tocmesc ciacău*m cap.

De la Mihai Cupcea.

177

PESTE RÎU ESTE O PUNTE

Peste rîu «ste o punte,
în capătul puntiţii
Este»on ciung de brad uscat,
în vîrfuţu ciungului,
Cîntă*şi puiu cucului.
— Tu puiuţu cucului,
Spunemii drumu Clujului!
— Cînd îi vremea prînzului,
Dad fim drumu Clujului;
Cînd îi vremea de gustat,
Dad fim poartă la oraş;
Cînd e vreme de cinat,
Dad fim poartă lamipărat.
Şi din grai aşa grăi:
— Ddnălţate împărate,
Pune pace, nu te bate
Cu regute * nenvăţate.
De cînd ai prins a te bate,
Nu rămîn feciori pe sate,
Numai fetemcredinţate *,
Neveste de*atunci luate,
Şi maicele supărate.
Nu te baţi cu taberile,
Ce te baţi cu lacrămile;
Cu lacrămile maicilor,
De doru feciorilor:

Lacrămile mîndrelor
De doru voinicilor.

De la Mihai Cupcea.

178

FRUNZĂ VERDE DE SĂCARĂ

Frunză verde de săcară,
Mult îmi eşti, lumuţă/amară,
Că mi«s în străină ţară.
Vinemii dor şi de peocasă,
Cînd scriu cărţi sara la masă.
Iartămii, Doamne, doruţu,
Sărnii pot scrie şiruţu *.
Iartămii, Doamne, gîndurile,
Sămii pot scrie şirurile. ,
Iartămii, Doamne, din păcate,
Să pot scrie«această carte.
Sămii scriu carte la mama,
Că de mîni trebe<a pleca,
Să ne ducem la bătaie.
Gom mere cu ţocdmpoc *,
Pînă ce*om ajungem foc.
Vom merge cu puşcam spate,
Pînăm ciasul cel de moarte,
Unde plumbu ne«a apuca
Şi ne*a ciuntă viaţa.

De la Mihai Cupcea.

179

FOST.A FOST ON CRĂIŞOR

Fost>a fost on crăişor *
Tinerel, mîndruţ ficior,
Cum e bradul codrilor,
Ced pe vîrful munţilor.
De soţie şi<o luat
O fată din cela sat.
Copilită româncuţă,
La vecini, la toţi drăguţă.
Cum îi floarea cîmpului,
La lumina soarelui.
Dar deodată *uo* venit,
Cartem masă *uo* sosît,
La tabără de pornit.
El din grai aş*o grăit:
— Mîndrulică, mîndră mea,
Na inelu ăst de aur,
Puned în degetul tău.
Cînd inelma rugini,
Să ştii, mîndră, ooi muri.
Ea din grai aşa grăie(şte):
— Mîndrulut, mîndrutul mieu,
Na năframa de mătasă,
Pe margini cu aur trasă.
Cînd aurul s*a topi,
Să ştii, mîndruţ, coi muri.
El la grajd a alergat,
Murguţul bamtărniţat *,
Pe el că omcălecat
Şi la drum că ş*o plecat.
Şi s*o dus pîn' la un loc,
L*o cuprins un mare foc,
La mijlocu codrului,
La fîntîna corbului.
Tună, Doamne, şi trăsneşte,
P*acela ce despărţieşte
Dulce dragostemfocată,
Demn bărbat şi de*o nevastă.

De la Mihai Cupcea.

180

HEI, TU, MAMĂ, MĂMULEA

Hei, tu, mamă, mămulea *,
De ţi*o fost dragă lumea,
După urît nu mă da.
De ţi*o fost drag a trăi,
După urît nu mă sîli.
Decît cu urîtum casă,
Mai bine cu boalem oasă.
De boale rmaş mîntui,
Cu urîtu mam cum fi.
Din boale mama mă scoate,
De la doauă nu mă poate:
De urît şi de la moarte.
Cînd urîtu îi la masă,
Negurad da pînăm casă;
Cînd îi urîtu la blid,
Negurad pînăm pămînt.
De s*ar sparge blidum fund,
Să scap de urît curînd.
Blidu îi de porţolan,
Nu scap de urît şohan * ;
Blidu îi de cositor,
Nu scap de el pînă mor.

De la Andilina Paşcu,
fată de 17 ani, din Botiza.

181

MÎNDRĂ FLOARE»! NOROCU

Mîndră floared norocu,
Nu răsarem tot locu,
Ci răsare lîngă vale,
Cine*o află bined pare.
Şi răsare lîngă tău *,
Cine«o pierded pare rău,
Pe cum o*am pierdut şi eu.

De la Andilina Paşcu, din Botiza.

182

CINE M<A DAT DORULUI

Cine m*a dat dorului,
Aibă casa cucului
Şi odihna vîntului;
Că nici cucu mare casă,
Nici vîntul ţară aleasă.
Nici cucul mare hodină,
Nice vîntul ţară lină.

De la Simion Doica,
fecior de 11 de ani, din Botiza.

183

BATĂ/TE, MÎNDRULUT, BATĂ

Bată*te, mîndrulut, bată,
.Ziua de mîni şi de*alaltă,

Slujba popii închinată.
Şi mă bată şi pe mine,
De«oi grăi, mîndruţ, cu tine.
Nu te bată<atîtea rele,
Numai lacrămile mele.
Nu te bată citeam zis,
Numai lacrămi cîte*am plîns.
Nu te bată cîte*oi zice,
Numai lacrămi cîteoi plînge.

De la Simion Doica.

184

SUFLĂ VÎNTUL PRIN PĂDURI

Suflă vîntul prin păduri,
Rumpe meri şi rumpe pruni.
Printre ei rumpe şi fragi,
Despărţeşte oameni dragi.
Cine nbo despărţit pe noi,
Bădiţă, pe amîndoi,
N*aivă cuiem copîrşău *,
Nici parte de Dumnezău.
De ni*o despărţit muiere,
Cu funiam grumaz să pieie.
De nbo despărţit o fată,
Cununa să mo mai vadă.
De nho despărţit fecior,
Fied moartea de topor.
De topor fără rugină,
Să moară fără lumină.

De la Simion Doica.

,8j

JELUHVLAŞ, JELUI

Jelui*rmaş, jelui,
Jelui*m«aş şi mam cui,
Jeluiumaş codrului.
Codrud tare înfrunzit,
Nu crede la om scîrbit.
M*oi lăsa pînă la vară,
Goi ieşi la cîmp afară,
Şi or creşte clopoţăi,
Şi imoi jelui la ei,
Ca la frăţiorii miei.
Şi or creşte viorele,
Şi rmoi jelui la ele,
Ca la surorile mele.

De la Simion Doica.

186

BATE, DOAMNE, CEd MAI BATE

Bate, Doamne, ced mai bate,
Bate frunza de urzică,
Şi fata pînăd mai mică.
Copoi dacă creşte mare,
La părinţi îi supărare.
Se mărită, rău gîce(şte),
La părinţi îi rău şioşe;
Se mărită şi nud bine,
La părinţi şioşad ruşine.
Pasere de pe ogoară,
Toate fetele să moară.

Pasere de pe găteje*,
Moară pîmor fi mirese.
Pasere de prin spini,
Să nu meargămtre străini.

De la Ileana Vlad,
fată de 18 ani, din Botiza.

187

CÎNTĂ, CUCE, CÎND TU DUCE

Cîntă, cuce, cînd ţid duce,
Cîntă, cuce, pînă joi,
Că om mere * amîndoi.
Cîntă, cuce, pînă marţi,
Că om mere ca doi fraţi.
Tu îi mere sus pe creangă,
Eu oi mere jos pe iarbă.
Tud mere pe sus cîntînd,
Emoi mere pe jos plîngînd.

De la Ileana Vlad.

188

BADE, DORUL DE LA TINE

Bade, dorul de la tine,
Peste multe dialuri vine
Şi nud poate opri nime.
Nici ţigan cu lăuta,
Nici român cu fluera,
Numai eu cu inima.

De la Simion Doica, din Botiza.

189

DECÎT CĂ M»AM MĂRITAT

Decît că mam măritat,
Mai bine m a şfimecat,
Gam rămas cu rodum sîn,
Şi nud rod de bun român,
Ci e rod de un mişel,
Sărăcuţ ca vai de el.
Dear fi fost el on viteaz,
Nu era aşa năcaz;
Dar a fost on biet tâlhar
Şi de acee *mve* amar.

De la Andilina Paşcu.

190

CRÎŞCĂ IADU ÎN CRÎŞCĂRI

Crîşcă * iadu în crîşcări,
Şi mă cerem toate seri.
Taci, iadule, nu crîşca,
Nam crescut pe seama ta.
Crîşcă iadu şi mă cere,
Fără mîndru nu pot mere *,
Că cu el am făcut rele.
Zis«o frunza fagului:
Goi, fi talpa iadului.
Talpă la iad ce să fiu,
Nsâ'm omorît om de viu.
Pentnon firuţ de sansiu *,
Talpă la iad nu mai fiu;
Pentr*on fir de măghieran,
Nu mai fiu talpă şohan*.

De la Simion Doica, din Botiza.

I,I

FOCU BATĂ, BUNĂ*S EU

Focu bată, bună*s eu,
Deoi avea on noroc rău.
Focu bată, bună*oi fi,
Nu ştiu noroc cum mia fi.

De la Andilina Paşcu, din Botiza.

192

CINE.O ZIS DORULUI: DOR

Cine*o zis dorului: dor,
Zisud^o lucru uşor.
Cineo zis leliţei: lele,
Zisud<o lucru de jele,
Căci a fost mîncat de rele.
Cîte reies pe pămînt,
Toate m*o mîncat pe rînd.
Cîte rele şi nu*s bune,
Toate m*o mîncat în lume.
De m*o mîncat deodată,
Din lume mar fi gătată.
Cu cît mau mîncat pe rînd,
Cu atîtam lume mai sînt.

De la Simion Doica, din -Botiza.

'9i

CÎTE FLORICELEI RÎT

Cîte floricelem rît *,
Toate^o zis să mă mărit.
Nuimvo floare de pe laz *,
Acee o zis să mă las,
Că rmoi hrăni de năcaz.
De*ar da Dumnezău, de«ar da,
Să vie primăvara,
Sămfrunzească şi codru,
Să se bucure omu.
Sămfrunzească frunzam tău *,
Să mă mai bucur şi eu,
Gam tras destul la rău.
— Spusu*ţ*am, măicuţă, spus,
Să nu mă dai la urît.
Că urîtu lid vedea
Şid plînge de mila mea.

De la Simion Doica.

194

BĂDIŢĂ, DE Mid UITA

— Bădiţă, de miu uita,
Tare rău ti*oi blăstăma:
Bădiţă din capul tău,
Meargă sîngele pîrău,
Pe vale şi pe Sasău,
Şi prin ocolaşu * mieu.
Sjteie cînd boi opri eu,
Cu cornu năfrămii mele,
Cu petiaua * cea de jele.

De la Andilina Pascu.

'9S

MAICĂ, LA INIMA MEA

Maică, la inima mea,
Este*on rît * şho fîntînea.
Rîtud făcut de urît,
Fîntîna de năcaz mult.
Eu cu dor, badea cu dor,
Nu pot spune tuturor.
Doauă doruri într«on sat,
Nu trebe mai mult bănat *
Doauă doruri întrmn loc,
Nu trebe mai mare foc.
Doauă doruri într*o sară,
Nu trebe mai mare pară.
Ardă*te focul de dor,
Şi pe tine bădişor.

De la Andilina Paşcu.

196

DORUL MIEU *ShA* MÎNDREI MELE

Dorul mieu sha mîndrei mele,
De baş putea sămîna,
Eu cu drag baş secera
Şi baş face znop în prag,
Şi baş îmblăti * cu drag,
Şi baş cerne prin sprincene,
Doară mba trece de jele.

De la Andilina Pascu.

197

DEd GÎNDI, BADE, LA MINE

Ded gîndi, bade, la mine,
Deie«ţi Dumnezău tot bine;
Ded gîndi întroltă parte,
Deie*ţi Sfîntul sănătate.
Sănătate cu anu,
Să nu mai vezi hotaru.

De la Andilina Paşcu.

198

ZIS.O MÎNDRĂ CĂTRĂ MINE

Zis*o mîndră către mine
Că rma pune dînsa bine.
Nu m«a pune că m*o pus,
De*o ar bate Cebde*Sus.
CehdeSus e Dumnezău,
De«o ar bate cît de rău;
De?o ar bate nurmo dată,
Să se mire lumea toată.

De la Andilina Paşcu.

199

DU.TE, BADE, DUCE.TE.Al

Du*te, bade, duce*te*ai,
Unde stă apa, să stai,

Drăguţă să nu mai ai.
Că drăguţă ţbam fost eu,
Şi la bine şi la rău,
Ştie unul Dumnezău.

De la Andilina Paşcu.

EU MĂ DUC, URÎTUL VINE

Eu mă duc, urîtul vine,
Tot alăturea de mine.
Toate frunzuţele»mi spun
Gaiesta a fi om bun.
Numai frunza macului,
Zice săd dau dracului.
Că are gard de nuiele,
Şi vai de zilele mele.
Şi are garduri de spini,
Şvoi petrecemtre străini.
Că străinul, mînced focul,
Temgălbineşte ca focul;
Şi străinul, mînced para,
Temgălbineşte ca ciara.

De la Andilina Paşcu.

201

HORI.AŞ, HORILE.M PLAC

Hori**aş, horilemi plac,
Nu pot hori de săleac.

Hori*aş, horilemii vin,
Nu pot hori de străin.
De străin eu mă leagîn,
Ca frunzuţa de paltin.

De la Ana Paşcu,
fată de 16 ani, din Botiza.

CINE, BADE, NhO.NTÎLNIT

Cine, bade, nbomtîlnit,
Fied trupul hodinit
Şi sufletul ispăşit.
Fied trupul ca on pai,
Sufletul săd meargăm rai.
Şi cine nho despărţit,
Fied moartea de cuţit.
Fied trupul cît on brad,
Sufletul săd meargăm iad.
Cine nbo despărţit, bade,
Piced carnea de pe spate,
Dărăburi * şi sfăşii * late.
Cine nho despărţit, lele,
Piced carnea de pe piele,
Dărăburi şi bucăţele.
Cucuie, pasere blîndă,
Sui*tem ceriuri şi cîntă.
Pe cined avea mînie,
Blastămăd singur să fie.
Nud trebe mai mare fune,
Ca străinătateam lume;
Nud trebe mai mare pară,
Ca străinătateam ţară.

De la Ana Paşcu.

203

DORURI DOR ŞI DE PĂRINŢI

Dorud dor şi de părinţi,
Dar nu mult îl tin în minţi;
Nud ca doru de om drag,
Umbli tot ca cel beteag *.
Zaci mereu ca de lîngoare *,
^^"Şr^emica "nu" Te "iteaTeT"
-De*dîngoare-părwţi pică,
La inimă nu te strîcă.
De dragoste păruiţi creşte,
La inimă te topeşte.

De la Ana Paşcu.

204

CARE CUC MI.O CÎNTAT MIE

Care cuc mbo cîntat mie,
Din munte să nu mai vie.
Cînd a vrea să vie*acasă,
Pice piatră şi nud lasă.
Cînd o vrea să se coboară,
Pice piatră şid omoară.

De la Anuţa Ivaşco,
fată de 52 de ani, din Ieud.

20J

PLÎNG TĂLPILE DE LA CASĂ

Plîng tălpile* de la casă,
Unde sînt femei rămasă.
Ard cămeşile pe ele,
Tot de plînsuri şi de jele.
Cărarea pe unde merg,
Tot de lacrămi nu o văd.
Pe unde merg pe cărare,
Nu o pot de supărare,
Nici de dor, de grijă mare.
Da trag în jug ca şi boii,
Da şi boii*şi trag amîndoi,
Numai eu trag singurea,
Că mbo omorît soţia mea.
Toate plugurile ară,
Numai a mele pluguri zbiară.
Săracile oile mele,
Toată vara s*or uitară,
Dar tot s*or uita pe izvor,
Să vadă stăpînu lor.

De la Măria Perţa,
de ro de ani, din Botiza,
al cărui bărbat a fost omorît în 1910.

206

CÎŢI VOINICI ÎN LUMEA MARE

Cîţi voinici în lumea mare,
S*au viclenit foarte tare,
Crezămînt nici unul mare,
N*am de lege nici pe care.
Cu cuvîntul tot mă poartă,
Miorată dragoste moartă.

t înd se duce de la poartă,
Rămîn ciurcel fără toartă.
Patruzeci de ani îmi pare,
Purtai părul pe spinare,
Grija mea nime mo are,
Eu îs tot în aşteptare.
Dacă şi eu îs o fată,
De un Dumnezău lăsată,
Cîte<erau vîrstă cu mine,
N*o rămas aşa de ruşine,
Ci toate sînt învălite,
Cîte cu cinci prunci vestite.
De*ar avea un om o fire,
Să se facă mie mire,
Laş face cămeşă subţire,
Ca tot omul să se mire.
L?aş griji ca o boreasă*,
Nu baş mai scoate din casă.
Numai de moş vedea scăpată
De faţa cea blăstămată.
Fost«am şi la vrăjitoare,
De vrăjeşte şi ea moare,
Eu rămîi tot la răcoare.
Cînd mă uitai în oglindă,
Mă văzui fată bătrînă,
Şi o azvîrlii în tindă,
Şi fugii o săptămînă.
Mămtorsei încă o dată,
Luai oglinda stricată,
Să văd cum mă mai arată.
Da Dumnezău să o bată,
Că rmarată ca pe tata;
Că de obraz mam ce*alege,
Pînă greaţa nu se şterge.

De la Petru Cupcea, din Călineşti.

207

DUYTE BADE, CÎT E CODRUL

Du«te, bade, cît e codrul,
Şi să stai unde stă Oltul.
Unde Oltul se coteşte,
Stăi, bade, şi hodineşte,
Şi calul ţid potcoveşte
Cu potcoave de aramă,
Cu lacrămile de sub geană,
Şi cu cuie de argint,
Cu lacrămi pînăm pămînt.
Ca aminte să*ţi aduci
De*ale noastre voibe dulci;
Ca să*ti aduci tu aminte
De*ale noastre dulci cuvinte,
Ce«o rămas neisprăvite.
Ieşhmi, bade, înainte,
Să*ţi spun două*trei cuvinte,
De*ale tale jurăminte.
Că te*ai jurat cătră toate,
Că nu mi lăsa pîn'la moarte.
Jurămîntul hai călcat
Şi pe mine moi lăsat.

De la Simion Doica,
fecior de 21 de ani. din Botiza.

208

OCHILOR M<AM BIZUIT

Ochilor rmam bizuit,
Sămii cate loc de trăit.
Ochii*o fostmtr.o lumină,
Ni«o cătat fără hodină.
Ochii ştiu că mi*o cătat,
Fără boi, fără iosag * .
De iosag * maş pomeni,
Mintem cap de *var* vini;
Boii, lupii *var* mînca,
Mintem cap de<ar căpăta.

De la Iuliana Man,
în Opriş, din Rona<de<Sus.

209

CARE NU ŞTI CEd SLUJITU

Care nu şti ced slujitu,
Poate săruta pămîntu.
Că pita de la străini
Galbînăd ca bulbucu * ,
Amarăd ca pelinu.
Pita cea de la tata
îi neagră ca şi tina
Şid dulce ca şi mierea.

De la Andrei Bud,
de ro de ani, din Berbeşti.

CARE DE PĂRINŢI N.ASCULTĂ

Care de părinţi măscuită,
Mînînced cazně şi trudă.
Eu unul mam ascultat,
Cazně multă m*o mîncat.

Cîte rele*mi petrecui,
Din cîte zile avui,
Dar mai multe rmor petrece
Dintr*a mele tinereţe.

De la Andrei Bud.

GÎNDESC ZIUA, GÎNDESC NOAPTEA

Gîndesc ziua, gîndesc noaptea,
Ce mod fâ(ce) pînă la moarte.
Duce*m*aş ţări împărţind,
Să n<aud pruncii zbierînd
Şi mamele blăstămînd.
Nu zbiară că mă<sad hîdă,
Ci zbiară de dor de pită.

De la Mihai Şerban, din Săpînţa.

212

MĂGHIERAN DIN GRĂDINIŢĂ

Măghieran din grădiniţă,
Joi mai pe la ujiniţă*,
Mare vînt că şi*o suflat,
Mîndră creangă şi»o desghinat * ;
Mare crenguţă de chidru*,
Tot pe Vasalia lui Petru.
Unde *uo* fost moartea lui?
în mijlocu Sîrbiului *,
De mîna pizmaşului.

Unde*s ariniimfrunziţi,
Pe drept poarta lui Lorinţi *.
Lorinţenii o strîgat:
— Duce*ţid voi de aicea,
Ga vini comnişia *
Şim temniţă vor băga.
Iepuraşu o strîgat.
— Nud duceţi voi de*aicea,
Gatîta de rău i*o dat,
De pe murg jos a picat,
Şi murgu şi*o rînchezat,
Go rămas întărniţat * .
N«ai fi, mămucă, iertată
De ce nu moi înfricat,
Cînd de.acasă mi*am plecat,
Că nuîmi stă clopum cap bine,
Omorî»rma oarecine.
Calu nu vrea călări,
Ştiu bine rmor omorî.
— Vasali, pizmaşii tăi,
Ardă temniţa pe ei.
Ei deacolo atunci să iasă,
Cînd îi merge tu acasă,
Să grăieşti tu cu mă*ta,
Săd stîmperi tu inima,
Rău o doare săraca,
De gîndeşti oa şi crepa
De dorut de dumăta * .

De la Elisabeta Borodi,
de 20 de ani, din Berbeşti.

III CÎNTECE CĂTĂNEŞTI SAU OSTĂŞEŞTI

FRUNZUCĂ VERDE DIN VIE

Frunzucă verde din vie,
Vin doi fraţi din cătunie.
Cînd îs pe pod la Mara,
Se puse să hodiniâ.
— Hai, frate, să poposîm,
Că de unde noi vinim,
Nici aud cucu cîntînd,
Nice vezi frunza picînd,
Fără neamţu poruncind.
Porunce(şte) ce porunce(şte)
Şi pe mulţi îi mîntuie(şte).
Să*mpuşcăm cu puştile,
Să ne*audă maicele,
Verde plîng săracele.
Pun de prînz şi nu prînzesc,
Fără plîng, se tînguiesc.
Pun de cină şi nu cină,
Fără tot plîng şi suspină.
Mîndruţa de sormmea
Şedem cîrşmă, tropoteşte,
Şi ea de mine gîndeşte.
Şi ea de mine gîndeşte.
Dragele mele surori,
Pleviţi*«mi ş*a mele flori,
Le pleviţi şi le udaţi,
Dac<or creşte le purtaţi.
Dacă mam avut noroc
Să pui struţuc * verdem clop * .

De la Măria Tuşnea,
fată de 23 ani, din Ieud.

MĂI NEAMŢULE DE LA BECI

Măi neamţule de la Beci *,
Nud modru * raiu săd vezi,
Că pe multe despărţieşti
Şi multe doruri opreşti.
Ş*ai oprit şi pe mîndru,
Nu te primea(scă) pămîntu.
Ş«ai oprit şi pe badea,
Surupa4i*s*ar curtea *.
Să te omoară la masă,
Să vie mîndru acasă.
Să maibă cined opri,
Nici eu pe cine dori.

De la Măria Tuşnea.

MĂGHIERAN CU BOCIULIE

Măghieran cu bociulie *,
Spune mîndrului să vie,
Din Leucea *, din cătunie.
Spuned că de ma veni,
L*oi blăstăma şiu» muri.
Şi nvoi ruga cătră soare,
Să să uşte pe picioare.
Şi m*oi ruga cătră lună,
Şi cînd o fi vreme bună.
Aieste toate săd bată,
De ma fi ceo zis odată.

De la Mărcuţa Dunca C. Dumitru,
fată de 18 de ani, din Ieud.

FĂ.MĂ, DOAMNE, CE MI FÂ

Faună, Doamne, ce mi fâ,
Faună pasere pestriţă,
Şim oraş o crîşmăriţă.
Să crîşmăresc vin şi bere,
La răgute * tinerele,
Care imam iubit cu ele.

Mărcuţa Dunca.

LUME, NU TE SUDUIESC

Lume, nu te sudiiie.sc,
Daoam avut să plinesc,
Să fiu slugăunpărătesc.
Lume nu tboi sudui,
Daoam avut a plini,
Să fiu sluguţă ţării.
Lume nu twoi blăstăma,
Daoam avut a le trâ,
Să*mi petrec holteiia *,
Cu tisturi * din Leucia *.
Care sluje(şte) launpărat,
Trei ani nmşi vedea lui sat.
Careu slugă la neamţu,
Trei ani nmşi vede satu.

Mărcuţa Dunca.

PE MINE CÎND MO LUAT

Pe mine cînd m<o luat,
Alţii<o rîs, alţibo zbierat,
La alţii li>o părut bine,
Go hălăduit* de mine.
— Hei, tu, mămulica mea,
De teajunge dor de mine,
Ia drumuţu de*a lungu
Şi satele dea rîndu.
Că pe mine mid vedea:

Pe cîmpu Sătmariului *,
Cu puşcaunpăratului.

De la Măria Moiş,
fată din Călineşti.

HEI, SĂRACU PĂRU MEU

Hei, saracu păru meu,
Mult ham lăut şi *ham* uns,
La toamnă musai de tuns.
Hei, tu, mămulica mea,
De te<ajunge dor de mine,
Ia drumuţu de<a lungu
Şi oraşu dea rîndu,
Că mid afla îngropat
Supt trupina unui brad.
Mîndre semne vei afla:
La picioare, iarbămiare,
La brîu, holdă de grîu;
în ochiţi, doi păuniţi.
Din sprincene, două pene.
Şi din frunte, iarbă verde.

De la Măria Moiş.

PLÎNGĂMĂ, MAICĂ CU DOR

Plîngă*mă, maică, cu dor,
Ţham fost fată şi fecior,
Tbam scos plugu din ocol,

S«am mers s*am arat cu dor.
Ţham arat, ţi*am sămînat,
Şi s»o copt, şbam secerat.
Pus*am în pod şim cămară.
Gată*mi, mamă, merinjoară*,
Eu mă duc din a mea ţară,
Unded nuc cu frunză rară,
Si cucutud dus din tară.
N*oi fi slugă nimărui,
Făr' trei animipăratului.
D«apoi doru unde şede:
Sub cel păr cu frunză verde,
Sub păru juratului *,
Cu puşcamipăratului.
Cu puşca de launpărat,
Sub părul de la jurat.
La toţi li*o cîntat cucu,
Numai mie ganguru,
Să mă duc sămii las satu.
La toţi lbo cîntat mierla,
Numai mie pupăza,
Să mă duc sămii las ţara.
Cucuie, cucuţule,
De ţi*ar saca clonţul tău,
La alţii să nu cînti rău.
Numai cît mhai cîntat mie,
Să«ţi fie, cucuie, ţie.
Cucuie, cucuţule,
Vină cîntăm curtea mea,
Că eu bine ti*oi ţinea:
Cu vin roşu străcorat,
Cu pită de launpărat.

De la Măria Tăşcan,
fată de 20 de ani, din Năneşti.

CÎND ÎI PICĂ PORUNCA

Cînd îi pică porunca,
Lasă lingura pe blid,
Şi pita lîngă copil.
Ddnălţate împărate,
Ardă'ţi curtea* jumătate;
Să.ţi ardă şi cea din jos,
De ce*ai dus pe mîndrum jos.
N«ai avea haznă * ţării,
Că*s cu dor în toate seri;
N*ai avea hazná * de ţară,
Că cu dor am fost şhaseară.

De la Măria Tăşcan.

FOST.AM TÎNĂR ŞI CU MINTE

Fost<am tînăr şi cu minte,
Mbo ieşit dorumainte
Şi nvo nebunit de minte.
Daţi, feciori, cu voie bună,
Gamu neamţul vă cunună;
Vă cunună şi vă joară,
Ca să maveţi drăgucioară.
Minte neamţu ca ş*on cîne,
Că şi el drăguţă'şi ţine.
Cătunie blăstămată,
De»aş ieşi din tine*odată,
Să*mi port clop * cu pană driaptă,

Măghieran cu frunză lată,
Cum am mai purtat odată.

De la Vasalie Moi;,
fecior de 21 de ani, din Berbeşti.

SPUNE, MÎNDRĂ, CUM TE CHIAMĂ

Spune, mîndră, cum te chiamă?
— Rozmolin * de bună seamă.
— De te chiamă rozmolin,
Lasă*mă să.mi ciunt * un fir.
— Ciuntă, bade, şi te*mpană,
Că de mîni te*or fâ(ce) cătană.
Bate, Doamne, şi trăsneşte,
Pe maiorul cel din Peşte*,
Care pe mîndrud doreşte,
Săd înveţe cătuneşte.

De la Vasalie Moiş.

12

BATE, DOAMNE, ŞOARECELE

Bate, Doamne, şoarecele,
Şi pe cel cu foarfecile.
Şede pe scaun în curte
Şbalege fecior de frunte.
Şi pe mîndru ho ales,
Si i*o fost musai de miers.

Şi pe mîndruţu bo tuns
Şi i*o fost musai de dus.

De la Susana Borodi.
fată de 21 de ani, din Berbeşti.

13

CĂTUNIE, JUG DE FIER

Cătunie, jug de fier,
Trag feciorii pînă pier;
Cătunie, jug dearamă,
Trag feciorii fără seamă.
Care*o făcut cătunia,
Mînînced casa pustia,
Şi copiii sărăcia.
De cătană mam fost bun,
Demsurat îs pre nebun.
Bărbaţii nevestelor,
Stau de mine să mămsor,
Să nu umblu la a lor.

De la Gheorghe Ardelean,
fecior din Berbeşti.

14

EU MĂ DUC, MÎNDRĂ,.N CĂTANE

Eu mă duc, mîndră,m cătane,
Tu rămîi şimii spală haine.
Şi le spălăm sogonele *,
Le limpezi în lăcrămele,

Şi le uscam dor şi jele.
Şi la mine le trimete:
Pe on şueraş de vînt,
Drept la minem reghemînt * ;
Pe şueru vîntului,
Din fruntea şireagului * .
Undea fi steagu plecat,
Acohoi fi eu culcat.

De la Axene Ardelean,
fată de 16 ani, din Berbeşti.

•3"

DUCU.SE CĂTANELE

Ducmse cătanele,
Şi rămtn cocoanele * .
De cocoanear fi ce*ar fi,
Nevestele*or nebuni.
Cocoanele mă sărută,
Nevestelem pat mă culcă.
Cocoanele mă iubesc,
Nevestele mă doresc.

De la Gheorghe Ardelean.

NICE CUCU N.ARE CASĂ

Nice cucu nare casă,
Nici cătana ţiaraleasă.
Nice cucu nare sat,

Nici cătana loc de stat.
Cătunia încăd bună,
La pruncu fără de mumă.
Cătuniad încă dată,
La pruncu fără de tată.

De la Gheorghe Ardelean.

17

PE PODUŢU DUNĂRII

Pe poduţu Dunării,
Mierg feciorii ca norii,
Blăstămîndmşi părinţii.
Da părinţii nu*s de vină,
Că şi ei plîng şi suspină.
N<ai fi, mămucă, iertată,
De ce nu rmai făcut fată.
M»ai făcut, mamă, fecior,
Ţările să lemconjor.
Fetele poartă zadie *,
Eu port puşcă şi sabie.
Fetele*s în satu său,
Eu port puşcă şi borneu *.

De la Gheorghe Ardelean.

18

HAI, MÎNDRĂ, DE MĂ PETRECI

Hai, mîndră, de mă petreci,
De aci pînă la Beci,

De la Beci la graniţă,
Şhmi deschide vraniţă *.
Şi tu, mîndră, tid uita,
Mie neamţu ce mba da:
Peste umăr trei curele,
Peste spate căpenege *,
Nud şti, mîndrucă, ce*alege.
Nud şti, mîndrulică, nu,
Care ţbo fost drăguţu.
Ş*o şăpcuţă verdem cap,
Ced neamţului şi mai drag.
Hei tu, mîndrulică mea,
Batăr* tu ce ţid vede,
Nu te tare sparie.
Tu, mîndrucă, ţid vede,
Tot tiancuri de bumbacuri
Şi trupuri fără capuri.
Mînuri fără degeţele,
Puşcă fără de oţele.
Dor da bunul Dumnezău,
Să«mi taie şi capul meu,
Tu, mîndrucă,d ia în poală,
Şid răsăde(şte) sub fereastă,
Măghieran mîndru să crească.
Cînd îi merge ad plevi,
Tu de dor ted veştezi.
Cînd îi merge ad uda,
Tu de dor tid sătura.

De la Susana Borodi,
fată de 30 de ani, din Berbeşti.

»9

ÎNSURA.M.AŞ, NU MĂ POT

însuraumaş, nu mă pot,
Că mid cartea la hodnoj *,
Scrisoaread la căpitan,
Să mai holteiesc on an.
Dă*ţi, mîndrucă, din iosag *,
Scoate.mă de la robşag *.
Dă.ţi, mîndră, din avuţie,
Scoate.mă din cătunie.

De la Gheorghe Ardelean.

IN GRĂDINA LUI IUON

în grădina lui Iuon,
Toate paserile dorm,
Numai una mare somn,
Tot strigă: Iuon, Iuon.
Iuon îi în cătunie,
Nud lasă domnii să vie,
Iuon îi pe săbăşag*,
Nu şede numai on cias.

De la Anuţa Pop,
fătucă de 8 ani, din Berbeşti.

21

DIN OLAN AM MERS CU PĂR

Din Olan * am mers cu păr,
Ş*amu vin fără de el.
Din Olan am mers cu struţ *,
Şomu vin cu păru tuns;
Din Olan am mers cu stele,
Şomu vin fără de ele.

De la Gheorghe Ardelean.

MĂI, NEAMŢULE, CÎND M.AI LUAT

Măi, neamţule, cînd moi luat,
Nu ştiu orb ai fost, ori bat,
O birău * ti*o<nzitat * .
De ti'omzitat birău,
Ardăd şura şi grajdu,
Şi viţălu de sub vacă,
Şi muierea lui cea dragă,
Şi juguţu de la boi,
Şi feciorii amîndoi.

De la Gheorghe Ardelean.

·3

TI.AI UITAT, MÎNDRĂ, DIN ŞURĂ

Tioi uitat, mîndră, din şură,
Pînă imo pus sub măsură.

Şi mbo dat ţiglară*m gură.
Ti*ai uitat, mîndră, din casă,
Pînă m«o pus după masă,
Şi mi«o dat ţiglară*aleasă.

De la Axene Ardelean.

24

CÎNTĂ CUCU VINERIA

Cîntă cucu vineria,
Trec voinicii Dunărea,
Cîtă şesă*asemenea,
Cîte opt alăturea.
Feciorașii de român,
Da pică de nu rămîn.
Feciorii de.altă lege,
Nu pică unu din zece.

De la Gheorghe Ardelean.

PESTE VÎRF, PESTE MUNCEL

Peste vîrf, peste Muncel,
D;acolod on ciung * uscat.
Din vîrfuţu ciungului,
Cîntă puiu cucului.
Pe cînd cînţi tu de prînzit,
Io*s în poartă la honvezi *.
Cînd îmi cînţi tu de gustare,

Io*s trecut la Baia*Mare.
— împărate, dumpărate,
Slobozi<mă din cătane.
— Năposthte«aş, năposti *,
Care fecior s«ar găsi,
Să prădeze ţăruca.
Numai unu s«o aflat,
Şi ţăruca * o prădat.
Numai maicele«o rămas,
Tot în sînge pînăm brîu,
Nu pot merge pîn' la rîu.

De la Toma Pop,
de ţo de ani, din Berbeşti.

26

ÎMPĂRATE, OCHII TĂI

împărate, ochii tăi,
De s*ar face tălărei *,
Să păşesc şi eu pe ei.
Trărbam tot cu bănat *,
Trei drăguciori mhai luat.
Cînd o fost iarbamsticată *,
N»ai lăsat să o cosească,
Ci bai dus să te slujiască.
Nu i<ai lăsat să facă clăi,
Sămii triacă doru de ei.

De la Ioana Codrea, găjanca,
fată de 19 ani, din Berbeşti.

27

DOAMNE,«AJUTĂ CUCULUI

Doamne,ajută cucului,
Să sosea (scă) la cuibul lui.
Ajutămii, Doamne, şi mie,
Că*s a cucului soţie,
Să mă duc în cătunie.
Cîţi feciori de*a mea măsură,
Toti cătane se făcură.
Numai eu mai blăstămat,
Nu vreau sluji lamipărat.

De la Gheorghe Ardelean.

28

MERS.O MÎNDRU.N CĂTUNIE

Mers«o mîndrum cătunie,
Mi*o lăsat grădina mie,
Tot arată şi grăpată,
Numai mo fost sămînată.
Numai eu mi*oi sămîna,
Tot pe margini rozmolin *
Şi la mijloc sansiu * plin.
Oi plevi şi oi uda,
Daco creşte oi ciuntă *,
Pe poştă li«oi arunca.
Loi trimete la badea,
Să*şi mîngăie dragostea.

De la Odochie Mihăescu,
fată din Berbeşti.

²9

HAI, SĂRACA PRIMĂVARĂ

Hai, săraca primăvară,
Mult eşti dulce şi uşoară,
Şi la cătană amară.
Primăvara cînd soseşte,
Cătana la drum porneşte;
îşi ia borneu* m spinare,
Şi pleacă la drumuţ mare.
Drumud mare, flosterit *,
Feciorii merg tot plîngînd.
Căpitanmaşa zice:
— Daţi, feciori, cu voie bună,
Că ne scăpăm de corună *.
— Da noi dăm, da nu putem.
Săm * ca si znopii de grîu,
Tot în sînge pînăm brîu;
Săm ca znopii de săcară,
Tot în sînge pînăm scară;
Pînăm scara murgului,
De doru amarului.

De la Mihai Şteţ,
de 30 de ani, din Berbeşti.

SĂRACII PRIETENII MEI

Săracii prietenii mei,
Plinăd compania de ei.
Da încă nud plină bine,
Pînă nu samiple cu mine.

Decît slugă launpărat,
Mai bine la noi în sat.

De la Petru Bîrlea,
fecior de 21 de ani, din Berbeşti.

31

HUHUREZ, PASERE NIAGRÂ

Huhurez, pasere niagră,
Cîntăm codru să s*aleagă.
Să s.aleagămtre voinici,
Carbor mai văra pe.aici.
Gastă*vară mbam vărat
Cu copii de la Bănat,
Şi la vară mboi văra
Cu copii de la Leucia *.

De la Petru Bîrlea, din Berbeşti.

3'

CINE.O FĂCUT CĂTUNIA

Cine*o făcut cătunia,
Mînînced casa pustia,
Şi coconii sărăcia.
De*o făcut*o împăratu
Mînînced casa bănatu *,
Şi de*o făcut.o popa,
Mînînced casa doba * .
Cînd oi mergem sorodaş

Mba trâ(ge) banda* din oraş;
Cînd oi mergem cătunie,
Trâ*mi*a banda numai mie.

De la Petru Bîrlea.

33

STRĂINĂ, STRĂINĂTATE

Străină, străinătate,
Nu mămstrăina departe,
Că mam cine să mă cate.
Că fraţii mbs mititei,
Nu se pot căta pe ei.
Am o soră mititea,
Nu şti bate ţările,
La toate compănile
Din toate oraşele.
Tată am şi nu mă vede,
Mamad sub pajişte verde;
Tată am şi nu mă cată,
Mamad sub ţărnă uscată.

De la Petru Bîrlea.

34

BATE, DOAMNE, NEAMŢU.N CURTE

Bate, Doamne, neamţum curte,
Că m<o coborît din munte,
Mbo tăiat păru din frunte.
Şi mho dat puşcuţam braţă:

Na, copile, şi omvaţă,
La inimă sloi de gheaţă.
Şi mbo dat puşcuţam mînă,
Sloi de gheaţă la inimă.

De la Petru Bîrlea.

3J

O TRIMES CARTE ASEARĂ

0 trimes carte aseară,
Gor prinde cătane iară.
— Dmte, maică, la birău *,
Şbmi umblă de rîndu mieu.
— Zău, am fost, fătucu* meu,
Dar birămo zis aşe,
Că cu tine să plătiefşte).
— Nud bai, nu, maică, de*acee,
Că de*a fi pace în ţară,
Oi vini la primăvară.
Da de*a fi de răutate,
01 purta puşcă pe spate.
Cînd de*acasă mbam plecat,
Ziua bună mbam luat:
De la surori, de la fraţi,
De la fraţi de la surori,
De la fete şi ficiori,
De la grădină arată,
De la maică, de la tată.
Ieşi, măicuţă, pînăm prag,
Vezi tare tmam depărtat,
în sui, maică, m cel măr dulce,
Şi te uită cum rmoi duce.
în sui, maică, m celalalt,
Vezi tare m«am depărtat.
Opt anbs o vreme lungă,
Cinema trăi s*o ajungă,
înapoi dacă oi veni,
La nime moi trebui.
Oi fi bătrîn ca dracu,
Şi negru ca pămîntu.
Cînd oi mergem sat la fete,
Numai ele că mbor spune:
Dmtemcolo, moş bătrîn,
Nu eşti bun de*adunat fîn.
Nici demarat, nici de săpat,
Nici de culcat săram pat,
Fără să*ţi dau de mîncat.

De la Ştefan Codrea Tomăţ,
de 60 de ani, din Berbeşti.

36

PE DIN JOS DE ORĂŞTIE

Pe din jos de Orăştie,
Vin doi fraţi din cătunie.
Numai ei că semtîlnesc,
La poduţ la Seghedin.
Ei beau cîte*o cupă de vin
Şi îşi fac voia deplin.
Zice unu către altu:
— Dăd, frate, să hodinim,
Să punem mînuca* m şele,
Să tragem una de jele,
Să meargă răsunicele *
Peste toate dialurile,
Să neaudă maicele.
Că fac cină, dar nu cină,

Numai tot la noi suspină.
Da surorile dea noastre,
Fac de prînz şi nu prînzesc,
Numai tot la noi gîndesc.
Da drăguţele dea noastre,
Toată noaptea soponesc,
Ziuam crîşmă tropotesc
Şi de noi nu mai gîndesc,
Merg la crîşmă şi beau vin,
Ele>şi fac voia deplin.

De la Ştefan Codrea Toraăţ.

57

BATĂ.TE CRUCEA, BIRÂU

Batante crucea, birău*,
Mult ţiai bătut capul tău,
Să mă scoţi din satul meu.
Nu mai scos cînd am fost mic,
Da mă scoţi cînd îs voinic.
Nu mai scos cînd am supt ţîţă,
Da mă scoţi cînd am drăguţă.
Nu moi scos copil scăldat,
Da mă scoţi cînd îs bărbat.

De la Ana Trifoi,
nevastă din Botiza.

58

CÎNTĂ CUCU ŞI.O MIERLITĂ

Cîntă cucu şbo mierlită,
După casă la bădiţă.
Cucu gros, mierla supţire,
La a noastră despărţire.
Cucu gros, mierlamgîna,
De se leagînă frunza.
Bosuioc crescut în crengi,
Hai, mîndră, de mă petreci,
Deaicea pînă la Beci *.
De ţio paria scurtă calea,
Hai, pînăm Italia,
Copoi, mîndră, thoi lăsa.
Bosuioc, crescut în cale,
Eu mă duc, mîndră, m cătane,
Tu rămîi şimii spală haine.
Spală şi năframa mea,
Careom holteit cu ea.
Da o spălăm lăcrămele,
Ş*o uscă cu dor şim jele.
Şi mie, mîndră, mii trimete,
Mîndră, pe cursu apii,
în ţara Italii.

De la Ana Trifoi.

39

FhU.AI, MAICĂ, BLĂSTĂMATĂ

Fimoi, maică, blăstămată,
De ce nu moi făcut fată,

Să torc ca tine în vatră.
Moi făcut, mamă, fecior,
Neamţului de ajutor.
Cînd am fost maicii mai drag,
M*o jurat neamţul sub steag.
Ba de loc nu m*o lăsat,
Pînă nu *m*o* scos din sat.
Din ochi negrbam lăcrămat,
Şi din gurăom cuvîntat:
Rămîi, iubit al meu sat,
Nud nădejde demturnat.
Ba poate ooi mai veni,
Opt ani dac*oi mai plini.
Pîmatunci e vreme lungă,
Cine poate să ajungă,
în ieşi, mîndră, pîn' la cruce,
Şi vezi neamţul cum mă duce.
Satul meu rămînem faţă,
Eu mă duc pe drum cu ceaţă;
Satul meu rămînem dos,
Eu mă duc pe drum în jos.

De la Dumitru Sidâu, din Botiza.

40

BATE, DOAMNE, PREZĂŞU

Bate, Doamne, prezăşu *
Caremdriaptă ghezăşu *,
Departe*o dus pe mîndru.
Nu ho dus să nu mai fie,
Ce ho dus sămveţeo scrie,
Cu domnibn cănţălărie.
Bate, Doamne, premipărat,

Go făcut drumuţu lat.
L*o făcut şi ho gătat,
Merg feciorii la bănat * ;
L»o făcut şi ho pietrit,
Merg feciorii la perit.

De la Ion Hodor, din Slătioara.

RĂU ÎI PARE CODRULUI

Rău îi pare codrului,
După verde frunza lui.
Da mai rău îmi pare mie,
Dup*a mea copilărie,
Mbo petrec in cătunie.

De la Ştefan Balea,
fecior de 21 de ani, din Ieud.

42

CÎNTĂ, CUCE, PÎNĂ JOI

Cîntă, cuce, pînă joi,
Gatuncia eu duce*m*oi.
Cîntă, cucuie, frumos,
Că neamţu mă ducem jos.

De la Ştefan Balea.

CURVĂ FIE TAŞCA MEA

Curvă fie taşca * mea,
Că mă duc, şba rămîne.
Curvă<mi fie şi cujma,
Că mă duc şi oi lăsa.

De la Ştefan Balea.

NU Mid JELE CĂ MĂ DUC

Nu mid jele că mă duc,
Ci mid jele după plug:
După plug cu patru boi,
După mîndră de la noi.
După plug, după curele,
După voi, mîndrele mele.

De la Ştefan Balea.

4J

MULT ÎI NEAMŢU MARE CÎNE

Mult îi neamţu mare cîne,
Oricum mă sucesc nud bine.
Mult îi neamţu mare drac,
Oricum mă sucesc nud plac.
Şi cînd strîgă neamţu: hoptac *,
Creapă pămînt şi mă bag,

Dacă deasupra nmncap.
Măi neamţule, nu ţid greu,
Cînd vezi sînge pe ciacău *,
Izvor din căpuţu meu?
Măi neamţule, nu ţid jele,
Cînd vezi sînge pe curele,
Izvor din spatele mele?

De la Ştefan Balea

46

MULT ÎI NEAMŢU MARE HOŢ

Mult îi neamţu mare hoţ,
Că alege miel de creţ
Şi fecioru de isteţ,
Berbecele de lînos
Şi fecioru de frumos.

De la Ştefan Balea.

CARE FECIOR NUd CĂTANĂ

Care fecior nud cătană,
Nici acasă nud la samă,
Şi care nu cătuneşte,
Nu ştim lume că trăieşte:
Că cinează şi prînzeşte,
Şi cu mîndră semtîlneşte.
Da eu dacă cătunesc,

Nice cin, nice prînzesc,
Cu mîndră nu mămtîlnesc.

De la Ştefan Balea.

CUI CĂTUNIA *bl* DRAGĂ

Cui cătunia id dragă,
Meargăm Sighet şi o vadă.
Că şi mie mbo plăcut,
Şi m*am dus şbo am văzut.
Numa*oleaoo am zărit
Şi de dînsa imam hrănit.

De la Ştefan Balea.

GRĂIE CINE CE GRĂIEcŞTE)

Grăie cine ce grăie(şte)
Da cătana bini trăie(şte):
Şedem pat şi dohănecşte),
Cînd nud ce mînca ştope(şte).

De la Ştefan Balea.

IV. CÎNTECE DIVERSE: CÎNTECE LUĂ» TOARE ÎN RÎS, CÎNTECE LA BEŢIE, CÎN, TECE LA NUNŢI

MORŢIŞOR VIEŢII MELE

Morţişor vieţii mele,
Mămsurai, luai muiere,
Duc bughete * zile rele.
Ea îi mică, nud prea mare,
Nici on spor la lucru mare.
Eu o scol să facă foc,
Ea adoarme stînd în loc.
Focud se potole(şte) în vatră,
Pitad iese din covată,
Bate<o, Doamne, blăstămată.
Apoi aleargă după sîtă,
Da cu sînud plin de pită.
De sîtă nici nu grăieşte,
Pînă pita nu găteşte,
Ş»apoi ea*mi aruncă mie,
Că după dînsa«am domnie,
O, morţii ei beciznicie.
Vezi cum luai trudă şi urgie,
Tot pe capul meu să fie.

Apoi, aşa«o zis mîndră mea:
Taci, dorule, taci, sărace,
Dacă vezi că nmţi prea place,
Ia*o de brîu ş<o du la rîu,
Şi te pleacă ş*o îneacă,
Şi ţio fi lumea mai dragă.

De la Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud.

FLORICICĂ VERDE.ALBASTRĂ

Floricică verdeolbastră,
Spuneţi, bătrîni dumneavoastră,
Fost*o şi de mult mătasă?
— Mătasă o fost puţinea,
Da mo fost lumeaoşa de rea.
Amu lumea s*o smintit,
Mătesele s*o scumpit.
Amu, fie muta cît de hîdă,
Ea pe spated mătăsîtă.
La grumaz mărgele multe,
Şi din gură rău îi pute.
Cu zgardă * pe la grumaz,
Vineles belciugi de lanţ.
Şi în spate cu pieptar *,
Ochii ei ca de măgar.
Cu urechi ca de capăi *,
Bat'O, Doamne, că hîdău.
Dear da bunul Dumnezău,
Să fie hotarul tău,
Pungă * tău * să fie cepe,
Să vă rumeniţi voi, fete.
De bucate nud scumpete,

Că deocele sînt bughete *.
Nud scumpete de bucate,
Deocele*s îndestulate.
Dad scumpete de sopon,
Căd fac hîdele sodom *.
Şi mîndră s*o soponit,
N<o fost cît o trebuit.

De la Toader Hoza Boicu.

DE N;AR FI HORINCA.N SAT

De nor fi horincam sat,
Nor fi ca mîndru bărbat.
De nor fi la Lupu bere,
După mîndru multeor mere.
De nor fim sat fogodău *,
Duceunoş, mamă, m Şăieu,
Că de lucru nor fi rău.
Draguuniu cău lucrător,
Ce folos cău băutor.
Toată ziua bea horincă,
De mine nu şti nemică.
Hei, tu, mîndruluţule,
Cîtă vreme vii la noi,
Mai bine să dai la boi.
Pînă vii, pînă te duci,
Mai bine să*ţi dai la junei.
Cînd liu sete, le dai fîn,
Nud mai fi gazdă deplin;
Cînd liu foame, le dai apă,
Nud mai fi gazdă de triabă.

De la Toader Hoza Boicu.

SĂRACA NEVASTA MEA

Săraca nevasta mea,
Toţi oamenii zic căd rea,
Eu îmi ţin casa cu ea.
Că*ntr*o lună toarce.o lînă,
Şi mînîncă o slănină
Şi on chibăl * de fărină.
Săraca muierea mea,
Toti oamenii zic căd rea,
Eu îmi ţin casa cu ea.
Din vreo patruzeci de lîni,
Mi*o făcut mînuşi în mîni.
Dintr*o sută de fuioare,
Mbo făcut o ştergătoare.
Săraca muierea mea,
Toţi oamenii zic căd rea,
Eu îmi ţin casa cu ea.
Fuiorasu si ho tors,
Coborînd pe scară«n jos,
Cu dărăburi * de slănină,
Şi cu oale de fărină.
Pogmata * de la grumaz,
Dat*o brînză şi cîrnaţ,
Şi lemne cîte on braţ,
Să nu ştie ceialalţi.
Cămeşa din brîu în sus,
Trei felderi * de grîu o dus.
Cămeşa din brîu în jos,
Trei felderi de grîu o scos.
Şi colţii* de pe la poală,
Dus>o vamă de la moară,
Şi groştioru* de pe oală.
Şi colţii de pe la brîu,

Dus*o vama de pe rîu.
Şi colţii de pe la mînă,
Dus«o brînză şi fărină,
Şi dărabe de slănină.
Lelead naltă şi subţire,
Face tiară * din trei fire,
Şi pe sulu dinapoi,
Şaptezăci de lătunoi *.
Şi pe sulu dinainte,
Nici drac nu le ţine minte.

De la Petru Ardelean, diac in Berbeşti.

FRUNZĂ VERDE, ALBĂ.N DUNGĂ

Frunză verde, albăm dungă,
Toate plugurile«mi umblă,
Numai a meu stă în loc,
Doară#s prunc fără noroc,
Plugmmi şede sub pårete,
Boibmi pasc în iarbă verde.
—Măi cucuie, mare cîne,
Nud schimba glasu cu mine?
—Cum focuţu oi schimba,
Că vine primăvara
Şi mie*mi trebea cînta.
Pe mine rmor aştepta:
Plugarii de la pluguri,
Şi betegii* din paturi,
Şi cocoane* din poduri.

De la Vasalie Moiş, din Berbeşti.

MÎNDRĂ4 MÎNDRA.N SĂRBĂTORI

Mîndrăd mîndram sărbători,
Dacă puneon car de flori;
Dacă ţipă* florile,
Hîdăd, bat*o soarele.
Laş jura cu jurători,
Oo purtat un car de flori;
Pînă ce ş»a mărita,
îneon car a mai purta.

De la Gheorghe Rusu, din Berbeşti.

BEAU FETELE PÎNĂ.S BETE

Beau fetele pînă«s bete,
Ş*apoi zic că»s deochiete.
Merg să le descîntem sat,
Să vadă de ced stricată.
Nu>s deochiete de babă,
Ci de la Iţic din uiagă* ;
Nms deochiete de om,
Ci de la Hîdu din ton*.

De la Gheorghe Rusu.

ÎN ŞĂZĂTOAREA DIN SUS

în şăzătoarea din sus,
Toată noaptea fierb harbuz*.
în şezătoarea din jos,
Toată noaptea fierb picioci*.
în şezătoarea din vale,
Fierbmşi curechi* şi spinare*.
în a noastră şezătoare,
Toată sara ruja**nfloare,
Nici o fată drăguţ mare.

De la Gheorghe Rusu.

PÎNĂ ERAM TINEREL

Pînă eram tinerel,
Mîncam pecie* de miel,
Şi sărutam frumuşel.
D«amu daoam bătrînit,
Mînînc pecie de miel,
Da nu<s mai mult tinerel.
Mînînc pecie de capră,
Şi sărut gură de babă.
Pînă eram tinerel,
Toti îmi zicea Todirel.
D*amu daoam bătrînit,
Toader cel burzuluit*.
Pînă eram tînăr prunc,
Aveam glas ca şi de cuc,
Şi umbletu ca de lup.

Lupu umblă cinci hotară,
Eu leaş umbla întrvo sară.
De*o fost gardu cît de sus,
Numai picioru *ham* pus,
Pînă la pămînt s*o dus.

De la Gheorghe Rusu.

DE CÎND BEAU LA GÎRGĂLĂU

De cînd beau la gîrgălău*,
Nice clopu* nud a meu.
De cînd beau la gîrgăleasă,
N*am nemic pe lîngă casă.
De cînd beau la clop*de*cîne*,
Nara nemica lîngă mine.
De cînd beau la crîşmăm drum,
Nici clopu nu mbe mai bun.
De cînd beau, Roşu, la voi,
Gol mid staulu de oi,
Nici mam la car patru boi.
De cînd beau la voi, Roşoaie,
N*am în staul nici o oaie,
Nice vacă mulgătoare,
Făr' sărăciem chietoare.

De la Gheorghe Rusu.

II

ÎNSURATUL DE ON AN

însuratul de on an,
Gătii* pe sub cioareci mam.
însuratul de o lună,
Nici cămaşa nu mi<e bună,
Tu, nevastă, fărnii de cină!
Mergem pod şi nud slănină,
Vinem jos şi nud făriňă.
Mergeafară, lemne nu*s,
Vine/acasă, focud stîns.
Mergem grui, da mălai nud,
Vineacasă, pită nud.

De la Gheorghe Rusu.

HAI, MÎNDRUCĂ, DUPĂ MINE

Hai, mîndrucă, după mine,
Căd nimeriales de bine.
Căm pod poţi merge desculţă,
Că nu tid lovim grăunţă.
Poţi mergem pod făr' lumină,
Nu tid lovi de slănină.
La moară nu ti*oi mîna,
De nud merge, nud mînca.
Desculţă nu ti*oi purta,
Că tu singurăd umbla.
Hai, mînarucă, după mine,
Că ti*oi ţine tare bine.

Că am coşuri două pline:
întnunud on cucuruz,
Celalalt cu fundum sus.
Tot cu lapte tboi ţinea,
Numai vacă ded avea.
Ti«oi ţinea cu lapte dulce,
Numai vacă ded aduce.

De la Gheorghe Rusu.

13

AM DRĂGUŢĂ, NUd DE.A1CI

Am drăguţă, nud de*aici,
Nici nu umblă cu opinci,,
Ci cu cizme de tuluc*,
Cînd îmi vine dor, mă duc.
Cu obiele soponite
Şi cu cizme chefelnite*,
Nu oaiestea hîlhăite*.
Pe cărare mă duc tare,
Mă strîgă că*s curvă mare.
Cîte*ori pic îngăduiesc,
Strîgă că mă prea măresc,
Nicicum da nu nimeresc.

De la Gheorghe Rusu.

14

VAI DE MINE, MULTE ŞTIU

Vai de mine, multe ştiu,
Mult mă mir unde le ţiu.

Am o ladă şi lemcui,
Numai la mîndră le spui.
Am o ladă cu lăcată,
Scot cîte una o dată.
Cîte una, cînd şi cînd,
Cînd îmi vin mîndrelem gînd.
Frunză verde de cicoare,
Tata umblă să mămsoare,
Ş*apoi mama nu mă lasă,
Să aduc pe dracum casă.
Nice mama nu prea vrea,
Să o iau pe cared rea.

De la Gheorghe Rusu.

MĂR1TA.M.AŞ MĂRITA

Mărita*m*aş mărita,
N*am nici pe ce mă culca.
Gam avut un ţol* stricat,
Ş<atîta ham purecat,
Pînă tot huc* s#o stricat.
Şi pe faţă şi pe dos,
Pînă ce tot mi s*o ros.
Că mam nici ţol, nici cojoc,
Să mă pot duce la joc.

De la Gheorghe Rusu.

16

ASTĂ.VARĂ, PE SĂPAT

Astă«vară, pe săpat,
Şapte fete<o degerat,
Da eu ştiu on meşteşug,
La vară nu mia fi frig.
Cu cizme şi cu cojoc,
Pe vătruţă lîngă foc.
Miercuri săram şezătoare,
Fac fetele judecare,
Că pe cinelor însurare.
Frunză verdea răchiţii,
Tot pe Iuonu popii.
Frunză verde şi una,
Da lui pe cine bor da?
Frunză verde şi una,
Tot pe mîndră Ilonca.

De la Susana Borodi, din Berbeşti.

17

SĂRACELE FETELE

Săracele fetele,
O, juratei şi datoare
Pe toţi muţii să însoare.
O, jurates şi vîndute,
Pe toţi muţii săd sărute.
Nu gîndi, mîndrule, nu,
Nu ţid scris găzduşagu*,
Alăturea cu capu.
Nici mie sărăcia,
Alăturea cu lumea.

De la Susana Borodi.

18

ZIS.AM, ZĂU, CĂ NU.MI TREBUIE

Zisom, zău, că numii trebuie
O fată cu avuţie;
Mai bine una săracă,
Undeoi mîmvo să meargă.
De boi da un pumn să tacă.
— Măi, bărbate, nu mă bate,
Că eu nu<s ca celelalte.
Eu numii dau cînepam parte,
Ci o pun pe foc şi arde.

De la Susana Borodi.

19

DE M.AR ŞTI FEREASTA SPUNE

De mor şti fereasta spune,
Cu cîte imam dat în lume,
Da mor spînzura cu fune;
Da fereastad mare mută,
Eu omfric si ea moscultă.

De la Ileana Ardelean,
fată din Berbeşti.

20

LĂCOMII IOSAGULUI

Lăcomii iosagului*,
Luai ciuda dracului;
Lăcomit*am la iosag,
Mbam luat ura de cap.
Lăcomit*am la avere,
Mbam luat fără plăcere,
Morţişorii tăi, avere,
La mulţi eşti fără plăcere.
De mid lua şi tu mie,
Cum tboi lăsam sărăcie.
Pentr«on pămînt arător,
Pus*am muta pe cuptor.
Pămîntul şede nearat,
Muta cere de mîncat.
Eu o scol să facă foc,
Ea adoarme stînd pe loc
Şi se suie pe prăptici*.
Şi stă zgîrci ca ş<on arici.

De la Ileana Ardelean.

21

CÎTU4 LUNGU PE SUB NORI

Cîtud lungu pe sub nori,
Nud ca popamşelător.
Că temtreabă de trei ori
Şi te băgăm foc să mori.
Şi te scrie pe hîrtie,
Şi te băgăm foc de vie.
Şi te scrie cu cerneală,
Şi te băgăm foc şi pară.
Şi te scrie cu condei,
Şi te băgăm foc să piei.
— Popăle, sfinţia.ta,
Slobodud a săruta?
— Slobodud, cam cu ruşine,
Numai să nu te şti nime.
Slobodud, cam cu păcat,
Numai să nu te ştim sat.

De la Ileana Ardelean.

22

MĂI MIRE CU PĂRU CREŢ

Măi mire cu păru creţ,
Cată bine ce lucrezi.
Că nud măr putregăios,
Tot să muşti şi să ţipi* jos.
Ced o pară mălăiaţă,
Şi ţba fi pe*a ta viaţă.
Rău îmi pare, amud trecut,
După cîte le*am făcut,
Gam fost tînăr şi bolund.
Poatemii pare, poate ba,
Ce.am făcut, nu pot desfâ(ce).

De la Ileana Ardelean.

HEI, SĂRACU NEMIŞU

Hei, săracu nemişu*,
Ziua hăi şi noaptea hăi,
Nu mai iese din nevoi.
Porţieşu* săracu,
Ziua hăi, şi nice pre,
Pămîntul şid gunoie(şte),
Noapteam pat se hodine(şte),
Dacă sînt bani în cură*.

De la Ileana Ardelean.

VINUd BUN, PALINCA.MI PLACE

Vinud bun, palinca<mi place,
Gazdă mare nu m<oi face.
Nici nud hia* să mă fac,
Numai să.mi trăiesc pe plac
Cu omu care mi*e drag.
De doruţu mîndrului,
Facu*mi drum pe unde nud.
Si cărare dracului,
în locul sufletului,
Tocmam fundul iadului.

De la Ileana Ardelean.

2J

CÎND AM FOST ÎN VREMEA MEA

Cînd am fost în vremea mea,
Ceteră* nmmi trebuia,
Că*mi iera guriţa mea.
La ceteră trebe strune,
Eu din gură ţi lboi spune.
La ceteră*mi trebe arc,
Eu din gură ţi le trag.
Cetera e doagă spartă,
Guriţa mai mult arată.

Auzit de la Gheorghe Ardelean,
fecior din Berbeşti.

26

MĂI CODRULE, CÎNE EŞTI

Măi codrule, cîne eşti,
Primăvara înfrunzeşti,
Colea, toamna veştezeşti.
Spune, măi codruţ, şi mie,
Să*mi fiu tînăr ca ddntîie.
Morţii tăi, frunză dearin,
Pentru tine *mus* bătrîn.
Frunză verdea răchitei,
Cum aş fâ deaş 'tineri.

De la Ileana Ardelean.

27

PUIŞOR DIN DUIŞOR

Puişori din duişor,
Mai viniţi la noi, ficiori.
Cîţi sînteţi mai albeneţi,
Faceţi bine şi şedeţi,
Cîţi îmi sînteţi mai păliţi,
Mergeţi şi vă soponiţi,
Joi sara iară veniţi.
Cîţi drăguţi că am avut,
Toţi la dracu ham vîndut,
Şi pe cared am amu,
M<oi plăti de la dracu;
Care deomu boi cuprinde,
De la mine nu boi vinde.

De la Axene Ardelean.

N.AI MAI VĂZUT DE CÎND EŞTI

N«ai mai văzut de cînd eşti
Fete hîde cam Onceşti;
Noi luat, fărtate, sama,
Că>s mai hîde prin Iapa;
Că poartă cu coşu prune
Şi*s hîde de fac minune.

De la Gheorghe Ardelean.

*9

SĂRACII PRIETINII MEI

Săracii prietinii mei,
Plinăd temniţa de ei.
Da încă nud plină bine,
Pîn' ce s«a umplea cu mine.
Omuţum ţară străină,
Ca şi măru lîngă drum;
Toţi îl bat cu botele,
Pînă sar crengările.

De la Axene Ardelean.

30—31

MĂRITĂ.MĂ, MĂICULIŢĂ

Mărită*mă, măiculiţă,
Nu te uita că*s micuţă;
Că«s micuţă numam stat,
Da*s bună de măritat.
Deomu pot fi găzdoiţă,
Numai grîu fiem lădiţă.
Eu mă trudesc cît mă pot,
Grîu din ladă săd scot.
Şi săd duc la crîşmăriţă,
Pentru vin şi pălincuţă.

De la Elisabeta Borodi,
fată din Berbeşti.

32

FRUNZĂ VERDE DE LEMNUŞ

Frunză verde de lemnus*
Am avut şi eu drăguţ,
L*o prins dracu la căruţ.
Ş*o cărat cu el piper,
L<am lăsat în supărări;
Şio cărat cu el tămîie,
Lom lăsat în sărăcie.

De la Elisabeta Borodi.

33

FETE VIN, FECIORI NU VIN

Fete vin, feciori nu vin,
Că s*o dus a bea la vin.
Fete văd, feciori nu văd,
Că s*o dus a bea la mied*
Vinu o fost îndulcit,
Ş*o băut *ŞfO* nebunit.
Miedu o fost pipărat,
Ş>o băut şi s*o«mbătat.
Feciorașii mi s#o dus,
La şezătoarea din sus,
Gacolo*s fete frumoasă:
Cele mari ca tăciunii,
Cele mici ca cărbunii.
Şi cele mai mînînţele,
Ca şi nişte porumbrele*.
La a noastră şăzătoare,

Fetele nu*s hîde tare:
Cele mari ca rujele*,
Cele mici ca florile.
Şi cele mai mînînţele*,
Ca şi nişte rujniţele*.

De la Măria Borodi,
nevastă din Berbeşti.

34

TRANDAFIR DE PE IZVOR

Trandafir de pe izvor,
Spune*mi, spune, mîndrior.
Frunză verde de căline,
Nu mă spune cătă nime.
Las' să ne spuie codru,
Că el ni*o văzut rîndu;
Lasă spuie*mă frunza,
Că ea mbo văzut triaba.

De la Elisabeta Borodi.

35

DE.AŞ FI FOASTĂ CUMINCIOARĂ

Deoş fi foastă cumincioară*,
Aş putea fi domnişoară,
Şi pe obraz cu păioară*.
Cu sugnă* şi cu papuci,
Nu zadie* cu clăbuci*.
Dă*mă, mamă, după domn,

Doară m*oi hrăni de somn.
Dă«mă, mamă, după neamţ,
Doară rmoi hrăni de danţ.

De ta Susana Borodi.

36

FOST.AM ASEARĂ.A PEŢI

Fost*am aseară*a peţi,
La faţa cu patru boi,
Oarbă de ochibamîndoi.
Bobs buni şi boibmi plac,
Dar cu oarba ce mă fac?
Oi legato de on gard,
Şi boi da cu muţea* m cap.
Ş»oi legato de o punte,
Şi boi da cu muţeam frunte.

De la Elisabeta Borodi.

37

FRUNZĂ VERDE SI UNA

Frunză verde şi una,
Gată*ţi, mîndru, nevasta.
Şi o mînă prin grădină,
Căd gîndi căd rujă* plină,
înflorită de o lună.
Ş*apoi te uită la ea
Şi vezi cum i s»a şădiâ.
Ca popii cu haină rea,
Cînd merge şi prohode(şte).

De la Elisabeta Borodi.

38

AVUT.AM ON DRAGUCIOR

Avut«am on drăgucior,
Alb ca şi un domnişor,
Ca şi fundu la ceaon;
Da şi eu mbs albă tare,
Ca şi fundu la căldare.
Nu ştiu, mîndră, cum te porţi
Că>ţi dai guriţa la toţi,
Numai nu o ţipi* la porci.
Şi nu ştiu cum te*ai purtat,
Că te rîd oamenibn sat.

De la Elisabeta Borodi.

39

MÎNDRUŢ, DE DRĂGUŢA TA

Mîndruţ, de drăguţa ta,
Rîde lumea şi ţara.
De cînd mare sopon bun,
Gîndeşti că o ţii la fum.
De cînd mare rumeneală,
Gîndeşti căd turtă de ceară.
Din picioare umblă rău,
Din gură miroase greu.
Şi la gurăd zăbăloasă*,
Şi la ochi îi urduroasă*.
Dmte, mîndru, la potică*,
Şid cumpără liacurele,
Şi o scoate de la rele,
Năfrămucă cu trei flori,
Şi o scoate din urdori.

De la Elisabeta Borodi.

DOAUĂ RELE ŒS PE MINE

Doauă rele œ<s pe mine,
Nu»s la noi în sat pe nime
Unad lenea şi somnu,
Alta, nmmi place lucru.
Unad somnu si lenea,
Alta, nmmi plăcea lucra.

De la Elisabeta Borodi.

4«

CÎTUd ŢARA UNGURIASCĂ

Cîtud Tara Unguriască,
Nud ca fata românească.
Cu brîuţ roşu semcinge,
Din obraz picură sînge,
La fata cea de român,
Mîndrud stau ţîţelem sîn.
La fata de unguroaie,
Spînzură ca la lupoaie.

De la Gheorghe Ardelean.

42

MĂTRĂGUNĂ SUB PĂRETE

Mătrăgună sub părete,
Bineoacă două fete.

Da nu joacă ca şi una,
La care îi mătrăguna.
Frunză verde sînziană,
Tot Mărie şi Ileana.
Frunză verde mărgăluţă,
Cea mai micăd Pălăguţă.
Uită'te, mamă, şi vezi,
Pentru cine somnuuni pierd:
Pentr*on drac cu ochii verzi,
Nici îs verzi, nici mohorîţi,
Fără cum îs mai urîţi.

De la Axene Ardelean.

43

ÎNSURA.M.AŞ, ÎNSURA

însura*m*aş, însura,
Nu ştiu pe careaş lua.
Lua<u*aş pe cea cu ciurdă,
Ori luam<aş cea cu sugnă *.
La mîndrucăd sugnam cui,
De mîncare nimic nud.
La hîducam podişor*,
Plin de poale cu groştior*.

De la Gheorghe Ardelean.

44

PE ULIŢĂ, PRIN SUSANI

Pe uliţă, prin susani *,
Sînt pietri şi bolovani,

Şi fete ca de ţigani.
Pe uliţa prin josani *
Sînt ruguri * şi ruguşele *,
Şi cocoane frumuşele,
De*ai muri grăind cu ele.

De la Gheorghe Ardelean.

4J

ZIS.O MAMA CĂ MI.A DA

Zis*o mama că mba da:
Doi cocoşi cu ochii scoşi,
Gaceia*or fi boi frumoşi;
Două mîţemipedecate,
Ş*acele*or fi vaci cu lapte,
Unghuţu cu mîţele
Că nbor fi spoitele.

De la Anuţă Pop,
fătucă de 8 ani, din Berbeşti.

46

UNDE VĂD ON DOMNIŞOR

Unde văd on domnişor,
Stau în loc să mă omor,
Mă junghiemtr*on picior.
Unde văd on domn cu şlică'
Toată minţeam jos îmi pică.

De b Axene Ardelean.

47

CÎTE FLORI ÎS PE PĂMÎNT

Cîte flori îs pe pămînt,
Toate merg la jurămînt.
Numaifloarea*soarelui
Şedem poarta raiului,
Şi judecăflorile,
Ca soacra nurorile.
De*aş şti cine mbar fi soacră,
Dad*aş da hîlbe * din troacă.
Să stiu cine mbar fi socru,
baş da hîbele cu porcu.
Tună, Doamne.m ced tuna,
Tunăm lemnul cel de munte,
Tună soacrele în frunte.
Pe»a mea soacră o fereşte,
Tocmam frunte*o nimereşte,

De la Pălăguţă Bandrea,
fată din Berbeşti.

48

SĂRACU BĂRBATU MIEU

Săracu bărbatu mieu,
Toţi oamenii zic căd rău,
Numai mie<mi pare bun,
Că*şi cose(şte) pe la Crăciun,
Şi din brazde face foc,
Şbşi dezgheaţă apam toc.

De la Anuţa Pop.

49

CÎRŢII, CÎRŢIl, VRANIŢA

Cîrţii, cîrţii, vraniţa*,
Trece mama pe«aicea,
Cu doi pui de turturea.
Dă.mid mie, mama mea,
Că ţboi paşte oile,
Pe valea cu florile.
Că mbam pierdut cimpoile,
Şi lbo găsi fetele
Ş*o suflat în dînsele:
Să le criască ţîţele,
Ca vara căpiţele.

De la Ioana Bîrlea,
fată din Giulesti.

5°

TURTUREA DE PRIMĂVARĂ

Turturea de primăvară,
Mult mămtreabă: pus*am tiară*
Eu îi spun că eu mam pus.
Cînd o«mblat ţigan cu fuse,
Eu am fost la cîrşmă dusă,
Şbo rămas tiara * nepusă.

De la Gheorghe Bandrea,
fecior din Berbeşti.

5'

SĂNĂTATE, BUNĂ MAMĂ

Sănătate, bună mamă,
Te«am slujit bughet* pomană.
Şi flămîndă şi desculţă,
Pentru doauă găinuţă.
Şi dimineaţa prin roauă
Pentru doauă lepediauă*.

De la Elisabeta Borodi.

MĂI MÎNDRULE, DE MM CREDE

Măi mîndrule, de mid crede,
Cu cizme nu ţi se şede.
Ţi se şede cu opinci,
Cum umblă fecioribaici.
Mai de mult o fost ficiori,
N«o făcut la fete hori.
DamufS nişte lepîngăi *
Cu opincile cîrtite *,
Şi le strîcă negîndite.

De la Elisabeta Borodi.

5b

FOCU BATĂ, RĂU SE ŞEDE

Focu bată, rău se şede
La minune * după cap,
Pînzătură de bumbac.

Merge birău * acasă,
Pune răvaşu * pe masă,
Porţia * musai să iasă.
De unde focu*a ieşi,
Dacă umblă cu cici * .

De la Susana Borodi.

54

CU URÎTU MI'AŞ TRĂI

Cu urîtu *mvaş* trăi,
Numai noapte de mar fi.
Ziua la lucru se duce,
Noaptea vine să se culce.
Cînd îl văd sara la stele,
Pare»mi căd mortiţa mea.
Cînd îl văd prin casămiblînd,
Pare*mi căd ursu jucînd.
Cînd îl văz sara la pat,
Pare*mi căd dracumcălţiat.

De la Axene Ardelean.

55

DAINA DE CINEO RĂMAS

Daina de cine«o rămas?
De on pruncuţ mititel,
Ce*o fugit mă»sa de el.
L*o lăsat mă*sa durmind,
L«o găsit daina zîcînd.
Cu daina nu mă sfădesc,
Cu duinu bine trăiesc.

De la Ileana Ardelean.

HEI, TU, MÎNDRULICĂ MEA

Hei, tu, mîndrulică mea,
Nud musai, numai ded vrea,
Să»ţi lipeşti gura de«a mea.
Sărutatu de moşneag,
Ca zama de pui betiag.
Sărutatu de ficior,
Ca zama de puişor.

De la Ioana Pop,
fată din Berbeşti.

J7

CINE.O FĂCUT CRÎŞMA.N DRUM

Cine*o făcut crîşmam drum,
N*o făcut*o de>om nebun.
Cuo făcut<o de*om cuminte,
Cinema mergem ea să cînte.
Sînt oameni cu gînduri multe,
Merg în crîşme să le uite.
Oi merge şi eu cu badea,
Din gînduri multe<oi uita.
Oi merge şi eu cu mîndru,
Să ne mîngăiem doru.

De la Ileana Ardelean.

POPĂ.LE, POPĂ SFINŢIT

Popăde*, popă sfinţit,
Spunemi gîndu ce*am gîndit:
Mod a fi de ispăşit
Pentr*oliac de drăgostit?
Popăde, popă jurat,
Spuneuni drept şuadevărat,
Avea*oi mare păcat
Pentr*oleac de sărutat?
Pentr*on pic şi pentr^oliacă,
Nici popa nu mă întreabă;
Pentr«oliac şi pentr*on pic,
Nici popa mo zis nimic.

De la Ileana Ardelean.

59

NU M*AM GÎNDIT NICIODATĂ

Nu m«am gîndit niciodată,
Goi şedem sobă * de piatră,
Ş«oi mîncamtr*o zi o dată,
Şi pe mînuri cu lăcată.
Oi şedem sobăm pămînt
Ş*oi mînca o datăm zi,
Nici atunci nu mi*a tigni.

De la Gheorghe Ardelean.

60

CARE MÎNĂ BOII BINE

Care mînă boii bine,
Bea în crîşmă, mai rămîne.
Care mînă boii rău,
Trece pungă * fogădău *
Şi zice cău vinu rău,
Dacă nufs bani în jaşcău*,

De la Gheorghe Ardelean.

61

MÎNDRUCĂ CU FRUNTE LATĂ

Mîndrucă cu frunte lată,
Numai zgarda * cît arată.
D*a vini luna lui mai,
Şid da zgarda pe mălai,
Talerii * pentru tărîţă,
La coconi * de tisăliţă * .

De la Ileana Ardelean.

NU GÎNDIASCĂ FIECARE

Nu gîndiască fiecare,
Că rmor pune puntem vale
Şi*or trece ca pe cărare.

Puntem vale de rmor pune,
Tot oi fâ(ce) cîte.o minune,
Să se pomenească m lume.

De la Gheorghe Ardelean.

63

BINE ŢESĂ LELEA TIARA

Bine ţesă lelea tiara *,
Ţese podu şi cămara.
Bine ţesă lelea pînza,
Ţesă podu şi bărbînţa * .
Ţesă oala şi cu poala,
Numai să o calce boala.
Mult mă mier de ce găzdacă *,
Ce rîde de ce săracă,
De ce pe ea o îmbracă.

De la Ileana Ardelean.

64

TU, FATĂ DE BOCOTAN

— Tu, fată de bocotan * ,
Ţipă * colţii * de la stan *,
Nu tid mărita şohan *.
— Mărita*rmoi, mărita,
Pîma trăi moşica * ;
Ga pune hîrbu pe foc,
Peţitorii vin în loc.

De la Gheorghe Ardelean.

6J

SĂRACII CIOARECII MEI

Săracii cioarecii mei,
Tata o holteit cu ei.
Mama rmo făcut pe mine,
bo cîrtit * şi bo pus bine.
latăd*ai oamu>s pe mine.

De la Gheorghe Ardelean.

66

UdUdU, PE DIALU GOL

Ududu, pe dialu gol,
Că mireasa mare ţol * .
Că ba face mirele,
Daca tunde cînele.
Sănătate, bună mamă,
Te<am slujit boghet * pomană.
Şbncălţată şi desculţă,
Pentru şasă perinuţă;
Şi desculţă şimcălţiată,
Pentru o cierguţă * spartă.

De la Axene Ardelean.

67

LA MIREASĂ TOT ÎI COPT

La mireasă tot îi copt,
Şi la mire.amu fac foc.

La mireasă tot îi gata,
La mire amud în vatră.
Mireasad a mirelui,
Druştele * <s a cînelui.
Mireasad a cui o ia,
Druştele.s a lui tetea.

De la Gheorghe Ardelean.

68

MOŞULE, BARBĂ CĂRUNTĂ

Moşule, barbă căruntă,
Ce*ai mers cu baba la nuntă?
Nice joacă, nice cîntă,
Fără şede şi mînîncă.
Nici joacă, nici dîrlăie(şte) *,
Fără mînîncă şi bea.

De Ia Gheorghe Ardelean.

NU CĂTA CĂ.S NEGRICIOS

Nu căta că*s negricios,
Gasară«am venit din jos,
Mai din jos de la Carăi,
De unde*s oamenii răi.
Mai din jos de la Sătmar,
De unde*s mai mari tâlhari.

De la Gheorghe Ardelean.

70

PENTR.O BABĂ CU DOI COLŢI

Pentr<o babă cu doi colţi
Dat*am douăzeci şi opt;
Pentr.o babă cu doi dinţi,
Dat*am douăzeci şi cinci;
Pentr*o babă ca şbaieste
Dat*am douăzeci şi şepte.
Hei, tu, pretinoru meu,
Cînd îi merge de*a peţi,
Mai în jos pîntre răchiţi,
Este*o fată cu doi dinţi.
Cînd îi prinde a peţi,
Ea cu dinţii ţba hlizi *.

De la Grigore Bodnar,
birău în Săpînţa.

71

TOT STRÎGĂM CĂ NU FURĂM

Tot strîgăm că nu furăm,
Făr' luăm de unde*aflăm,
Cu de.acele ne ţinem.
Ai, tu, lume cu cialşag *,
Nu mă ia cine mi*e drag.
Că mă ia on rău de cîne,
Şi rma batem toate zile,
Cu vîrfu nuielelor,
De«a lunguţu şielelor;
Cu vîrfuţu nuielii,
De*a lunguţu spinării.

De la Gheorghe Ardelean.

72

BIRĂU MIO PORUNCIT

Birău *muo* poruncit
Să«mi am grijă de cuţit,
Că am on an de trăit.
Eu iară i<am poruncit:
De popă şi de birău*,
Nime nu grăiască rău.
Pe birău *bo* spînzurat,
Pe popa k>o scos din sat.
Pe popa pentru popie,
Pe birău pentru porţie.

De la Gheorghe Ardelean.

73

VOI, DOAUĂ.TREI MÎNDRE.A MELE

— Voi, doauă*trei mîndrea mele,
Scoateţbmă de la rele.
— Scoate.team, dar nu putem,
Şi noi în rele sîntem.
— Lasă<te, mîndră, de rău,
Gamu m*am lăsat şi eu,
Căd muri şi ţi.a fi rău.
Lasă.te, mîndră, de rele,
Căd muri şi ţi.or fi grele,
Şi eu mam lăsat de ele.

De la Axene Ardelean.

74

HAIDA, TU, NEVASTĂ,.ACASĂ

Haida, tu, nevastă*acasă,
Că zbiară copii la masă.
Las' să zbiere c*or tăcea,
Numai noi savem ce bea.
Nu zbiară de dor de pită,
Ci zbiară că mă.sad hîdă.

De la Axene Ardelean.

DU.TE.ACASĂ, BUHĂ, HEI

De la Axene Ardelean.

MĂRITĂ.TE, HORHOLINĂ

— Măritase, horholină *,
Nu şede fată bătrînă.
Că si dracu s*omsurat,
Si tu nu ti.ai măritat.

— Mărita*m*aş mărita,
Că*s tînără la mama
încmn an dacă mi«a trece,
Eu îs de*o sută«şi*zece.

De la Axene Ardelean.

77

HAIDA, TU, NEVASTĂ,*ACASĂ

— Haida, tu, nevastă,«acasă,
Blidele ţi le*am spălat,
Casa *ţvo* am măturat.
Nud nemica de lucrat,
Fără de culcat în pat.
— Vinde, tu, bărbate, boii
Şimii ia mie*on fogodău *,
Anume să*mi fie*al meu,
Să mă duc cînd oi vrea eu.

De la Ioana Codrea,
fata din Berbeşti.

78

MĂI BĂRBATE METEHĂU

Măi bărbate metehău *,
La fereastăd lucru rău,
Merged tu ori merge*oi eu?
De*oi merge eu, a fugi
Pînăm fundu grădinii.
Merged tu, lid dudăi *
Cu torjanu * măturii,
Pînăm fundu grădinii.

De la Ioana Codrea.

79

UITAŢbVĂ, FECIORI, BINE

Uitaţbvă, feciori, bine,
Că şi*a mea drăguţă vine,
Cu on cioarec după sine,
Ş«acela de*abia se ţine.
Uitaţuvă voi, buzaţi,
Da să nu mi»o sărutaţi.
Uitaţbvă, drîmboieţi *,
Da să nu mi*o deochieţi.

De la Mărie Tăşcan,
fată din Năneşti.

80

VINĂ, MÎNDRĂ, DUPĂ MINE

Vină, mîndră, după mine,
Ga mea căsuţăd gata.
Mi<e gata pînăm fereşti,
Ceelaltăd în poveşti;
Mbe gata pînm cununi,
Ceelaltăd de minciuni.

De la Mărie Tăşcan.

8i

IESE MÎNDRĂ PÎNĂ.N DRUM

Iese mîndră pînăm drum,
Vină, drace, dăd un pumn,
Să nu facă spaimăm drum;
Vină, drace, dăd o plamă,
Să nu facă la porci spaimă.
Că şi*asară*o scroafa noastră
O fugit în sus pe coastă.

De U Mărie Tăşcan.

82

MĂ SCOL DIMINEAŢA TARE

Mă scol dimineaţa tare,
Să văd soarele cînd răsare,
Soarele încă răsare
De colo de după Izare,
Să văd pe mîndră descinsă,
Prin ierbuţă pînăm brîu,
Pe murgu ţiind de frîu.
Murgu paşte rumăgînd,
Ea prin iarbă tăvălind.

De la Gheorghe Codrea.

83

FATA MAICII, UNDE.AI FOST ASARĂ

— Pata maicii, undeai fost asară?
— Maică, în grădinăafară.

— Fata maicii ceai gîndit?
— Maică, flori am răsădit.
— Fată, cine tea iubit?
— Maică, on hireş * voinic.
— Fata maicii, ce tid face?
— Maica mea, m*oi mărita.
— Fata maicii, cini tea lua?
— Maică, cui i*a fi dragă lumea.

De la Mărie Tăşcan.

84

EU MĂ ŢIN HIREŞĂ FATĂ

Eu mă ţin hireşă * fată,
De după cap cîrligată,
Şim spate ca o covată.
Eu mă ţin ca o crucită,
Feciorium zic diboliţă * .
Diboliţă, dibol prost,
De sămînţăm satu nost.
Eu mă tin că nu*s bătrînă,
Hia * doi din sută bună.

De la Gheorghe Ardelean.

8;

CARE FATĂ ARE MINTE

Care fată are minte,
Cu feciori naivă cuvinte,
Din bună ziuamainte.

Că fecioribs ca cînii,
Cum te*ar putea celui *,
De mintea temebuni.
Că te pune pe genunche,
Şi*ţi minţeşte mii şi sute.
Te pune pe celalalt,
Pînă*ţi ia mintea din cap.
Şapoi se strîng ca cînii,
Şi prind a te ocărî,
Că tbo putut celui.

De la Ileana Ardelean.

POPA4 POPĂ ŞI ŞTI SCRIE

Popad popă şi şti scrie,
Şi greşeşte cîte*o mie.
Şi diacu le ceteşte,
Cîte trebpatru greşeşte.
Dapoi eu, sărac de mine,
Nu ştiu scrie, nici ceti,
Nu mid ciudă de<oi greşi.

De la Ileana Ardelean.

SĂRACA FRUNZA DE FAG

Săraca frunza de fag,
Bumo fost de chepeniag
La omu cared pribeag.

Săraca frunză de tufă,
Bună*o fost de făcut umbră,
La nevasta cared coită *.
Aş*o zis mîndrele mele,
Goi avea a bea cu ele,
Şapoi să mă uit la stele.
D*aş*o zis prietinii mei,
Goi avea să beau cu ei,
Şapoi să mă duc la oi.

De la Gheorghe Ardelean.

88

CÎTUd LUNGU CU LUNGU

Cîtud lungu- cu lungu,
Nud hore * ca şueru,
Că*ţi poţi hori * drăguţa,
în casă cu urîta.
Că*ţi poţi hori drăguţu,
în casă cu urîtu.

De la Axene Ardelean.

89

IOS FECIOR DE PE MARA

Io*s fecior de pe Mara,
Şi cu bota nu ştiu da;
Făr' cu piatra săleaca,
Gaceia mbo fost mama.
Mie nmmi triabă cuţit,

Fără măcăuaş* pălit,
Gacela mid mie cuţit.

De la Gheorghe Ardelean.

90

PORUNCITU.MbO VREO CINCI

Poruncitumibo vreo cinci,
Că rmor beli de opinci;
Da belbu*ar pe dracu,
Dacă nu m*o pîmamu.
Da belbuor pe mă*sa,
Că eu nu le am grija.
Care are grija mea,
Spînzure*se cînd a vrea.
Care are grija noastră,
Spînzure*se mîni pe coastă.

De la Gheorghe Ardelean.

9'

MÎNDRULUT CU DOUĂ CĂŞI

Mîndrulut cu două căşi,
Unam dial şi unam şăs:
Cea din şăs îi de nuiele,
Cea din dial de bucăţele,
Şi te poţi mări cu ele.
în cea mare nud mîncare,
în cea mică nud nimica,
Sărăcia le rădică.

De la Ileana Ardelean.

9²

MÎNDRULUT CU BUZĂ GROASĂ

Mîndrulut cu buză groasă,
Ştergoţide că«s băloasă.
Te*aş săruta şi mid groază.
Ce hazná *d de păru creţ,
Dacă nud porc în coteţ;
Ce hazná *d de păru lung,
Dacă nud ce prindem jug.

De la Gheorghe Ardelean.

93

SOCĂC1ŢĂ LUNGĂdM NAS

Socăciţă * lungăm nas,
Carnem oală mo rămas.
Carnea cît o fost în oală,
Toată«ai mîncat*o tu goală.
Socăciţă, haidamcoace,
Ce<ai făcut, nimic numii place,
în plăcinte mai pus brînză,
Nici zăgnată* să se prindă.
Frunză verde de costreie *,
Cui nud place las' să steie.
Lemne mam avut uscate,
Că pădurea»o fost departe.
Calu ham întărniţat*,
După brînză ham mînat
Şi mai mult mo înturnat.
Ş*o făcut nişte ţipoi*
De bar trage patru boi.

Şi O făcut nişte lăşcuţă *,
De Hor trâ(ge) cu-o tileguţă.

De la Odochie Mihăiescu,
fată din Berbeşti.

94

MULT MĂ-NTREABĂ BĂDIŢA

Mult mă-ntreabă bădiţa,
De ce nu m-bam pus tiara *.
— Cum m-boi pune tiara-m post,
Că fuioru nu l-om tors.
Mult ai zis, curvă de cîne,
Coicea nu umblă nime.
Numai eu că mi-om aflat:
Patru-m pat, patru sub pat,
Trei în tindă, trei în cămară,
Patruzeci pe şatr* afară.

De la Ileana Ardelean.

95

BINE-d ŞI FECIORULUI

Bine-d şi feciorului,
Pînă-d de măganu * lui,
Bine-d şi la fata, fată,
Pînă ce nu-d măritată.
Fata dacă se mărită,
Gîndeşti că-d o hrîbă friptă.
Feciorul dacă se-msoară,
Ciozmolit * ca şi o cioară.

De la Axene Ardelean.

96

CÎTILIN CU NEVASTA

Cîtilin* cu nevasta,
Că nevasta nu-d a ta,
Ci-o ăstuia de colea,
Că se uită pe sub clop
S-o face cu bota rop *.
Măghieran buburuzos *,
Mintenaş * îi fi pe jos.
Măghieran buburuzat,
Mintenaş îi fi sub pat.

De la Axene Ardelean.

97

DA-A MEU BĂRBAT NU-d BĂRBAT

Da-o meu bărbat nu-d bărbat,
Fără înger luminat.
Cînd îş prinde a mă bate,
Dracu-d drac şi nu mă scoate,
Fără strajnica de moarte.

De la Odochie Mihăiescu.

98

MĂ DUSĂI CU PLUGU-N COASTĂ

Mă dusăi cu plugu-m coastă,
Scoate dracu o nevastă.

Eu grăind cu nevasta,
Rumpe«mi*se cucura *.
Eu făcînd cucura nouă,
Mi s*o rupt grindeiu*m doauă.
Eu făcînd grindeiu nou,
Mi se betejeştemn bou.
Pe cînd boul ham belit,
Cu urîta mam găsit.

De la Ileana Ardelean.

VINU.ŢI, LELE, PEŢITORI?

Vinmţi, lele, peţitori?
— Vinmmi, bade,arareori.
Cînd îi mama mînioasă,
Cîte cinci şi cîte şasă;
Cînd îi mamam voie bună,
Nice dracu nud adună.

De la ileana Ardelean.

PUSO ŞI MÎNDRUCĂ TIARĂ

Pus<o şi mîndrucă tiară *,
Pus*o tiara din trei fire,
O ţăsut în nouă zile.
între iţe * şimtre spată *
Paşte iapa*mpedecată.
Şi*o mutat.o după casă

Şi o tăiat din cea spată,
Şi i s*o rupt firele,
Şi liamnoda cînele.
De nu lea putea a vostru,
Vină la noi dupa nost'.
A nost' cîne şedeacasă
Şi nare tiară să ţasă.
Bată*vă focuţu, iţe,
Miaţi făcut pînza cu biţă *.

De la Ştefan Ardelean,
fecior de 2) de ani, din Berbeşti.

VINDE.MI, BĂRBATE, MIOARA

Vinde.mi, bărbate, mioara
Şi plate (şte) sămii ţese tiara *.
Că nam ţăsut faraon cot,
Vezi, bărbate, că nu pot.
Mîne*oi fâ(ce) foc în cuptor,
Vezi, bărbate, că nam spor.
Nam ţăsut, fără doi nfi",
Şaceia«s numai de rîs.

De la Ileana Ardelean.

LA MÎNDRUCĂ LA POIATĂ

La mîndrucă la poiată *,
Sărăcia stă legată.

Merge mă*sa să o mulgă,
Ea semtoarce să o<mpungă.
Merge şi îi dă costreie *,
Nici aşa nu vrea să steie.

De la Ştefan Ardelean.

103

POPA, PENTRU DOMNIŞOARA

Popa, pentru domnişoara,
Minten *ş'uar* aprinde moara.
Popa, pentru preutiasa,
Minten şi«ar aprinde casa.
Preuteasă, fă liptii *,
Popii una, mie trii;
Preuteasă, fierbe oauă,
Popii unu, mie doauă.

De la Ştefan Ardelean.

104

ZIS.O MAMA CĂTRĂ MINE

Zis<o mama către mine,
Să las pipa şi horinca *,
Că de mine*a fi nemica.
Eu pipa nu oi lăsa,
Horinca nici atîta.
Horincad fărtat de cruce,
Sara la mîndră mă duce.

De la Ştefan Ardelean,

103

PENTRON STRUŢ DE DOAUĂ OAUĂ

Pentr.on struţ * de doauă oauă,
Nu v*oi juca pe.amîndoauă.
Pentr«on struţ de doauă graiţă *,
Nu mă scol nici de pe laiţă *,
Pentr*on struţ de*on zlot * de«argint,
Te<oi juca de«a merge vînt.

De la Ştefan Ardelean.

106

MÎNDRULUT, DE MM LUA

Mîndrulut, de mid lua,
Mama trei sute ţi*a da.
Tata ţi«a da lemn de casă,
încă ş<o vacă cu lapte,
Numai de mid fâ(ce) mireasă.
Săracile sutele,
Cum mărită mutele.
De*ar avea mama o sută,
Cum *şuar* mărita o mută.

De la Ileana Ardelean.

107

MĂ DUSĂI LA FOGODĂU

Mă dusăi la fogodău,
Mămtîlnii cu socrmmeu.

— Ia<mi, ginere, fata mea,
Şasă boi ţboi da cu ea.
— încă şasă şimcă şasă,
Nmmi triabă că nu şti ţesă.
Fata tad scurtăm picioare,
Mamiid trebe ţăsătoare.

De la Ileana Ardelean.

108

PAGUBĂ CĂ NU.S MAI MARE

Pagubă că nms mai mare,
Focu ce tâlhar rmaş fare.
Şi de jendari mă cam tem,
Că m*or lega tot on ghiem.
N/hor lega cu lanţu gros,
N*oi merge vara la joc.

De la Gheorghe Ardelean.

109

HEI, TU, MÎNDRULUŢULE

Hei, tu, mîndruluţule,
Dacă eşti de bocotan,
Dacă*ţi cade cu ruşine,
Nu umbla tu după mine.
Du*te, mîndrulut, şbţi cată,
Care*a fi ca tine gazdă * .
Şi eu, mîndruţ, mhoi căta,
După mine mboi afla.

Hei, tu, mîndruluţu meu,
Dacă ni*om sămălui * bine,
Da*s mai gazdă eu ca tine.
Nu*s gazdă de avuţie,
Cbs gazdă de omenie.
Ştiu că mai, mîndrule, mai
Nici peminte * de mălai,
Nici peminte arzătoare,
Nice lazuri * cositoare.
Făr*o coastămipărţitoare,
Şi pe mă*ta băutoare.

De la Axene Ardelean.

DE HORINCA NU Mid SETE

De horinca * nu mid sete,
Am acasămiegi * bughete*,
Ce haznă * că*s goale toate.
De horinca nu mid dor,
Cam acasămtr^on ulcior,
Pînăd lumea tot îi gol.

De la Gheorghe Ardelean.

in

FOST.AM PRUNCU CODRULUI

Fost*am pruncu codrului,
Şi de*amu să fiu a lui.
Fost*am pruncu pădurii,

Şi nu nvo mîncat lupii.
Nice lupii nu*s nebuni,
Să mînînce oameni buni.
Nice lupii nms turbaţi,
Să mînînce oameni beţi.
D«aşa o lăsat Dumnezău,
Noroc bun la omu rău;
Daşa o lăsat Domnu sfînt,
Noroc bun la omu hîd.

De ta Gheorghe Ardelean.

ÎNTPvO DIMINEAŢĂ BUNĂ

într<o dimineaţă bună,
Doi tineri se ddmpreună.
Bărbatu din grai grăia:
— Preacinstita mea boreasă *,
Noi mavem nimic acasă.
— Taci, bărbate, nu te teme,
Noi om fi gazde * cu vreme,
Că miam pus o cloşcă bună,
Si cloceşte de o lună.
Tot de douăzeci de oauă
Şi neo scoate marhă*nouă.
Daoor creşte mari vom prinde,
Şi nvom duce şi vom vinde
Cu doauăzeci de groşiţe *,
Zece om bagam lădiţă.
Numai noi de nvom pricepe,
Nvom cupăra două iepe.
La iepe hamuri şi frîie,
De astăzi pe mîni să ţîie.

Sui, bărbate, în hinteu*,
Iepele li*oi mîna eu.
Undei loc de poposît,
Strîgă: hop de hodinit.
Bărbatu s*o bucurat
Şi mi s«o suit în pat.
Şi patu s*o rupt în doauă,
Ş*o picat badea pe oauă.
Oauăle s*o torojnit *,
Şi cloşca s*o omorît,
Iatăde c*o păgubit.

Auzit de la Rozica Borodi,
fătucă din Berbeşti.

"3

MULT MĂ MIR, BADE, DE VOI

Mult mă mir, bade, de voi,
Ce viniţi la joc la noi.
Naveţi grijă de picioci *
Să nud sape nişte porci.
Că babele şăd acasă,
Şvs găzdoi * bune de casă.
Nu vin a doauă zi de nuntă,
Să gîndiască că*s bolundă *.

De la Ştefan Ardelean.

114

LA JAŞCĂU CEL CU RÎNSE

La jaşcău * cel cu rînse *,
Triabă tocană * cu brînză.

Din picioare oi juca,
Ş*on pumn ţie că ţi*oi da,
j Trei zile nu tid scula.
Şi o dată ti*oi bugni *,
Trei zile nu tid trezi.

De la Petru Bîrlea,
fecior din Berbeşti.

SĂRACA MÎNDRUCĂ MEA

Săraca mîndrucă mea,
Toarce firu ca păru,
Face pînza ca gardu,
Subţire ca draniţa *
Şi deasă ca vraniţa *.
Cînd o pui pe lîngă piele,
Ca şi leasă de nuiele.
Bunăd mîndră mea de lucru,
Da are noroc cu cucu,
Că cîntă deminecioară *,
Pe mîndrucă mea o scoală.
Cînd soarele răsăreşte,
Ea cu tolu semvăleste,
Cerga * nu o zăhăieşte *.

De la Gheorghe Rusu,
fecior din Berbeşti.

116

HOP, LELIŢĂ,,N ŞEPTE IŢE

Hop, leliţă,m septe ite,
Nu şti tese nici în doauă,
Cum a fâ(ce) cămaşă nouă?
Nu şti ţesă, nice coasă,
Da ce*mi pasă, căd frumoasă:
Buzele*s ca prunele,
Şi la nas îi butucaşă *
Şi poate fi şi nănaşă.

De la Ştefan Ardelean.

117

PUS.O ŞI LELIŢA TIARĂ

Pus*o şi leliţa tiară*
Din a mamei socoteală.
Cînd a fost la nevedit*,
Şapte babe*o trebuit.
Pe cînd o fost la rostat*,
M*am dus la vecinam sat,
Ce să fac cu iţele,
Că mi<s rupte firele?
Şi nu le ştiu număra,
Şi prin spată*a le băga.
Şi mo ajuns la ponoj*,
Şi*o tăiat firele jos.
Da iiom pune catarigi *
Să ajungă la ponoji*.

De la Ştefan Ardelean.

118

FOST.AM FATĂ DE BIRĂU

Fost*am fată de birău*,
Şi mi*o fost norocu rău.

Şam fost fată de jupîn,
Şam durmit pe*on car cu fîn.
Şi pe cînd eu mam sculat,
Tare rău mam supărat:
Pe fundeiu* finului,
Cu fecioru vecinului.

De la Petru Bîrlea,
fecior din Berbeşti.

119

DE LA NOI A TREIA CASĂ

De la noi a treia casă,
Este*o nevastă rămasă,
Mama rău să ţinem casă,
De ce umblu la nevastă.
Cum focuţu moi umbla,
Căd tare dulce gura.
Cum focuţu nu rmoi duce,
Căd guriţa tare dulce.

De la Gheorghe Rusu.

120

ZI.NE BINE, ŢI.OM DA PRUNE

Zime bine, ţuom da prune,
Eu mă duc şi ţi leaduc,
Cască gura să<ţi îmbuc.
Zi mai aspru, ceteraş*,
Că la vară ti*om da cas,

Go fătat mînzam imaş.
Şi la iarnă ţi«om da urdă,
Că mia da Dumnezău multă.
Şi la vară ţbom da unt,
Din tigaia făra fund.

De Ia Gheorghe Rusu.

BOII MÎNDREI, HEDEŞEI

Boii mîndrei, hedeşei *,
Căramar lupii cu ei;
Că eu rmoi căra cua mei,
Batăr * îs cam mititei.
Boii mîndrei cei căilaţi *,
Peste munţi trebe minaţi.
Boii mîndrei cei cornuţi,
Peste munţi triabă trecuţi,
Ducăd carnea lor în ciungi *,

De la Petru Bîrlea.

CINE TRECE PE DÎMBEŢ?

Cine trece pe dîmbeţ * ?
Mîndru meu cu păru creţ.
Las'să triacă, rumpă*şi capu,
Că i*om pune de lemn altu.
Treacă, las', rumpă*şi grumazii,
Că i*om pune de lemn alţii.

De la Gheorghe Rusu.

12}

AM BĂRBAT ŞM BĂUTOR

Am bărbat şid băutor,
N<am lemne de tăietor * ;
Da sînt doar sub Piatra*Tisei *,
în pădurea a Săpinţei *.
Stau cu creanga verdem sus,
Nimeni nu mi li*o adus,
Bărbatud la crîşmă dus.
Bea duminecă şi luni,
Cu oameni care*s nebuni;
Bea duminecă şi marţi,
Cu oamenii cei turbaţi.
Bea ziua toată deplin,
Şi se ţine căd jupîn.
Sara vine mort de beat,
Pe uliţă din gard în gard,
Tot îi rupt şi sfîrticat,
Şi se ţinemtîi în sat.
Pe cînd vine şporiu * d,
Şi nms lemne sub părete.
Merge şi fură surcele,
Şi semcălzeşte la ele.
Fură ziua pe amiazi,
Şi e beat, să nud mai vezi.
Merge şi fură vreo doauă,
Să*şi facă căldură noauă.

De la Petru Bîrlea.

124

NU TE ŢINEA, MINDRUŢ, TARE

Nu te ţinea, mîndruţ, tare,
Ştiu că nu eşti gazdă * mare.
Ai doauă căşi de nuiele *,
Şbs părtaşi jizii la ele.
Ai o vacă şi<o jurincă*,
Şi s*o scris pentru horinca *,
Ai o biată grădinuţă,
Cît ar paşte*o găinuţă.

De la Petru Bîrlea.

12J

VAI DE MINE, CE.AM LUCRAT

Vai de mine, ce*am lucrat,
Nici am drăguţ, nici bărbat.
La bărbat otrăveam dat,
Şi drăguţu rmo lăsat;
Pe bărbat ham otrăvit,
De drăguţ îs mîntuit.
M*o lăsat şi ham lăsat,
Go fost rău şi blăstămat.
M*o urît că ham urît,
Nimărui mo trebuit,
Go fost rău şvafurisit.

De la Gheorghe Rusu.

126

HEI, LELIŢĂ CU BRÎU LAT

Hei, leliţă cu brîu lat,
N*ai cămaşă pe bărbat,
Gai ţăsut o biată tiară *,
Şapte luni într*o cămară.
Şi pe cînd *ţ'uo* ai gătat,
N*o fost bună nici de sac,
Da de brace * pe bărbat.
Cînd o fost mai pe la cină,
O dus vulpea o găină;
Şi o rămas penele,
Să se*mpene fetele.
Să se*mpenem sărbători,
Să le vie peţitori.
Să putem prinde on drac,
Săd belim pielea din cap,
Să facem on comînac *,
Săd punem soacrei pe cap.

De la Petru Bîrlea.

127

FOCU, TARE L,0 LOVIT

Focu, tare bo lovit,
în uliţă lîng*on zid.
Da nici tare bo durut,
Numai fire *vo* făcut.
Da nu bo durut nici tare,
Numai spaima bo fost mare.
Da nu bo nici tare lovit,
Numam fire şbo vinit.

De la Gheorghe Rusu.

128

HAI, MÎNDRUCĂ, DUPĂ MINE

Hai, mîndrucă, după mine,
Că*s de viţă şi de neam:
De ciurari, de lingurari,
De niamuri de cele mari.
Şi eu mbs de viţă bună,
N<am ce mînca de o lună.
Hai, mîndră,m a mele olate *,
Că nu tid stropi cu lapte:
Nici cu dulce, nici cu acru,
Mîndră, să te doară capu.
Că vacile cele cu lapte
Mi*o rămas, mîndră, mînzate *,
Jurincele nms fătate.
Oile *mus* la Rogna *,
Nu ştiu cînd lboi aduna.
Caprele mi*s la Ardei,
Nu lboi aduna de fel.
Boii mbs în Soloan
Nu boi aduna sohan *.

De la Petru Bîrlea.

129

CIUCALĂU CUSUT PE SPATE

Ciucalău * cusut pe spate,
Hai, mîndră,m a mele olate*,
Că*s în bancămtăbulate * .
De tid purta, mîndră, bine,
Da tboi băga şi pe tine.

Tboi băga pentru mălai,
Nud ieşi întral tău trai.
De pe prunci, pe pruncia fi,
Focu, tare tbor urî.
De pe prunci, pe pruncid lăsa,
Focu, rău tbor blăstăma.
Că rău ia durea inima,
De la bancăm banca*mbla.

De la Petru Bîrlea.

130

MÎNDRĂ MEA DE MULT MĂ MUSTRĂ

Mîndră mea de mult mă mustră,
Ceam făcut drumu prin pustă.
Eu drumu nu lam făcut,
Că bo făcut Petruşca,
Petrecui pe Biluşca.
Şatîta o petrecut,
Cinci părechi de cizme*o rupt.
Şbncăatîta a petrece,
Pîna rupe cincisprezece.

De la Gheorghe Moiş,
fecior din Berbeşti.

131

LA NEVASTA BĂUTOARE

La nevasta băutoare,
Nu mai vezi cînepam soare,

Că o bea pînăd fuioare.
Cînd vin ţiganii cu fusă,
Ea o fost la crîşmă dusă.
Cînd vin ţiganii cu spete,
O fost bată sub părete.

De la Gheorghe Rusu.

13*

IA ŞI FATA JUPÎNESEI

Ia şi fata jupinesei,
Cu cămaşa preotesei.
Ia fată de jupînească,
Cu poale de la preotească.
Fecioru jupînului,
Cu cămeşa preotului,
Frunză verde de pe rît,
Că ei bine so văjit * .
Că cu păruţu jib * creţ,
Şi cu ochi nimic nu vezi,
Că ead hîdă negricioasă
Şi din gură fălicioasă * .

De la Petru Bîrlea.

i33

TOT AM VRUT MÎNDRĂ, SĂ.ŢI SPUI

— Tot am vrut, mîndră, să«ţi spui,
Cîte blide ai pe cui?
— Trei cu hîrbu mitului.

Datam şi leam numărat,
Patru cu cela crepat.
Rău mă doare capum piept,
Şi inimamtr^on deşert * ;
Rău mă doare limbam frunte,
Şi inimamtr*on genunche.

De la Gheorghe Moiş.

«34

BATE, DOAMNE, CIOCÎLDANU

Bate, Doamne, ciocîldanu *,
Cum o luat măghieranu;
L*o luat din rădăcină,
Nu sa fâ(ce) căd rău la mînă.
Batăd sărbătorile,
Cum o strîcat florile,
Da no! săridar ochii,
Că fetele hor jib*urî.
Şi tare ho lăudat,
Că ciepele lbo lăsat.

De la Petru Bîrlea.

«3J

MÎNDRĂ GRĂDIN.AM AVUT

Mîndră grădimam avut,
Astă«vară nu de mult.
Mult am dat deam îngrădit,
Flori frumoasam răsădit,

Fără vreme *sto* plevit*.
Mult am dat de ceam arat,
Flori frumoaseam sămînat,
Fără vreme s«o ciuntat *,
Şi pe uliţi s*o purtat.
Prilazuri* s*o înstruţat*,
Şi toate rmo rîs în sat,
Că florile mi lbo furat.

De la Gheorghe Rusu.

136

OCHILOR M.AM BIZUIT

Ochilor mam bizuit*,
Sămii cate om de trăit.
Ochii ştiu că mbo cătat,
Făr boi, fără iosag *,
Fără liac de mintem cap.
Ochii mei ca doi bănuţi,
Pea mea samă jib * hunsfuţi *
Ochii mei ca doi griţari *,
Pea mea samă.o fost tâlhari.

De la Petru Bîrlea.

'37

VINE DORU ŞI MĂ.NTREABĂ

Vine doru şi mămtreabă,
Pe fereastă de uiagă *,
Că ce mid cămaşa neagră.

Eu îi spui oaşa mbe dragă.
Soponită mbe urîtă,
Neas ra mm rînduluită.

De la Petru Bîrlea.

138

MĂ DUSĂI LA MÎNĂSTIRE

Mă dusăi la mînăstire,
Şăzui patruzeci de zile,
Tot cu mîna pe psaltire
Şi cu ochii la copile.
Şi deam să mă ispăşesc,
Mai tare mă prăpădesc.
Mă dusăi la Cîmpulung
Să*mi cumpăr on mînz porumb *.
Pintenoc * de trei picioare,
Tot pe mine să mă care,
Pe mine cu pe mîndrare.

De la Gheorghe Bîrlea,
moşneag de 8y de ani, din Berbeşti.

PUS*AM GÎND DUMNĂZĂIESC

Pus<am gînd dumnăzăiesc,
Ca să mămcălugăresc;
Nevestele toate^mi zic,
Să rmalin, să nu mă stric.
Nimi mo fost din niamul meu,

Da să fiu călugăr eu.
Că ele toate mi*or da,
De ce mie mid hia *.

De la Mihai Şteţ,
de jo de ani, din Berbeşti.

140

ÎNSURAJVkAŞ, ÎNSURA

însura«rmaş, însura,
Nu ştiu pe careaş lua.
Aş lua pea lui Nechită
Că şti face bine pită.
Din mălai ca auru,
Face pită ca gardu.
Pîntre miez şi pîntre coajă,
Vezi vecinma treia casă.
Şi o bagă cu lopată
Şi o scoate cu covată.
— Dă<o, mamă, porcilor,
De sufletul morţilor.
— Na.vă, porcilor, mîncaţi,
Pe lelea o lăudaţi.
Că lelea fost bună fată,
Go hrănit porcii odată.

De la Mihai Şteţ.

ŢIPĂ, ŢIPĂ PE PODIELE

Am cizme, da nu<s acasă,
Lbam trimes să le cîrtească *.
Lbam trimes la Pista * *m* Vad,
Să puie talpă de brad;
Lbam trimes la Piştam dial,
Să puie talpă de cal.

De la Gheorghe Rusu.

142

HAIDA, MÎNDRĂ, HAIDA BLEM

Haida, mîndră, haida blem *,
Pînăd frunza verdem lemn,
Lasă bărbatum blăstăm.
Iad de fundu gatiilor *,
Dăd pomană dracilor.
Tu, muiere, tu, bolundă *,
De ţid urît bărbatu,
Iad de brîu şid du la rîu,
Şi te pleacă şid îneacă,
Că ţba fi lumuca dragă.
Şi zi zău că nud a tău,
Că te»a ierta Dumnezău.

De la Mihai Şteţ.

143

CINE IUBEŞTE VECINĂ

Cine iubeşte vecină,
Mult trăieşte cumdămînă.

Pe picioare nu semtină.
Că merge cu capu gol,
La ulciaua cu groştior *.
— Na, mînîncă, măi cocon *,
Că de.aieste *ţ'uo* fi dor.

De la Gheorghe Rusu.

144

CÎTE CĂŢELE.S ÎN SAT

Cîte căţelei în sat,
Toate huc * pe mine bat.
Da nu bate ca una,
Ca căţeau de mîndră.
Suiem vîrfu vraniţii *,
Bate<a lungu uliţii
Şi mă rîd toţi oamenii.
Suiem vîrful gardului,
Bate.a lungu satului.

De la Gheorghe Rusu.

'4J

ŢIPĂ VERDE, CĂ L.OM PIERDE

Ţipă verde, că bom pierde,
De horn pierde, bom găsi,
La vară cînd om cosi.
Cînd om cosi juncilor,
Peste vîrfu ciungilor.
De bom pierde, bom afla,

De la Gheorghe Rusu.

HAI, TU, DRAGĂ DE MUIERE

— Hai, tu, dragă de muiere,
Hai la crîşmă să bem bere.
— Dmtem rele, măi bărbate,
Tu tbmbăta şi mid bate,
Şio rîde lumea de noi,
Cum să bat doauă nevoi.

De la Mărie Tascan.

SĂRACU DE OMU PROST

De la Ileana Ardelean.

148

TOT AM ZIS ŞI ZICE.MI.OI

Tot am zis şi zice«mi*oi,
No fi mult şi duce*m*oi.
Tot am zis şi iar oi zice,
No fi mult pînă imoi duce.
Nici peoicea nu mid rău,
Vine«mi dor de satu meu;
Nici peoicea nmmi duc rele,
Vine*mi dor de tara mere.

De la Ileana Ardelean

149

VINE LĂSAREA DE SĂC

Vine lăsarea de săc,
Mă duc, mamă, să mămec.
Undeo fi apa mai lată,
Corn rămas nemăritată.
Mărita«moş şi eu biată,
Că de mult îs fată, fată.
însoară*te si tu biet,
Că de mult aştepţi, aştepţi.

De la Ileana Ardelean.

170

DUMNEZĂU CA ŞI ON SFÎNT

Dumnezău ca şi on sfînt,
O trimăs ploaie şi vînt,

Ş*o pus gardu la pămînt.
N*o rămas, numai parii
Să semţepe pizmaşii.

De la Ştefan Codrea Tomăţ,
de 60 de ani, din Berbeşti.

HAI LA DEAL ŞI HAI LA VALE

Hai la deal şi hai la vale,
Hai la stîna cea mai mare.
Păcurarii nu»s acasă,
Că»s în tîrg, la jurinci* grasă.
Oile zac de călbază*,
Caprele de vreme rea,
Fetele de gura mea.
Hei, tu, mîndrulică mea,
Ded vedea căd ceva vrajbă,
Da te leagă sub tileagă*
Nu gîndi, mîndră, căd şagă.

De la Ştefan Codrea Tomăţ.

ZIS*AM ZĂU ŞI M'AM JURAT

Zis*am zău şi m*am jurat,
Că moi merge săram sat,
La nevastă cu bărbat.
Cînd fu dragostea mai dulce,
Pe bărbat dracud aduce.

Eu îl întreb de trăit,
El mămtriabă«a ce*ai vinit.
Eu hîntreb de sănătate,
El îmi dă cu bota*m spate.
El a dat şi eu am dat,
Coită * nevastă o strîgat:
«O, nu da, că mid bărbat! »
El văzînd o ferestuţă,
S*o zvîrlit în grădinuţă,
Acoho fost urzicuţă,
S«o urzicat pe picioruţă.
Coita nevastă tot rîdea
Şi la mine tot vinea.
Mămibia de sărutate,
Eu nu pot de scărpinate.
Mămibia cu sărutat,
Eu nu pot de scărpinat,
Morţii ei, care o dat.

De la Ştefan Codrea Tomăţ.

ĵ"3

FEMEIA CAREd FEMEIE

Femeia cared femeie
Nu mai mergem crîşmă*a bea.
îşi aduce on fărtai *
Şid bea cu badea Mihai.
Dacăd gată, iară hai,
Dup*on biet de fărtai.
Şi se veselia la masă,
Că bărbatul nud acasă.
Dacă se trec griţăraşii *,
Prindea goli da şi sacii.

De la Adrian Mărginean,
învăţător în Vijeul<de»Jos.

!J4

STRIGĂ MOARTEA LA FEREASTĂ

Strigă moartea la fereastă:
— Spoveditu<te*ai, nevastă?
— Taci, moarte, nu mămtreba,
Spoveditu*m*am ori ba.
Că eu cînd rmoi spovedi,
Şepte popi mbor trebui.
Şepte popi din şepte sate,
Să mă scoată din păcate.
Şepte popi, şepte dieci *,
Şi peatîţia patrierci * .
Şi on popă unguresc,
Să nu ştie ce grăiesc.
Că am şi păcate grele,
De s*ar beteji de ele.
Trebe*mi şi popă de rus,
Să nu ştie ce bam spus.
Că am on mare păcat,
De bar îmbăta de cap.
Atîtea mbs păcatele,
Cîte.s pe cer stelele.
Şepte care încărcate,
Şi aş mai duce şbn spate.
Şi trei legate cu fune,
Şi cu furca cît aş pune,
Ş<apoi să le duc în lume,
Şi sămcep zile mai bune.

De la Adrian Mârgineanu.

JJ7

MORIŞCUŢĂ, MOARĂ.N VÎNT

Morişcuţă, moarăm vînt,
Unde macină argint,
Nevestele gură*şi vînd,
Fetele numcap la rînd.
Eu acolo duce«rmoi,
Meşter de moară facemvoi,
La fete rînd facedboi.

De la Ana Trifoi.

i.6

S>A DUS BADEA A PEŢI

S«a dus badea a peţi,
Nud ajute afînta zi,
S*a dus badea pe tocmală,
Nud ajute sfînta sară.
ŞfO tocmit o rincezală *,
Rincezala şedem pat,
Cucuruzu nesăpat.
Rincezala rincezeşte *,
Cucuruzumgălbineşte.

De la Ana Trifoi.

IJ7

MERG PLUGARI CU PLUGURILE

Merg plugari cu plugurile,
Nevestele bat crîsmele.

Sara vin plugariim sat,
Nevestele zac în pat.
Bărbatu vine ş*omtreabă:
— Ce bai ai, muiere dragă?
— Vai, bărbate,*s rău betiagă.
Bărbatu la cap o leagă
Cu*o despicătură * mtreagă.

De la Ana Trifoi.

i;8
ÎN FUNDUL GRĂDINII NOASTRE

în fundu grădinii noastre,
Stă nănaşa supărată,
Cu fata nemăritată.
—Măritaşi, nănaşă, fata,
Că şi dracu s<amsura,
Fata tot aşa ţba sta.
— Măritamoş, fătu meu,
Are numa#on lepedeu *,
Ş«atîta ham purecat,
Pînă tot s*o sfîrticat.

De la Ana Trifoi.

'S9
DORU CEL DE FATĂ MARE

Doru cel de fată mare,
Ca scrumu cel de căldare:
Toarce caier, toarce fus,

Că mă duc la crîşmăm sus.
Iară hoţul cel de fus
S*o dus la bărbat ş*o spus.
— Bărbate, muierea ta
S*o dus în crîşmă a bea.
— Omoară.te dracu, fus,
Tu cătră bărbat ai spus
Că rmam dus la crîşmăm sus.
Mămtorsăi către părete,
Hoţul de caier mă vede.
Mă dusăi cătră cuptor,
Mă*mpiedicai de fuior.
Vai, bată*vă Dumnezău,
Cum umblaţi în drumu meu.

De la Ana Trifoi.

160
MORŢII TĂI, DE TREI SASĂU

Morţii tăi, de trei Sasău,
Să mă văd în dealu tău,
Să mă uit peste săgeată,
Să văd mîndră cum se gată.
Cu poale din şasădaţi,
Pe la piept cu bumbi * tărcaţi.
Pe la brîu cu chescheneu *,
Pe chescheneu cipcă* verde,
Drag*am fost şi nu mă vede.

De la Ana Trifoi.

161

MORI, MUIERE, MORI, CIUPOASĂ

Mori, muiere, mori, ciupoasă *,
Sămii iau alta mai frumoasă,
Mai de oameni, mai de neam *,
Nu ca tine de ţigan.
Sămii iau alta mai hireşă *,
Nu ca tine<o despletită.
Sămii iau alta mai curată,
Nu ca tine*o dezmăţată.
Vinemii vremea să mămsor,
După Paşti, în sărbători,
Cînd îi cîmpu plin de flori.

De la Ana Jurj, fată din Poieni.

162

SĂRACELE SUTELE

Săracele sutele,
Cum mărită mutele.
Suta şedem fundu lăzii,
Muta şedem fundu căsii.
— Fugi tu, mută, de pe vatră,
— Ba eu nu, că*s cununată.
— Fugi tu, mută, de pe prag,
— Ba eu nu, *cais* cu iosag *.
Muta şede în ocol,
Fug vacile de Sfomor,
Că gîndesc căd ciuma lor.

De la Ana Jurj.

163

MÎNDRĂ MEA S<O LĂUDAT

Mîndră mea s*o lăudat
Că ş*asar' rmo sărutat.
Las' să se mai laude,
Numai să nu mă sărute.
Dragă mid lelea cu guşă,
Că merge vara la sapă,
Eamii aducem guşă apă;
Că merge vara la cîmp,
Eamii aducem guşă vin.
Cînd păşeşte, horcoteşte *,
Guşa i se colboteşte *,
Doamne, rău se năcăjeşte.

De la Ana Jurj, din Poeni.

164

CÎRŢI, CÎRŢI, CETERUICĂ

Cîrţi, cîrţi, ceteruică *,
Du<te*acasă, nevăstuică,
Că ţid beteag bărbatul.
— Las' să moară la dracu,
Că eu mboi găsi altu.
Gam o oaie ş*on berbece,
Cu coarnele l«oi petrece.
Cu carne de pe spinare,
Da boi face comîndare *,
Iar cu carnea cea mai multă
Mboi face ospăţ şi nuntă.

De la Ana Jurj.

i6f

ÎN CĂSUŢA CEA CU BÎRNE

În căsuţa cea cu bîrne,
Toate fetele*s bătrîne.
Că s*o încreţit pe frunte
Ca şi hribele * din munte,
Şi nu pot să se mărite,
Pînă mor celemvălite.
Ş*aş jura cu jurători
Gau purtat on car de flori.

De la Dumitru Sidău, din Botiza.

166

MĂ DUSĂI ASARĂ.N SAT

Mă dusăi asarăm sat,
La nevastă cu bărbat.
Cînd era gura mai dulce,
Pe bărbat dracud aduce.
Eu bîntreb de sănătate,
El îmi dă cu bîtam spate.
Eu îl întreb pentru ce,
El se pune şi mai dă.
Eu mă făcui că mă duc,
El mai face o dată, jup!
Mă suii după cuptor,
Mă lovi de doauă ori.
Şi mă cobor de pe vatră,
Mă lovi cu o lopată.
Cînd puneam mîna pe cheie,
Mă lovi cu o cîrceie *.
Cînd puneam mîna pe uşă,
Mă lovi cu o răzuşă *
Şi mă zgîrie la guşă.
Cînd eram pe la prilaz *,
Mă lovi cu un bicaz *
Şi mă zgîrie la nas.
Prin grădină abia scăpai,
Si iesii dintre urzici,
Cu pielea toată beşici.

De la Dumitru Sidău, din Botiza.

167

MÎNDRU MEU DE PESTE VALE

Mîndru meu de peste vale,
M<o cerut săd fiu muiere.
Frunză verde ruptăm trii,
La ce focu*oi lacomi
La o vatră de cuptor,
La feciorul băutor.
Nici ai boi cu ţingălauă*,
Făr' pipă cu ciucălauă * .
Nici ai juniei cu coarne lungi,
Numai pipăm patru dungi.
Acelea ştiu binele,
Curaua şi cizmele.

De la Anuţă Codrea,
fată de ir ani, din Rona<de»Jos.

i68

CÎND ERAM LA MAMA MEA

Cînd eram la mama mea,
Mîncam pită de săcară,
Cernută prin sită rară,
Ş.aceea rîzînd p*afară.
Da de cînd imam măritat,
Mînînc pită de grîu alb,
Cernută prin sită deasă,
Şoceea plîngînd prin casă.

De la Niculai Vlad,
fecior holtei, din Sălişte.

169

VINE CUCUL CU SUMAN

Vine cucul cu suman,
Cu carte de la Orban * ;
Să se gate Coşot* bine,
Că Pimontul încă vine.
Pe cununa dialului,
Vin feciorii Iancului *,
Cu clopuri în trei cornuri,
Cu săbii pe la şolduri,
Ce vă temeţi voi, unguri?

De la Mihai Cupcea, din Călinesti.

170

AUZI, LELE, ORI N.AUZI

— Auzi, lele, ori mauzi,
Cum te strîgă on preot?
— Las' să strîge, bida * d mînce,
Că după el nu rmoi duce:
Cînd mid guriţa mai dulce,
îşi ia crucea şi se duce.
— Auzi, lele, ori mauzi,
Cum te strigă*on păcurar * ?
— Las' să strîge, bidad mînce,
Că după el nu nvoi duce:
Cînd guriţa mid mai dulce,
El ia bota * şi se duce.
— Auzi, lele, ori mauzi,
Cum te strigă*on învăţător?
— Las' să strîge, biatad mînce,
Că după el eu rmoi duce.
Cînd mi<oi ieşi la uliţă,
Mi«or zicemvătătorită,
Şi rmor pune după masă,
Şi mi«or zice jupîneasă.

De la Petreuş Ion,
fecior din Slătioara.

171

VECINĂ, PRIETINA MEA

Vecină, prietina mea,
Nu ţi*am spus păţala * mea:
Am bărbat tare hamniş *,

De mine toate Ibomchis,
Eu rmam omorît de rîs.
Şi pe pod o pus lăcată,
Io«s sătulă şvadăpată,
Pe bărbat vineread bată.
Nici acee nud femeie,
Care nu şba face cheie,
Să descuie şi să ieie,
Să mînînce şi să beie,
Pe bărbat dracu săd ieie.

De la Susana Borodi,
fată din Berbeşti.

172

COLO JOS, PE.UN RÎT FRUMOS

Colo jos, pe«un rît frumos:
— Bună ziua, moş bătrîn,
Ce strîngi duminica fîn?
— Dmte, cătană,*n drumul tău,
Că nu strîng de dorul tău,
Căd strîng de*a pruncului mieu.
— Moşule, bătrînule,
Este vin în satul tău?
— Este, tocmam casa mea,
Se mărită nora mea!
— Moşule, bătrînule,
Ţipă furca şi grebla,
Vină, casa mbo arată.
Furca şi grebla*o ţipat
Şi casa bo arătat.
Cînd în casă şbo întrat,
Toată oastea bo»nchinat,
Tot cu vin şi cu palincă.

— Mulţămim, moi bea nemică.
Dar crăiţa, de după masă:
— Să trăieşti, mîndruţul meu!
— Să trăieşti, soruca mea,
De la tine tot hoi bea.

De la Mihai Cupcea, din Călineşti.

CÎTE SĂRBĂTORI PE LUME

Cîte sărbători pe lume,
Nu*s ca Crăciunul de bune,
De bune şi de frumoasă,
Şi peste tot veseloasă.
Sînvăsii * cu Bobotează,
Tot după Crăciun urmează.
Sărbători frumoasă
Şi mult veseloasă.
Cu ele vin cîşlegile,
De se mărită fetele.
Umblă, umblă peţitori,
De semsoară şi feciori.
Cînd abia trece Crăciunul,
S<apropie Farisăul,
Vine şi Vameşiul,
Şi ne strică tocmişul * .
Fetele, feciori aşteaptă,
Dar pînă ei se deşteaptă,
Vine, vine cîrneleagă,
Şi nu îi mai multă şagă.
Fetele stau supărate,
Că rămîn nemăritate.
Uşile tare le trîntesc,

Pe ele butu*<ş împlinesc.
Părinţii încă s*au scîrbit,
Că fetele de mărit
Tot au mereu supărare,
La ieşit şi la intrare.
Cîte trebi la casă află,
La toate gîlceavă cată,
Urăsc tare, se sfădesc,
Trîntesc şi se gîlcevesc.
Şi pre popi ţin clevetiri,
Ce fac atîtea vestiri,
Şi tîrziu tare cunună,
Nu ţin nici o lege bună.
Măcar popa înoar vrea,
Ca săd umblă secera
Şi să'şi ieie simbria
Pentru cununia.
Cine*o făcut cîşlegi scurte,
Multe zile să nu guste,
Că rău o mai tocmit
Şi nu bine o gîcit.
Cîşlegi lungi cine»o făcut,
Fie tuturor plăcut,
Să se norocească,
Şi rău să nu păţiască.
Că bine li*o fost tocmit,
Mai bine nmar fi gîcit.
Mununa * că o ţipai*,
Ceapsă * că nud căpătai.
Tată*meu e socru mare,
Şi mama ginere are,
Pe care eu ham dorit,
Iată şi ham dobîndit.
Acestea cîşlegi frumoasă
Gaduseră pacem casă,
Feciorii cu cunună,
La toţi voie bună.

—Fiţi bucuroşi, născători,
Ai fetelor crescători,
Că s*o mîntuit uşa de trîntit.
Neamuri, vecini şi surate,
Masă de nuntaşi,
—Cîntaţi, mujicaşi*.
Cocoana * s*o măritat
Şi la nuntă rmo chemat.
—Sănătoasă, soacră tare,
—Joacă şi tu, nănaş mare.
—Huzad *, măi ţigane,
Căd bea vin pe carne.
Nime maivă supărare,
Că nud aici comîndare *,
Ced o voie bună,
La toţi dimpreună.
Cel cu omăt se sfîrşeşte,
Cel cu flori amu soseşte.
—Fete, voie să aveţi,
Gor mai fi alte cîşlegi,
Cu flori ve?ţi împodobi,
Feciorii că v*or iubi
Şi vă veţi mărita,
Portul vă veţi muta.

De la Petru Cuupcea, din Călineşti.

174

BĂRBĂŢELUL MEU

Bărbătelul meu,
Mult e prostalău,
Batăd Dumnezău.
Pîn' semcalţă la*un picior,

Soarelei la prînzişor;
Semcalţă la celalalt,
Soarelei la scăpătat.
Ion pusăi prînzul pe masă,
El mă ia de păr prin casă;
îi pusăi prînzul de dus,
El mă trage de păr sus.
Eu luai vreo trei fuioare,
Mă dusăi la vrăjitoare,
însă ea vrăji ca dracul,
Pîmacasă«mi sparsă capul.
Mă dusăi la mînăstire,
Prostul vine după mine.
Acolod biserică,
Prosmmi pusă piedică.

De la Petru Cupcea, din Călineşti.

IA, CÎND MERGEM LA SPOVADĂ

Ia, cînd mergem la spovadă,
lesă dracul să ne vadă;
El ne iesă înainte
Si nemtreabă cu cuvinte:
— Unde mergi, oame, peoicea'
— Mă duc să mă spovedesc,
Păcatele să le curăţesc.
Iar dracul cumşelăciune,
începe minciuni a spune:
— Sărace, oame nebune,
Bun eşti de trăit în lume.
Amu eşti tînăr şi verde,
Cu ţinem lume se şede.
Dacă te vei bătrîni,
Atuncea ted spovedi.
Iar omul dacăd bătrîn,
Prindeoi vini cevam gînd
Iacă merge la spovadă,
lesă dracu ca săd vadă.
lesă dracul mînios,
Şi şedem cărare jos,
Şid întreabă cu răstitul,
De sar spăria şi voinicul
— Unde mergi, moşneag bătrin,
Tot cu capul legănînd?
— Mă duc să mă spovediesc,
De păcate să mă curăţesc.
— Da nu ţva fi ţie ruşine,
Esti bătrîn ca si un cîne.

De la Petru Cupcea, din Călineşti.

176

PÎN' CE.S NEGRU, NU.S ŢIGAN

Pîn' ce*s negru, nu*s ţigan,
Ce»s fecior mărmăţian,
Că nvo uns mama cu unt,
Să fiu tuturor plăcut.
Şi nrvo scăldat mamam zară
Să fiu plăcut la o ţară.
Şvs la faţă rotunjor,
Să fiu plăcut tuturor:
Ca tămîia popilor,
Ca piperiu grecilor,
Ca vinul voinicilor.
Şi mvs cu părul cam des,

Ca să fiu un om ales.
Mădăran crescut în iarbă,
Să cinstesc omul de triabă;
Mădăran* crescut în fîn,
Să cinstesc omul bătrîn.
Nud frumos care se ţine,
Dad frumos cui îi stă bine;
Nud frumos cared ţinut,
Ced frumos cared plăcut.

De la Mihai Cupcea, din Călineşti.

177

TU, BĂRBATE, BLĂSTĂMATE

Tu, bărbate, blăstămate,
Cînepă mi*ai sămînat,
Boalăm cioante * mbai băgat.
Dar ia coasa şi coseşte,
De boale mă mîntuieşte.
Si ia furca si*o adună,
Şi mă fă găzdoaie bună.
Nu dau mesei * de palincă,
Pentru o holdă de cînepă.
O, de*ar da şi Dumnezău,
Să se ţiasă pînzam tău *,
Fără leac de suveicuţă,
Să ţiasă şba mea drăguţă.
Fără iţă, fără spată,
Să tiasă sba mea nevastă.

De la Mihai Şerban, din Săpînţa.

178

MĂI MIRE CU PĂRU CREŢ

—Măi mire cu părul creţ,
Ce tmai cătat, ce lucrezi?
Tot vineri demineaţa,
Cînd te*omtrebat mireasa,
Că faceţi nuntă ori ba?
Şi te*o*mbiet cu schimbu,
Că nmţi face nuntă*amu?
—Frunză verde şi una,
Noi amu nuntă mom fâ(ce),
Frunzucă verde de prun,
Că mbo spus nişte minciuni.
—Hei, tu, dragă de mireasă,
Numai tu ded auzi,
Cîte.or zice oamenii,
Noi laolaltă mom fi.
—N*asculta minciunile,
Cîte zic femeile.
Ci te du, mîndruc,«acasă,
Şi<ţi prinde cai la sanie
Şi viniţi de bună samă,
Frunzucă verde din laz,
Să ne ducem la oraş,
Frunzucă verde de munte,
Să ne cumpărăm de nuntă.
în oraş daoo intrat,
De nuntă şbo cumpărat,
Mirele s*o adunat,
Frunză verde şi una,
Cu oamini din Săpînţa,
Şi o prins ad întreba,
Că asta ţbe mireasa?
Oamenii o ocărit,
Şi el tare s*o scîrbit.

Ea cunună*o cumpărat,
El tare s«o supărat,
Cînd acasă s«o*nturnat.
Cînd o fost vineri seara,
Mirele*o prins a zbiera
Că nud treabă mireasa.
Numai tot cînd o fost
Duminică dimineaţa,
I*o trimis schimbu acasă,
De la ei a treia casă.
Iar duminică pe*amiazi,
Da o ştiut în sat toţi.
Numai unde s<omtîlnit
Doauă femei laolaltă,
Tot deoceea că şbo grăit,
Gamu şi s*o despărţit.
Cînd o fost duminică sară,
S*o ştiut a nouă ţiară
Că şbo lăsat mireasare.

De la Ileana Ardelean, din Berbeşti.

179

FRUNZĂ VERDE, FRUNZULICĂ

Frunză verde, frunzulică,
Făcut*o şi Radu nuntă.
Numai ei că toţi *ş'uo* mers,
După mireasăm Deseşti.
Dacă mirii s«o cununat,
înapoi că s*o*nturnat.
Cînd acasă şbo sosît,
Frunză verde de pe laz*,
Numai Radu şbo strîgat:
— Frunză verde de bujor,
Cîţi îs fete şi feciori,
Frunză verde iarbă grasă,
Nici unu nu vie<n casă,
Că mesele vbs gătate,
Frunză verde de volbură,
V*am gătat meselem şură.
Frunză verde de pe laz,
După mese bo*aşăzat.
Frunză verde de pe rît,
După mese *vo* tocmit.
Numai lor că tot *l'vo* dat
De băut şi de mîncat,
Şi li*o pus ţipou * pe masă,
Tot o huntuţă* de fată.
Numai ea că şbo luat,
Frunză verde de durzău,
O dărabă* de ţipau*,
Ş*o dat la drăguţu său.
Paharnicii o văzut,
Şi cătră gazdă o spus.
Atunci gazda s*o supărat 1
De ce cu ţipau o dat,
Şi de pe mese lbo luat.
N*o băut şi mo mîncat,
Feciorii tare s«o supărat
Că ei flămînzi o rămas.
Şi cînd ei că şbo jucat,
La fete sugne * <o tăiat.
Numai ei de mînioşi,
O tăiat sugnele jos.
Şi la una din Corneşti,
Nud modru să o cîrteşti.
Şi deoicea la vreo nouă
O tăiet sugnele noauă.
Frunză verde de pe laz,
Si fetele s<o*mbătat.

Şi s*o<mbătat fără seamă,
Li*o dus acasă pe sanie.
Frunză verde a chidrului *,
Tot Lupa Hăinalului,
Frunză verde de pe laz,
Sto făcut de rîs în sat.
Frunză verde de durzău,
Go adus»o vărmsău.
Frunză verde mintă creaţă,
O dus*o văru«so*acasă,
Să nu fie de pedeapsă.

De la Ileana Ardelean, din Berbeşti.

V. CHIUITURI SAU STRÎGĂTURI

O tiura si tiură,
Capu mo văzut untură,
De vreo patru săptămîni,
Numai său de pe plomîni.

Pe valea cu tufele,
Spală lelea rufele,
Şi lemtinde pe nuiele,
Mîrăie cînii la ele.

*JSlemişa * :*
— Rău mă doare«a mea inimă,
Se mestecă grîu cu tină.
*Portiesu * :*
— Bine.mi pare că*s aici,
Goi juca şi cu opinci.

Cîti îs domni si cu ciucuri,
Toţi trăiesc după pluguri.
Că te duc la protocol *,
De rămîi cu capu gol.

Dulced gura de mireasă,
Ca şi boaba de cireaşă.
Dulced gura mirelui,
Ca şi boaba spinului.

Mărsmmbo hiru * la Baie
Gam furat un coş * de oaie.
Apoi mbo mers hirum Lăpuş
Gam furat un piţiguş,
Dintr<o sclopţă * de harbuz.

— Măricuţă din Giuleşti,
Cu bărbatu cum trăieşti?
— Trăiesc bine ca cu dracu,
Şi acasă mi*o spart capu.

Frunză verde de cireş,
Mă duc la popam Corneşti,
Să mă puie după masă,
Musai zestrea mea să iasă.
y Batăr * şăd în Şăieu,
La iosagu * tatăsmieu.

Morţii, şba birăului *
Şba mea curted ca şba ui,
Numai şindilită * nud.
Numai dac»oi şindili,
$ Tocmai ca şba lui a fi.

Nici acee nud dreptate
Să mînînce popa lapte,
Şi slujii pere uscate.

Păcurar * la oi am fost,
Fetele nu mă cunosc.
Mă cunosc pe brăcinar
Cam fost harnic păcurar.

Dumnezău să vă ferească
De robie cătunească;
Cătunia şi robia
Alăturead cu moartea.

13

Daţi, feciori, cu gurile
Că*s gata minciunile.
Puneţi mîna după ladă,
Că<s minciunile grămadă.

14

Cocoşai cu pamalbastră,
Nmmi cînta pe sub fereastă.
Nici îs fată, nici nevastă,
Nici îs văduvă rămasă.
Mîndrulut, departed dus,
Mult îi ţin doru ascuns.
Tot în sîn la inimioară
Stă de loc să mă omoară.

Halo raita la cămară,
La oala cu rumeneală.
Rumeneala s*o vărsat,
Mărie s*o supărat.

16

De cînd beau la Şloim în dîmb,
Deatunci nam mălai să vînd.
Iapă neagră de furat,
Corbii de tear fi mîncat,
Că mai dat robuţ legat.

17

La fîntînăd mare tină *,
Supţireaua spală lînă.
Spălamar şi cele groasă,
Nu le placeammbla tinoasă * .
Şar spăla şi mîndrucă,
Dar mo zăhăie(şte) lîna.

Fă<mă, Doamne, lemn de tei,
Şi mă ţipă*mtre femei,
Lasă.mă acolo să piei.
Mîndră mead perită tare,
Poate că nici zile mare.

10

Cîntă cucu pe bobeică,
Mîndră doarme pe suveică;
Şi cîntă şi pupăza,
Se scoală, dă cu brîgla *.
Că de cînd o pus tiara,
N*o fost cosîtă iarba,
Samud mare otava.

Sărută^mă, mîndră, bine,
Pînăfţi cad doruţ şi sîlă.
Mai tîrziu, mîndrucă, zău,
Mai săruta, moi vrea eu.
j Scrie doruţu, Mărie,
Pe trei cornuri de zadie *,

Şi ţid dă la Vasalie,
Să*ţi treacă doruţu ţie.

Leliţă cu coltisori,
Nu te uita la feciori.
Dmteocasă la drăguţ,
Că ţbe sfîrţicat şi rupt.
Nici acee nud nevastă,
Care nare brîu de aţă,
Sara nud la cinocasă,

Eu pe mîndră o cunosc,
Şi din faţă şi din dos,
Căm brată la mine*o fost.

Aseară trecînd prin roauă,
Drăguţe miam aflat doauă.
De cîne şi de cialău *,
Şi pe cărare da merg rău.

Numii dau mintea cît o port,
De binele unui grof*.
Nu*mi dau mintea cît o am
De binele unui şpan * .

26

Lasă, mîndruţ, ducemvoi,
Larg peoicea faceţi'oi.
Prin Berbeşti şi prin Giuleşti,
Cu mîndrele să trăieşti.

27

Am drăgucior gazdă * mare,
Ştiu căm veci nu mo luare;
Şimcăd tare tinerel,
N*oi avea haznă * de el.
Am drăgucior deordelean,
Cu pană de măghieran.
Pînă vîntu o clătie(şte),
Dor de mîndru mă tope(şte).

28

Voinicu ce«mi place mie,
Nore casă, nici moşie,
Fără pană şi hîrtie,
Si scriem căntălărie.

*9

Poate fi uliţa largă,
Ga mei drăguţi nu o calcă.
Poate că ei o*ar călca,
Nu cutează de tata.

3°

Toată supăraread mare,
Ca şi mine nime mare.
Toată supăraread rea,
N*are nime ca si«a mea.

3*

N*ai, mîndruţ, ce te mări,
Că nu ţi se*mpung boii,
Mai gazdă * de*aşe nud fi.
N«ai, mîndruţ, ce te ţinea,
Nud fi mai gazdă * depăşea.

Răsărit*o ruianu,
Tare se măre(şte) hîdu.
Răsărit*o şvamud mare,
Să mărecşte) urîtu tare,
Pentru un cojoc ced are.

33

Nici îs rea, nici îs buiacă,
Da voia bună mi*e dragă;

Nici îs rea, nici îs nebună,
Da mid dragă voia bună.

34

Cine dracu ş»o văzut
Frunză verde iarnam peri,
Ş»o drăguţă la doi veri;
Frunză verde iarnam fagi,
Ş«o drăguţă la doi fraţi.

3J

Eu grăiesc cu guram şagă,
Lumea gîndea că mid dragă;
Cu gura rîd şi grăiesc,
Lumea gîndia c#o iubesc.

36

Frunză verde şi una,
Să mă văd ca şi badea,
Pînăd lumea maş lucra.
Ce<aş căta umbra de groasă,
Cu fata cared frumoasă.

37

Gura mea unsăd cu miere,
Frumosud cine o cere.
Gura mea unsăd cu nucă,
Mîndrud cine o sărută.

3»

Morţişorii voşti, pizmaşi,
Mult îmi faceţi vălătaş*.
Faceţi vălătaşu bine,
Şbmi încap şi eu în lume.

39

Mă suii pe muntemalt,
Să văd caprele ce fac,
Zup măi, zup!

40

Unde văd nevestele,
Tragmmă ca peştele.
Unde văd copilele,
Tragmmă ca cînele.

41

Ududu, că iu mă cheamă,
lepuriled bun de zamă.
Iepuroaia de friptură,
Lelea de ţucat în gură.

4*

Cîte paserbs în codru,
Toate mbo cîntat la modru*.
Numai cînele de cuc,
Tot mbo cîntat să mă duc.

43

Tared vîrşa*, tared balta,
Tare*eşti tu, tared surata.

44

Duce*rmoi si moi veni,
Să văd cine rma dori;
Duce«rmoi, moi înturna,
Să văd cine rma căta.

4;

Moşu cel cu balmoşu*,
Ar mînca fript cocoşu.
Că tocana* cea cu brînză,
îi stă drept cute* la rînză.

46

în ce văd mîndru ce lucră,
Vobmaş dracu săd ducă.
în ce văd mîndru ce face,
Vobmaş boala săd calce.

47

Rele zile*am ajuns, Doamne,
Că fetele*s toate doamne.
Şi cu sugne* de barşoane*,
Părinţii le pier de foame.

48

Stau fetele şi se uită,
La cămaşa mea cea ruptă.
Nor veni să o cîrtească*,
Dacă văd că mam nevastă.

49

Mîndră mea de doamnă mare,
Şapte cămăşi nouă are.
Trei rupte şi doauă sparte,
Doauă nu se ţin de spate.

Fost<am prunc şi supt*am ţîţă,
N*am fost bun făr' în temniţă.
Ş*amu»s mare demsurat,
Nu«s bun făr' de spînzurat.

Fostmmvai, lume, pe mînă,
N*am ştiut de ce eşti bună.
Ş*amu eşti, nu*mi trebuieşti,
De»ai mai fi, pe cîtă eşti.

Focu bată, binemi pare,
Am băut şi nu<s datoare,
Am băut o ştergătoare * .

Şepte ani de cînd te lai,
Netedă nu mai erai.
Eu mă lau într*o minută,
La toţi le eram plăcută.

34

Părinte popă Litie,
Spovedeşte pe Mărie.
Da nud da canoane grele,
Că jumătates a mele.

55

Mie, mămucă, mumi triabă,
Făr' dieciel * din oşcoliţă *
Că şti bine*a da guriţă.

Dear da bunul Dumnezău,
Tot o tină şi o ploaie,
Să mîie da casa voastră.
Să rămîie numai ştiolu *,
S Să mă iubesc cu fecioru;
Să rămîie numai vatra,
Să trăiesc bine cu fata.

Să trăieşti, dragă surată,
Că eu beau de supărată,
Pe bărbat vineread bată.

J8

Merg a lungu uliţii,
Nud lumină nicăiri.
Este una la popa,
Nu s«o mai culcat mîndră,
Domnişoara Ninuca.

S9

Frunză verdea macului,
Da«teaş, mîndră, dracului,
Pînăm vecii veacului,
Ce zici astăzi, mîne nud.

60

Spusmmvo frunza de plop,
Gomu bun mare noroc;
Şi mi*o spus de viorele,
Nărocud la cele rele.

61

Frunză verde dumbravnic,
Dusud mîndru la Capnic;
Trei zile şia zăbovi,
Dea lui dor rmoi războli.

62

Morţişorii tăi, liliac,
Ceai mîncat frunza din fag;
Nai lăsat frunza să criască,
Mîndru să nu cătuniască * .

63

Stau feciorii să se bată,
Pentr*on băcueţ * de fată.
Staţi, feciori, nu vă bateţi
Că mai vine*on băcueţ,
Şi«ţi avea drăguţă toţi.

64

Daţi mai jib * cu picioru,
Să răsară mohoru,
Săd mînînce birău *,
Birău cu fecioru,
Birău cu birăiţa,
Săd piară toată sămînţa.

6j

Crîşmăriţă lungăm şele,
Miai băut vacile mele,
Şi viţăii de sub ele.

Beamiiaş vin şi cu borcut
Cu mîndruţu de demult,
Nu cu tine tul * si mut.

67

Zis*o mama să le las,
Cîte nms deal meu obraz.
Cîte nms de nasul meu,
Să le las la Dumnezeu.

68

Horia* merge de mîndruţ,
Da eu mam avut mîndruţ.
Cerni horesc cîteon picuţ,
Cu care<o avut drăguţ.

69

Săracu de cătana,
Cînd aude trîmbiţa,
Pune lingura pe blid,
Si o ia la lauşrit *.

7°

/ Vină, ciumă, şi mă ciuntă *,
O' pe mine, ori pe mută.
Vină, ciumă, şi mă ia,
Ori pe mine, ori pe ea.

71

Vrut*am şi eu să mămsor,
Mă ştiopai* de un picior.
Vrut>am şi eu să mă las,
Mă ştiopai de celălalt.

72

Ţiură trei, Mărişcă, hăi,
Lasă lapte la viţăi.
Mînă viţăiim zăvoi,
Mînă trei ş<adună doi,
$ Ca să mergem amîndoi.

7)

Cine dracu şbo văzut
Ciucuri roşii ca la drac,
Cizme fără turiac *.
Şede ciumam podmşurii,
Paremi căd fata pădurii.

74

Pe valea cu tufele,
Spală mîndră rufele
Şi le ntinde pe nuiele,
Mîrăie cînii la ele.

La ce casă cu hornoi *,
Vine sara, duce<m«oi,
Şi rmoi prinde de drîmboi *.
Fata nu ştiu ce mba da,
Da baba ştiu că mba da,
Buză groasă ca laiţa.

Fata popii de la noi,
Aremn botieş * de oi
Şi căruţ cu patru boi,
Şi curtea îi şindilită,
J Şbncă tot nu se mărită.

Fost*am slugă la Osim,
N'ara mîncat şohan * slănină,

Făr«o datăm săptămînă.
Hai săracu jocu nost,
j Cum se face totoloz *,
Ca tocana cea de orz.

78

Mîndrulut cu nasu mare,
Vină, vinăm şezătoare.
Mîndrulut cu nasu mic,
Nu vini că nu te strîc.

79

Săracu de clopu * mieu,
Mult mă trage tot la rău.
Mă trage şi la părete,
La nebunele de fete.
Leliţă, ochiţii tăi
Nu mai stau ca la femei.
Tot pe dialuri şi pe văi,
Unded vede huţucăi *.

80

Eu ştiu caii cînd se fură,
Cînd îi ceaţă şi negură.
Eu ştiu caii cînd se vînd,
Cînd îi negură şi vînt.

Eu cu mîndră duce*m«aş,
Nu mbar trebui nănas;

Nici popă să ne cunune,
Numai noi din vorbe bune.

82

Nevestele placmmi bine,
Omorbrma oarecine;
De*oi fi bat, moi şti de mine,
Omorbrma oarecine.

83

Cură apa de pe mine,
Cum aş da cu parum tine.
Cură apa de pe noi,
Cum as da cu bota*m boi.

84

De mid bine într*o sară,
Trei şi patru rău mid iară.
De mid bine într*o zi,
Trei şi patru rămmid.

8;

— Strîngemiă, mîndruţă.m braţă.
— Strîngă*te rău de maţă.
— StrîngemTiă, mîndruţă, bine.
— Strîngă*te rău pe tine.

86

La ce m«o tocmit mîndrele,
Să car lemne cu spatele.

Şi eu li<oi tocmi pe ele,
Să carem poală surcele.

87

Care m*o făcut pe mine,
ho plăcut palinca bine.
D*apoi mie să nu<mi placă,
Că şi io*s de*aceea creangă.

88

Am în codru şepte fraţi,
Toţi îs pe frunză juraţi.
Şi mai am în codru şapte,
Toţi juraţi pe frunză verde.

89

Nu mă ţine, Doamne, mult,
Să plătesc cîte«am făcut,
Ce*m dă zile puţinele,
Să plătesc de pintre ele.

9°

Cu oşanu* nu te pune,
Cu oşanca dmtem lume.
Cu oşanu nu te da,
Mai bine cu osanca.

9*

Bine<mi pare că#s sătul,
Fost*am şi flămînd destul.

Mîndrulut cu clop * de paie,
Vină la noi şi pe ploaie.
Mîndruţ cu clop de mătasă,
Şohan * nu vini de<acasă.

92

Sus în sus, că sus ti«or pune,
Numai să»ţi cumpere fune.
Funiad gata cumpărată,
Numai ştîlpu să ţid bată.
Stîlpul îi gata bătut,
Numai să te»acheţe sus.

93

Ziua nu mă tem de trii,
Sara nu merg nicăiri.
Ziua nu mă tem de şasă,
Sara nu mă duc de<acasă.
Fost>o capu să mid pui,
Pentru mîndră oarecui,
Pe podu rabinului *.

94

Dmte, drace, scoate pui,
Din ciucurii domnului.
La nevastă şi la cal
Treabă botă* de stîjar.

95

Nu văd ploaie să mă ploaie,
Nici durere să mă doaie,

Nici vînturi să mă zbicească *,
Nici fecior să»mi poruncească,
Pe ulița Moisănească.

96

Auzit<am din bătrîni,
Corneștenibs mare cîni.
— Mai mare căția ești tu,
Dacă hulești fecioru.
Căd din Cornești, săracu.

97

Săracu picioru meu,
Rău ham opărit cu său,
La lelia sub lepedeu *.
Și ham opărit cu moare *,
Focu bată, rău mă doare.

98

Morărițad cu ciurcei,
Morariud cu cioareci răi.
Morărițad cu papuci,
Morariud cu cioareci rupți.

99

— Crîșmăriță ddngă * drum,
Sufletum tine nud bun.
— De*ar fi bun sufletum tine,
N*ai cere grițari* de la mine.

Pare*mi mie oaș sări
Peste zadia * mîndrii,
Batăr * cît de sus ar fi.

Are popa patru fete,
Unad mută, unad slută,
Unad cu spinarea ruptă.
Unad oarbă de un ochi,
Nud fie prin de deochi.

102

Cine dracu șbo văzut,
Șepte fete spînzurate
Pentr«o lingură de lapte.
Cine dracu șbo văzut,
Iarbă verde pe poduț,
Fete mari cu legănuț.
Iarbă verde pe podiele,
Fete mari cu covătele.

103

Tucmți, lele, gurița,
Sara cînd vine ciurda.
Țucmți, mîndrucă, ochii,
Sara cînd vin dibolii * .

104

Cu guriţa hore.mi spui,
Din inimă lege*mi pui,
Cum cu mîndră să rmaduni.
Focu, multe am săd spui,
Trei zile pare«mi on cias,
Povestind de*al meu năcaz.

IOJ

Cine dracu şi*o văzut,
Iepure trecînd prin apă,
Fată mare tunsăm ciafă.
Iepure trecînd pe punte,
j Fată mare tunsăm frunte.

106

Ş«o grăit fetelem şură
Să ţipe pe mine ură.
Şi eu m«am uitat la stele,
Ş«o picat ura pe ele.

107

Dorurile nevesteşti
Nud modru * să le plineşti.
Şi te bagă pe fereastă,
Şi te scot pe unde pot,
Pe sub streaşină de pod.
Pentru doru mîndrei mele,
Multe bote * rabd pe piele.

108

Dulced gura la nevastă,
La care nud tare proastă.
La care pică cam hîdă,
Da si la bătrîni lvurîtă.

109

Cine*o zis dorului: dor,
N*o mai zis cuvînt uşor.
Cine*o zis dorului: drag,
N*o mai zis cuvînt curat.

110

Batăr* mi*s fecior de popă,
Tot m*o pus neamţu la dobă.
Şi doba nu o ştiu bate,
Numai cît o port pe spate.

Icid groapă, icid tău*,
Icid loc de fogodău*.
Icid groapă, icid dîmb,
Coalead hia* de pămînt.
Hai, mîndrucă, şi temcălzi
La focuţ de lemne verzi.

Leliţă, buzăle tale,
Ştiu că nu*s mărgăritare;
Ci«s de piele ca şi*a mele,
Să ne sărutăm cu ele.

J
Ᵽ

L

•'3

— Măi oşane, vreme grea,
Prinde boii nu şedea,
La tileaga * dracului,
Să ducem lemn juratului.
— Băteaţi gura, cu vergiaua,
Să nu bată ca căţeaua.
Băteaţi gura cu măcău *,
Să nu bată ca.on capău * .

114

Bea, mîndruţă, pînă poţi,
Că ai simbrie doi zloţi *.
Apoi cînd tid osîmbri *,
Nici on filer nu tia fi.

Astăzi beau cu mîndrele,
Mîni mă iau cu altele;
Astăzi beau şi mîni mă iau
Pe care cărare vreau.

116

Bine*mi plăcea fîşcăi *,
După jurinca * mîndrii,
Pe marginea pădurii,
Mîncatmoar fi lupii.

117

Haida, frate, să jucăm,
Că sora o mărităm,
Vai de capu cui o ie,
Nu ştiu bine nimere(şte).

118

Nici am gubă * nici curea*,
Leam băut cu mîndră mea.
Leam băut că mi<o plăcut,
Am fost tînăr şi bolund *.
Bine*mi place mîndră mie,
Da săd plac ei, cum să fie.

119

Se măre(şte) mîndru cu casa,
Se măre, mîncadar groaza.
— Nai, mîndruţ, ce te mări:
Cînd vîntuţu şia sufla,
Vîntu casa a*mburda*,
Şi cu ce tid scutura.
Măi, mîndrule, nai nimica,
Numai casamtr<o urzică.
Suflă vîntu şi ea pică,
Şi rămîi fără nimica.

Nam ştiut de bună«samă,
Că ma fâ(ce) neamţu catană;
Numai eu deaş fi ştiută,
On picior de miaş fi ruptă,
Tocmai de lîngă căpută *.

121

Nu*mbla, mîndră, cu minciuni,
Că ţi*oi fâ(ce) casa tăciuni.
Nu^mbla, mîndră, cu poveşti,
Ţi'oi băga spini în fereşti.

Gnomi joacă drăguţa,
N*ajungă duminica,
Să joace ş*a altuia.

Nu fi, mîndră, supărată,
Numai mîni îs pîn*alaltă,
Şi ţi»om face conciu * roată,
Şi te<om pune»ntr#on hinteu *,
Şi*i gîndi căn lucru rău.

Joacă ţarcă * <ntr*on picior,
Pe la doamnă prin ocol *.
Şi joacă de bucurie
Că mi«a dat pe Lorinţ * mie.

126

Săruta>te*aş, mîndră,m gură,
Cu o piatră de la şură.
Săruta*te*aş, mîndrăm clonţ,
Cu o piatră de cinci fonti *.

127

Spusu«mi»o mie Tomăţ,
Să nu mă>mpretinoşezi
Cu oameni cu ochii verzi;
Oamenii mi*or mînca capu,
Ochii m*or duce la dracu.

128

Scoală»te, măi mut, devreme,
Nevasta ţi»a fâ(ce) izmene.
Izmenele cele de iarnă,
Ţi le»a vîltura * la vară.
Şi izmenele de vară,
Iatădi»aş torturi * pe*afară.

129

Popa zice că nu fură,
L<am găsit cu gîscam gură.
Popa zice că nu ia,
L<am aflat cu gîsca mea.
Decît slugă la popa,
Mai bine*a bate aoba.
Doba«i a*mpăratului,
Şi popau a satului.

Fost*am slugă la birău *
Şi rmo ţinut tare rău.
M«am băgat la birăiţă,
Şi m«o ţinut cu jîntiţă.

Nu*s în lume mai alese,
Ca poveşti de la neveste.
Că»ţi povesteşte pe lin
Sbti dă cîtemn măr din sîn.

Frunză verde de verdiaţă,
Numai de jendari mbe greaţă.
Unde văd negru sub gard,
Paremii căd jendar culcat.

·33

Decît tînăr cu nevastă,
Mai bine rob la fereastă.
Oi robi cît oi robi,
Şi iară*oi hălădui * .
Decît tînăr cu muiere,
Mai bine robuţ în fiere.

'34

Cu bărbatu băutor
Nud face pităm cuptor;

Ced face tocanăm oală,
Şi aceed mînca<o goală.

'3J

Zis*o muta ddngă * noi,
Să o iau, că mba da boi.
Lîngă boi mba da şi vacă,
Lîngă vacă, loc de iarbă.
D*apoi mie numii mai triabă
Boibn munte i<am mînat,
Vaca lupii o mîncat.
Locu tot s*o surupat,
Ş*am rămas cu mutam pat.

136

Lăcomit«am la o sută,
Mbam luat pe cap o mută.
Ş*am pus şutam fundul lăzii:
Suta şoarecii o dus,
Eu cu muta mbs de ciuf*.

Gam furat noi cei doi boi.
Noi boii nu bam furat,
Da bam găsît păscînd iarbă,
Ş<am gîndit că nu le triabă.

Zi mai aspru, ceteraş*,
Că mid hîda la prilaz *.

Şi«ţi aspreşte strunele,
Să*mi joc toate mîndrele.
j Cetera zicem cimpoi,
Noi jucăm ca vai de noi.
Jucăm cu inimă arsă,
Dacă navem vin pe masă.

139

Tot mi>oi trage cîte una.
Pînă a răsări luna.
Şi mi*oi trage cînd şi cînd,
Să*mi mai treacă de urît.

140

Cine scutură roaua?
Coconii * dimineaţa,
Cînd se duc de la mîndră.
Frunză verde de briboi,
Cum am scuturat şi noi.

141

La răchita roşioară,
Tremură popa să moară.
Ar muri şi nu semdură,
Ar mai roade din prescură.

142

Vai de mine ce*am lucrat:
M*am înginerit în Vad.
Da iosag * unde mi*o dat?
La Rozinam sus de sat.
Unde se face şişca *,
Tare rău prinde coasa,
Mămulica mîne*sa.

144

N*am, mîndrucă, nici on bine,
Făr' curaua pungă * mine,
Şi*acee oi bea<o cu tine.
Nu, mîndrucă, niam iosag *,
Numai singurel de*ţi plac.

H5

Tu leliţă cu pieptar,
Te*om duce norăm Blidar,
Călăreşte pe«on măgar.

146

Mersu<ţi*o hiru * pe loc,
Oai hrănit cînii din clop.
Mersu4i*o hir pe heli *,
Gai hrănit cînii de feli.

147

Pe la noi, prin hăndăluţ *,
Toată mutau cu drăguţ.
Poartă struţ * în băcueţe *,
Şi horinca * prin coteţe.
Nu vede, sărbbar ochii,
Că mare cu ce trăi.

148

Sus băută, că nud multă,
Că nbo rămas de la nuntă,
Şi cîtăd, Doamne, bunăd,
Căd luată pe păstăi.

149

Fost*o şi tata morar,
în luna lui Făurar.
ŞfO urcat*om podu morii
S<o vărsat fărina Florii.
J

I/O

Socăciţă*, ce.ai făcut,
Curechiu nu hai umplut?
Meargă socăciţam bai *
Că ho umplut cu mălai.
Şi meragă şbn sărăcie,
N*o făcut să.mi placă mie

Apă recem fundu cofii,
Dragi mbs fetele popii.
Fata popii de la noi,
Are.o vacă şi doi boi.
/ Boii îs în codru verde,
Si la roată mare*obede.

Lele cît on măciniş *,
Nmmi umplea capu de griji.
Nu gîndi, mîndră, că.mi placi,
Numai boalăm cioante * *>mi* ba

Rade barba şi musteaţa,
Că ţba dat badea pe criaţa *.
Şezi tu, criaţo, pe gunoi,
Nu vini noră la noi.

V4

Fetele cele frumoasă,
Gunoiu îl ţin sub masă.
Cînd îl mătură la uşă,
Da pun mătura pe el,
/ Să se vadă puţintel.

Cît de bined şi cu nuntă,
Că joacă şi cared mută.
Dacă se trece nunta,
Muta razimă uşa.

IJ6

Draga mamei jucăuşă,
Mergi la joc şi stai la uşă.
Ş*apoi spui că ai jucat,
Ca să capeţi de mîncat.

'J7

Pe coastă la Şugătag
Niciu iarbă, nici omac,
Nici omuţ să*mi fie draş
Pe coasta Mînăstirii
Este iarba dragostii,
Şi omuţ de<mi pot trăi.

i;8

Fetele de pe la noi.
Nu pot să fie găzdoi,
Că duc laptelem Băşcoi,
Sămătişa * m Crăciuneşti,
Să*şi ieie haine domneşti.
Nu se lăsăm sărăcie,
Dacă vreau doamne să fie.
Lasă*mi sămătişa mie,
Io<s fecior de omenie.

»J9

Fetele se soponesc
Cu sopon de cel domnesc.
Mîndră mea s*o soponit
Cu sopon demn zlot * doargint,
Pînă toată sm belit.

160

Sto făcut lelia cicică *
Cu fărină din potică * ;
Şti«o dracu cum s*o uns,
Că pe nas nu i*o ajuns.

161

Mult mă mir de unele,
Ce*or face cu binele.
La crîşmă nu le văd bînd,
De slujbe nu le văd dînd,
Numam lume năcăjind.

162

Adă taşca * cu bumbii,
Să jucăm fata popii.
Ţipă guba * şi curaua,
Şi joacă şi pititeaua;
Ţipă guba şi ia fata,
Iată*ţi>i pomana gata.
Na, mîndră, ţinemii taşca,
Că am doauă dutce * m ea,
Da ni*om duce si licorn bea.

163

Pe la uşă cei cu guşă,
Că la masă nu ne lasă
Nişte moşi cu ochii scoşi.
Poartă*te, sărace moş,
Că de mîni te iau la coş;
Poartă*te, săracă babă,
Că de mîni te iau la groapă.

164

Pea mea mîndrăaşa*o chiamă,
Iederă mîndră cu poamă.
A mea mîndră aşad menită,
Iederă mîndrămflorită.

16J

Pînă ceara fost păcurar
Lumea zicea că*s tîlhar.
Dacă mam lăsat de oi,
Lumea zice că<s curvoi.

166

Duce«maş a fura cai,
Rău mă tem ooi da de bai.
Batăr * de ce bai oi da,
Tot on mînz da mboi fura,
Si sa călări mîndră.

167

Bate*oi murgu, piatra rumpă,
Numai la mîndră mă ducă:
Bate«oi murgu, piatra spargă,
Numai la mîndră mă tragă.

168

Spusudam birăului *
Ca ii talpa iadului,
Eu şăranţ * deasupra lui.

169

Morţişorii tăi, Mihai,
Da guriţa cui o dai?
Doar o pui în frunză verde
Şi«o trimeti în sat la fete.

170

Astă<vară nu de mult,
Era gură şbmprumut,
Şamu nud nici de vîndut.

171

Domnişoară din hinteu *,
Cutezamai zice zău,
Că nu team sărutat eu?
Cuteza*uai a jura,
Că nu team putut săruta?

172

Unded vedea curţi domneşti,
Deacolo să te fereşti;
Unded vede curte albă,
Nu te băga ca o marhă *.

'73

Cătunimaş, cătuni *,
Numai puşca de mar fi.
Dear fi puşca de cucută,
Şi borneu * plin de urdă.

174

Tu, nevastă din vecini,
Ardă<te«ar dracu cu spini,
După mine ce suspini?

>7J

Mi*o făcut lelea o straiţă *,
Pentru 40 de graiţă*,
Să mă ţîie pe viaţă.
Şi 'uo pus baier * de lînă,
$ Să mă ţîie*o săptămînă.

176

PlaceuTii lelea cam frumoasă,
Si tocana cam brînzoasă.
Placeuni lelea careu mîndră,
Si tocanam blid cu brînză.

177

Fecioru care se ţine,
la fata care rămîne.
Fata careolege mult,
Se mărită după mut.

178

Are mîndră plină lada,
Trei cămeşi, patru cu randa *
Doauă nu«, u*iau pe fus.
Noapteam boldu' ştiolului*,
Ziuam fruntea danţului.

Bucură'te, clopu* meu,
Că te duc la fogodău *.
Bucurase, cuşma mea,
Că te duc la cîrsrma bea.

Alele, mergînd pe drum,
Bătrîneţele m^ajung.
Eu pui jos să hodinesc,
Ele zic că leagodesc.

Vine, vine postu mare,
Fetele iau piva*m spinare,
Ş*atîta o îmblătesc,
Pînă toate căruntesc.

Vai de voi, feciori ca voi.
Cum v*or tundă ca pe oi,
Şi v«or bate ca pe boi.

183

La păru meu de sub clop,
Nu şi*a fâ(ce) birău * foc.
La păru meu de sub pană,
Nu şi*a fâ de buna seamă.

Pentru mîndră din josani,
M*o bătut cu bolovani
Şi cu capete de pari,
Sara cînd mergem la cai.

Mîndră mea s*o betejit
Din spălatu unui blid.
De*a şi spăla lingurile,
Or scuturai şi frigurile.

Ce hazná* rmoi spovedi,
Pe popa ad zăbovi,
Dacă nu rmoi canoni.
Ce hazná mă spovedesc,
Pe popa săd zăbovesc,
Dacă nu mă canonesc.

Bucură'te, cuşma mea,
Că vine primăvara.
Cu brînduşi te*oi înstruţa *
Şi pe gheizăş * te?oi căra,
Din Sighet pîn' la Leucia.

Carem lume nu iubeşte,
Pentru ce se spovedeşte?

Cine nu iubeştem lume,
Cătră popa ce şti spune?

189

Trei ouţă de*o dutcuţă *,
ŞfO mai pus on cucuruz,
Ş*o luat hîdului struţ * .

190

Eu acasă daooi mere *,
Toate botele* *s a mele,
Şi de tufă şi de fag,
De mîne mă fac pribeag

191

Spusmmbo mama deocasă,
Să nu joc pe cele grasă.
Şi să joc pe hiteuană*,
Ga merge la fîn în poiană.

192

Drag mid a umbla la fîn,
Cu omu cared bătrîn.
Da cu cel tînăr nmmi place*,
Tot mămtinde şi mă trage,
Toată ziua nmmi dă pace.

193

Nu da, Doamne, la pizmaşi,
Făr' să umble la oraş,
Să mănînce pită sacă,
Sara haiducii*său bată.

194

La minoacela să saie,
Care n*are căşi cu paie,
Nice marhă * să se spaie,
La marhă*oi merge cu fune,
Şi la casă cu tăciune.

Nun urît omu cău hîd,
Dau urît cău fără rînd.
Nun urît omu cău prost,
Dau urît cău fălicios.

196

Ruptăuxiiu cămaşam spate,
N*am drăguţă, făr' păcate,
Mai bună nu mi se cade.

197

Bunău pecia * de mîncat,
Rău îi de jendar legat.
Bunău pecia de mieluţă,
Rău te strînge la mînuţă.

198

Hop, ţură, ţură, măi Andrei,
De s*ar rumpe arcum trei
Şi grumazu ceterei,
Mie tot atîta miu.
Da cine focu ba plăti?
Mîndră mea, dac*a veni!

199

Hîrăituun*o cînii,
De la staulu mîndrii,
Şi n«am furat oi, fără trii.
Şi nu le*am putut beli,
Pînăm fundu grădinii.

200

Pe omuţu supărat,
Nu triabă tot întrebat,
Se cunoaşte pe umblat.
Pe omuţu cel scîrbit,
Nu triabă tot iscodit,
Se cunoaşte pe păşit.

201

Fost*am păcurar la oi,
N*am durmit pe moşuroi.
Ce*am durmit pe perinuţă,
Trimeasă de la Anuţă.

Mîndrulut de bocotan,
Dmtem butin * într*on an,
Şi*ţi ia gubă * şi suman.
Şi*ţi ia gubă şi cura,
Şopoi vină şi mă ie,
Copoi după tine.oi me(rge).

203

Mîndră mea cu pieptar nou,
Pe la gură toatăd ou.
Mîndră cu pieptariul vechi,
La gură toatăd curechi.

204

Mîndruliţă cu papuci,
Sara vii, sara te duci,
Si nimica nmmi aduci,
Fără sînul plin de nuci.

205

Poate fi lelea frumoasă,
Podud ţesă, podud coasă.
Podud ţesă pînzolească,
Podud face şi ciucuri,
Pe poale şi pe mînuri.

206

Fuge mîndră în cămara,
La oala cu rumeneala.

Mîndrad tare supărată,
Că şi«o aflat oala spartă,
3 Si rumeneala vărsată.

207

Hop, lele, nănaşă mare,
Pe sub sugnă * poale nare,
Go avut, da *Ibo* vîndut.
Da cu banii ce*o făcut?
Poatem cîrsmă i*o băut.

208

Hai, săraca mîndră mea,
Nu şti coasă nici urzi,
Dar la joc se şti suci.

209

Ai, săraca mîndră mea,
Din o sută de fuioare
Mbo făcut o ştergătoare.
Şi dintr^o majă * de lînă
Mbo făcut mănuşi în mînă.

Aşa zice mîndră mea,
Că mid gura ca la ea.
Dar, zău, este şi mai dulce,
Dar la ea nu mă pot duce;
Şi mai dulci îs buzele,
Decît toamna nucile.

Toate fetele*s betege,
După cei cu chepenege * .
Ş*a mea mîndră îi beteagă
Go văzut o haină neagră.
Stau fetelea nebuni
După cei cu ciucurii * .

Fetele de pe la noi
Toate.s bune de cimpoi.
Şi fata diacului *,
De cimpoiu dracului.

"3

N*am jucat aşa cu fire,
De cînd a fost tata mire.
Nici atuncia mam jucat
Go fost tata supărat.

214

Ai, săraca mîndră mea,
Cît este de frumuşea,
Că se tem porcii de ea.
Gam avut cîţiva purcei,
Ş*au pierit de spaima ei;
Ş*am avut o vacă neagră,
ŞfO fugit în lumea largă.

Mergi, cîrznice *, clopote(şte),
Ca să moară mîndră mea.
Trâ(ge) clopotumtr<o ureche,
Să moară mutele tăte.

216

Lume, nu te<oi sudui,
Văd că bine nu mba fi.
Lume, nu te*oi blăstăma,
Văd că bine nu mi«a<mbla.

217

Hei, hei, hei, dorule dor,
N*am cuţit să te omor,
Nici săcure să te tai,
Să numii faci atîta bai *.

218

Cine*şi teme muierea,
Facă*şi gard pe lîngă ea.
Facă*şi gard din patru rude,
Dracu zacăm el şi tune.
Facă*şi gard din rude nouă,
Dracu zacăm el si moară.

219

Ce haznă*d de omul' mare,
Dacăd gîrbov de picioare.

Ce haznău de omu nalt,
Dacău guşa după cap.

Cînd îmi umblă plugul bine,
Şi mai beau şi mai rămîne.
Cînd îmi umblă plugul rău,
Trec pe lîngă fogodău *,
Si zic că vinarsuri rău.

221

Astămoapte am visat
Go tunat trei draci în sat,
Şi pe birău * bo legat.
Şi la noapte m*oi visa,
Go dus si birăita.

Bunău muierea mea, Doamne,
Nu mă suduie cînd doarme,
Da nici eu n<o suduiesc,
Pînă ce nu mă trezesc.

"3

însura«m*aş chiar şi mîne,
Dar birăul * cere dare,
Si copiii demîncare.

224

Patru boi şi patru vaci,
N u « ca buzele de dragi.
Patru boi şi patru junei,
N u « ca buzele de dulci.

2 2 5

Popa pentru preuteasa
Umblă să<şi aprindă casa;
Preuteasau mai cuminte,
Cînd îl vede, prindea rîde.

226

Strîgăturăm Pătrova,
Botă * pălităm Rogna.
Halarip Valeaâ°orceni.
Pită crepată, costiueni.
Vălenarii, iconari,
Bîrsăneştii, mari bunzari * .

227

Cîte tute, cîte mute,
Toate cu barşon * pe frunte.
Lelea cu barşoanele,
Nu şti mulge vacile.

228

Bosuioc crescut în fîn,
Urîtuu badea bătrîn.

Bosuioc crescut în iarbă,
Urîtuu badea cu barbă,
r Gurau strîmbă, barbamipunge,
De urît îi poatoajunge.

229

Hai, leliţă, să te joc,
Te*oî juca de«a merge colb.
De miu da on zlot* de*argint,
Te*oi juca de«a merge vînt.

230

Astau fata omului,
Nărocu feciorului.
Nărocuu destul de rău,
Că şi fatau somnoroasă,
Şi fecioruu rău de coasă.
Amar de dragostea voastră,
El îi mut şi ea îi proastă.

231

Bată>te bătutu, lele,
Ce voinic zdravăn te cere,
Si tu tot zici că nun mere.
Şi mă bată şi pe mine,
De<oi grăi mai mult cu tine.

^32

Badea numai cizme are,
Şi se ţine gazdă * mare.
De*ar avea şi cioareci noi,
Nici *mar* vorovi * cu noi.

*33

Da şi lelea cînd se gată,
Gîndeşti cău buhă* împănată.
Cînd îi coleam sărbători,
încărcăm cap on car de flori.

234

Frunză verde de pe leasă,
Babele să şeadă*acasă.
Tot să*şi cate de găini,
Să nu ouă prin vecini.
Acasă n<au ce lucra,
Vin aici a semholba.

:3J

Decît pită cu slănină,
De la o hoaşcă * bătrînă,
Mai bine o coajă arsă,
De la o fată frumoasă.

236

Nu te uita, lele, hăi,
Că sînt cu cioarecii răi,
Nici aieştia nu*s a mei.
Sînt din sat de căpătat,
Mulţămesc că mi i*o dat.

'37

Şi iar verde foi de mac,
Zici femeia că nud drac.
Ia cîrpa şi leagă capul,
Să mo priceapă bărbatul.
Da bărbatul priceput,
la răsteul de la jug
Şi dăm fruntea capului,
Sparge cuibul dracului.

238

Măritămiă, măiculiţă,
Nu te uita că<s micuţă.
Micuţă*s numai la stat,
Da*s bună de măritat.
Deacum pot să fiu găzdoaie *,
Numai grîu fiem lădoaie.
Că mă trudesc cum mă pot,
Din lădoaie tot îl scot.
Si îl duc la crîsmăriţă,
Pentru vin şi pălincuţă.

'39

Deaş trăi cît piatram munte,
Naş lua doamnă din curte*,
Ceas lua din casă proastă,
Cas scoate bună nevastă.

240

Cine ştie, poate spune
Cam avut şi zile bune.

Amu am destul de rele,
Rău mă tem ooi murim ele.

241

Săracele fetele,
Dear muri cu toatele.
Una^două au noroc,
Cele trec ca şi prin foc.
Una«doauă au tigneală,
Cele trec ca şi prin pară.

242

Vai, aproape*s de urît,
Ca piciorul de pămînt.
Şus aproape de năcaz,
Ca năframa de obraz.

*43

Deaş putea eu doru prinde,
Cum maş duce şi laş vinde,
Laş da la altu să fie,
La mine să nu mai vie.

244

Dear da Dumnezău să ploaie,
Dealurile să se moaie,
Să rămînă numai mol *,
Cum am rămas eu cu dor.

'4J

Qtă lumeţi pentru mine,
De s*ar strînge pînă mîne.
Qtă lumea *şba* mea parte,
De s*ar strînge jumătate.

Cui îi trebuie năcaz,
Meargă după om rămas.
Cui îi trebuie nevoi,
Meargă după văduvoi.

Spoveditu*te*ai, tu, fată,
La cel cu curaua lată.
Că şi eu mam spovedit
La cele cu cojoc bumbit * .

Strigă lumea că eu fur,
Mîndră joară că*s om bun;
Strigă lumea că«s tîlhar,
Mîndră joară că*s drumar.

Pentru tine, struţişor *,
Fost*am de trei ori să mor.
Pentru tine, struţ * de tisă,
Fost*am să m*arunc în plisă

Astau lelea cea de^atunci,
Care«o dat paie la junei,
Şi la ţigani buze dulci.
Astau lelea cea de*apoi,
Care*o dat paie la boi,
Şi la ţigani buze moi.

²S*

De nu m*a lua mîndru,
Nu«mi mai trebem veci altu.
De nu m<a lua Ion,
Nu<mi trebe de*ar fi de domn.

Cen la fată de<on drăguţ,
Ca picatu unui struţ * .
Picăm tină * si semtină,
Şi ia altu din grădină.

'J4

Lele cu noaua camesi,
Trei rupte şi patru sparte,

Doauă nu se ţin de spate.
Cămeşa de sărbători
Ţid în horn de*astupător.
Numai eu că team văzut,
Marţi sara la SîmVăsii:
Cu o sîtă părăsită,
Tot făcîndmţi de urîtă;
Numărînd parii din gard[1],
Dudăind porcii din sat.

*P

Hop, leliţă din susani *,
La grumaz cu patru bani[2],
Nu te*or lua bocotani *,
Ci vină să te iau eu,
Că<mi eşti dragă tare, zău.

2/6

Cea cu potorii* pe piept,
Bined place bobul fiert,
Şi mazărea cu oţăt,
Şi pita cu lapte fiert.

²P

Bate, Doamne, pe rotar,
Go bătut spiţele rari.
Şi s*o spart căruţa*n drum
Ş*o curs vinul cel mai bun.

[1] Vezi capitolul *Note*, p. 473.
[2] Vezi capitolul *Note*, p. 473.

2/8

Să jucăm bocotăneşte *,
Brînză nu ne zăhăieşte *,
De lapte, DoamneTereşte.

*J9

Să rmascultaţi, oameni buni,
Ce v<oi spune, nms minciuni:
Cîte fetes în sat curate,
Pre toate leaş ducem spate.

260

Am avut şi eu drăguţă,
O murit făcînd lăşcuţă * ;
Amvie la primăvară,
Şi<a mai fă(ce) lăşcuţă iară.

261

Frunză verde baraboi,
Cîntă corbii din cimpoi,
De sar fetele la noi,
Şimainte şi*napoi.

262

Cîte*s fete cu pieptare,
Toate.s strîmbe de spinare.
Numai mîndruliţa mea
îi dreaptă ca secerea.

263

Vine mîndrum toate seri,
Cu*o uiagă* de răbdări.
D*apoi de*a vini şi<asară,
Scoatobor pe uşă afară.

Trăiască cinema trăi,
Tot nănaşa cu sinii *
Si lumea cu oamenii.

Tot gîndesc de asta treabă,
Ce s<o strîns atîta babă.
Tot gîndesc de astă nuntă,
Ce s*o strîns atîta mută.

Măritase, strîmbătură,
Că *ţuo* venit din Strîmtură,
Cu pipă şi cu ciutură*.
Cu opinci cu colţişori,
Den gîndi că#s domnişori.

Rumenele de n*ar fi,
Multe fete*ar bătrîni.
D*aşa ele tot îs nouă,
Bune*s de clocit pe oauă.

268

Tu, leliţă oacheşă,
Te*aş băga sub guba*mea.
Da guba *mui* pititea*,
Şi mă tem că ti*or vedea.

269

Mîndruluţ, mîndruţule,
Mîne*ta şi tată*tău
Trebe noră de birău *,
Nu săracă ca şi eu.
Mîndruluţ, mîndruţu meu,
Mînota şi tată>tău
Trebe noră de diac *,
Nu ca eu de un sărac.

270

Cine joacă şi nu strigă,
Facă*i<se gura strîmbă;
Cine strigă şi nu joacă,
Facă*i*se gura troacă.

271

Tu, leliţă din livezi,
Cu suman cu potori * verzi,
De*a lovi o răutate,
Ţin da sugna*pe bucate.
Pe mălai şi pe săcară,
Să o scoţi la primăvară.

272

Frunză verde de cicoare,
Draga mea, iubită floare,
Mîndră mea mirositoare,
Tot ca o ciocănitoare,
Mîncamii'te.ar şepte boale.

273

Batăue, mîndră, Irod,
Pîn' ce moi chiemat în pod.
Bată.te, mîndră, Ispas,^
Pîn' ce moi chiemat în pat.

274

Vai săracu diacu*,
Cînd aude clopotu,
Ţipă* coasam buruiene,
Şi se ia după pomene.

²?j

Mă dusăi la mîndram şură,
Bolovanibo prins a cură.
Şi*o venit nişte tâlhari,
Ş*o poprit poarta cu pari;
Pînă poarta o poprit,
Eu de gură mom hrănit.

276

Zori de ziuă se răvarsă,
Şi eu tot cu mîndram casă;
Zori de ziuă se făcură,
Şi eu tot cu mîndram şură.

277

Joacă, lele, ded juca,
Nu sări ca şi sarea*.
Leliţă, cu buză groasă,
Săruta*tioş şi mid groază.

278

Buza lelei cea din jos,
Bunăd de valău* la porci.
Buza lelei cea din sus,
Bunăd de valău la junei.

279

Eu cunosc voia mîndrii,
Că cu mine sor iubi,
Dad rusineo vorovi*.

280

Eu ştiu bine c*oi muri,
O' nt*o noapte, o' nt*o zi,
Pe cît lumea moi trăi.
Goi trăi o zi, ori două,
Şi voi lăsa lumea vouă,
Mîndrelor la amîndouă.

Ca pe mine nu văd om,
Pe mîncare şi pe somn,
Şi pe lucru mare domn.

Cum îl chiamă cucuţu?
Vasalie pe mîndru.
Cum o chiamă pupăza?
Părăguță pe mîndră.

Nu căta că*s negricios,
Gasară*am venit din jos,
Ia, din jos, de la Carăi
Pe unde*s oamenii răi,
Ş#am făcut cărbuni cu ei.
Şi m*am tăvălit pe jos,
Pentru acee»s negricios.

Nu ştiu, aiestau ghiezăsu*,
Ori doru de la mîndru.
Nu ştiu, aiastau maşina,
Ori doru de la mîndră.

De<ai fi, lele, cum te ţa,
Nu *\uar* sta cîlţiim budîr

Şi i*ai pune pemn măcău
Şi i*ai toarce cît de rău,
S Şi ţi*ai facemn lepedeu *.

286

Pagubă să perim doi,
Pentru doi ciotani de 01:
Pagubă să perim trei,
Pentru jurinca* mîndrei.

287

Spusun<am mîndruţiim faţă,
Să mă scoale demineată.
Ea atuncia rcuo sculat,
Cînd o fost soare pe pat,
Şi ciurda din jos de sat;
Ş*o fost soare pe podişor *,
Şi ciurda la leudişor.

288

Mîndruluţ cu struţ * tomnit,
Şezi la noi dacai venit.
Că pe laiţă* >i zăhăit *,
Tot o lingură ş*on blid;
Că pe laiţău zăhăială *,
Tot o lingură *şvo* oală.

289

Aşe mămcinge doru,
Cum legi caru cu fînu

Şi lemnele cu lanţu.
Aşe mămcinge jelea,
Cum legi caru cu funea,
Si lemnele cu coarda.

290

Pentru mîndră din Ieud,
Trec prin apă, nu mă ud.
Pentru mîndră din Botiza,
De trei ori am trecut Iza.
Dintre trii dracu le şti,
Careta fi nora mamii.

291

Furam*aş, nu ştimascunde,
De la mîndru-mam de unde.
Căd închisă vraniţa *,
N«oi fura sărăcia.
Şi închisă cu lăcată,
Mboi fura toată odată.

292

Putrezbmai, măngutîi,
Eu două drăguţămii ţîi.
Cînd îi una supărată,
Eu mă duc la ceealaltă.
Cînd îi una cu dracu,
Ceeamii stîmpără doru.

293

Zis«o mîndră că mi«a fâ(ce),
Că mba fâ taşcă * de ţol *,
Şi la toamnă să mămsor.

294

Nu am gubă*, nici curea,
Le*am băut cu mîndră mea.
Nici am taşcă, nici gubă,
Le#am băut cu mîndram Cuhe.
De»aş fi eu cu mîndram pace,
Gubă şi tască mbas face.

295

— Bună demineaţă, mîndră,
Aşternutei patum tindă?
— Eu ham aşternut şbasară,
Gam gîndit căd vini iară.

296

N«o*avut dracu ce lucra,
De rmomvăţat a juca,
Şi fete a săruta.
N<o«avut dracu ce ciopli,
De rmomvăţat amvîrti
Şi cocoane a iubi.

'97

Tram *, ţigane, *o hore mie,
Că ţi#oi da pe dracu ţie,
Şi ţiu plăti de porţie *.

298

Hei, săraca leliţa,
Cînd îşi vede bădiţa,
J Sarem sus ca şi o broască.
Cînd îşi vede drăguţu,
Sarem sus ca si mîtu *.

299

Cui *in* gîndul de bătut,
Prinde*mă, n*aştepte mult.
Cui *in* gîndu să mă bată,
Prindăună de cap o dată.

300

Măi fărtate, spate late,
Ori mă bate, ori tboi bate,
Ori ni*a fi bătaiam parte.

301

Eu fecior de pe Iza,
Şi cu piatra nu ştiu da,
Făr' cu bota * săraca.

302

Nu mă uit de traiul mieu,
Meargă*mi sîngele pîrău,
Staie cînd boi opri eu,
Cu scînduri de firisău * .

303

De*aş muri sub corci* doarin,
Ştiu că pruncii nu<mi rămîn,
Nici vacile cu viţele,
Nici cocoane * mititele.
Nici vacile cu viţei,
Nici coconii mititei.

304

De*oi muri, o dată mor,
N<oi muri de zece ori.
Ci o dată oi muri,
Şi pe mine m*oi plăti.

3»J

Mîndrele celea cu dor,
Purta«ti*or cu capu gol,
Şi desculţ de un picior.

306

Eu cu mîndră ştiu ce ştiu.
Din cătane*acasă viu,
Eu cu mîndră fac ce pot,
Din cătane*acasă«ntorc.

Şbn cătane de rmcr duce,
Nu rmor face poamă dulce.
Ci m*or face«o poarmamară,
Ş<oi veni la mîndră iară.

Hai, săraca leliţa,
Mult ar mînca de baş da,
Ş*ar durmi de*o aş lăsa.

Ştiu că nu mbs fel de mut,
Ştiu că nu mbs fel muţesc,
Să nu rîd, să nu ochiesc,
Cu mîndră cînd mămtîlnesc.

Ochi ca la mîndruţa mea,
Nu mai vezi, nici nud vedea:
Că sprincenele îs negre
Şi ochii ca două cepe.

3"

Nmmbla, mîndră, cu minciuni
Că ţboi fâ(ce) casa tăciuni.
Nu«mbla, mîndră, cu poveşti,
Ce ţbai grijă de fereşti,
Că eu am nişte nepoţi,
Şi lbor spargem toate nopţi.

3'3

De trei zile, mîndră, mcoace
Nici mîncarea nu»mi pre place,
Batăr, cine cum o face.
Mbo fac eu cu mîna me,
Nici de*acee nmmi tigne(şte).

3'4

Bade cu cujmă de gubă*,
Iaie*te dracu la fugă,
Ş*atîta t£ fugăria(scă),
Pînă ce nud ştbnturna.

3i;

Munteled munte de piatră,
Şi dore(şte) om cîteodată.
Da eu, bată«mă biata,
Să nu*mi doresc pe mîndră.

316

Păhăraşud de la Hută,
Si har bea săraca mută.

Lor bea tot si iu ruşine,
Lor lăsa, nud pică bine.

3i7

Hop, leliţămsprîncenată,
Haită* oi fost, pînoi fost fată,
Haitău fi si măritată.

318

Cu omuţu careu lotru *,
Doi trăi şim verde codru;
Da cu careu beciznic *,
Dau muri şim biuşîg *.

i'9

Careu fată, fie fată,
Nmşi ţie gura căscată.

320

Acelau fecior, fecior,
Care nu se culcăm toi,
Fără pe pămîntu gol.
Acelau fecior curat,
Care nu se culcăm pat.

3"

Ca a mea drăguţă nud
Nici aici, nici la Coştiui,
Nici în tiara neamţului.

3 "

Nu fi, mireasă, scîrbită,
Şi la noi trăiesc cu pită,
Şi cu fasole rîjnită.

3'3

Batante focu, palincă,
Pe mulţi făcui de nemică.
De mid face şi pe mine,
Nu mboi da banii pe tine,
Cboi lăsa banii să steie,
Mboi lua pe ei femeie.

3'4

Eu palinca nu o beau,
Numai plină gura*o iau.
Morţişorii tăi, pahar,
Că deasupra eşti amar,
Şi pe fund eşti miere dulce,
Pe grumazi bine se duce.

3²J

Mă dusăi la mîndram şopru*,
Mbo tăiat guba* şi clopu*.
Mă dusăi la lelea Floare,
Sămii deie curechi cu moare.
Ea mio dat o ţîţăm mînă,
Am gîndit cău o căpăţînă.

Cum aş juca din picioare,
Âsta*i rău, ăsta mă doare.
Aş juca ca o furnică,
Nici îi cizmă, nici opincă,
O doicit baba pe nimica.

NUMELE SI SATUL DE LA CARE S.AU CULES STRIGATURILE:

Vasile Filipciuc, candidat de avocat din Petrova: n»rele 1—4.
Ţeţilia Borodi, fată din Berbeşti: 3, 123-.
Petru Rad, fecior din Corneşti: 6, 9—12.
Gheorghe Bîrlea, de 83 ani, din Berbeşti: 174.
Petru Bîrlea, fecior din Berbeşti: 7, 8, 129—131, 136, 140, 144, 146, 147, 133, 161, 164, 168, 169, 173, 173-, 182, 183, 196.
Măria Borodi, nevastă din Berbeşti: 14
Suzana Borodi, fată din Berbeşti: 27—33, 3-0, 33—33, 37.
Elisabeta Borodi, fată din Berbeşti: 48, 49, 31, 3-2, 36, 38, 59.
Vasalie Moi}, fecior din Berbeşti: 13, 18.
Gheorghe Moiş, fecior din Berbeşti: 137—160.
Anuţa Bîrlea, fată din Berbeşti, 26.
Măria Bîrlea, nevastă din Berbeşti: 133, 141.
Gheorghe Codrea, de 60 ani, din Berbeşti: 73, 74, 76, 77.
Ioana Codrea, găjanca, fată din Berbeşti: 81, 91.
Ioana Mihăescu, fată din Berbeşti: 104.
Măria Căbuz, fată din Berbeşti: no.
Ileana Moiş, fată din Berbeşti: 112.
Ioana Oanea, fată din Berbeşti: 176.
Măria Oanea, de 43 ani, din Berbeşti: 179.
Părăsea Oanea, fătucă din Berbeşti: 178, 180.
Ştefan Ardelean, fecior din Berbeşti: 126, 128.
Ileana Ardelean, fată din Berbeşti: 34—37, 60, 66, 78, 98, 122, 123, 143, 130, 193.
Gheorghe Ardelean, fecior din Berbeşti: 38—42, 63—63, 69, 70, 71, 79, 80, 82—84, 87, 88, 90, 92—03, 97, 99—102, 107—109, III, 113, 163.
Axene Ardelean, fată din Berbeşti: 46, 47, 62, 68, 83, 86, 96, 202.
Odochie (Docă) Moiş, fată din Berbeşti: 89, 139, 149.
Petre Ardelean, fecior din Berbeşti: 103, 103, 106, 127, 137, 148.

Mihai Şteţ, din Berbeşti: 181.
Gheorghe Rusu, fecior din Berbeşti: 19—23, 132. 138, 142, 143, 131, 132, 134—136, 138, 162, 163- •167, 170, 172, 177, 184—186, 189—194, 197—201.
Odochie Mihăescu, fată din Berbeşti: 67.
Măria Tăşcan, fată din Năneşti: 13, 72, 73, 188.
Ion Chindriş, de 60 de ani, din leud: 43, 44, 43.
Vasile Pleş, din leud: 272, 273.
Ştefan Balea, fecior din leud: 273—323.
Buftea Mărcuţă, de 6b de ani, din leud: 326.
Vasile Ardelean, fecior din Corneşti: 187.
Niculai Vlad, fecior din Sălişte: 203—217, 230—233
Ana Trifoi, fată din Botiza: 218—221, 227.
Dumitru Sidău, din Botiza: 223—241.
Dumitru Doica, fecior din Botiza: 242.
Simion Doica, fecior din Botiza: 243—246.
Ana Jurj, fată din Poeni: 222—224.
Ileana Pop, din Giuleşti: 247—248.
Măria Pop, din Vad: 249.
Mihai Cupcea, din Călineşti: 234—261.
Vasile Ardelean, din Slătioara: 262, 268—270.
Todor Botîrlă, din Slătioara: 263—263.
Dumitru Pop, din Slătioara: 266—267.
Petru Petreuş, din Slătioara: 271.
Ion Moiş, din Slătioara: 274.
Gheorghe Pop: 111—121.

VI. DESCÎNTECE, VRĂJI, FARMECE ŞI DES, FACERI

DE DEDEOCHI

Dacă cutareva om rău la ochi se uită pătrun* zător la altul şi nmşi aduce aminte de sine, atunci acela la care se uită e deochiat. Fiindcă suferinţa aceasta e crezută ca efect al privirii ochilor, ea se numeşte deochi, adecă boala provocată de ochi răi. Cel deochiat are durere de cap, puţină fier* binţeală, aprinderea feţii şi mare gust de mîncare, şi de regulă cade într*o stare de moleşeală, de nu poate lucra nemica. Ca preservative în contra deochiului, mai ales la copii, se pun la mînă nasturi albi legaţi cu aţă sau panglică roşie, ca privitorii să>şi aducă aminte căd pot deochia, şi prin această simplă aducere aminte, deochiul nu se mai face. Iar dacă, cu toate preservativele acestea, deochiul se face, atunci trebuie săd des» cîntăm. Luăm un vas cu apă curată, şi aruncînd cărbuni pînă la nouă, zicem:

Doi ochi răi ti«o stricat,
Si nouă sfinţi tbo vindecat.
Doi ochi răi tbo stricat,

Şi opt sfinţi ţi*o vindecat.
Doi ochi răi ti*o stricat,
Şi şepte sfinţi *t'vo* vindecat.
Doi ochi răi ti<o stricat,
Şi şasă sfinţi ti<o vindecat.
Doi ochi răi *tuo* stricat,
Şi cinci sfinţi tbo vindecat.
Doi ochi răi ti*o stricat,
Şi patru sfinţi tbo vindecat.
Doi ochi răi ti*o stricat,
Şi trei sfinţi tbo vindecat.
Doi ochi răi ti*o stricat,
Şi doi sfinţi ti*o vindecat.
Doi ochi răi tbo stricat,
Şi un sfînt ti*o vindecat.
Fugi, dedeochi înfocat,
Din a cui ochi *tuo* scăpat,
înapoi team îndărăptat *
Cu cuvîntul meu, dar mai ales
Cu puterea lui Dumnezău.
Fugi, dedeochi, în grabă,
Din a cui ochi te scapă,
întru a celuia te bagă.
Omul să rămînă curat,
Luminat, ca Dumnezău ce ho dat,
Ca în ce ceas s*o născut,
Ca Dumnezău ce ho făcut.
Dăd, Doamne, leac
în acesta ceas ced cat,
Sfîntă zi de astăzi
Şi sfînta Maica Precurata.

Dacă unul sau doi din cărbunii aceia se aşază pe fundul vasului, atunci bolnavul desigur a fost deochiat. Ca să se vindece bea de nouă ori puţină apă, din acee peste care s-a descîntat, apoi se spală la supsuori, cap, rînză, închieturi, ochi şi pe faţă

din apa acee, şi ce apă o rămas ungem ţîţînile uşii, aruncăm pe cîne, mîţ şi purcel, şi streşina căsii. E de însămnat, că apa cînd o aducem de la rîu sau din fîntînă, nuu iertat să grăim cu nime, nici să beie cineva din dînsa. Tăciunii îi aruncăm în vas cu un cuţit, făcînd semnul crucii în apă cu cuţitul de nouă ori.

De la Ioana Ofrin, de 60 de ani, din Oanceşti.

DE DEDEOCHI

Luăm cărbuni înfocaţi şi ţipînd* cîte unul întmin vas, zicem:

Pasere neagră,
Pasere galbînă,
Sai în ceri,
Sai în pămînt,
Sai în piatră sacă,
Piatram patru creapă.
De nu creapă piatra,
Ci creapă (cutare om sau dobitoc).
Deu deochiet:
De cocon *, de cocoană *,
De fecior, de fată,
Ori de vîj *, ori de babă,
Ori de ţigan,
Ori de ţigancă,
Ori de jidan,
Ori de jidancă,
Crepeu*se ţîţele,
Versău«se sîngele,
Curau laptele,

Sarău ochii ca şi stropii.
Să rămîie curat
Şi luminat
Ca argintul cel curat,
Ca vinul străcurat,
Ca Dumnezău ce bo dat.

De la Măria Bizău, de $o de ani, din Cuhea, măritată în leud.

DE DEDEOCHI

Luăm într*on vas curat apă curată, din care n*o beut nime, şi n*am grăit cu nime pînă ce am adus*o, şi ţipăm * în dînsa cu cuţitul nouă cărbuni înfocaţi, zicînd cuvintele:

Deu de ochi deochiet,
De bărbat,
Curat, necurat,
De nevastă,
Curată, necurată:
Crepeu ţîţele,
Curau laptele.
Deu deochiet de pădure,
Uşteu*se rădăcinile,
Piceu trupinele.
De bo deochiet pasările,
Pice4e codariţele;
De bo deochiet vîntu,
Crepeu murgu.
(Cutare) să rămîie curat,
Luminat,
Ca bunul Dumnezău
Ce bo dat.
Cam ceasul

Care bo născut,
Ca buna mamă
Ce ho făcut.
Descîntecul de la mine,
Liacul de la Dumnezău
Şi de la Maica Preacurată,
Si de la toti sfinţii
Şi de la toţi îngerii lui Dumnezău.

Din apa acee cu cărbuni dăm să beie betiagul de nouă ori, nouă picături; cu cea rămasă ungem ţîţînele uşii, stropim mîţu şi cînele, şi aruncăm pe streşina căsii.

De la Ileana Pop, văduvă de ro de ani, din Berbeşti.

DE DEDEOCHI

Pe cine o dat dedeochiul,
Pe acesta găteşti calu,
Treacă dealu.
Unde ajunge pe domnmsău,
în gură bage«se,
La inimă aşazăd*se,
Acolo să pice,
Acolo să răspice.
Ca scuipatul pe mare,
Ca roaua de soare.
De bo deochiat
Bărbat necurat,
Creped cobsele *,
Meargăd sîngele,
Săd iasă ochii din cap,
Ca la lupu cel turbat.

De bo deochiet
Femeie curată, necurată,
Cu ochii de vîrcolac *,
Creped ţîţele,
Meargăd laptele.
Acest om să rămîie
Curat şi luminat,
Cu nouă părţi mai sănătos
Şi mai frumos,
Decît cum o fost.
Pe tine, omule,
Doi ochi te<au deochiet,
Nouă te<au desdeochiet.
Şi ai rămas
Mai curat
Şi mai luminat,
Ca argintu cel străcorat,
Ca Maica Sfîntă ce tbo lăsat,
Şi ca Dumnezău ce tbo dat.
Descîntecu de la mine,
Liacu de la Dumnezeu.

De la Ileana Pop, din Berbeşti.

DE DEDEOCHI

Luăm apă curată într*on vas, şi ţipînd * nouă cărbuni de foc, zicem:

Dedeochi de ochi negri,
Dedeochi de ochi căprii,
Dedeochi de ochi mierii *,
Căprîi, negrii.
De*ar da Domnul luminat,

Să borăşti cît ai mîncat,
La buric să te suciască,
Pită să nu'ţi trebuiască.
De aici pînă la voi,
Să ai stropşele * şi nevoi.
De eşti deochiat de bărbat,
Său sară ochii din cap.
De eşti deochiat de femeie,
în ea nimic să nu steie.
Descîntecul de la mine,
Liacu de la Dumnezău,
în betiag lucru cel rău.

Apoi îi dai să beie de nouă ori, nouă picuri de apă, se stropeşte la ţîţinele uşii, şi cîtă a rămas se aruncă pe acoperişul căsii, zicînd:

„Sfîntă, Sfîntă Mărie, Sfîntă de Tine. Atîta să steie dedeochiu pe prunc (sau cutare) cîţi cărbuni stau pe faţa căsii."

De la Mihai Ştet, de 33 de ani, din Berbeşti"

DE DEDEOCHI

Luăm apa întrmn vas şi ţipăm * cărbuni înfo*| caţi, şi începem a zice:

Mă dusăi pe cale, pe cărare,
Pe drumul cel mare.
Mămtîlnii cu nouă moroi *,
Cu nouă moroaie,
Cu nouă strigoi *,
Cu nouă strîgoaie
Cu nouă deotori *,

Cu nouă deotoriţă.
— Unde mergeţi voi,
Nouă moroi,
Nouă moroaie,
Nouă strîgoi,
Nouă strîgoaie,
Nouă deotori,
Nouă deotoriţă?
— Mergem la (cutare),
Cu dalta să4 spintecăm,
Sîngele cu pumnii său bem,
în strat de moarte să*l lăsăm.
— Acolo nu vă duceţi.
Ci vă duceţi în mare,
Este un peşte mare,
Cu solzii de aur.
Cu dalta spintecaţi4,
Sîngele cu pumnii i*l beţi,
în strat de moarte să4 lăsaţi,
(Cutare) să rămînă curat şi luminat
Ca Dumnezău ce bo dat,
Ca Maica Preacurată ce bo lăsat.

Se bea de nouă ori, nouă picuri, să<şi spele trupul, şi ce*a rămas să o arunce pe ţîţinele uşii.

De la Farasca Meiuş, din Ieud.

DE DRAGOSTE

în ziua cînd umblă preotul cu crucea prin sat, adecă în ajunul Bobotezei, să faci un pămătuc * de bosuioc si de cu seară te duci la vale sau la rîu cu acela sau acee căreiau faci descîntecul. Apoi,

băgînd pămătucul de bosuioc în apă, stropeşti pe acela sau pe aceea căreiad descînţi, pînă ce ţine des* cîntecul. Sfîrşindmse descîntecul, şi mergînd către casă, nud iertat a se uita înapoi, că atunci mare putere descîntecul. Descîntecul de dragoste se poate face şi în ajunul Crăciunului, la Sînvăsii şi la Bobotează, şi în alte zile mari ale anului.

Descîntecul e următorul:

Demineaţă mom sculat,
Pe cărare mom luat,
Pe cărare necălcată,
în rouă nescuturată,
Cărarea călcîndmo,
Dragostea luîndu*o.
înainte ieşitu*mi*o
Miriş şi pîrîş.
în faţă mi s*o uitat,
Mare ură mi«o aruncat;
Mom prins a mă cînta,
Şi a mă văieta.
Nimem lume nu rmo auzit,
Fără Doamna ceriului,
Din portiţa raiului:
— Ce te cînţi, ce te vaieţi?
— Cum nu moş cînta,
Cum nu moş văieta,
Cînd demineaţă mom sculat,
Pe cărare mom luat:
Pe cărare necălcată,
Pe rouă nescuturată;
Pe rouă scuturîndmo,
Dragostea luîndmo.
înainte ieşitu*mi*o
Miriş şi pîrîş,
în faţă mi s«o uitat,
Mare ură mi*o aruncat.

— Taci, nu te văieta,
Mai mult nu te cînta.
Pe cal gangur*te*oi încăleca,
Cizme roşii ţi*oi încălţa,
în apa Iordanului ti*oi băga.
Hireşă*şi frumoasă ti*oi spăla
Şi*n sîn ţi*oi pune pupăza*.
Şim poală colaci.
Şi cu cîţi îi rîde,
Pupeze lid întinde;
Cu cîţi îi sta,
Colaci lid da.
Şi*n mîna driaptă
Ţvoi pune trîmbiţa,
Şim mîna stîngă fluier,
Şid prinde a trîmbiţa
Şid prinde a fluiera,
Şi femeile or lăsa:
Foc pe vatră hopotind *
Şi coconii * ţipurind *.
Şi*or zice aşa:
— Ce doamnă, ce împărăteasă,
Ce mîndră de crăiasă?
— Nud împărăteasă,
Nici nud crăiasă,
Fărăd Mărie cea frumoasă.
De mîni lua*ti*or
Şid crîşmă băga*ti*or.
Şid zice: fugiţi, fugiţi,
Mături părăsîte.
Şi gurgîi * de opinci,
Că coboară vişini înfloriţi.
De la munte coborît,
De toţi apucat şi iubit,
Şi de toţi drăgostit.

De la Toader Hoza Boicu,
de 60 de ani, din Ieud.

8

STRIGAREA URSITULUI

în nouă marţi seara, te duci la o tufă de soc, dacă se poate să fie lîngă vale sau rîu, şiu duci socului ca daruri: un filer *, o bucată de pîne de grîu şi puţină sare; ş*apoi scuturînd socul, zici vorbele de mai jos. Gătindu*se descîntecul, întorci spatele cătră soc şi arunci peste cap înapoi darurile aduse, adecă banul, pînea şi sarea, dar aşa ca să cadă chiar pe soc, ş*apoi te iai la fugă, neuitîndu*te înapoi.

Descîntecul e următorul:

Eu scutur socu,
Da nu scutur socu,
Ci scutur pe Nacu,
Nacu scutură pe dracu,
Dracu scutură pe ursîtu mieu.
Deu în lume, peste lume,
Să vie la tnineanume.
Să n*aivă stare, nici alinare,
Pîn' la mine n*a plecare,
Cum n*are apam vale,
Cînd cură mai tare.
Nici atîta stare să maivă
Fără de mine într^on loc,
Nici cît ardemn fir de păr în foc.
Să vie, să vie, să vie:
Fuga ca vîntu,
Repede ca gîndu.
Şoareci în cioareci,
Furnici în opinci,
Foc în clop.

De ta Susana Borodi, fată din Berbeşti.

9

CHEMAREA URSÎTULUI

în nouă marţi seara, cînd îi cina, atunci cea dintîi bucătură să o ţipi * afară din gură, şi pu< nînd<o în sîn să te duci de*a dreptu la răchită şi să zici:

Bună seara, răchită verde înflorită,
Cu pară de foc încinsă,
Cu a mea dragoste cuprinsă.
Aşa să4 cuprindă pe ursîtu meu
Doru meu şi dragostea mea,
Cum o cuprins pe nouăzeci şi nouă de mame
Arşiţă şi ţîţă şi dor de cononii * lor,
Cum o cuprins pe nouăzeci şi nouă
De prunci mici, dor de ţîţă,
Dor de mamele lor.

Apoi să pui îmbucătura de pîne în palmă, şi suflînd*o în patru colţuri ale lumei să zici:

Duh sfînt şi curat,
Du*tem lume,
Peste lume,
La ursîtu meu anume,
Pe gura cămeşii bagă*te,
La inimă aşază*te,
Şiu du dor din doru mieu,
Duu dragoste din dragostea mea,
Şi laudă din lauda mea:
De mîndră şi de frumoasă,
De găzdoaie * bunăm casă.
Nu*i da a fi, nun da a trăi,
Pînă la mine n*a veni.
Cu mine să grăiască,

Cu mine să se sfătuiască,
Cum în lume să trăiască.

Pînea ce«a rămas să o arunci peste cap şi să fugi neuitîndu*te înapoi.

De la Susana Borodi din Berbeşti.

STRIGAREA URSITULUI

în nouă marţi sara, cu*o seceră părăsită adună jarul de pe vatra cuptorului, zicînd cuvintele de mai jos. Sau cu un pranic*, atîta pranică* *păt* mîntul, pînă ce ţine descîntecu. Sau cu trei cren* gute de prun, sau de stîjar, sau de soc, loveşte pămîntul, zicînd următoarele:

Tu eşti foc, focşorul meu,
Eu îs domn, domnuţu* tău.
Eu m*oi culca, tu nu tui culca
Eu oi durmi, tu nun durmi.
Ci te fă şerpe, laur4}ălaur,
Cu solzii de aur,
Cu nouăzeci şi nouă
De guri muşcătoare,
Cu nouăzeci de limbi
împungătoare,
Cu nouăzeci şi nouă de picioare
împroşcătoare,
Cu nouăzeci şi noauă de cozi
Lovitoare.
Şi te du în lume,
Peste lume,
La ursîtul meu anume.
Cu gurile muşcăd,
Cu limbile împungeai,
Cu picioarele împroaşcă4,
Cu cozile loveşte4,
Şi la mine arăduieşte4*.
De«i în pat, aruncă4 sub pat,
Dea pe scaun, aruncă4 sub scaun;
Nun da a fi, nun da a trăi,
Pînă la mine n*a vini.

De la Susana Borodi, fată din Berbeşti.

11

DE URSIT

în nouă marţi sara, ieşind afară, să stai pe tăie* toriul pe care tai lemne, dar aşa să stai, să vezi turnul bisericii, şi în toate sările acele să zici:

Ard munţii Galareului,
Ba nu ard munţii Galareului,
Ci arde turnu bisericii.
Ba nu arde turnu bisericii,
Ci arde clopu* în cap la ursîtu mieu.
Ba nu clopum cap,
Ci capu*n clop,
Nu capum clop,
Ci cămaşa pe spate.
Ba nu cămaşa pe spate,
Ci spatele în cămaşă,
Ba nu spatele în cămaşă,
Ci opincile în picioare.
Ba nu opincile în picioate,
Ci picioarele în opinci.
Să aibă foc în clop,

Şoareci în cioareci,
Furnici în opinci.
Săd ardă, săd muşte,
Săd pişte,
Să maibă stare, nici alinare,
Pînă la mine na plecare.
Cu mine dintrmn pahar să beie,
Dintr^on blid să mînînce,
întrmn pas să se culce.
Să vie, să vie, să vie:
Fuga ca vîntu,
Repede ca gîndu.
La noapte în vis săd visez,
Pe mîne dimineaţă
Anume săd văd
Şi săd cunosc.

De la Măria Borodi, măritată, din Berbeşti.

DE A ADUCE ORÎNDA * PE SUS, SAU DE A CHEMA URSÎTU SĂ VIE PRIN AER

Aducem apă de pe roata morii şi o punem întrmn ulcior, şid punem la foc ca să fiarbă, de se clocotească. Dupacee luăm o vîrtelniţă*, de pe care se diapănă torturile de cînepă, şi o ducem în podul căsii şi o aşezăm în acel loc, unde iese mai gros fumul din horn. Vîrtelniţă o învălim cu o haină dea ursîtului, şi începem a învîrti vîrtelniţă îndărăpt, zicînd cuvintele ce urmează. E de notat că femeia care«şi aşteaptă ursîtu trebe să fie în pielea goală.

Nu învîrtesc vîrtelniţă *,
Ci învîrtesc mintea lui N.
Şi gîndu lui.
Să maibă stare,
Nici alinare,
Pîn' la mine ma vini,
Pîn' cu mine samtîlni,
Pîn' cu mine ma grăi.
Naiba stare, nici alinare,
Atîta întrmn loc,
Cît arde un fir de păr în foc.
Naivă fată frumoasă,
Naivă văduvă rămasă,
Naivă mamă,
Naivă tată.
Naivă cu nime a fi,
Naivă cu nime a grăi,
Pîn la mine na vini
Şi cu mine na grăi.

De la oarba Părăsea Perţa,
de 80 de ani, din Botiza.

13

DE DESFĂCĂTURĂ

Luăm apă într*on ol şi strîngem: fuse, seceri, cuţite, ace, foarfeci, pranice *, tocilător *, coleşer * Şi cămaşa şi poalele femeii cared beteagă, şi ţipînd cărbunii de foc în ol, începem a zice:

Du«te, duh negru şi necurat,
Dmte pe capu cui tbo mînat.
El te#o minat,
Eu te întorc.

De nuu întoarce,
Ti*oi tăia cu secerea,
Ti*oi forfeca cu foarfecele,
Cu fusurile tboi străpunge,
Cu acele ti*oi coase,
Cu sucitoru tboi suci,
Cu tocilătoriu ti«oi tocila,
Cu coleşeriu ti*oi freca
Şi cu cuţitu ti«oi tăia.
Durtemapoi şi nu gîndi
Cău face coconi *
Din coconii (cutărei).
Nu ţiu face bărbat
Din barbatu (cutărei).
Nici ţiu face masă
Din masa (cutărei).
Nici că tiu veseli
Cu bărbatu (cutărei).
Nici ţiu face aşternut,
Din aşternutu (cutărei).
Ce voi faceţi,
Eu desfac.
De faceţi cu lut din urma (cutărei),
Eu desfac.
De faceţi cu burduh * în apă,
Eu desfac.
De faceţi cu surcele de la tăietor,
Eu desfac.
De faceţi cu mătură părăsită,
Eu desfac.
De faceţi cu bîrşoc * părăsît,
Eu desfac.
De faceţi cu măcău *
Părăsit din biserică,
Eu desfac.
Du#te, du*te înapoi:
întoarcere masa,
Spargere casa.
întoarcole ciuru,
Sparge4e c . . .,
întoarcere sîta,
Spargere p . . .
Voi faceţi cu*o mînă,
Eu desfac cu două.
Voi faceţi cu două,
Eu desfac cu trei.
Voi faceţi cu trei,
Eu desfac cu patru.
Voi faceţi cu patru,
Eu desfac cu cinci.
Voi faceţi cu cinci,
Eu desfac cu şasă.
Voi faceţi cu şasă,
Eu desfac cu şepte.
Voi faceţi cu şepte,
Eu desfac cu opt.
Voi faceţi cu opt,
Eu desfac cu nouă.
Voi faceţi cu nouă,
Eu desfac cu mînile amîndouă,
Şi cu voia lui Dumnezău.

Luăm apoi cămaşa femeii bolnave şi zicem: « cu acu teunpung, cu secera te tai, cu foarfecele te foarfec, cu fusele te străpung, cu coleşeriu * te frec, cu cuţitu te tai şi cu sucitoriu te sucesc ». Şi la cuvintele aceste începem cu sucitoriu a suci cămaşa pe jos, de la un corn al chiliei pînă la ce* lalt corn, astfel pe la tuspatru cornuri a căsii, asemenea facem şi cu tocilătoriu. Apa, care<o am folosibo la descîntat, o dăm să o ducă la beteagă, dar aşa ca acela care o duce să nu se uite mapoi, pînă ce nu soseşte la beteagă. Patul bolnavei ᵃa se întoarcă, aşa că unde i*a fost capul său fie

picioarele. Sub căpătîiul patului, adecă sub perină, să se puie nouă grăunţe de ai * de vîrf. La picioare, nouă grăunţe de piper, iar în mijlocul patului, sub aşternut, pe scîndurile goale, să se pună o secere părăsită şi un cuţit părăsit. În tindă, asupra uşii de la intrare, în uşorul uşii, să se împungă o secere, două ace şi un cuţit. Iar în podul căsii, la patru cornuri de-a căsii, să se pună patru oale răsturnate cu gura în jos, iar în casă, adecă în chilia acee unde zace beteaga, să se acaţe nouă blide, întoarsă cu gura către perete. În urmă, cămaşa şi poalele cu cari s-o făcut descîntătura, să se întoarcă pe dos, şi să se deie să le ieie beteaga pe ea şi să o ducă în mijlocul căsii, sub meşter-grindă *, şi apa cu care s-o descîntat să o toarne pe vîrful capului, aşa ca să curgă pînă jos pe picioare. Beteaga va visa apoi noaptea care femeie o făcuţi făcătură pe dînsa.

De la Toader Hoza Boicu, de 60 de ani, din Ieud.)

14

DE DESFĂCĂTURĂ

Luăm cămaşa femeii bolnave şi căutăm un pranic *, o săcure, o secere şi o lingură, şi începem a zice:

Hăi, Rujană roşie,
Cu buzele galbine,
La (cutare) nu vini:
Că mai pat de culcat,
Nici lingură de mîncat,
Nici locuţ de aşăzat.
Nu gîndi că ţid face

Bărbat din bărbatu (cutărei),
Găzduşag * din găzduşagu (cutărei),
Coconi * din coconii (cutărei),
Boi din boii (cutărei),
Casă din casa (cutărei).
Că de nu tid face, ce tid face:
Cu săcurea dumica-ţ-boi,
Cu secera secera-ţ-boi,
Cu pranicu prănica-ţ-boi,
Ş-b napoi abate-ţ-boi.
Mai înfocat,
Mai ait
Şi mai spurcat,
Pe capu cui ţbo dat.

După acee luăm săcurea şbo băgăm prin gura cămeşii, şi ţiind de toporiştea săcurii dăm de nouă ori către patru pereţi ai casii. Luăm apoi secera şbo băgăm pe gura cămeşii, şi dăm de nouă ori în cărbunii de foc, ce se aflâ pe vatra cuptorului sau în spori. Asemenea şi pranicu îl băgăm prin gura cămeşii femeii bolnave, căreia îi descîntăm, şi dăm de nouă ori în închieturile pripticiului * de la cuptoriu.

Luăm apoi săcurea, secerea, pranicu şi lingura, şi le împlîntăm lîngă păretele căsii şi zicem: « eu nu împlînt în pămînt, ci în inima aceleia care o făcut făcătură pe (cutare) ».

Cămaşa o dăm să o ducă înapoi la beteaga, şi să bo puie sub căpătîi, sub perină, şi dacă nu doarme greu, va visa cine-o făcut făcătură pe dînsa.

De la Alexa Hotco, de 80 de ani, din Ieud.

ir

DE DESFACĂTURA

Făcătura e o boală produsă din pricina far* mecelor făcute de neşte femei vrăjitoare. Se arată mai ales în forma unor bube, ce se ivesc pe faţă, mînuri, piept şi picioare în număr foarte mare. Făcătura se aruncă în mijlocul drumului, şi cel ce umblă tot pe mijlocul drumului, se întîlneşte cu făcătura şi cade bolnav. Descîntăm în modul următor:

Hăi, vacă neagră,
Hăi, duh necurat,
De tbo mînat cu o mînă,
Eu te întorc cu două.
De tbo mînat cu două,
Eu te întorc cu trei.
De tbo mînat cu trei,
Eu te întorc cu patru.
De *tuo* mînat cu patru,
Eu te întorc cu cinci.
De tbo mînat cu cinci,
Eu te întorc cu şasă.
De tbo minat cu şasă,
Eu te întorc cu şapte,
De tbo mînat cu şapte,
Eu te întorc cu opt.
De *tuo* mînat cu opt,
Eu te întorc cu nouă
Şi cu mînurile mele amîndouă.
De aici să te duci,
Aici să n*ai loc,
Cît ai arde un păr în foc.

E de însămnat că, înainte de ce am descîntatj luăm o hrebincă*, sulul de la războiul de ţesu| şi un cuţit cu mănunchiu de aramă şi dînd cu dînsele în patru cornuri ale căsii, începem a des* cînta. Sfîrşind, luăm hrebinca şi o punem cu dinţii în sus înaintea patului celui bolnav, pe hrebincă punem o cămaşă de«a bolnavului, iar sulul îl punem în pat lîngă bolnav, iar cuţitul îl împlîntăm într*o scîndură dedesuptul patului, şi după trei zile îl scoatem; deu sîngios, atuncia e bolnav de făcătură. Descîntecul se face de nouă ori: marţi şi joi seara, în răstimpul acesta, din casă nuu iertat să dăm nemica, nici pîne, nici sare, altmintrelea descîn* tecul n«are folos.

De la Ioana Ofrim, femeie de *60* de ani, din Oanceşti.

16

DESCÎNTEC DE A DESFACE URA DE PE FATĂ

Cînd fata nuu iubită, zicem că o aruncat cineva ură pe ea. îi trebuie a descînta. în zori de ziuă, înainte de răsăritul soarelui, merge la rîu, şi luînd apă, aruncă peste vîrful capului, zicînd:

Dimineaţă m*am sculat,
Pe cărare m*am luat,
Pe cărarea lui Avram,
La izvorul lui Iordan.
— Bună dimineaţa, izvor.
— Sănătate bună (N) cea frumoasă.
De ce ai sughiţat,
Ce ai lunecat,
Ce te<ai întristat
Şi la mine ai venit
Mai dimineaţă
Decît celelalte toate?

— Mie ură mi«o adus
Şi nime nu mi>o spus,
Şi din faţă şi din dos,
Şi din creştet pînă jos.
Mă uitai pe rîu în jos,
Vedeai un bucium putregăios.
Mă uitai pe rîu în sus,
Vedeai 99 de ziori *,
A sfîntului soare surori.
Şi între ele tmo luat,
Şi de ură rmo spălat,
Şi de dragoste rmo încărcat,
Şi pe ţărmure rmo scos
în hinteag * albastru rmo învăscut *,
Şi pe murg măiestru * rmo încălecat,
Şim mîna mea cea driaptă
Trîmbiţa de aur mbo pus,
Şi pe umăr un pui de cuc,
Şi pe uliţă rmo îndemnat.
Cucu o prins a cînta,
Trîmbiţa a trîmbiţa.
Oamenii la uliţă ieşia.
Domni şi doamne
De la prînz da se scula
Şi cu toţii semtreba:
— Cined aiasta aşa frumoasă,
Doarăd doamna împărătească?
— Ba nud doamna împărătească,
Cid (cutare) cea frumoasă.
— Da unde*o duceţi,
Unde îţi lăsa*o?
— Pe gura cămăşii,
Peacolo om băga«o,
La inimă de om frumos,
Acolo om aşeza*o.
Cu miere dulce om îndulcbo,
Cu măghieran om mirosbo,
Bătrînii vor cinstbo
Cu păhărele pline
Şi cu dopurile * amînă *.
Tinerii or iubito
Şi or drăgostbo.
Eu de la mine descînt,
Dumnezău îi preasfînt;
Eu cu descîntecu meu,
Leacud de la Dumnezeu.

Descîntecul acesta se face mai ales în zilele la anu, adecă la Crăciun, la Paşti, la Bobotează, la Rusalii, adecă în zile cari o dată cad la anu. Dacă se face în zile comune, atuncia marţia şi vinerea.

De la Docă Rednic, fată de 16 ani, din Oncesti.

17

DE ŢIPAT URA DE PE FATĂ

în dimineaţa Bobotezei, pînăm răsăritul soarelui, să meargă la o apă curgătoare, şi să zică urmă* toarele:

— Bună dimineaţa,
Apă curgătoare,
— Sînătate bună,
(Cutare) cea frumoasă.
— Am vinit la tine,
Pe ţermuri de bosuioc,
Pe prunduri de bărbînoc,
Să mă speli pe mine
De ură şi de ţipătură * .
Că dimineaţă rmam sculat,
în mare ură rmam aflat:

în ură urîtă,
în ură ţipată,
în ură urîtă,
în ură ştopită * .
Nimem lume nu m*aude,
Numai Maica Precesta,
Din poarta ceriului.
— Ce te cînţi, ce te vaieţi?
— Cum nu m<oi cînta,
Cum nu m*oi văieta,
Că dimineaţă m<am sculat,
în mare ură am picat:
în ură urîtă,
în ură ştopită,
în ură urîtă,
în ură ţipată,
în ură de jos luată.
— Nu gîndi nimica,
Descîntecu e al meu,
Da Hacul e de la Dumnezău,
De aieste ti<or scoate.
De ţbo ţipat cu o mînă,
Eu te spăl cu două.
De ţbo ţipat cu două,
Eu te spăl cu trei.
De ţbo ţipat cu trei,
Eu te spăl cu patru.
De ţbo ţipat cu patru,
Eu te spăl cu cinci.
De ţi*o ţipat cu cinci,
Eu te spăl cu şasă.
De ţbo ţipat cu şasă,
Eu te spăl cu şepte.
De ţi'O ţipat cu şepte,
Eu te spăl cu opt.
De ţbo ţipat cu opt,
Eu te spăl cu nouă.

Astfel, de nouă ori aruncăm cu mîna apă din vale sau din rîu peste capul celeia ce«i facem descfru tecul, ş*apoi zicem:

De ţbo ţipat cu nouă,
Eu te spăl cu mînurile mele amîndouă.

Şbatunci aruncăm apă peste capul aceleia cu mînurile amîndouă, şi zicem mai încolo:

Să rămîi curată,
Să rămîi luminată,
Cum îi griul străcurat
Şi maica care ti*o lăsat.
Cît cern drum îi iesi,
Toţi feciorii or sări:
Cineu acee?
— Cine*i aiasta,
Nu ştiu mire,
Ori mireasă,
împărat,
Ori împărăteasă.
— Nici*i mire,
Nici mireasă,
Nici împărat,
Nici împărăteasa,
Fără (cutare) cea frumoasă.
Hai de mînă să o luăm,
în cîrsmă să*o bă>agam,
Cu vin şi cu borincă *
Să<o adăpăm.
Cătră care cum a rîde,
Turtă cu miere bamtinde.
Cătră care s«a uita,
Turtă cu miere i>a da.
Să fiu dragă la feciori,

Ca vinu la domnişori.
Să fiu dragă domnilor,
Ca tămîia popilor,
Să fiu dragă la voinici,
Ca ţîţa la coconi * mici.

De la Suzana Borodi,
fată din Berbeşti.

18

RUPTOARE DE APĂ

Să iai într*on vas curat apă din vale sau din rîu, dar din acel loc unde se învîrteşte apa îndărăpt, sau cum se zice, unde este viitoare; apoi să mai iai nouă mlădiţă de măr dulce şi să le legi într*un mă* nunchi laolaltă, şi cu acele mestecînd apa din vasul amintit, să zici:

O plecat paserea vînătă,
Pe cărarea vînătă,
Pe cale, pe cărare,
Pînă lîngă mare.
Ş*o ciuntat nouă crengi de măr vînăt,
Sbo făcut cuib vînăt.
Si*o ouat nouă ouă vinete
Şbo scos nouă pui vineţi.
Si mo avut cu ced hrăni,
Cu ced zburătăci.
Şbo prins a se văieta
Şi a se supăra,
Şi de pămînt a se arunca.
Pe unde se arunca,
Da pămîntul crepa
Şi iarba se usca,
Si toate da săca,

Nimem lume mo auzie,
Numai Maica Domnului
Din poarta ceriului.
Acee o auziră
Şi întrebară:
— Ce te cînţi, ce te vaieţi,
Ce te tînguieşti?
—Cum nu rmoi cînta,
Cum nu rmoi văieta,
Gam plecat cu pasere vînătă,
Pe cărarea vînătă,
Pe cale, pe cărare,
Pînă lîngă mare.
Ş*o ciuntat* nouă crengi de măr vînăt,
Ş*o făcut cuib vînăt,
Şbo ouat nouă ouă vinete,
Şbo scos nouă pui vineţi,
Şi mo avut cu ced hrăni,
Cu ced zburătăci.
Şbo prins a se supăra
Şi a se văieta,
De pămînt a se arunca.
Pe unde se arunca,
Pămîntul da crepa,
Şi iarba se usca,
Şi izvoarăle seca.
— Nu te cînta,
Şi nu te văieta,
Ci te du la (cutare)
Şi îi ia din brăţişoare
Şi din măţişoare *,
Din creierii capului,
Din faţa obrazului
Şi din peliţa nasului.
Şi du la puii tăi
Şid hrăne(şte),
Şid zburătăce(şte),

37 Nu*i lăsa a peri.
(Cutare) să rămînă
Curat şi luminat
Ca Maica sfîntă ce bo dat.

Cu apa din vas să speli tot trupul aceluia ce sufere în ruptoare de apă, şi său" dai să beie de nouă ori, noauă picuri de apă. Apa ce*o mai rămas să o duci înapoi de unde ai şi luat«o, asemenea şi cele nouă mlădiţe de măr să le duci înapoi la mărul din care le*ai luat.

Auzit de la Ileana Ardelean, fată de 12 de ani, din Berbeşti,

39

DE RUPTOARE DE APĂ

Des*de*dimineaţă, înainte de răsăritul soarelui, ne ducem la o moară şi luăm de pe roata morii) de nouă ori, nouă linguri de apă, şi aducem trei! crenguţe de măr dulce şi le fierbem cu apa ce a adus*o de pe roata morii. Ducîndume la cel ce su fere în ruptoare de apă, de cîte ori trecem pesfc o vălcea sau vad, de atîtea ori aruncăm în ap; cîte nouă miezuri de pîne zicînd: «Na, apă, colac, şi mie îmi dă leac». Sosind acolo, încălzim ap puţintel, ca să nu fie rece, şi spălăm tot trupul be teagului, şi cîtă apă o rămas să o bea în nouă zile, cîte trei linguri de apă pe zi, şi tot nouă ori să şi spele pe tot trupul. Şi în aceste nouă zile s mînînce numai pîne seacă şi alte mîncări tot num săci, sorbeală* nun' iertat să mînînce. Şi la noui zile se va tămădui beteagul.

De la Măria Frînc, de 40 de ani, din Botiz*

DE RUPTOARE DE APĂ

După ce se însărează, mergem la o apă curgă* toare, la un rîu; pe tot drumul pînă la rîu, zicem rugăciunile, cîte le ştim; sosînd acolo luăm nouă linguri de apă într*o cofă sau alt vas, dar dintru acel loc luăm, unde trecînd apa peste o piatră, bulbuceşte. Dup*acee, mergînd în jos, după cursul apei, mai luăm cîte nouă linguri de apă, încă din opt locuri, unde bulbuceşte apa, dar aşa că numărul lingurilor de apă îl înnumerăm îndărăpt. Astfel zicem: nouă, opt, şapte, şase şi pînă sosîm la unu. După ce am isprăvit cu aceste, cu vasul plin de apă ne ducem la casa bolnavului *sin* dăm să beie trei linguri de apă; cu trei linguri de apă să se spele pe obraz; cu trei linguri de apă să se spele pe piept; cu trei linguri de apă să se spele pe mîna dreaptă; cu trei linguri de apă să se spele pe mîna cea stîngă; cu trei linguri de apă să se spele pe piciorul cel drept; cu trei linguri de apă să se spele pe piciorul cel stîng, iar cu trei linguri de apă să spele pe dos, pe spate. Spălările aceste se fac de trei ori dup*olaltă atunci seara, tot de trei ori se fac în altă zi, dimineaţa, şi tot de atîtea ori şi în seara zilei aceleia.

De*ale mîncării, în decurs de nouă zile, să mănînce tot mîncări săci; sorbeală, adecă mîncări care conţin multă apă, să nu mînînce de loc în nouă zile. Mai bine*i dacă mînînci pîne cu slănină, oauă fierte, picioci * fierţi; coleşă, sau cum zice maramureşeanul, tocană cu brînză, sau cu groştior*, şi plăcintă cu brînză poate mînca după ce trec nouă zile. Dacă în decurs de nouă zile nu*i trece celui beteag, atunci putem şti sigur că boalau înve* chită. în acel caz trebuie să facem descîntecul şi

spălările sus^pomenite de trei ori în decurs de nouă zile, după care putem nădăjdui că se va însănătoşa bolnavul.

De la Mărcuţa Florea, femeia lui Ion Bulbuc, de 6c de ani, din Ieud.

DE ASORIT*

Dacă coconul sau cocoana stă cu capul gol prea mult la soarele fierbinte, atunci capătă durere de cap şi de pîntece, şi are scaun prea des, sau cum se zice: «îi mere pîntecele», semne învederate căd asorit *.

Atunci iai nouă pietricele din vale sau din rîu şi le punem într«o ulcică cu apă. Dup*acee le punem la foc să fiarbă, şi, cînd apa clocoteşte şi dă undă mare, luăm ulcica cu apă şi*o răsturnăm cu fundum 1 sus într<on blid. Lăsînd*o în starea aceasta, luăm j trei linguri de lemn, trei fuse, un tocăner *, un] sucitor*, un cuţit, şi*apoi prindem a zice:

Fugi de*soare,
Că te*ajunge sfîntu soare,
Şi temipuşcă
în mîni şim picioare.
Din mîni,
Din faţă,
Din braţă;
Din rînză,
De sub rînză.
Din faţa obrazului,
Din peliţa nasului.
De sub piept afară scoate*ţi'oi.

Dmtem coteţu purceilor,
Dmtem ţarcu mieilor,
Dmtem grajdu viţeilor.
De nud ieşi:
Cu fusele ti*oi toarce,
Cu sucitoriu ti*oi suci,
Cu tocăneriu ti*oi freca,
Cu cutitu ti?oi tăia,
Cu lingurile ti«oi împărţi,
în Marea*Roşie tboi izbi.
Acolo să piei,
Acolo să răspiei:
Ca spuma de pe mare,
Ca ştopitu*m cărare.
Să rămînă curat
Şi luminat,
Ca argintul cel curat.
Cam ceasul care«o născut,
Ca buna mamă ce l*o făcut.
Descîntecul de la mine,
Liacul de la Dumnezău
Şi de la Preacurata,
Şi de la toţi sfinţii,
Şi de la toţi îngerii lui Dumnezău.

Apoi luînd ulcica şi turnînd apa înapoi, o pui la foc să fiarbă în aceeaşi apă de nouă ori. Apoi împărţeşti apa de nouă ori cu lingurile, de nouă ori cu fusele, de nouă ori cu tocăneriu, de nouă ori cu sucitoriu, şi de nouă ori cu cuţitu, şi dai să beie beteagul de nouă ori, nouă picuri de apă. Iar petricelele le duci înapoi de unde le*ai luat.

De la Ileana Pop, din Berbeşti.

22

DE ASORIT

Soare fîrfăit,
Soare cîrcăit,
Alegere, culegere,
Din maţă
Şi de sub maţă,
Din plomîni,
De sub plomîni,
Şi te du şi te joacă,
Cu văduvă grasă,
Pe coasta cu purcei,
Cu aliguţitor * de viţei.
în vatră cu cenuşa,
în covată cu răzuşa*,
în vădurele * cu pietricele,
(Cutare) să rămîie
Curat şi luminat,
Ca în ce ceas s*o născut,
Ca mă*sa cînd bo făcut,
Ca Dumnezău ce bo lăsat.

Descîntecul se face peste apa care fierbe cu nouă pietricele de cele albe, şi cînd clocoteşte mai bine, atunci o răsturnăm întrmn vas, dar aşa ca gura oalei să rămînă în jos, şi dacău bolnav de asorit, atunci apa se va ridica în oală. Din apa acee să beie de mai multe ori şi să se şi spele, pînă ce s*o gătat apa.

De la Ileana Chindriş, măritată Mariş, de jo de ani, din leud

23

DE SPĂRIET

ţi Cînd cineva se sparie de ceva vedenie, sau de Lltceva, atunci începe a tremura şi a*i fi frig, ca M cum bar scutura frigurile. Atunci luăm o cruce [mică de lemn şi legăm un fuior de cînepă, şi făcînd leruci asupra beteagului, zicem:

Hristos ti>o botezat,
Hristos *tuo* molitvit,
Hristos în mînă cruce ţi*o dat,
De nouă spărieţi ti*o apărat;
Hristos în mînă cruce ţbo dat,
De opt spărieţi ti*o apărat;
Hristos în mînă cruce ţi*o dat,
De şapte spărieţi ti«o apărat;
Hristos în mînă cruce ţi*o dat,
De şase spărieţi tbo apărat;
Hristos în mînă cruce ţbo dat,
De cinci spărieţi tbo apărat;
Hristos în mînă cruce ţbo dat,
De patru spărieţi ti<o apărat;
Hristos în mînă cruce ţbo dat,
De trei spărieţi tbo apărat;
Hristos în mînă cruce ţbo dat,
De doi spărieţi ti*o apărat;
Hristos în mînă cruce ţbo dat,
De un spăriet ti*o apărat.
De zările focului,
De cîntările cocoşului.

De la Gaftă Codrea, de 34 de ani, din Berbeşti.

DE SPĂR1ET

Luăm o vărguţă de mătură de mesteacăn, şi ţiindu*o asupra beteagului, zicem:

Nouă găoraş *
De la munte coborîră,
Mînioşi şi înfricoşaţi
La (cutare) s*o ţipat * :
Nouă spărieţi bo apucat.
Spărietu*i de ziuă,
Spărietu'i de noapte,
Spărietun de sară,
Spărietu*i de dimineaţă,
Spărietuu de miazăzi,
Spărietu«i de miazănoapte.
Da v>alegeţi şi vă culegeţi
De la (cutare):
Din rînză,
De sub rînză.
Din inimă,
De sub inimă.
Din plomîni,
De sub plomîni.
Din mai *,
De sub mai.
Din rărunchi,
De sub rărunchi,
Din maţă,
De sub maţă.
Din creierii capului,
Din faţa obrazului.
Şi din peliţa nasului.
Vă duceţi în jos
Pe cîmpii Giulei.

Acolo vă aşteaptă:
Steaguri de fete,
Cete de neveste,
Cu bucate făcute,
Cu mesele aşternute
Şi cu păhărele umplute.
Acolo îţi bea,
Acolo îţi mînca,
Acolo vi*ţi vindigălui * .
(Cutare) să rămînă:
Curat şi luminat,
Ca Dumnezău ce bo dat,
Ca Maica sfîntă
Ce bo lăsat.

Descîntecul acesta se zice de nouă ori, dar cu acea deosebire că a doua oară zicem:

Opt găoraş,
De la munte coborîră . . .

A treia oară zicem:

Şapte găoraş,
Mînioşi şi înfricoşaţi
La (cutare) s*o ţipat. ş. c. 1.
De la munte coboară, ş. c. 1.

Aşa, pînă la a nouă oară zicem:

Un găoraş,
De la munte o coborît:
Mînios şi înfricoşat
La cutare s*o ţipat, ş.c.l.

Sfîrşind descîntecul, vărguţa o punem sub perina sau sub capul bolnavului, ca să doarmă pe ea.

De la Parasca Meiuş, din leud.

25

DE SPĂRIET

Spăriet de tată,
Spăriet de mamă,
Ori de fraţi,
Ori de surori,
Ori de cîne bătători,
Ori de cocoşi cîntători.
Ori de găină cîrcăitoare
Ori de scroafă grobotitoare.
Ieşi din om!
Din viţele nasului,
Din faţa obrazului,
Din toate unghiţele,
Din toate ciontiţele*,
Că eu în coarne tboi lua
Şim mare tboi arunca.
Acolo piei,
Acolo să răspiei.
Eu te iau:
Spăriet de mamă
Şi de tată,
Ori de fraţi,
Ori de surori,
Ori de cîne bătători,
Şi te arunc într*o fîntînă,
Omul să aibă hodină.

De la Anuţa Ilea,
femeie de ro de ani, din Ieud.

26

DE SPĂRIET

Se luară nouă măgari,
Se luară nouă ogari:
Cu gurile căscate,
Cu cozile rădicate,
Cu *ochii zgîiţi,
Cu dinţii hliziţi,
Coboară jos la tiară
Să mînînce
Umbra gardului.
— Acolo maveti ce merge,
Acolo maveţi ce căta.
Ci viniţi repede ca vîntu
Şi iute ca şi gîndu,
Şi mîncaţi spărietu
Din (cutare):
Din creieri,
De sub creieri.
Din faţa obrazului,
Din auzul urechilor,
Din perii capului,
Din şghieucile* ochilor.
N. să rămînă:
Curat şi luminat
Ca Maica ce ho lăsat,
Ca Dumnezău ce ho făcut.

De la Părăsea Perţa, din Botiza,
o femeie oarbă de amîndoi ochii.

27

DE PRETIT

Dacă de lucru greu şi mult se umflă palma şi toată mîna, atunci zicem cău: pretită * . Descîntăm în modul următor:

O plecat (cutare) pe cale,
Pe cărare,
Pe podul cel mare.
Pe pod o suit,
Podeaua s*o sucit,
Mîna i s*o pretit.
Se cîntă, se vaită,
Nimem lume nu4 auziră,
Fără Maica Preacurată,
Din poarta ceriului:
— Ce te cînţi (cutare) ?
— Cum nu m*oi cînta,
Cum nu m<oi văieta.
Oam plecat de la casă
Şi de la masă:
Hrănit şi adăpat,
Şim hireşă * haine îmbrăcat.
Şi pe pod am suit:
Podeaua s*o sucit,
Mîna mi s*o pretit.
— Nu te cînta, nu te văieta,
Că ciont * cu cint s*aduna,
Os cu os *sta* vindeca
Şi mîna *s>a* vindeca.
Precum se vindecă
Pămîntum primăvară,
Cînd oamenii4 ară.

Apoi învîrtim împrejurul mînii un fir de tort negru de lînă, fără să»l înnodăm, numai să4 sucim,

si4 lăsăm să pice el singur de pe mînă, zicînd: « cum s*a pierde firu, să se piardă şi durerea ».

De la Alexa Hotco, de 80 de ani, din Ieud

28

DE PRETIT

Se luară Dumnezău
Cu sfîntul Petru,
Pe cale,
Pe cărare,
Pe drumul cel mare.
Sosîră la un pod mare,
Tot de aramă.
Dumnezău şi sfîntul Petru
O trecut,
Omul pe nume n*o putut.
— Treci, omule.
— Nu pot,
Că pe pod am păşit,
Podeaua s«o zmintit,
Picioru sau mîna s*o sclintit.
— Descîntă!
— Că nu ştiu.
— Zi să se vindece
Os cu os,
Cum se vindecă
Pămîntul primăvara,
Cînd îl ară oamenii iară.
Omul să rămîie curat,
Ca bunul Dumnezău ce bo dat.

De la Anuţa Ilea, de jo de ani, din Ieud.

DEJUNGHIURI

Luăm aţă de fuior de cînepă şbo punem întrmn vas cu apă, mai bine întrmn blid, şi începem a zice:

S<o tăiat ogor,
Nu tai ogor,
Fără leg junghiurile (cutăruia),
(Atunci legăm pe aţă nodul întîi)
Samîn cînepă,
Nu samîn cînepă,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al doilea).
Culeg cînepă.
Da nu culeg cînepă,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al treilea.)
Topesc cînepă.
Da nu o topesc,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al patrulea.)
Meliţ cînepă.
Da nu o meliţ,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al cincilea.)
Trag cînepă.
Nmo trag,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al şaselea.)
Torc cînepă.
Da nu torc cînepă,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al şaptelea).
Răştiu * cînepă.

Da nufo răştiu,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al optulea.)
Pui torturi.
Da nu pui torturi,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al nouălea.)
Deapîn tortu.
Da nu deapîn tortu,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al zecelea.)
Urzăsc tiară *.
Da nu urzăsc tiară,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al unsprezecelea.)
Pun tiară.
Da nu pun tiară,
Ci leg junghiurile lui N.
(Legăm nodul al doisprezecelea.)
Tes tiară,
Da nu ţes tiară,
Ci leg junghiurile lui N.
(înnodăm nodul al treisprezecelea.)
Bilesc * pînza.
Nu bilesc pînza,
Ci leg junghiurile lui N.
(înnodăm nodul al paisprezecelea.)
Croiesc cămeşi.
Nu croiesc cămeşi,
Ci leg junghiurile lui N.
(înnodăm nodul al cincisprezecelea.)
Cos cămeşi.
Nu cos cămeşi,
Ci leg junghiurile lui N.
(înnodăm nodul al şaisprezecelea.)
De la arat,
Pînă la sămînat,

Şi pînă la cusut,
Cine are junghiuri,
De junghiuri *uo* trecut.

Dup*acee, cu aţa cea de fuior de cînepă, pe care am făcut şaisprezece noduri, legăm pe beteag, în locul acela unde are junghiuri; dar aşa îl legăm ca să nu înnodăm aţa cu nod, făr' sucim laolaltă capetele aţei, şi lăsăm să cadă şi să se piardă ea singură, zicînd: « precum s*o pierdut aţa pe ne* ştiute, astfel pe neştiute să treacă şi junghiurile tlui N » .

De la Parasca Meiuş, de 60 de ani, din leud.

3°

DE JUNGHIURI

Strîgă musca marem casă,
Că semsoară musca mică.
Ş*o belit o vacă grasă,
Ş*o belit un porc gras,
Şi face mare mulătaş * .
Toate junghiurile lbo uitat,
Şi ca param mare li*o aruncat.
Acolo au perit,
Acolo s*au topit,
Ca spuma pe mare,
Ca rouam* cărare.
(Cutare) să rămîie curat,
Luminat,
Ca Dumnezău ce bo dat.
Descîntecu de la mine,
Leacu de la Dumnezău.

De la Parasca M<uuş,
de 60 de ani, din leud.

3'

DE UIMÂ

Luăm un sucitoriu şi atingînd uima, zicem:

Uimă*, uimată
Cată demdărată,
Că mi*i fi mie surată;
Că de nu*i îndărăta,
Eu pe tine ti*oi mînca.
Că cîţi o fost,
La tata şi la mama,
Eu pe toţi i*am mîncat.
îndarătă îndărăt,
îndarătă îndărăt.
îndarătă îndărăt.

Zicînd aceste trei şiruri din urmă, împungem uima cu sucitoriu de trei ori. Descîntecul acesta se face de trei ori dupăolaltă.

De la Părăsea Balea a Petri Gafiei, de ;o de ani, din leud.

3'

DE UIMĂ

Luăm o bucată de baligă bine uscată, şi ţiind*o în mînă, zicem:

Uimă, uimată,
Cată şimapoi îndărată,
Că ciudă*rece
Nuntă face
Si cheamă toate bubele,

Şi toate uimele.
Numai uima lui (N) o uitat
Şi nu o chemat.
De ciudă şi de bănat *
O săcat
Şi SfO uscat.

Dup<acee se sapă cu cuţitu pămînt de sub pragul căsii, şi mestecăm cu baligă şi ud de cocon, şi le încălzim puţin şbapoi legăm grumazul celui bolnav.

Auzit de la Parasca Meiuş, de 60 de ani, din Ieud.

33

DE UIMĂ SAU MOIMĂ

Moimă, moimată *,
înapoi îndărată.
Că de nu,
Cu sucitoriu *
Suciteoi,
Cu spălătoriu
Spăla*tboi.
în nouă teri abate*tboi,
în nouă hotară,
La aceşti grumazi
Să nu întorni iară.
(Cutare) să rămîie curat
Şi luminat
Ca Dumnezău ce ho dat.

De la Parasca Meiuş,
de 60 de ani, din Ieud.

34

DE AMORŢIALĂ SAU RĂGUŞEALĂ

Şi tu Cuţă, şi tu Cuţă,
încalecă pe drăguţă,
Şi te du în valeameagră,
Şi bea apă să«ţi întreacă
Şi ieşi afară la soare,
Şi creapă ca o ciocoare.
Aiesta (bărbat sau muiere) să rămînă
Curat şi luminat,
Ca argintu cel străcurat,
Ca Dumnezău ce ho dat.

De la Parasca Meiuş,
de 60 de ani, din Ieud.

3J

DE ŞOPÎRLARIŢĂ

Dacă omul are năduşeli şid strînge la grumaz, şi de*abia poate răsufla, atunci zicem căd beteag de şopîrlariţă *. Luăm puţină unsoare de porc şi îm cepem a zice:

Nouă fete, nouă babe,
Şi un şopîrlariţ.
Opt fete, opt babe,
Şi un şopîrlariţ.
Şepte fete, şepte babe,
Şi un şopîrlariţ.
Şasă fete, şasă babe,
Şi un şopîrlariţ.
Cinci fete, cinci babe,

Şi un şopîrlariţ.
Patru fete, patru babe,
Şi un şopîrlariţ.
Trei fete, trei babe,
Şi un şopîrlariţ.
Două fete, două babe,
Şi un şopîrlariţ.
Una fată, una babă,
Şi un şopîrlariţ.
Nici o fată, nici o babă,
Nici un şopîrlariţ.

Cu unsoare îl ungem la grumaz şbl legăm cu o bandură*, şi prinzîndu4 de bărbie îi ridicăm capum sus de trei ori.

De la Parasca Meius, din Ieud.

36

DE ŞOPÎRLARIŢĂ

Nouă fete, nouă babe,
Nouă şopîrlariţă,
Nici o fată, nici o babă,
Nici o şopîrlariţă.
O coborît sfîntul,
Preasfîntul Apostol Petru,
L*o luat de mînă,
De mîna cea dreaptă,
Şi bo dus pe cale,
Pe cea cărare,
Pe drumul cel mare
Pîn' la rîul lui Iordan.
Şi acolo bo scăldat,
Şi acolo bo spălat,

Şi de toate boalele
L<o scăpat.
O rămas mai sănătos
Şi mai frumos,
Şi mai curat.
Ca argintu cel străcurat,
Ca Dumnezău sfîntul
Ce bo dat.

De la Parasca Meius, de 60 de ani, din Ieud.

37

DE ŞOPÎRLARIŢĂ

Luăm miere de stup, sau dacă nu*i la îndemînă, e bună şi miere albă, şi zicem:

Şopîrlariţă lungariţă,
Fugi de la (cutare).
Să mergem, să fugim
Că iesă neagra tomoiaga,
De sub pat,
De sub hat,
Şi ţi*a tăia vinele,
Şi ţi*a săca rădăcinele.
în grumaz nu prinde,
Viţa nu întinde.
Că cuţit de argint
în mînă apucat*am:
Şi ţboi tăia vinele,
Şi ţi*oi săca rădăcinele:
Din împărătuş *,
De sub împărătuş,
Din vinele grumazilor,

Din auzul urechilor,
Din creierii capului,
Din şghieucile * ochilor,
(Cutare) să rămînă
Curat şi luminat,
Ca aurului cel curat,
Ca Dumnezău ce ho dat.

Mierea de stup sau mierea ce alba bolnavul, şi va putea răsufla mai bine.

De la o oarbă de amîndoi ochii, de la Părăsea Perţa, de 80 de ani, din Botiza.

38

DE ÎNDESOARE

Dacă cutăruia id rău şi are scaun prea des, sau, cum se zice: îi mere pîntecele prea tare, atunci trebuie săd deseîntăm de îndesoare *. Mergem la rîu sau la o vîlcea şi aducem nouă pietricele curate albe, şi tot din rîu, sau din vîlceauă, luăm apă de trei ori din trei locuri, mergînd pe apăm sus, şi de cîte ori luăm apă, de atîtea ori ţipăm * în ea nouă miezuri de pîne de grîu, zicînd: « Eu îţi dau pită de grîu şi sare, tu îmi dă leac şi vac * la cutare ».

Apa şi pietricelele le fierbem laolaltă, pînă ce clocotesc, apoi luăm trei linguri, trei fuse, un co» leşer *, un cîrlig de fier şi un ac, toate aceste le legăm laolaltă întrmn mănunchi, şi zicem:

îndesoare prin foame,
îndesoare prin sete,
îndesoare prin supărare,
îndesoare prin spaimă.

Nu strînge,
Nu frînge,
Nu cufrînge.
Nu încorda,
Nu hurduca,
Ci te alege
Şi te culege.
Că dacă nu tid alege,
Şi nu tid culege:
Cu fusu toarce«ti<oi,
Cu acu înpungetboi,
Cu cîrligu trage*ti'oi,
Cu coleşeru sucbtboi.
Cu lingura împărţbtboi.
(Cutare) să rămînă
Curat şi luminat
Ca argintu cel mai curat,
Ca Dumnezău ce ho dat
Şi ca Maica Precista
Ce ho lăsat.
Descîntecu de la mine,
Liacud de la Dumnezău.

Din apa cea deseîntată îşi spală tot trupul, dar mai ales pîntecele, şi bea din apă toată ziua puţintel, pînă ce o gată din vas. Descîntecul acesta se face în trei zile de post, adică: lunea, miercurea şi vinerea. Dacă boala e îmbătrînită, atunci se face în nouă zile de post, adecă: în trei luni, în trei miercuri şi în trei vineri.

De la Părască Meiuş, din Ieud.

39

DE MÂTRICI

Luăm întrmn vas horincă* ori unsoare de porc, si cu un cuţit, ori foarfeci, ori bosuioc, ori mă* ghieran, facem cruci în horincă ori în unsoare şi zicem:

Mătrici cu rosuri,
Mătrici mîieturi,
Mătrici prin strîgare,
Mătrici în potca * cea mare
Nu vă puiţi ca iepuroaiele,
Nu vă lungiţi ca şorecoaiele,
Nu vă cîcărăzaţi ca caprele,
Nu vă răgiţi ca vacile.
Din carnea moale,
Din ciontu * (cutăruia)
Ieşiţi afară,
Că de nu*ţi ieşi de bună voie,
Eu am nouă căţei,
Din vinerea de Paşti,
Cu curele roşii de grumaz legaţi.
Şi vă alegeţi,
Şi vă culegeţi:
Din crerii capului,
Din faţa obrazului,
Din măduva cioantelor.
Şi vă duceţi în munţii Galareului,
Oacolo mesele*s întinsă,
Păhărele umplute,
Păturile aşternute.
Ş*acolo îţi lăcui,
Ş*acolo*ţi hodini.
cCutăruia) să»i fie
De folos şi ajutor,
Şi de sănătate,
Şi de rău să n*aivă parte.

Cu horincă sau cu unsoarea se spală pe acolo şi unded doare. Se face descîntecul acesta de două ori: marţea şi sîmbăta.

De la Odochie Petreuş, de 30 de ani, din Botiza, locuitoare în Ieud.

40

DE MÂTRICI

S*o luat Maica sfîntă,
Măria Precurată,
Pe drumul cel mare,
în pădurea mare,
Cu săcurea mare.
Au făcut mînăstire mare
Cu nouă zăbrele,
Spre sfîntul soare.
Toţi prorocii
Şi toate prorociţele,
Şi preasfântele mironosiţe
Au venit
Să sfinţească acea mînăstire.
Domnul Hristos nu*i aici,
Ci*i după leacuri de mătrici.
Bine le ştie alege,
Bine le ştie culege.
Din toate vinele omului,
Din toate mădulările lui.
Cu puterea Sfinţeniei*Sale
Pe bolnav îl lasă sănătos.

Cu rugăciunile Preacuratei Maice
Si cu credinţa lui « Hris Chrisu » * .

De la Parasca Meiuş,
de 60 de ani, din leud.

41

DE MĂTRICI

Luăm unsoare de porc sau unt de oaie, si descîntînd zicem:

Mătrici mătricoasă *,
Din jocul celor frumoasă.
Mătirici cu ceas rău,
Nu junghieţi, nu despicaţi,
Ci valegeţi şi vă culegeţi
Ca un grăunţ de mac
în patru despicat.
Ca spuma în mare,
Ca ştopitu * în cărare.
Omul să răsaie curat
Şi luminat,
Ca bunul Dumnezău ce bo lăsat,
Bun ceas ce*o născut.

Cu unsoarea aceea apoi se unge bolnavul de trei ori în decurs de nouă ziie.

De la Pălaga Ungur, de ro de ani, din Sălişte.

42

DE MĂTRICI

Punem întrmn vas horincă *, vin sau olivă * şi asupra aceluia descîntăm, zicînd:

O plecat Sfîntă Măria Mare
Cu săcurea mare,
în pădurea cea mare.
Făcu mînăstire mare:
Cu nouă uşi
Şi cu nouă altare,
Cu nouă turnuri
Si cu nouă zăbrele,
Cătră sfintele stele.
Maica Sfîntă Preacurată
Pe toţi i*o strîns,
Pe toţi i*o cetit,
Şi pe toţi i*o prorocit.
Numai Ion Sînt Ion
N*o fost să4 ceteâ(scă)
Şi să4 prorociâ(scă).
O fost la cutare (om sau dobitoc),
Să<i strîngă mătricele şi rosurile,
Din toate închieturile,
Să le ducă
în pădurile cele întunecoasă,
Unde cocoşi negri nu cîntă,
Vaca neagră nu rage,
Rădăcină nu se trage,
Foc nu se face.
Acolo să pieie şi să răspieie:
Ca spuma de pe mare,
Ca roua de soare.

De la Măria Bizău,
de ţo de ani, din Cuhea, măritată în leud

43

DE ALBEAŢĂ

SfO luat cinci orbi pe cale, pe cărare.
Cînd o fost în miez de miază^cale *,
S<au întîlnit cu sfînta Luni,
Cădelniţa lui Hristos,
începelniţa * de post.
S*o întîlnit
Cu sfînta Marţi,
Cu sfînta Miercuri,
Cu sfînta Joi,
Cu sfînta Vineri,
Cu sfînta Sîmbătă sabornică *,
Cu sfînta Duminică,
învierea lui Hristos.
Priceput, nepriceput,
Pe dinaintea tuturor o trecut.
El rău s>au supărat
Şi în ochii lui au aruncat:
Ceaţă cu albeaţă,
Suflaturi cu băgaturi,
Prin dedeochi,
Prin blăstăm,
Prin păcat,
Prin osîndă.
Maica Sfînta bined văzură,
Bined auziră,
Plîngîndmse şi tînguindmse.
Şi*o întins scară de ceară
Şi la el o coborît.
Albeaţa cu mătura măturatmbo,
Cu piepten pieptănatmbo,
Cu ştergură * ştersud*o,
Ca argintul curat alesmbau.
în jghiaucă* de nucă însfăcatmbau.
în marea mare aruncatmbau.
Maica cea sfînta,
Aflatu<s«au şha zis:
« De blestem şi de osîndă,
Că pentru nebăgarea de seamă
Ai căzut la întunecare,
La orbie şi neputinţă.
M*am rugat la Tatăl ceresc,
Te*am mîntuit şi te*am curăţit,
Mai cu mare luminare de cum ai fost.
Să te socoteşti de primejdia aceasta:
Cu rugăciuni,
Şi cu porunca Tatălui ceresc ».

De la Măria Bizău, din Cuhea.

44

DE ORBALŢ, FOC VIU

Orbalţ * prin dedeochi,
Orbalţ din vînt,
Orbalt din cărare,
Orbalţ din ţipătura * cea mare.
Orbalţ de nou feluri:
Orbalţ alb,
Orbalţ roşiu,
Orbalţ cu puroi,
Nu înfoca,
Nu boboti,
Că pe cruce de ban
întindeotboi,
Launpărat trimite*ti*oi,
Legat cu nouă fire de mătasă,

Cît o fost mîna de groasă.
Se aflară orbalţiul şi ziseră:
— O, mine *, nu mă legaţi,
Nu mă strîngeţi aşa de tare,
Că mi*a crepa inimioara.
— Noi încă te*om îngădui,
Cu şinorul * dezlega«ti*om,
De nu*i fâ(ce) zoi cu puroi.
— Dezlegaţi*mă mai tare,
Carne albă moi stricare.
Orbaţiul boi ponosî *
Şi nemica nu i<a hi.
L*oi lăsa curat, luminat,
Ca argintul străcurat,
Ca Dumnezău ce bo dat.

De la Măria Bizău, din Cuhea.

4J

DE ORBALT

Căutăm o mătură părăsită şi>o ştergare * cu care ne ştergem pe obraz, şi ţinîndu*Je amîndouă în mînă zicem:

S«o luat 44 de călugări,
La 44 de mînăstiri,
Cu 44 de mături să le măture,
Cu 44 de şterguri să le şteargă,
Unde mergeţi voi,
44 de călugări sfinţi?
— La 44 de mînăstiri sfinte,
Cu 44 de mături
Să le măturăm,
Cu 44 de şterguri

Să le ştergem.
De acolo s«o înturnat,
Cei 44 de călugări sfinţi,
Că acolo 44 de mănăstiri
îs măturate cu 44 de mături,
Cu 44 de ştergurі îs şterse.
— Viniţi la (cutare),
Măturaţi bubele si orbaltul,
Bubele din cale,
Bube din cărare,
Din aruncătura cea mare,
Bubele din vînt,
Bubele din apă,
Bubele de nouă feluri.
Cu mătura să le măturaţi,
Din creierii capului,
Din vederea ochilor,
Din piele şi din carne,
Din faţa obrazului
Din rînză si din inimă,
Din mînuri şi picioare,
Şi din toate măruntaiele omului.
Cu mătura să le măturaţi
Şi cu ştergura să le ştergeţi,
Şim marea mare
Să le aruncaţi.
Acolo să pieie,
Acolo să răspieie:
Ca spuma de pe mare
Ca roua de sfîntu soare.
Omul să rămînă curat,
Curat şi luminat,
Ca Dumnezău ce bo dat,
Ca Dumnezău ce bo făcut:
în acesta ceas ce*i cat
Dumnezău să*i dea leac.
Eu amu bubele le*am văzut,

înapoi leam abătut.
De uncie li*o căpătat
înapoi leam îndărătat* ;
Eu de la mine descînt,
Leac să deie Domnul sfînt,
Sfînta zi de astăzi
Şi sfînta Maica Preacurata.

Cu mătura şi ştergura pe cari le ţinem în mînă, atingem de nouă ori locul acela unded orbalţiul. De nud trece morbul, atunci descîntecul îl repeţim de nouă ori, însă numai sara şi dimineaţa.

De la Niţă Sas, de 60 de ani, din Poienile lui Ilies.

46

DE BUBĂ

îndarătă *, bubă cu năjit *,
îndarătă, bubă roşie,
îndarătă, bubă galbînă.
îndarătă, bubă prin strigare,
îndarătă, bubă prin dedeochi,
îndarătă, bubă mînioasă,
îndarătă, bubă veninoasă,
îndarătă, bubă de nouă feliuri.
Că eu te cînt
Si te descînt.
Si tendărăt
Să tendăreţi.
Nici atîta zăbavă să mai,
Cît are popa în ziua de Paşti la slujbă.
Că ea de ciudă mare,
De pogană * mare,

Toate li*o ales,
Toate lbo culеs.
Te du pe cîmpul Giulei,
Că acolo te aşteaptă
Cete de fete,
Steaguri de neveste,
Cu mesele aşternute,
Cu paharele umplute.
Acolo să beai,
Acolo să te veseleşti:
Omul să rămînă
Curat şi luminat,
Luminat ca argintul,
Curat ca aurul strecurat,
Ca buna mamă ce ho dat,
Cam ce ceas s-o născut.

De la Mărcuţa Florea,
de 60 de ani, din Ieud.

47

DE BUBĂ

Luăm un ban de argint din o zgardă ce o poartă fetele la grumaz, şi ţinînd banul în mînă zicem:

Cruce de argint apucatom,
înapoi îndărătatu* »te*am.
Bine alegeoi,
Bine culegeoi
Din faţa obrazului,
Din auzul urechilor,
Din şghieucile * ochilor,
Din creierii capului.
Pe cruce de argint

Aşeza'tuoi, pune<ti*oi,
La creasta duce*ti*oi.
Cu vin de nouă ani ospăta*ti*oi,
în perine noi culca«ti*oi.
Mărie, rogu«o lui Dumnezău,
Sfîntă Mărie,
N«are cu ce a ospăta,
N<are în ce a o culca.

Banul cel de argint îl legăm acolo unded doare pe bolnav, şi lăsăm să steie acolo două'trei zile, cînd îi va trece.

De la oarba Părăsea Perţa, din Botiza

48
DE BUBĂ

Luăm un cuţit de oţel şi facem cruci peste un blid cu apă, ori peste locul acel dureros, zicînd:

Bubă bubată,
înapoi îndărată,
Draga mea, surata mea,
Că eu amu te văd,
Amu te şi îndărăt.
Mai mult nu creşte,
Ci te topeşte:
Ca spuma de pe mare,
Ca roua de sfîntu soare,
Ca ştopitu* în cărare.
Nu roşi, nu albaştri,
Nu coace, nu sparge,
Nu junghie, nu mînca,
Nu înfiora, nu umfla

Şi nu învenina,
Rădăcină nu prinde,
Viţă nu întinde:
Ci te du în loc necercat,
Unde cocoşi negri nu cîntă,
Unde oameni nu umblă,
în munţii Galareului.
Omul cutare să rămînă
Curat si luminat,
Ca Dumnezeu cum bo lăsat.

De la Niţă Sas, din Poienile lui Ilieş.

49
DE SPURCAT

Cînd şarpele sau nevisca (nevăstuica) muşcă vaca sau alt animal, atunci se zice căn muşcată de spurcat. Dacă nu grăbim cu descîntecul, atunci vaca sau alt animal prinde a se umfla. Luăm o căb dăruşă plină de apă curată şi ne ducem la vaca beteagă şi făcînd cruci cu cuţitul în apă, zicem:

Tu spurcat,
Tu necurat,
De nun îndărăta,
De?acoale ti*oi lua,
în fundul mării«roşie
Te voi arunca.
Acolo să piei,
Acolo să răspiei,
Ca spuma de pe mare,
Ca roua de sfîntul soare.
Rujana (sau cutare) să rămîie
Curată, luminată,

Ca argintul cel curat,
Ca bunul Dumnezău ce*o dat.
Descîntecul de la mine,
Liacul de la Dumnezău,
De la Maica Preacurată
Şi de la toţi sfinţii lui Dumnezău.

De la Ileana Pop, din Berbeşti.

P

DE MUŞCĂTURĂ DE ŞERPE

Aducem apă din rîu şi punem întrnnsa aiu * verde şi zicem:

Amin, aminată *
Sfinţitului sfinţită,
De*a cucuruzata *,
De*a buburuzata.
S*o suit şerpele,
în vîrful călinului,
Cuib să facă
Şi pui să scoată.
Cum mo putut face cuib,
Cum mo putut scoate pui,
Aşa să nu poată
Umfla şi crăpa
Dobitocu acesta.

Din apa rece dăm să beie dobitocul de trei ori, şi totodată spălăm de trei ori rana, sau locul acela unde a muşcat*o şarpele. Descîntecul acesta se face de trei ori după olaltă. E de însămnat că în ce loc ne apucă vestea sau rugarea ca să descîntăm de muşcătură de şerpe, din acel loc nud iertat să

ne clătim pînă ce zicem descîntecul acesta de trei ori.

De la Părăsea Balea a Petri Gasiei, de *jo* de ani, din Ieud.

P

DE MUŞCĂTURĂ DE ŞERPE, SAU DE NEVISCĂ"

Căutăm o piele de neviscă şi punînd*o pe o drănicioară, o ţinem în mînă, iar peste apa ced întrmn vas zicem următoarele:

Clocea şerpele,
La vîrfu Galareului,
Pui nu scoate.
N<o putut face cuib,
Nici o putut scoate pui.
Leptiţă, pestriţă *,
S*o legat de os,
Să facă folos.
Iţe în trei iţe,
La cea piatră îngurguţată *
Şi de fată împeliţată,
Apă aduce,
Ea o aduce,
Ea o bea
Şi gîndacu încă creapă,
Pagubă să nu facă.

Pielea de nevisca o băgăm apoi în apa asupra căreia am deseîntat şi frecăm dobitocul în locul acela de unde a fost muşcat de şerpe sau de nevisca.

Auzit de la Mărişca Vlad, de 6c de ani, din Săliştea.

J2

DE MUŞCĂTURĂ DE ŞERPE

Luăm un fir de orice fel de iarbă verde şi cenuşă întrmn vas, şi cu firul de iarbă şi un grăunte de aiu * mestecăm cenuşa, zicînd:

Şede fată pupuiată
Pe un vîrf de piatră,
Face pîne de cenuşă
Şi cu lapte de căpuşă:
Să mînînce şerpe negru
Şi şerpoaie neagră;
Să mînînce şerpe alb
Şi şerpoaie albă;
Să mînînce şerpe pestriţ
Şi şerpoaie pestriţă;
Să mînînce şerpe galbîn
Şi şerpoaie galbînă;
Să mînînce şerpe vînăt
Şi şerpoaie vînătă;
Să mînînce şerpe roşu
Şi şerpoaie roşie.
Şi cît ce li*oi da,
Şi cît ce*or muşca,
Drept în două or crăpa.

Apoi luăm firul de iarbă, cenuşa şi grăunţele 1 de ai * şi frecăm locul unde e muşcătura de şerpe. Descîntecul se face de trei ori după olaltă, de trei ori în zi, dimineaţa, la amiazăzi şi seara, adecă de nouă ori în zi. De nu*i trece, repetim din nou şi în cealaltă zi.

De la Ioana Ofrim, de 60 de ani, din Oanceşti.

Si

DE MUŞCĂTURĂ DE ŞARPE

Veveriţă, pestriţă,
Nu umfla,
Nu bursuca *.
Atunci umflă,
Atunci burzucă,
Cînd a face
Laur«balaur,
Cuib în crucea bradului
Si în vîrful molidului.
Atunci şi nici atunci.
Pfui, pfui, pfui!
Descîntecun al mieu,
Leacuri la Dumnezău.

Auzit de la Mărcuţă Florea, din Ieud.

J4

DE ÎNCUIAT

Aducem picături de apă de pe roata morii şi luăm o aţă de lînă neagră, toarsă din ziua aceea cînd descîntăm, şi facem pe ea nouă noduri, după aceea o băgăm în apa care am adus*o de pe roata morii şi începem a deznoda nodurile de pe aţă, zicînd la fieştecare deznodămînt de trei ori vor* bele:

« Trei fete de jid încuie, trei fete de jid des* cuie. » Din apa acee dăm să beie bolnavul de nouă ori, după care se va descuia şi va avea scaun.

De la Mărcuţa Florea din Ieud.

55

DINTRU IELE, SAU DE VÎNT RÂU

Cînd peste om sau peste dobitoc trece repede ceva vînt rău şi călduţ, atunci atît omul cît şi dobitocul ţepeneşte, sau îi ţepenesc unele membre ale trupului, îi vin fiori, adecă o dată id cald, o dată id rece, şi îi vine a vărsa. Dacă nu grăbim cu descîntecul « dintru iele» atunci i se face mai rău, atît omului cît şi dobitocului.

Luăm horinca* şi punem întrdnsa bosuioc, legat întrmn mănunchi cmo cipcă * roşie, o dutcuţă * de argint şi cuţit cu mănunchi de aramă galbînă, şi zicem:

Trecură Irod
Cu Irodiasa,
Cu fetele lui,
Cu feciorii lui,
în joc jucînd
Şi voie bună făcînd.
Puterea lui N. *uo* luat,
în glas de moarte * ho lăsat.
Ca pe un snop de cînepă meliţat,
Peste drum de ţară ho aruncat.
El o prins a se cînta
Şi a se văieta.
— Nu te cînta,
Nu te văieta:
Că cale lungă întinde*om,
Pe ele prindedhom.
Cu cuţit de aramă rănidbom,
Cu mătură de bosuioc măturadbom,
Cu şirincă * roşie legadbom,
în fedeleş* înfundadbom.
Ca să nu rămîie

Cît un grăunţ de mac,
în nouăzeci şi nouă despicat.

Cu horinca acee descîntată se spală pe tot trupul, dar mai ales spală membrele acele cari îl dor, şi bea puţintel de nouă ori. Descîntecul acesta se face de nouă ori dup^olaltă. Se poate face în oricare zi, dar mai bine marţia şi sîmbăta, adecă în zile de dulce, şi mai ales cînd e lună nouă.

De la la Anuţa Dunca lui Găvril a lui Simionu Tudorei, de 4J de ani, din Ieud.

J6

DESCÎNTEC DE FOC DE VÎNT, SAU DE FAPT DE VÎNT, SAU BUBE RELE

Buba cea rea sau dalac, de regulă o capătă omul de la animale, care au suferit de dalac.

Luăm o strachină curată şi punem nouă căr* buni de foc şi ţinînd cătră cel bolnav, zicem:

Ieşi, focule, foc.
De te*ai luat din apă,
în apă te du.
De te*ai luat din vînt,
în vînt te du.
De te*ai luat de pe frunză,
în frunză te du.
De te#ai luat din pămînt,
în pămînt te du.
De te*ai luat din iarbă,
în iarbă te du.
De te*ai luat din lemn,
în lemn te du.

De te*ai luat de pe cărare,
În cărare te du.
De te*ai luat din roauă,
În roauă te du.

Apoi bolnavul iesă din casă în tindă, iar descîn* tătoriul în pragul uşăi stă cu strachina cu cărbuni de foc şi din nou începe descîntecul dinainte. Apoi bolnavul iesă afară, iar descîntătorul stă pe pragul tinzii cu strachina în mînă din nou zîcînd descîntecul. La sfîrşitul fiecărui descîntec suflăm în strachină, ca să meargă fum cătră morbos. Descîntecul se face în trei zile, în fieştecare zi de trei ori.

De la Petru Ştiopei, de *jo* de ani, din Bîrsana.

J7

DE POCIT

Cînd se porneşte omului sîngele din nas, sau căzînd de undeva se loveşte omul sau dobitocul, sau din ceva bătaie se înmărmureşte ceva loc, sau membrul oarecareva al trupului, sau cînd îşi pierde puterea din mînă ori din picior, atunci se zice că trebuie să*i descîntăm de pocit.

Descîntecul e următorul:

S*o luat (cutare),
Pe cale, pe cărare,
S«omtîlnit cu potca * de pădure,
În faţă i s*o uitat,
Zilele i le«o luat.
Lasă, nu gîndi,
Că liac om găsi.

Că eu legude,
Şi eu culegude,
Cu ciuru direguMe:
Din creierii capului,
Din faţa obrazului.
Miia de locuri,
Suta de noduri,
(Cutare) să răsaie curat
Şi luminat,
Ca Dumnezău ce bo dat,
Bun ceas œ<o născut.

Dup*acee, cu apa asupra căreia am descîntat, îl spălăm pe unded doare, de trei ori pe zi, şi de nouă ori să beie pe zi, pînă cînd nu mai ţine din apă.

De la Pălaga Ungur, de 30 de ani, din Sălişte.

J8

DE POCIT

O plecat Irod cu Irodiasa,
Cu fetele lui,
Şi cu ficiorii lui,
Cu slugii lui
Şi- cu slujnicele lui,
Cu izbitoarele
Şi cu zghiuitoarele,
Cu frumoasele
Şi cu vîntoasele,
Pe drum mergînd
Şi jocuri jucînd,
Şi voie bună făcînd,
Pe (cutare, dacău om):

în ce ceas bo aflat,
Lucru lucrînd
Ori somn somnînd.
(Dacău dobitoc):
Pe drum mergînd
Şi iarbă păscînd.
Sănătatea *vo* luat,
în gros de moarte bo lăsat,
în drum de tiară bo aruncat,
Ca un snop de cînepă meliţat
Cu mătură de busuioc
L*o măturat,
Cu fir roşu bo legat,
Pe vrană * de toc * bo băgat,
S*o cîntat, şi s*o văietat
Cu glas mare pînăm cer,
Cu răsun(et) preste pămînt.
Doar*aude cineva,
Său folosească.
Nimem lume n*o văzut,
Nimem lume n*o auzit,
Făr' Maica Domnului,
Din poarta ceriului,
L*o văzut şi bo auzit,
Pe scară de ciară a coborît:
Năframă albă i*o întins,
Şi cale da bo cuprins.
— Ce te cînţi,
Ce te vaieţi?
— Cum nu m*oi cînta,
Cum nu m*oi văieta,
Că o plecat Irod
Şi cu Irodiasa,
Cu fetele lui
Şi cu ficiorii lui,
Cu slugii lui
Şi cu slujnicele lui.
Cu izbitoarele
Şi cu zghiuitoarele,
Cu frumoasele
Si cu vîntoasele.
Pe drum mergînd,
Jocuri jucînd
Si voie bună făcînd.
Nu ştiu în ce ceas m*o aflat,
în lucru lucrînd,
în somn somnînd,
Ori în drum mergînd.
Sănătatea mi*o luat,
în gros de moarte m*o lăsat,
în drum de tiară m*o aruncat,
Ca un snop de cînepă meliţat.
Cu mătură de busuioc m*o măturat,
Cu fir roşu m*o legat,
Pe vrană de toc m*o băgat.
Maica Domnului o zis:
— Nu te cînta,
Nu te văieta:
Cale am cuprins,
Şi pe ele le*am prins,
Cu mătura le*am măturat,
Cu fir roşu le*am legat,
Pe vrană de toc le*am băgat.
Auzia Irod cu Irodiasa,
Şi la Maica Sfîntă o vinit:
— Cum îi, Maică, '
Cum îi, Sfîntă,
Că ne*ai băgat
în robia asta grea?
— Cum nu v*oi băga,
Că sănătatea omului
(Sau a dobitocului) i*o luat
Şi ca un snop
De cînepă meliţat

în drum bo lăsat.
— Nu gîndi, Maică, nimica,
Că eu ştiu unded puterea,
(A omului sau a dobitocului)
Ori în curţile noastre,
Ori în păhărele noastre.
Lboi alege
Şi lboi culege,
Cît să nu rămîie,
Cît un grăunte de mac
în patru despicat,
Da nici atîta să nu rămîie.

Dacă facem descîntecul peste horinca* sau vin, atunci să beie puţin, iar dacăd facem peste oleu* de olivă*, atunci să se ungă.

De la Măria Bizău, de ro de ani, din Cuhea, măritată în Ieud.

59

DE ULCIOR*

Se întîmplă de multe ori că pe geana ochiului se face o bubucă lungăreaţă, şi cu încetul prinde a coace, făcînd dureri foarte mari. Atunci trebuie să descîntăm de ulcior, zîcînd:

Hap *, ulcior, hap,
Hap, ulcior, hap,
Ulcior săc, te săc,
Din vîrf te săc;
Din rădăcină
Te fac făriněă * .
Cum nud amu dimineaţă,
Asa să nu fii tu,
Pe mîne dimineaţa.

Descîntecul acesta se face ţinînd în mînă ori un cărbune, ori un grăunţ de orz, făcînd roată înaintea ochiului; cînd însă gătăm descîntecul, atunci aruncăm în foc cărbunele ori grăunţul de orz, iar cel beteag să fugă afară repede. Descîm tecul acesta se face de nouă ori după olaltă, cu nouă grăunţe de orz, sau cu nouă cărbuni.

De la Frăsîna Vlad, născută Grad, de 60 de ani, din Sălişte.

60

DESCÎNTEC PENTRU ÎNCETAREA DURERILOR DE MĂSELE

Se ia o secere, mătură, pieptîn, cuţit şi o ştergură cu care ne ştergem pe obraz şi ţinîndude în mînă, se zice:

O mers (cutare) de la casă, de la masă,
Voioasă şi sănătoasă.
Cînd o fost la miez de cale,
S-o întîmpinat cu omuţu mititel:
în faţă i s*o uitat
Şi trupu i s*o tulburat,
în cap i s*o aruncat.
Acela nud omutu mititel,
Cid năjîtu * pricăjîtu.
Da eu (cutare) cu mătura măturad*oi,
Cu pieptînu pieptînad*oi,
Cu secerea secerad*oi,
Cu ştergura şterged^oi
Şi un buba boi fâ(ce),
în mare boi arunca.
Acolo să pieie,
Acolo sa raspieie,
La cutare să nu steie.

Secerea, mătura şi pieptînul se leagă laolaltă cu ştergura, şi lăsăm să steie trei zile legate laolaltă. Descîntecul se zice de trei ori după olaltă în trei zile, adecă în total de nouă ori.

De la Petru Ştiopei, de jo de ani, din Bîrsana.

61

DESCÎNTEC CÎND VACA Ş.O PIERDUT LAPTELE

Aducem tărîţă de grîu sau de mălai, şi des*cîntăm peste ele, zicînd:

S*o luat văcuţa de la ocolu său,
De la casa domnu*său:
în cîmpu cu mană,
în cîmpu cu hrană.
Şi s*o*ntîlnit
Cu moroi,
Cu moroaie,
Cu strîgoi,
Cu strîgoaie,
Cu formăcători *,
Cu formăcătoare:
Mana i*o luat,
Laptele i*o stricat.
Şi*o ieşit Maica Preacurată
Din poarta ceriului,
Şi*o zis:
— Ce răgeşti, tu văcuţă,
Ce mugeşti, tu văcuţă?
— Cum n*oi răgi,
Cum n*oi mugi:
Oam ieşit de la ocolu meu,
De la casa domnu*mieu,
în cîmpu cu mană,
în cîmpu cu hrană,
Şi m*am întîlnit
Cu moroi
Şi cu moroaie,
Cu strîgoi
Şi cu strîgoaie,
Cu formăcători
Şi cu formăcătoare,
Mana mbo luat,
Laptele mi ho strîcat.
Maica Sfîntă Mărie
O luat doniţa din poarta ceriul
Şi*o muls lapte,
Mult, puţin,
Cît o dat Dumnezău.
Şi*o luat chiag
Şi*o închiegat,
Şbo luat marmură
Şbo înmărmurit,
Şi*o luat piatră
Şi*o împietrit,
Şi*o luat bucium
Şi*o bucimat,
în tuspatru cornuri de lume,
Şi*o sorocit
Toţi moroii
Şi toţi strîgoii,
Toţi strîgoii
Şi toate strîgoaiele,
Toţi formăcătorii
Si toate formăcătoarele.
Care cum o venit,
O muşcat şbo orbit;
Numai baba cea buzată,
Cu zgaburi * încălţată,
Nici o sorbit,

Nici o orbit,
Nici o muşcat,
Nici o crepat.
Maica Sfînta Mărie
O luat un cuţit mare,
Său zboare capu,
Său taie capu.
Ea atunci o strîgat:
— Stăi, Maică Sfînta Mărie,
Nuuni tăia capu,
Nuuni zbura capul.
Că eu am stricat,
Eu am deochiat.
— Curînd, mai curînd,
Tocmeşte mai frumos,
Decît cum o fost.
Aieste (tărîţele)
Băgadboi pe guriţă:
Inima ţi s*a tocmi,
Păruţu ţi s*a netezi,
Ţîţele ca trîmbiţele.
în urmă îi păşi,
Mana * ţiu găsi.
Altuia nu lăsa,
Altuia nu lua:
Cît îi on grăunţ de mac,
în patru despicat.
întru acesta ceas,
Cît îţi cătai,
Mana ţi*o înturnai.
Doară ţid opresc:
Zinele, o' vecinele,
Or casării cu păcurarii.
Eu îl strig şid aduc:
Cu sorocu lui Dumnezău
Şba Maicii Preacurate.
Eu cu drag ţi*am descîntat,

Dumnezău săui deie liac.

Tărîţele acelea peste cari am descîntat, le mestecăm cu piatră pucioasă şi cu sare, şi le dăm vacei să le mănînce pe inima goală, adecă des*de* demineaţă, înainte de ce*ar fi mîncat altceva.

De la Odochie Petreuş, din Botiza.

62

CÎND SE ÎMPUŢINEAZĂ SAU SCADE LAPTELE VACII, PE ZI CE MERGE

Cînd scade laptele vacii pe neaşteptate, deşi îi dăm hrană bună, atunci putem şti că o făcut oarecineva făcătură peste vacă şi i*o luat laptele. Ca să dobîndim înapoi laptele pierdut, trebuie să prindem un peşte, dar mai bine dacă prindem un păstrăv din izvorul muntelui, şid aducem de viu acasă. Cînd mergem a mulge vaca, punem păstrăvul în doniţă şi mulgem peste el puţin lapte. Dacă atunci se îmblăteşte * păstrăvul, putem şti sigur că se îmblăteşte şi vaca stăpînului aceluia care prin făcătură o luat laptele de la vaca noastră. Nu peste mult, trebuie să vie stăpînul sau stăpîna vacei aceleia care se îmblăteşte, şi ne roagă să nu mulgem mai mult lapte peste păstrăv, că i*a pieri vaca şi făgăduieşte că a face să vie înapoi laptele ce ho luat. Dacă nu vine nime să ne roage, atunci mulgem lapte mai mult peste păstrăv, pînă ce trece peste el, şi ca urmare e că piere păstrăvul dar totodată piere şi vaca acee, la care prin făcă* tură s*o dus laptele de la vaca noastră.

De la Niculai Pop, de 4j de ani, din Ieud.

63

DESCÎNTEC CÎND &O LUAT LAPTELE DE LA CUTARE VACĂ

Luăm tărîţă de grîu sau de porumb şi meste* cîndude cu sare, zicem peste dînsele:

S<o luat cutare vacă,
Pe cale, pe cărare,
$i o ieşit în cîmp,
în cîmpul cu hrana,
în cîmpul cu mana:
S*o întîlnit cu moroi,
S*o întîlnit cu strîgoi,
Cu formăcători
Şi cu formăcătoare:
Mana i*o luat,
Laptele i bo furat.
Vaca înapoi o înturnat
Şi tare s*o supărat.
Nimem lume mo văzut«o,
Fără Maica Domnului,
Din poarta ceriului,
Şi de acolo o zis:
— Nia, văcuţă, nia,
Eu nu te strîng pe tine,
Ci strîg mana ta,
Şi strîg dulceaţa ta,
Din lume şi peste lume,
Din tuspatru cornuri de lume.
Eu strîg iute:
Să vie ca gîndu,
Să vie ca şi vîntu,
Mana ta şi dulceaţa ta.
Vîntu să*şi adie,
Şbn pulpă să o puie,
Pulpa ca doniţa,
Ţîţele ca trîmbiţa.
De*a altuia nu*mi trebe,
Cît îi un grăunţ de mac
în patru crepat şi în nouă despicat.
Fără mana ta
Şi dulceaţa ta,
Pe astară * să vie.
Den aici in sat,
Să vie pîn gard,
Den într*a doua casă,
Să vie pîn leasă.
Den în vecini,
Să vie pîn spini.
Den în pulpele vacilor,
Ori den în doniţele babelor,
Ori în ulcele cu pietricele:
Acele toate să se prăvălească,
Şi mana de acolo să iasă,
Săn fie laptele gros
Şi lapte unsuros,
Cum bo dat Domnu Hristos.
Să vie iute ca gîndu,
Degrabă ca vîntu.
Pe tărîţă şi pe sare să se puie,
Căci vaca a mînca,
Toată mana şi<a căpăta.

Tărîţele acele, mestecate cu sare, le dăm apoi vacii să le mănînce, şi peste cîteva zile va îndă* răta laptele.

De la Niţă Sas, de 60 de ani, din Poienile lui Ilieş.

6.

DESCÎNTEC PENTRU A STRÎGĂ LAPTELE PIERDUT

Marţi ori vineri seara, cînd îi lună veche, luăm tărîtă si sare si le mestecăm laolaltă si sedem pe pragul grajdului, făcînd cruce cu un cuţit prin tărîţă şi sare, şi zicem:

— Nia, Suraie, nia,
Nu te strîg pe tine,
Ci strîg laptele tău,
Untul şi groştioru *.
O mers Suraie,
De la casă, de la masă,
Voioasă şi sănătoasă,
Răgind şi buncăluind*,
Cînd o fost la miez<de*cale,
S*o întîlnit cu Petru, Sînpetru,
Răgind şi buncăluind.
Sînpetru o întrebat:
— Tu, vacă, ce rageşti, ce buncălueşti?
— Cum focu moi răgi,
Cum focu moi buncălui:
Pulpa mbo strîcat,
Viţelu ho bosurcat *,
Mana mi*o luat.
Sînpetru o strîgat:
— Voi, strigoi, voi, bosorcoi*
Şi tu, fata*pădurii,
De nmţi tomni ce«aţi strîcat,
Să fiţi blăstămate şi afurisite
De mine, de Dumnezău,
Dar mai ales de Fiul său,
De Maica Preacurată
Si toti sfinţii lui Dumnezău.

După acee, luăm fierul cel lung al plugului şi îl înfocăm să fie roşu, şi mulgem peste dînsul în cruciş cîte trei picuri din toate ţîţele vacii; astfel laptele pierdut şid va recăpăta.

De la Petru Ştiopei, de ro de ani, din Birsana.

ANEXE

ANEXA nr. i

Pentru a verifica gradul în care se mai păstrează cîntecele culese de I. Bîrlea în urmă cu peste jo de ani, am socotit necesar a face unele cerce* tări în comuna Berbeşti, lîngă Sighet, din care folcloristul a cules mai mult de jumătate din piesele colecţiei sale. Am cercetat, totodată, sensul unor expresii şi am îmbogăţit glosarul.

în ceea ce priveşte primul punct al cercetării, frecvenţa actuală a cîntecelor din colecţie, am constatat că majoritatea pieselor culese (balade, colinde, hore, ţipurituri, versuri la mort) au o circulaţie largă.

Avînd cu mine un magnetofon, am putut înregistra pe lîngă piesele transcrise, peste 40 de melodii de colinde, hore, ţipurituri, care se află acum în Arhiva Institutului de etnografie şi folclor din Bucureşti.

Am înregistrat de la următorii informatori:
Rusu Gheorghe, 74 de ani.
Marina Petru, 74 de ani.
Codrea Dumitru, 66 de ani.
Codrea Pălăguţa, 60 de ani.
Codrea Vasile, *$0* de ani.
Rednic Ileana, 40 de ani.
Codrea V. Ileana, 18 ani.

Codrea Ileana a lui Ionu Tomii, 18 ani.
Bîrlea Iacob Ioana, 21 de ani.
Suciu Ion, 2} de ani.
Codrea Toader, 14 ani.

Din repertoriu cules:

Mârgwși trei pâcurârei (Miorița)
Sus la verdele de munte (Miorița)
Pintea.
Gruia, cum a fost cu sorwsa la arat.
Gruia lui Novac.
Gruia lui Novac (de fapt motivul din *Ghiță Cătănuță).*
Fata de general.
Vâleanu.

Am cules şi următoarele colinde:

Din mărire sta născut.
Trei crai de la răsărit.
în oraş în Vifleim.
Trei crai de la răsărit (variantă).

Pentru controlul prezenţei cîntecelor lirice în viaţa satului am chestionat pe următoarele infor* matoare, numai informatoare, fiindcă majoritatea liricii aparţine acestui sex:

Ileana Rednic, 40 ani.
Ileana V. Codrea, 18 ani.
Ileana Codrea lui Ionu Tomii, 18 ani.

Pentru cîntecele voniceşti, haiduceşti, ciobă* neşti bam avut ca informator pe Suciu Ion, 23 ani.

Constatarea a fost că lirica din colecţia lui I. Bîrlea e încă o prezenţă masivă, de asemenea strigăturile, unele împrumutate de la oşeni.

în ceea ce priveşte balada, am notat şi răspun* şurile a doi informatori: Vasile Codrea, jo ani şi soţia sa. Am citit, pe rînd, baladele din colecţie şi am notat răspunsurile acestor informatori. în paran* teză, imediat după titlul baladei, dăm localitatea unde a fost culeasă balada de către Ion Bîrlea.

Bătălia de la Solflorin (Ieud). Soţul şi soţia: ISbam auzit.

Petrea, viteazul mare (Ieud). Ambii: Se ştie şi la noi.

Pintea (Berbeşti). Soţul: îl ştie tot tineretu.

Gruia luiNovac (Borşa). Ambii: Se ştie.

Novac (Berbeşti). Ambii: Se ştie.

Pribegii la podu Veneţiei (Berbeşti). Soţul: Nud ştiu.

Constantin (Berbeşti). Soţul: Se ştie. E mai lung.

Voinicii codrului (Ieud). Soţul: Şi eu îl ştiu.

Trei tîlhari de ghenerari (Ieud). Soţul: Nu bam auzit.

Trei veri păcurărei (Ieud). Ambii: Asta*i la noi colindă.

Irinca (Ieud). Soţia: Astau mestecată cu *Voit chita.*

Nevasta vîndută (Berbeşti). Ambii: E fata de general.

Cizmaş (Ieud). Ambii: N«am auzit.

Ileana Frîncului (Năneşti). Soţul: N*o ştiu. Eu am auzit*o; mi*amintesc de ea, dar nu pot s*o zic.

Vileanu (Berbeşti). Ambii: Ba bam auzit. Aista are melodia lui.

Ana Diacului (Berbeşti). Ambii: Acu nu se mai ştie.

Fata înstrăinată (Năneşti). Soţia: Aproape de aste vorbe ce le ziceţi dvs. am auzit şi eu.

Fata măritată în străini (Ieud). Ambii: N*am auzit#o.

Fata de domnar (Ieud). Ambii: O ştim.

Inelul şi şirinca (Năneşti). Ambii: Nud ştim.

Nora şi soacra (Ieud). Soţia: Nu ştiu să spui cîntec dintr*alea.

Ltiacul drăguţei (Berbeşti). Soţul: Ara auzit, da altcum.

îndrăgostita sau boala fetei (Berbeşti). Se ştie altfel.

Robul şi mîndru sa (Berbeşti). Soţul: Nud ştiu aşa.

Feciorul de gâzdac (Cuhea). Ambii: Nud ştim.

Drăguţul întemniţat (Ieud). Ambii: Nud ştim.

Drăguţul necredincios (Ieud). Ambii: Nud ştim.

Drăguţa nebună (Năneşti). Nud ştim.

Sfîrşitul drăguţei (Berbeşti). Nud ştim.

Sliţa şi drăguţu (Berbeşti). Ambii: L<am auzit cîndva.

Blăstămul drăguţei (Budeşti). Ambii: Nud ştim.

Blăstămul mamei (Berbeşti). Soţia: N*am auzit. Soţul: Aista cîntec am auzit. A rămas de J la Ştefan Munteanu.

Fuga îndrăgostiţilor (Ieud). Nud ştim.

Urîtul (Budeşti). Soţul: Se cîntă şi aista.

Muierea nărâvoasă (Ieud). Ambii: îl ştim.

TSLevasta şi tiara (Ieud). Ambii: Se ştie.

Mtndrul în cătănie (Ieud). Ambii: Nud ştim.

Drăguţu se duce în cătunie (Năneşti). Soţul: Altcum.

Moartea cătanei (Berbeşti). Ambii: Nu.

Voinicul morbos în ţară străină (Ieud). Ambii: Nud ştim.

Jurămîntul cătanei (Ieud). Ambii: Nud ştim.

Ilcuţa (Berbeşti). Ambii: Nud ştim. Dar pei Elisabeta Borodi (informatoarea lui I. Bîrlea, .1 n.e) da.

Ulcior (Berbeşti). Soţul: N*am auzit. Nici de! nume.

Lorinte (Călineşti). Ambii: Nud ştim.

Moartea lui Dumitru. Ambii: Nu se ştie.

Orfana (Ieud). Ambii: Nu se ştie.

Raiul şi iadul (Ieud). Soţul: Mai zice cîte unu despre asta.

Hora miresii (Berbeşti). Ambii: Se cîntă la nuntă.

Horea Uiegii (Berbeşti). Soţul: Prea multe de aiestea.

întemniţatul (Ieud). Ambii: Nud ştim.

Cîntecul emigrării (Ieud). Ambii: Nud ştim.

Dăm în continuare o selecţie din cîntecele înregistrate. Cele mai multe se regăsesc în colecţia lui I. Bîrlea. Ele sînt mărturia cea mai elocventă a trăiniciei cîntecelor din colecţie.

IORDAN DATCU

SUS LA VERDELE DE MUNTE

Sus la verdele de munte,
La iarba pînăm gerunche,
Mărgmşi trei păcurărei
Cu oile după ei.
Cei mai mari
îs veri primari,
Cel mai mic
îi străinic.
Tăt îşi urcă
Şi coboară
Şi în vîrf
Şi Ia izvoară,
Facud legea
Săd omoară.
— Fraţilor, fărtaţilor,
Voi dacă mi*ţi omorî,
Acolo mă îngropaţi,
în strunguţa oilor,
în locul găleţilor.
Loc de pînză pe obraz
Puneţi scoarţă de buhas * :
Dar în loc de luminele
Tăieţbmi patru nuiele.
Cînd îi ceaţă şi negură

Puneţbmi fluierum gură;
Cînd vîntuţu ş«a sufla,
Fluierul va fluiera,
Oile tăte*or zbiera.
Şi fluierul cel de vînt
Să mid puneţi la mormînt;
Şim mîna cea de*a dreapta
Sămii puneţi trîmbiţa.
Cînd vîntuţu ş*a sufla,
Trîmbiţa a trîmbiţa,
Fluierul ş*a fluiera,
Doamne, rmor cînta.

Cîntat de familia Vasile Codrea.

MĂRGU.ŞI TREI PĂCURĂREI

Sus la verdele de munte,
La iarba pînăm gerunche
Mărgmşi trei păcurărei
Cu oile după ei.
Cei mai mari
îs veri primari,
Cel mai mic
îi străinic.
Tot îl mînă
Şid adună
După oi şi după turmă.
— Staţi, fraţilor, locului.
Numai voi că v*aţi grăit,
Pe mine să mă d*omorîţi.
Pe mine mă ddngropaţi
în vîrvutu muntelui,

în mijlocul plaiului,
în strunguţa oilor,
în locul găleţilor.
în locuţul de sălaş
Puneţi scoarţă de buhaş *.
Cîţi oameni pe plai or trece,
Taţi de crucea mea s*or şterge.
Voi la tară«ti coborî,
Măicuţa m*a agodi *
Tot cu cina caldăm masă
Şi cu apa recem vasă.
Cinam masă s*a răci,
Apam vasă s*amcălzi,
Eu la mama moi sosi.
Mămuca v*a duntreba:
«Unde i*o rămas slujba? »
O rămas pe cele groape,
Cu oile cele şchioape;
O rămas pe nişte văi,
După nişte oi bălai.

De la Dumitru Codrea, de 66 ani.

PINTEA

Pinteam munte se suie,
Mîndră curte zugrăze,
Cu cătane«o d*îngrădea,
Cu frunze*o acoperea.
Numa' Pintea ş«o strigat:
— Dintre voi de s*a afla,
De s#a afla careva
Să meargă la BaiaJVÎare,

După pită, după sare,
După vin de cel mai tare,
Ce beau domnii la gustare.
Nimeni nu s«o mai aflat,
Numai a Pintii fîrtat.
Numai el că ş*a strigat:
— Mere«oi, Pinteo, mere*oi eu
De mi*ai da murguţul tău,
Murguţul tău cel de vînt,
Cu potcoavele de argint,
Cu coama pînăm pămînt.
De mi<i spune moartea ta,
Moartea ta din ce ţ*a sta.
— Moartea Pintiin atîtare:
Trei grăunţe de săcară,
Trei de grîu de primăvară,
La Pintea pe subsuoară;
Trei grăunţe de grîu sfînt
Ş*on plumbuţ mîndru de argint,
La Pintea fără de rînd.
El în Baie cînd omtrat
Tăti băiesii bomtrebat:
— Spuneme moartea Pintii!
— Moartea Pintii nu oi spune
De mimaţi da cît îi în lume.
— Spuneme moartea Pintii,
Pă tine te«om omorî!
— Moartea Pintbbatîtară:
Trei grăunţe de săcară,
Trei de grîu de primăvară,
La Pintea pă subsuoară,
Subsuoara d*a stînga
Oacolou stă puterea.
Trei grăunţe de grîu sfînt
Ş*un plumbuţ mîndru de argint,
La Pintea fără de rînd.
« Nici acela nu*i viteaz

Care dă sfat la fărtaţi.
Şi eu unul mi bam *dat,*
Şi capul mi Um mîncat. »

De la Dumitru Codrea, de 66 de ani.

GRUIA, CUM A FOST CU SORU.SA LA ARAT

Mama sa:

— Măi Gruiţă, fătul meu,
Măi bădiţă, dragul meu,
Lasă'te de pribegie
Şi te dă la plugărie.
Dă<ţi armele pe doi boi
Şi sabia pe alţi doi.
Mai avem acasă doi
Şbom plugari amîndoi.
Eşti prea tînăr şi mai ani
Să te tot lupţi cu duşmani.
Gruia cîrşma părăseşte,
Repede la tîrg porneşte,
Dă armele pe doi boi,
Sabia pe alţii doi.
— Uite, mam boii p*ales,
La arat cu cine ies?
— Cu Voichiţa, sormta,
Ştie boii ad mîna!
O mărs ş*o arat amîndoi.
Cînd o fost mai îndesară
Li s«a părut că vine un nor grozav.
— Măi Gruiţă, fătu meu,
Dă*mi boii din brazdăofară,
Vine ploaia şid omoară.
— Nu e nor, ce«s turci păgîni,

Ce au ură pe rumâni.
Iatăd«ai că vin o ceată,
Chiar pă mine ei mă cată,
Că eu dintre ei, pe plai,
Sute la pămînt culcai.
Bine vorba mo sfîrşît,
Iată turcivau şi sosît.
— Măi cu plugu, te*am ruga,
N*o trăcut p*aici cumva,
N*o trecut p*aicea oare
Gruia lui Novac călare?
— Ba trecut, tătarilor,
Cu fugarul său în zbor,
Colo sus spre cîrşma Stanii,
Unde*şi beu drumeţii banii.
Stă acolo, bea vin rece
Şi cu lăutari petrece.
Turcii cînd aud aşa,
în acolo toţi pleca.
Dar un turc micuţ la stat,
Gros în spate, le*a strigat:
— Turcilor nechibzuiţi,
Unde mergeţi, ce fugiţi?
Ăstad Gruia. . .
Puneţi, fraţi, iute mîna
Şid legaţi!
Turcii s*au înapoiat
Şi pe Gruia ha legat.
— Turcilor, vitejilor,
Turcilor, voinicilor,
Dacă viaţa mbo luaţi
Şi dacă*s numit să pier,
Vă rog, un lucru vă cer:
Mîna stîngă*mi sloboziţi
Ca s*o bag sub pulpană
După călimări şi pană,
Şi s«o duc la pălărie

Dup*o coală de hîrtie,
Ca să scriu măicuţii carte,
Ca să ştie de departe,
Că pe mînă v*am picat
Şi că mă dădui legat.
Turcii se milostive
Mîna stîngăn sloboze.
Gruia jib * se bucura
Căci tocmai stîngaci era.
N*au dus mîna sub pulpană,
După călimări şi pană;
Nici n*o dus la pălărie,
După coală de bîrtie.
Mîna la şold omtindea,
Spadă din teacă scotea
Şi sări la turci cu ea,
Doamne, cum îi mai tăia!
Cînd e la apus de soare,
N*au rămas turc în picioare.
— Ei, tu, surioară fată,
Dă boii din brazdă*afară
Şi plecăm acum că*i sară.
Am arat ş«am sămănat
Şi s*o copt ş*am secerat,
Şi snopşorii i*am legat,
Legat mîndru voinicoşi,
Pe la gît cu brîie roşi.

De la Dumitru Codrea, de 66 de ani.

GRUIA LUI NOVAC

Cine se coboarăm cale,
De la Calafat la vale?
Gruia lui Novac coboară

Cu iubita soţioară.
Mărg pîn dealuri,
Mărg pîn munţi,
Mărg la socrii cei cărunţi,
Pe doi roibi înaripaţi
Şi cu daruri încărcaţi.
Ajungînd la Valea Ră,
Colea spre amiază,
Cînd umbra să tot scurtează.
— Sultănică, masămtinde,
Scoate din desagi merinde.
Amîndoi apoi s*asază,
Odihnesc şi ospătează.
Pe el îl păzea un păcat.
— Scumpă, nu*mi cîntai de mult,
Ia începemi, sătcascult!
Cîntă'ţi, mîndră, cîntecul
Că mi*i drag ca sufletul!
îi răspundea lui frumoasă:
— Ti>aş cînta eu bucuroasă,
Dar ştii, cînd zece ai * aveam,
Cu*arambaşu mă iubeam.
Cînd fui mare, bam lăsat
Şi pă tine te*am luat.
A simţi oaici sîntem,
A vîni la noi mă tem,
Şi cu tine s*a lupta
Şi pe mine m*a lua.
Gruia stă,
Oleac' gîndeşte,
Liniştit apoi grăieşte:
— Cîntă*ţi, mîndră, cîntecul
Că miu drag ca sufletul!
Sultănica a răspuns:
— Cînd oi prinde a cînta,
Munţii s*or cutremura,
Frunza din paltin a pica,

Văile or clocoti,
Harambaşu s*a trezi.
El e căpitan de voinici,
Pîn munţi p*aici.
Ascultai d*a tău cuvînt,
Eu am să cînt.
Şi dă drumul glasului
Arambaşu auzit. . .
Şi s*o trezit
Păsări din culcuş de flori,
Dintre brazi mirositori.
Şi vine p*omgustă cale.
— Alelei, măi cu paloş marem teacă
Şi cu căpăţîna seacă,
Cine dracu te*a adus
Şim cărare mi te*a pus?
Ai să dai samă,
Să dai calu tău la vamă.
— Ba calu nu ţid dau
Că mid dete Dumnezeu
Ca sămii poarte trupul greu.
— Ai sămii dai samă,
Să dai paloşu la vamă!
— Nici paloşu nu ţid dau,
în picioare pînă stau!
— Măi cu mîndră ca o floare,
Cernii seci apa din izvoare?
Eu cînd zece ai aveam,
Eu cu mîndră mă iubeam.
Ai să dai samă,
Sămii dai pe mîndră vamă!
— Ba, păgînulemgîmfat,
Pîmam braţe de luptat,
Nu ţboi da pe mîndră mea
Că mam cununat cu ea!
Ei la luptă s*apucau.
Cînd la deal se răsuceau,

Cînd la vale se tîrau,
Nici unul nu slăbea.
Gruia ce mi se gîndeşte,
Soţioara*şi ispiteşte.
— Puica mea, tu stai,
Nici un ajutor numii dai.
Uite brîul se dezleagă,
Vină şi mid strînge, dragă,
Mă tem că rmoi împiedica,
Fără soţ vei rămînea.
— Luptă dreaptă să luptaţi!
Oricine va birui,
Tot un bărbăţel mimaţi fi.
Atunci lui Gruia
Foc pe inimăd cădea.
Pă arambaşu ba ridicat,
De pămînt cu el a dat,
Capu cu paloşu ba tăiat.
Scos*a vin roşu de sub şea.
— Bine, soţioara mea,
Na, drăguţă, vin de bea;
Ori îi bea, ori nud bea,
Din mîna mea nud mai bea.
Ştii ce mă gîndesc azi eu?
Toată vara eu cosii
Şi făcui vro şapte clăi,
La toate vîrv le pusăi.
Una mi*a rămas nevîrvuită,
Ştii ce mă gîndesc azi eu?
Săd fie vîrvu cu capul tău!
— Iartămiă, sînt vinovată,
Iartămiă de astă dată!
Gruia ce mi se gîndeşte?
Capul cu paloşul i*a tăiat
Şi cu pletencile * a plecat
La socrmsum Teligrad.
Soacră*sa cînd ba văzut,

ba deschis porţile
Şi bo pus mîncările
Şi băuturi în masă.
El o stat cu mînam falcă.
— Ce eşti, Gruio, aşa plouat,
Soltănica unde*o*ai lăsat?
Soltănica nu e bine,
Cum de mo venit cu tine?
— Colom Valea Ră
A iubit*o un arambaş *,
Sio mînce corbii, cioarele!
Si o scos cozile,
Le«o aruncat pe masă.
Turcoaica la piept le*o strîns,
Ca un prunc micuţ o plîns.
Din minţi ieşită mamă
De pe cap şba rupt năframă.
« Fată*acasă cînd erai,
Cum nu rmascultai:
Să iei soţ din vecini,
Tu cu toţi le*ai pus pricini.
Călătoru ce bai vrut,
Vezi astăzi ce ţba făcut? »
— Taci, soacră, nu ofta,
Toate sînt din vina ta!
Că pe cîţi bo văzut,
Pe toţi bo vrut!

De la Petru Marina, 74 de ani.

FATA DE GENERAL

Bucureşti, pe strada mare,
S*amtîmplat maremtîmplare:
O fată de general
A plecat sara la bal,
Sămtîlnea oon corturar
îmbrăcat ca on general.
— Viniţi, fetiţo, cu mine,
O să vezi să*ţi fie bine,
Şi eu am curţi ca şi tine!
Măi bădiţă strugurele,
Cum focuţu meu d*oi mere?
Am acasă dulce mamă.
— Te*oi trece pe pod de*aramă
Şi ţba tre de dor de mamă!
— Am acasă dulci surori!
— Te*oi trece pîn rît * cu flori,
Ţba tre de dor de surori.
— Am acasă dulce tată!
— Te*oi trece pe pod de piatră
Şi ţb. tre de dor de tată!
Atîta ba cuvîntat,
Pînă cu el au plecat.
— Bădiţă cu gradu mare,
De trei zile merg pe cale,
Nu te*am luat la întrebare:
Unde ţbs curţile tale?
— Uităm jos, pă rîturele,
Că*i vedea trei corturele,
Acele<s curţile mele.

De la Vasile Codrea.

Nimem lume nun pe deal,
Numai Ghiuri lui Ignat,
Cu puşcă şi cu bîltag,
I să şade dă pribag.
La poale de codru verde

Puţină zare se vede
Şi la zarea focului
Stau voinicii codrului,
Nu ştiu zece ori doisprece,
Frig carnea unui berbece;
Nu ştiu, zău, cît îs de mulţ,
Frig carnea unui mieluţ.
— Domnilor, vă spun la toţi
Că sînt căpitan de hoţi
Şi eu puşcă mam avut,
Numa un pistol otomat
Care tata mi ha dat.
Că eu puşcă de aveam
Multe rele mai făceam.
Eu pribag cînd imam făcut,
Pat şi leagăn mam avut.
Rădăcina bradului,
Leagănu pribagului;
Perină la căpătîi,
Crengile unei sălcii;
Drapai cergă demvălit,
Crengile unui molid.

De la Ion Suciu, 23 de ani.

Prin pădurea bradului
Merge mama Radului,
Din ochi negii lăcrămînd
Si de Radu întrebînd:
— Bradule cu ramuri,
N»ai văzut pe Radul mamii?
— L*am văzut la cîrşma Stanii,
Undeşi beau drumeţii banii
Şi voinicii gologanii.
Radu bea la bere rece

Şi cu lăutari petrece
La masă de lemn de nuc,
Jandarii la el se duc.
— Dă*te, Radule, legat
Căci de nu mori împuşcat!
— Nms muiere cu năframă
Să mă dau legat de teamă.

De la Vasile Codrea.

Pă sub poale de pădure
Mere*o năvăstuică* <n lume,
Gun copil înfăşurat,
Fugită de la bărbat.
Mai mergea ea cît mergea,
Copilaşu tot plîngea.
— Taci, copil, nu plînge tare,
Că ne*or ieşi hoţiim cale.
Bine vorba nu sfîrşea,
Hoţiim cale le ieşea
Si tuna dintrmn cuvînt:
— Ţipă * pruncu la pămînt!
— Ba eu, zău, nu boi ţipa,
Că mă doare inima.
Mai lăsaţbmă*on picuţ
Că boi faceon legănuţ
Şi boi punem paltinuţ.
Vîntu mi ba legăna
Şi ploaia mi ba scălda.
Săraca mama dulce,
Lasă pruncu şi se duce;
Şi să ducea pribegi
Prin pădurea cu fagii.

De la Ileana Rednic.

10

Cine bea apă din Vad
Nu mai tragem a lui sat.
Şi eu una mbam băut,
Sat ca Vadu n*am văzut.
Ş*am băut di pă Şugău,
N*oi mai trâ la satu meu.
Să cunoaşte că?s vădeancă
Pă sugnă * şi pă pleteancă * ;
Se vede c*oi merem Vad,
Pă sugnă şi pă umblat.

De la Ileana Codrea a lui Ionu Tomii.

Ştiu că nu*s din Şugătag
Să zic ce*a zice badea să fac:
Mbs fată de la Berbeşti,
Nu mi*i face ce gîndeşti.
Eu*s fată din Maramu,
Nu mi*i face ce vrei tu.
Duce*m*oi că largaşi lumea,
Numai sămfrunza pădurea;
Duce*m*oi că lumeaă largă,
Numai pădurea să*mi creadă.

De la Ileana V. Codrea.

12

Hai, bade, la noi sara
Şi vorbeşte cu mama,
Da*ra*a după tine*ori ba.
Şi mama de nu m*a da,
Hai bădiţă, *m'ui* fura.
Că eu dorm în pat în şură,
N<a şti mama că mă fură.
Da, bade, ochişorii tăi
Bine samănă cu*a mei.
Şi noi bine sămănăm
Şi la ochi şi la sprîncene
Ca doi porumbei la pene,
Şi la ochi şi la uitat
Ca doi porumbei la zburat.
Şi cine ne*a despărţi
Aibă casa cucului
Şi ţarina vîntului,
Că nici cucu n*are casă,
Nici vîntul tară aleasă.

De la Ileana Codrea a lui Ionu Tomii.

Cînt şi joc de bucurie,
Nu ştiu dacă badea ştie.
într*o zi de sărbătoare,
îmbrăcată ca *ş'uo* floare,
Am să ies la badeam cale
Şi să*i spun că mbi drag tare.
Şi de*a zice că *nun* plac,
Vai de mine, ce mai fac?
Da' de<a zice că i*s dragă,
Nu mă dau pe lumeamtreagă.
Nu«i ruşine să vă spui
Că>i frumos cum altu nun.

De la Ioana Iacob Bîrlea.

•4

Eu la mîndră cînd mă duc,
Mbe cărarea pe sub nuc
Şi drumu pe unde*apuc.
M*am suit la leleam şopru
Şi mbo ros şoarecii clopu,
Şi lecrecu * giumătate,
Şbamu mam ce luam spate.
M*o chemat mîndră la ei
Să mă ţasă * de păstăi.
De păstăi şi de şălate,
Nu mbo dat un pic de lapte.
Mîndră mea s*c lăudat
Garemn pat împerinat;
M*am dus asară la ea
Ş*am dormit pă guba * mea.

De la Ileana V. Codrea.

La vale, bade, la vale
Go făcut viola* floare.
De ai gînd să ne iubim,
Hai viola s*o plezim * ;
De ai gînd să ne lăsăm,
Hai viola s*o ciuntăm.
Şid purta şi tu şi eu
Ca să nu ne paie rău.
Mîndrulut, de nu vrea mă*ta,
Hai să merem la garneta *.
La garnetam Petroşeni
Estemn popă din Lupeni
Ce cunună lătureni * .
Pîntr*o uiagă * de vin
Ne cunună cît sosim;

Pîntr*o uiagă de bere
Ne*o cununa cît ce*om mere.

De la Ileana V. Codrea.

16

Păsărică din Ardeal,
Zboară tu din deal în deal
Şi la mîndru te opreşte,
Şi de mined povesteşte,
Spuned drept şi* adevărat
în ce voie m*ai lăsat.

De la Ileana V. Codrea.

17

Spusu*mi*a frunza de fag
Că mi*oi fi talpă de iad.
Talpă în iad ce să fiu,
N*am omorît om de viu.
Om de viu n*am omorît,
Cumsurat nu m*am iubit;
Juguri goale n*am lăsat,
Nu m*am iubit cumsurat.

De la Ileana V. Codrea.

18

Cui îi dor de hori de jele
Săd asculte gurii mele.
Cîte una cînd oi zice,
Pînăd lumea tot a plînge;
$ Cînd boi trâ cîte una,

Pînăn lume*ar tăt zbiera.
Cîte rele petrecui
N<am lădiţă să lemcui
Nici mamă dulce săn spui,
Nici n*am frate
Cu dreptate
Nici surori să*mi prindă parte,
Nici n«am cine să mă cate.
De#aş avea pe cineva
Ar vini şi m*ar căta,
De nu luni, dumineca,
Hai, dorule, măi.

De la Ileana Rednic.

'9

Inimă supărăcioasă,
Ce ţbaş da să fii voioasă:
Tbas da binele din tară,
Cum ai fost de*ai mai fi iară;
Tbaş da binele lumii,
Cum ai fost iară de*ai fi.
Cîn' m*a făcut maicam lume,
Ceasurile n*o fost bune;
Ceasurile<o fost tot rele,
Rele şi zilele mele;
Ceasurile*o fost amară,
Supărarea mă omoară.

De la Ileana Rednic.

Stau în loc şbmi fac de lege,
Pastă care deal aş trece.

Trece*aş dealu la Gutîi,
Nu boi tre căn pă pustîi;
J Trece*oi dealu pă din jos,
Că s't oamenii mai frumoşi.

De la Ileana Rednic.

Supărat ca mine nun
Numai puiul cucului,
Cînd îl lasă mama lui;
Mititel fără de pene,
S Ş*ar zbura şi nu in vreme.
Ai, mîndruţă, şi mă vezi,
Cu cine mă negurez *.

De la Gh. Rusu, 7} de ani.

22

Văd bine cănrxbătrînesc,
Că din toatemgăduiesc,
Şi din jocuri şi din mărs.
Din cel vîrfuţ de obcină
S Este*o cruce de cetină,
Suflă vînt şi o leagînă
Din vîrf pînăm rădăcină.

De la Dumitru Codrea, de 66 ani.

Săraca inima mea,
Unde vede*o fîntînea,
Tîlbură*o s*apoi bea.

Zice caşad învăţată
A bea apă tîlburată,
Dacă trăia supărată.
Pînăm casa mamei trece
Pîrîuaş cu apă rece;
Iese mama să se spele,
Vede că*s lacrimi dea mele.

De la Pălăguţa Codrea.

24

Mîndră, cum neam ibdit noi,
Că nu s*o ibdit alţii doi.
Undeam stat noi şiam grăit,
Iarbă verde^o răsărit.
Iarbă verde şi cu stic *,
Hai să mai grăim un ptic *.
Ei daina şi daina, măi dorule.
Mîndră am a temtreba:
Mai ibdine*om noi ori ba,
O' lăsame*om cu atîta?

De la Dumitru Codrea, de 66 ani.

Dear fi bătut Dumnezeu
Crucită de la Durzău,
Lemnul din leagănul meu,
Să nu să legene nime
Cum rma legănat pe mine.
Din picior rma legănat,
Cu gura rmo blestemat:
D*oi muri să mor în foc,
D*oi trăi să mam noroc;
D*oi muri să mor în pară,
D*oi trăi să mam ticneală.

De la Ileana Rednic.

26

Eu plec, mamă, de la tine,
Doru meu ţie*ţi rămîne.
Iad, mamă, şid pune bine
Că ţia veni dor de mine.
Iad, mamă, şid punem ladă.
Cînd ţa zini dor de fată,
Uită*te la dor în ladă.
Da fi doru cum bai pus,
Eu la faţă<s cum mam dus;
Da fi doru prăvălit,
La fată mam vestezit.

De la Ileana V. Codrea.

27

Bade, ochişorii tăi
Ca cireşelem altoi,
Care<s coapte la pămînt
Şi nms atinse de vînt;
Care*s coapte la răcoare
Şi nu*s atinse de soare.

De Ia Ioana Iacob Bîrlea.

28

Spunemii, bade, adevărat,
Uitatai ori nai uitat

Unde nvai îmbrăţişat?
în pădure sub un fag,
Bade, tu m*ai sărutat;
Pă Gutîi lîng*on izvor,
Tu mă sărutai cu dor;
Pă Gutîi fîng*o vălcea,
Tu mi*ai furat guriţa.
Bădiţă, de ţi*s pe plac,
Nu mă cerca de iosag *;
Că iosagu cel de frunte
Ca izvoarele pă munte;
Să scurg şi pămînt sacă,
Din gazdă rămîi săracă;
Da să scurg şi pămînt nuis,
Din gazdă rămîi colduş *.

De la Ileana V. Codrea.

29

Dorul meu de baş cînta,
Văile s*ar răsuna
Şi din deal pînă*n pîrîu
S*ar umple de dorul meu.
Bate, vîntule, mai bine
Şi du dorul de la mine;
Bate, vîntule, mai greu
Şi du dor dragului meu,
S*aivă dor cum am şi eu.

De la Ioana Iacob Bîrlea.

30

De*ar fi dorul vînzători,
Cum m*aş fâ neguţători,
Şi*atîta baş neguţa,

Pînă ce baş cumpăra.
Da' doru*i pasăre sură,
L*ai băgat în sîn, se fură.
D*ar fi dor pă cît urît,
Eu de mult aş fbn pămînt.
Cine nvo dat dorului,
Zicămii frunza plopului,
Că mai mult o fost a lui.
Zis*ai, bade, zis*ai, cîne,
Că n*ai dragă ca pă mine;
Vezi, bădiţă, ai minţit,
Şi mai dragă ţbai găsit.

De la Ileana Codrea a lui Ionu Tomii

31

Ţurai,
Oşanu cînd era mic,
în spate n*avea nimic;
Fără opinci în picioare
A pornit la Baia*Mare.
Ţurai şi iară ţurai,
Eu pe Ţope cînd îl văd
Şi mai lucru şi mai şăd.
D*apăi Ţope cînd mă vede,
Tătă minte şi ofteze.
Ţurai,
Ciudă lbi la ruginoasă
Pe mine di ce*s frumoasă.
Lasă fie pe mă*sa
Di ce nu li*o ştiu fâ.
Că le*o făcut vineri
Şi neagră ca căldări.
Mînioasă*i vara me
De ce*s mai mîndră ca e,

Da nu fie mînioasă,
Mama rmo făcut frumoasă.
Mama m«o făcut pi flori,
Să fiu dragă la ficiori;
M*o făcut pi iarbă verde,
Să fiu dragă cui mă vede;
Mi<o făcut dulce gura,
Să fiu dragă la badea.

De la Ileana V. Codrea.

3*

Hei, Ano, oşanca mea,
Nu fi gutaşă * şi rea;
Că si eu<s osanu tău,
Nici îs gutaş, nici îs rău.
Cînd aud ceterucă,
Să fiu mort şi rmaş scula
Şi rmaş duce la mîndră.
Cînd mă duc la tine, Luşcă,
Nici un cîne nu mă muşcă.
Numai căţaua mîndrii
Suiem vîrvu vraniţii *,
Batealungu uliţii.

De la Codrea Toader, de 14 ani.

33

Morţii tăi, palincă re
Cum te pot bărbaţii be,
Femeile tăt aşe.
Bată<vă biata, bărbaţi,
Dintrmn pahar vă*mbătaţi.
Da noi vo două femei

Am băut nouă fărtăi,
Şi ne*om grăi pă la spate
Să mai bem o giumătate.
Pălincuţă de cireaşă,
Nebunit*ai giupăneasă
Şi femei de celeoleasă.
Pălincuţă cu tarhon,
Nebuneşti minte de domn,
Da pă minemn biet de om.
Pălincuţă, pălincuţă,
Dă te*ar chema Măricuţă
Te«aş purta în curăluşă
Şi te*aş bea demineaţă,
Cînd mă doare inima.

De la Ileana V. Codrea.

34

Ei, hai, hai, măi dorule,
Să trăieşti, nănaşă mare,
Mîndrăd cinstea dumitale.
Să trăieşti că ţi se şede
Ca la rug cu frunză verde.
Ti se şede«a nănăşi
Ca la violă *»a*nflori.
Să trăieşti, nănaşule,
Să suceşti mustăţile
Să săruţi nevestile.
Să suceşti mustaţa bine,
Să mă săruţi şi pe mine,
De m*ar lua oarecine.

De la Ileana V. Codrea.

3J

Fost*am pui de crăişor,
Tinerel, voinic fecior,
Ş*am avut o mîndruliţă
Şi s*o făcut cîrşmăriţă,
Cîrşmăriţa buţilor,
Drăguţa voinicilor.
Da eu ceream felea * de vin,
Ea*mi dădea canceu * plin.
Eu scot banii *săn* plătesc,
Ea mămtreabă ce gîndesc;
Eu gîndesc, mîndruţă, bine,
Să nu fiu dator la nime.

De la Vasile Codrea.

3°

Horiţi, fete, horile,
Pînă vbs dragi horile,
Că dacă vi*s mărita
A hori nu*ţi cuteza,
în casă de soacră*ta,
Afară de socru^tău,
La cîmp de urîtu tău,
La poiată de cumnată,
Nu li hori niciodată.

De la Ileana Rednic.

37

Am un bărbat băutori,
Mba băut optzeci de poli
Şi doi boi ca doi bujori,
Două vaci ca două flori.
Dacă n*are ce mai bea,
Ia de braţe nevasta,
Merem piaţă cu dînsa.
Negustoriud întreba:
— Cît îi preţu pe dînsa?
— Numai suta şi miia,
Kilogramul cu ţuica,
Că*i frumoasă săraca!
El apoi pleca spre casă,
Pe nevastă acolo*o lasă.
Acasă dacă«ajungea,
Copilaşii bîntreba:
— Unde^ai lăsat pe măicuţa?
— 0*am lăsat*om piaţa mare
Să vaducă de mîncare.
P*astară * de n*a veni,
Altă mamă v*oi găsi;
Pă sară de ma ajunge,
Altă mamă v*oi aduce.
— Să ne*aduci chiar o cocoană,
Noi nu ifom mai zice mamă.

De la Vasile Codrea.

38

Mult mămtreabă frunzamgustă
Cine*o făcut drum pă pustă.
Drumu bp făcut mîndră
Petrecîndumr.ă sara.
Numai cît m*o petrecut,
Cinci perechi de cisme*o rupt.
Şbnc*o zis că nva petrece
Şi*a mai rupe cinsprezece.
Hai, lai, sună valea,
Mîndră nu«mi găsea cărarea.

Hei tu mîndră, fătul meu,
Cată*mă la fogodău
Oacolod ogodu meu.

De la Vasile Codrea

39

N*am băut boii popii,
Nici averile mîndrii
Să mam pe ce le plăti,
Să*mi trebuie a robi.
N<am băut a popii boi,
Nici averile la doi.
De cînd beau cîte un pic,
Casa mîndrii nu o stric,
Făr'mai tare o rădic.
De cînd beau cîte oleacă,
Casa mîndrii nud săleacă.
Casa mîndrii foc şi scrum,
Bine cam ieşit la drum;
Casa mîndrii foc şi pară,
Bine Dam ieşit afară.

De la Suciu Ion.

40

Pă Gutîi eu rmoi sui
Şi d«acolod ţîpuri,
Ca să ştie lumeamtreagă,
Că mid viaţa tare dragă.
Zi, Gheorghi, cu cetera
Că mid dragă«amu lumea.
Di pe Iza pe Mara
Nud mîndruţă ca a mea;

Nici ca mine nud altu
în tăt Maramureşu.
Cu firizi şi cu săcure
Eu tai lemne în pădure;
Dăd şi badea lîngă mine,
Tai tăt codru în trei zile.

De la Ileana V. Codrea.

ANEXA Nr. 2

TIBERIU BREDICEANU - ION BÎRLEA

HORE LUNGI SAU „DUINE" DIN MARAMUREŞ

i. DORU ŞI JALEA MĂ STRICĂ *

Inf. Ana Costăniuc, com. Budeşti.

Rubato parlando

Hai că Frun-ză ver de frurnu-li - ci,

a tempo

* » < rit. * """yţ » - \ * - * /•<

: Q - P Q P g P p " V'ij < j > j ^ w ip p'iy p JIMI II

miijî-i mii,zM mă ,ZM mâi mii ea Do-rust je-lsamistricâ^flo+u v jt-lumsirki

Cîntat:

Hăi că Frunză verde frunzulică,
Zîi măi, zîi mă, zîi măi, măi,
că Doru şi jelea mă strică,
că Doru şi jalea mă strică.

Dictat:

Unded mîndră cu doru
Nu pot ara cu plugu,
Că senină plugmn dor,

Utilizată în Icoana de la ţară « La seceriş ».

Trag boii, numai nu mor,
Şi senină plugum jele,
Trag boii de rump tînjele.

Tu leliţă, puişor,
Scrie*mi dorurile mele,
într*o carte lînge tale
Şi vino la noi cu ele,
Că mă topesc dee ta jele;
De cînd deecasă am plecat,
Multă jele meu mîncat;
Cînd mejunge dor de casă,
Inimuţam mined arsă!
Cînd mejunge dor de tine,
Plînge inimuţam mine,
De dor nu mai văd pe nime;
Paremii rău şimii bănuiesc,
La inimă mă topesc!
Măi puişor, deel tău dor,
De la inimuţă mor!
Şi de mult cernii bănuiesc
La inimă mă topesc!
Cît pot nu meş arăta,
Dar mi se vede faţa,
Căd galbenă ca ceara.

Dorule, poamă amară,
Ieşi de la inimăefară,
Cernu sînt treizeci de ani,
De cînd la inimă«mi stai,
Nici te uşti, nici putrezeşti,
Făr' pe mine mă căzneşti;
Toată lumea tragem rău,
Nu trâ(ge) nime ca şi eu!
Toată lumea tragem rele,
Nu trâ(ge) nime ca eum rele.
Dintrel meu bine si stat*,

Supărarea m'vi fărtat,
Voia rea mia soră dulce,
De la mine nu se duce,
Că s*o pus găzdoaiem casă
Şi pe mine nu mă lasă.
— Floricică de pe Mara,
Ce ţin veştejită faţa?
— Cum moi fi veştejită,
Că rmam aflat răsădită
într*6 grădinămgrădită,
Supt un buruian urît,
Unde locu nu bam iubit.
Să mă fie răsădit,
Unde locul mi*ar fi iubit,
Doamne, mult aş fi înflorit!
Tot cîmpu baş fimvălit,
Tot cîmpu cu floricele
Şi grădini cu rumenele!

Dmte, mîndrut, si*mi dă pace,
De,a ta dragoste nmmi place,
Nici îm place cum iubeşti,
Nici cu cine tu grăieşti;
Nici îmi place cum mă tragi,
Nici cu cine vorbeaţi faci,
Dmte, mîndruluţ, în draci,
Cu a tău nărav nu*mi placi!
Că tu pe toate le tragi,
Şi pe cari nu ţbs dragi,
Numai mie but să*mi faci.
— Hei tu, mîndruluţu meu.
Ce copilă mbarn fost eu,
Da' mă strică doru tău;
Ce copilă*am fost odată
Ş*amu doru tău mă gată,
Ce copilă*am fost mai mică
Ş<amu doru tău mă strică.

2. N.AM CREZUT LA OM CU AMAR

Inf. Ioan Popa lui Pătruc, com. Săpînţa.

Molto rubato, parlando

Hjt frunți vtr^dt de sfâ-jar______Frun-âvei^ede sta-jar
fi â 1 m m
Haij da N-am cre-zut la om cu-a-mar, j-a-mar
D + • t w vâr——ti-9m cre-zuf la om c
TM*i——mai, — mâi, — mai „ Dui sî cp dru lui, mai] mâi, măi

Cîntat:

Hăi Frunză verde de stejar,
Frunză verde de stejar,
Hăi da N*am crezut la un om cu amar, măi,
N*am crezut la om cu amar,
Măi, măi, măi, măi,
Dui şi codrului, măi, măi, măi.

Dictat:

Da lasămcoace frunză verde,
Că la om cu amar oi crede,
Că trăiesc cu munca verde.
Cîntă cucu, sună dialul,
Rînduit mi*a fi amarul;
Cîntă cucu, sună lunca,
Rînduit mba fost amarul.
Mult mămtreabă cela cine,
Undei*i carnea de pe mine.
— Tu, omule, abnnebunit,
Carnea^o fost şi s«o topit,
De amar şi de urît.
Tu, omule, tu eşti beat,
Carne*o fost şi s«o uscat,
De amar si de bănat,
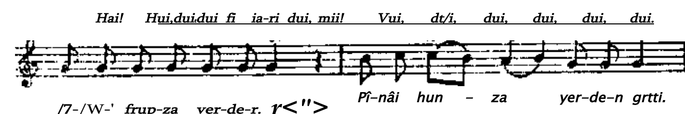
După lucru ce«am lucrat.
Pruncă tînără ca mine,
Toată lumea se ciuda
Ce*am făcut cu mintea mea;
Maică, mă ciudesc şi eu,
Ce*am făcut cu capu meu?
Hei, tu inimă cu amar,
Nu plînge*atîtam zădar,
De te lasă mai la modru,
Căd trăi ca frunzam codru;
De te lasă mai la rînd,
Căd trăi ca frunzam vînt!
Frunză verde a codrului,
Jelubrmaş şi mam cui
Că supărat ca mine nud;
M*aş jelcui codrului,
Codru are frunza lui
Şi nu crede nimănui!
Pînăd frunza pe dînsu,
Nu vrea crede la altu;
Dacă frunza bo pica,
Nu ştiu crede*mba ori ba.
— Credemi, codrule, şi mie,
Gam fost prunc de omenie,
Prea mult rău mi s*a dat mie.
Cînd s<o*mpărţit năcazu,
Eram în cîmp la lucru;
Tot gîndesc cum s*o*mpărţit,
Că prea mult mi s*o vinit.
Atîta mi s*o vinit,
Cît şohan mam osîmbrit,
De frică treabă săd port,
Că vezi, codrule, nu pot,
Văzînd că nud pot purta,
Prinde*mi ochii a lăcrăma,
Grea pedeapsăd aiasta,
Osîmbritmam ori ba?

Codrule, mam osîmbrit,
Pe nime mam năcăjit:
Desam văzut om supărat,
De*am putut ham ajutat;
Cu graiu ham mîngîiat,
De nu, am mers şi ham lăsat;
De n/am putut bine ad face,
Dusu*m<am şi bam dat pace.
De năcazuri năcăjesc
Şi prin codru pribegesc,
Şi la frunză mă jelcuiesc;
La frunza cea de pe munţi,
Că nam oameni cunoscuţi;
Numai frunza şi codru
Cared pe tot pămîntu;
Numai frunza şi iarba,
Cared pe toată lumea.
Şbo biată păsărea,
Mîngăie inima mea!

3. PÎNĂ.I FRUNZA VERDE.N GRU1

Inf. Vasiie Ivaşco, com. Apşa<de<Jos, U.R.S.S.

Molto rubato,parlando

Cîntat:

Hăi, Dui, dui, dui şi iară dui, măi!
Dui, dui, dui, dui, dui, dui,
Pînăd frunza verdem grui,

Dictat:

Morţişorii tăi, birău,
Mult umbli de rîndu meu
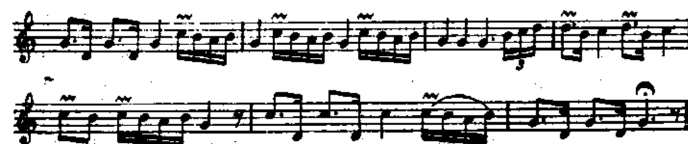
Sămii pui puşca şi ciacău,
Să mă scoţi din satu meu;
Nu>ţi ajute Dumnezeu!
Că pe unde ţba sta casa,
Trage*oi brazdă cu coasa;
Pe unde ţba sta cuptoru,
Trage*oi brazdă cu plugu.
Da, cinstite căpitane,
Slobozbmă din cătane,
Să mai prind plugu de coarne . .
De cînd plugu bam lăsat,
Pîne caldă mam mîncat,
Fără numai prifont* nesărat,
Din picioare frămîntat.
Batante crucea, birău,
Mult ţbai bătut capul tău
Să mă scoţi din satul meu;
Nu m*ai scos cînd am fost mic,
Da' mă scoţi cînd îs voinic!
Nu m<ai scos cînd am supt ţîţă,
Da' mă scoţi cînd am drăguţă;
Nu m*ai scos copil scăldat,
Da' mă scoţi cînd îs bărbat.
0 trimes carte asară,
Oor prinde cătane iară.
— Du<te, maică, la birău,
Să*mi umble de rîndu meu.
— Zău, am fost, fătucu meu,
Dar birău*a zis aşe:
Că cu tine să plate(şte).
— Nun bai nu, maică, de*acee,
Că de*a fi pace în ţară,
01 vini la primăvară!
Da' de*a fi de răutate,
Oi purta puşca pe spate.
Cînd de*acasă mbam plecat,
Ziua bună mbam luat

De la surori, de la fraţi,
De la fraţi, de la surori,
De la fete şi feciori,
De la grădina arată,
De la maică, de la tată.
Ieşi, mămucă, pînăm prag,
Vezi, tare m*am depărtat?
Ia sui, maică, în cel măr dulce
Şi te uită cum m<oi duce;
Ia sui, maică, în celălalt,
Vezi, tare mam depărtat?
Opt ani îi o vreme lungă,
Cine a trăi s*o ajungă;
înapoi dacoi vini,
La nime n*oi trebui;
Oi fi bătrîn ca dracu
Şi negru ca pămîntu;
Cînd oi mergem sat la fete,
Numai ele că mbor spune:
— Du*te*acolo, moş bătrîn,
Nu eşti bun de adunat fîn,
Nici de arat, nici de săpat,
Nici de culcat săram pat,
Fără să'ţi dau de mîncat!

4. DOINĂ

Inf. Florea Ion a lui Indrei, lăutar, com. Ieud

Rubato

NOTE (1924'

Pintea Viteazul. Numele originar i-a fost: Grigore Pinte, şi se trăgea dintr*o familie nobilă din comuna Budeşti, Mara* mureş. Nobilitatea şi*a dovedit<o înaintea comisiei judeţene din Maramureş, între anii 1763–1768. O figură de pribeag; pentru vitejiile lui poporul ha cîntat în balade.

Cocon, cocoană. Această numire se foloseşte şi azi pentru băiat, fată. Denotă că maramureşenii au fost nemeşi, şi cînd au ceva adunare, mai ales la composesorat se intitulează: *boieri.* Astfel, preşedintele composesoratului îi agrăieşte cu cuvintele: *cinstiţi boieri.*

Oieritul, păstoritul. Ciobanul sau păcurariul de regulă de cu mic începe viaţa de păcurar, grijind mieluşeii, apoi trecînd la oile sterpe şi în sfîrşit, la oi cu lapte. Cea mai mare distincţie e aceea de vătaf.

De cu primăvară, îndată ce se duce zăpada, ies cu oile la păşune, dîndude puţin fîn numai de seară. încetul cu încetul, păşunea se mai tocmeşte, cînd nu mai au trebuinţă să li se dea fîn. Pe la Sf. Gheorghe fac tovărăşie de lăptărit, alcătuiesc aşa»zisa stînă, care numără pînă la joo—600 de oi cu lapte, numite pecuini. Cei cu mai bună stare care au 100–200 de oi, apoi 80–»60–20 şi mai puţine, se adună mai mulţi laolaltă ca să poată susţinea un păcurar în comun. De regulă, oile de la 3·–6 păcurari se împart pe grupe: oi cu lapte, sterpe, mieluşei.

Aproape de Sf. Gheorghe hotărăsc o zi, cînd cu solemni» tate bisericească pun bază tovărăşiei. Fieştecare, cu zile înainte, se îngrijeşte ca să pască bine oile pe păşunea cea mai grasă, ca să dea cît de mult lapte, căci de cantitatea laptelui atîrnă şi multul brînzei ce va primi, în ziua hotărîtă nu mulg oile dimineaţa, pînă cam pe la 11 ore, cînd sub controlul tuturor

sîmbraşilor (întovărăşirilor) fieştecare gazdă îşi mulge oile sale deosebit. Apoi, sfîrşind cu mulsul, pun un vas mare de lemn (putină), şi toarnă într<însul mai întîi acela care are, la vedere, mai mult lapte de la oi. Se măsoară cu o bîtă cioplită în dungi, numită *carîmb,* făcînd cu cuţitul un răvaş, pe locul pînă unde a ajuns laptele. în ordine, se măsoară laptele tuturor. Preotul face o sfeştanie stropind cu apă sfinţită oile şi păcurarii, toto* dată sărutînd şi sf. cruce şi citind o molitvă de binecuvîntarea oilor. De data aceasta, oile toate sînt amestecate şi umblă împreună la păşune pînă la tăierea capului Sf. Ioan Boteză* torul. Şi aşa s«a pus bază tovărăşiei.

Cam pe la începutul lunii iunie merg la munte în Carpaţi, depărtare de 100—ijo km. Mai înainte, fieştecare stînaş cum* păra muntele de la stăpîn. Acum împarte reforma agrară munţii, dar exproprierea nici pînă azi încă nu*i terminată.

Brînză se face astfel. Laptele îl strecoară printr*o sîtă ţesută din lînă şi curge într*o putină. Pune puţin cheag. După ce s*a închegat bine, ia *jîntalăul* şi bate laptele pînă se face iarăşi în stare fluidă.

Apoi, încetul, cu mîna începe ad aduna laolaltă şi după puţin timp îl adună în forma unui caş. Cînd s*a consolidat binişor caşul, îl scoate şid pune în străcură ca să curgă jîn* tuitul, pe cared adună întrmn vas din care scoate untul de oaie. După un timp oarecare îl ia şi îl pune pe *comarnic,* ca soarele săd întărească, făcîndu*hse un fel de coajă deasupra. Restul, ce a rămas după ce a scos caşul, se numeşte *izvarniţă,* pe care punînd*o în căldare o fierbe şi, cînd fierbe, toarnă o cantitate oarecare de lapte dulce nefiert de oaie, amestecă cu un lemn crepat în mai multe bucăţi care se numeşte *şterţ.* Şi din ame* stecul acesta se iveşte la suprafaţă un fel de smîntînă, pe care o culege cu o lingură mare (găvan), şi o pune în ştrăcorătoare; aceasta este *urda,* care e dulce şi foarte gustoasă, însă în cantitate mai puţină se primeşte ca şi caşul.

E întrebare cum se împarte brînză între sîmbraşi Baza, care serveşte la împărţirea brînzei, este cantitatea laptelui ce ha avut la mulsul cînd s*a alcătuit tovărăşia. Din lemn este făcut un fel de balansa, numită *cumpănă.* Pe talgerul balanţei pune putina cu atîta apă cît lapte a avut. Pe celălalt talger pune atîta caş, cît este greutatea apei. Această cantitate de caş formează o cumpănă. De regulă se dă cîte 8 — 1 0 cumpene. Cînd este vară bună, un anotimp favorabil, dau bine lapte oile, atunci se dau 12 cumpene. Mai întîi ia brînză cel cu mai multe oi, apoi pe rînd pînă la cel mai sărac. Se face uneori şi excepţie, dînd deodată brînză la simbriasii cei mici, adică cei cu oi

puţine, apoi celora cu, mai multe oi. După brînză merg cu căruţele, căci munţii cad în mari depărtării Pierd 3-4 zile cu mersul şi întorsul de'la munte; •.

Gasul se sfărmiţează şi se sară. se frămîntă bine,' apoi se aşază în *bărbînţă.* Brînză care este menită să rămînă pe.iarnă trebuie ermetic înfundată în bărbînţă; în scopul acesta se pune pe deasupra brînzei, care este bătută în bărbînţă, un strat de lut, iar pe deasupra, fundul de lemn. ' Astfel este pregătită pentru timpul iernei; de regulă se întoarce bărbînţă cu gura în jos, să curgă ceva izvarniţăce ar fi în brînză. -i

Pe munte stau de la 1 iunie pînă la Tăierea capului Sf. Ion Botezătorul, cînd temperatura se răceşte, laptele scade şi astfel se coboară oile de pe munţi. Unii munţi sînt''aşa de stîncoşi şi de greii de umblat încît cu căruţa nu se poate apropia,'ci numai cu caii liberi; deci Caşii şi bărbînţele le puh.pe! spatele cailor întărniţaţi şi astfel cobor la vale unde s-a lăsat carul. Uneori, nici cu calul nu poate urca. atunci aşază tot produsul oilor pe nişte turşi (fagi micuţi de munte) sau pe brazi şi astfel tîrîţi pe pămînt cobor la vale. . • > t

Reîntoarcerea la ţară din murite' seface cam pe la-mijlocul lui septemvrie,- după Tăierea capului Sf. Idn Botezătorul, cînd urmează răscolul oilor, adică desfacerea tovărăşiei. PentfU'â putea îndeplini atest act, e necesar Ca fieştecare gazdă Înc8'de cu primăvară să*şi pună semn pe oile sale. Şi anume *cii* ut>fier roşu înfocat încrestează sau pe nas, ureche, falcă, sau taie În ureche cu foarfecele 0 tăietură sau- două, grijind, bineînţeles; ca semnul să nu fie egal Cu al altui păcurar din acea stînă; Astfel; de cu toamnă, cînd este răscolul, cu uşurinţă se pot despărţi oile de către olaită, rămănînd fieştecare CU oile deosebit. Fiind în toamnă, nu mai dau lapte mult, totuşi le mulg pentru apregăti laptele acru de oi, care este foarte gustos. ' "

• Maramureşul' fiind ţinut muntos, iarna ţine aproape juma» tate anul, deci şi ţinutul oilor pe iarnă costă foarte mult, fiindcă încă din octombrie trebuie să le dea fîn pînă în aprilie, deci gazdele nu ţin multe oi. Oile se iernează afară la cîmp, păcurariul făcîndu*şi colibă bine înfundată, de iarnă. Oilor le face o îngrăditură de nuiele, numită staul, iar mieluşeilor deosebit o îngrăditură bine acoperită numită ţarc. <--'j

Oile se hrănesc iarna astfel: finul îl împărţesc pe un teritorii» mai mare, cam aşa ca 2^3 oi să fie laolaltă. Această metodăse foloseşte! şi din motivul casă se gunoieie cît mai mare teritoriui Cînd cutare loc este bine gunoit, se muta staulul măi <iepartei Pămîntul din Maramureş, dar mai ales cele cositoare sînt aşa de săcătuite, neproductive, încît' fără gunoitul -cu oile; dă foarte puţină >iarbă. Dimpotrivă^ dacă se gunoieşte, se îngraşă pămîntul de cosesc, rodul şi de,două ori. Acesta este motivul care îndeamnă, pe fieştecare econom să ţină cît de puţine oi.

.„ Alt motiv este că are hrana cea mai bună şi nutritivă: brînză şi laptele.!

Mai ales în timpul făcutului de fîn, cînd tot momentul e scump şi nu dispun de timpul trebuincios ca să fiarbă alte mâncări, exclusiv se folosesc de mămăligă cu brînză: întrmn eesofi pun puţintică apă; cu vreo două<trei vreascuri încălzesc, apa, pun făină de porumb în dînsa şi îndată o freacă! cu un tocă» ner (o bîtă^de lemn cioplit); apoi brînză o pun pe deasupra, cînd *o* răstoapriă pe o .bîndură • şau fund de lemn, si în acest mod în 13 minute este gata prînzul.

Maramureşeanul mănîncă foarte prost şi puţin nutritiv. Femeile în cea, mai: mare parte nu ştiu arta culinară. Cea mai bună mîncare este mămăliga cu brînză. Carne arareori mă< nîncă> Posturile cele multe le posteşte cu fasole şi cartofi. Pîine de grîu numai la sărbători mari mănîncă, încolo tot pîine de porumb (mălai).,

Dar motivul cel mai puternic ced face pe maramureşeanul nostru să ţină oi, este îmbrăcămintea. Hainele lui naţionale ca: guba, cioarecii, cerga, cuşma etc. toate acestea din produsul oilor le are. Avîntl lîna trebuincioasă, s»a dezvoltat industria casnică ! în întreg : Maramureşul întrmn mod îmbucurător, încît sînt vestite covoarele, cergile, zadiile ce le ţes maramu» reşencele. .Toată iarna, lucrează cu lîna, iar vara cu cînepă, făcînd.tot felul de albituri. Hainele 1 bărbaţilor şi ale femeilor se pregătesc toate în mod casnic.

Dacă statul român ar ayea cît de puţină grijă, şi ar ajuta micuţele ateliere ce au luat fiinţă în Sighet, industria casnică s»ar dezvolta.într *10* direcţie sănătoasă şi ar pune în,uimire nu numai pe ai noştri, ci şi pe străini, care foarte cercetează produsele industriei casnice, cum sînt vecinii cehoslovaci, care trec graniţa deseori pe la Sighet şi importă mari cantităţi de covoare maramureşene.

Î Statul român ar avea datoria, a sprijini această ' industrie casnică; mijlocind desfacerea cavoarelor,. vopsind; materialul de lînă cu, vopsele vegetale etc. Prin această lucrare ar stimula simţul,artistic foarte dezvoltat al • maramureşencelor. şi le*ar «ta-un mod.<de.'t£ai, în sărăcia mare .ce le-cuprinde.

Nunta ţărănească.

^înainte de nuntă premerge logodna, tocmeala, rau credinţa, cum zic maramrreşenii; se mai zice: darea de mînă. Feciorul

care vrea să se logodească cu cutare fată, trimite mai întîi peţitor pe cutare rudă mai bătrînă, care mergînd la părinţii fetei, întreabă dacă au de vînzare, fîn, otavă, paie sau ogrinji. Dacă pomenesc că numai paie au de vînzare, respectivul nici nu cutează să mai ceară pe fată. Dimpotrivă, dacă spune că are nu numai fîn dar şi otavă de vînzare, este semnul învederat ca să cuteze a cere fata, că vor da*o !

Merge apoi şi mirele la fată, şi, în sfîrşit, se înţeleg asupra zilei cînd vor face logodnă solemnă. Se duc şi la preot, pentru ca în mod bisericesc să fie logodiţi. Merg sau seara, după ce înserează, sau petrec - toată noaptea, şi dimineaţa cu lăutari cu tot merg la preot, unde se schimbă oficial inelele. Se înţeleg apoi şi asupra zilei de cununie, întocmind toate scrisorile trebuincioase, şi cu o zi mai înainte se mărturisesc şi iau sf. împărtăşanie. In seara premergătoare cununiei, la mire se serbează cusutul steagului, iar la mireasă, făcutul cununii.

în seara aceea se strîng prietenii flăcăi ai mirelui precum şi rudele şi fac steagul. Stegarul se îngrijeşte de o prăjină, năfrămuri de diferite culori, asemenea tot felul de panglici şi le tocmeşte frumos pe prăjină ca un fel de steag, care joacă un rol la cununie. La vîrful prăjinei precum şi pe prăjină sînt agăţate şi nişte clopotele. Gata fiind steagul, îl joacă steagarul, precum joacă tineretul adunat pînă la miazănoapte, cînd se depărtează cu toţii. înainte de a se depărta, stegarul cu steagul şi mirele merg cam la io ore noaptea, la mireasă, unde mirele, de la mireasă, iar stegarul, de la druşte (paranimfe), primesc struţ artificial (buchete de flori). Joacă cîteva jocuri cu mireasa şi druştele, apoi merg acasă.

Asemenea şi la mireasă se strîng prietenele miresei, druştele şi rudeniile, spre a serba făcutul cununii. Cînd este gata cununa, încununează mireasa şi se prind la joc ca de horă, cîntînd horea miresei. Jocul îndătinat ce*l joacă atunci se numeşte: *carmaniolu*[1]. Mireasa cu cununa pe cap de cele mai multe ori plînge, auzindu*şi horea. După ce sînt găzduiţi oaspeţii, cam după miazănoapte se depărtează.

Cu zile înainte fac ţipoii (pîinea de grîu), iar mîncările în ziua cununiei. Este mare fierbere la ambele case, atît la mire cît şi la mireasă. în ziua nunţii, după masă, cu două ore cel puţin înainte de înserat, se strîng musafirii la ambele case, de bucurie dînd salve din piuţe sau puşti. Oaspeţii cu următoarea urare intră în casă: « Dumnezău alduiască casa şi masa

[1] V. Bogrea consideră că de fapt e vorba de « *Carmagnola* revoluţionarilor francezi, prefăcută in joc de nuntă » (n. e.).

şi toţi mesenii cu sănătate ». Mirele luînd stegarul, cîţiva flăcăi şi rude pleacă la casa nănaşului, pe care în sunetul lăutarilor şi cu chiuituri şi zgomot mare îl aduc la casa mirelui. Asemenea, mireasa merge după nănaşă.

După ce s*au strîns oaspeţii în număr mai mare, pleacă la biserică, mai întîi mirele. Timpul plecării se anunţă cu salve de puşcă şi zgomot cu chiuituri, de răsună tot satul. Totodată, trimite mirele un delegat care încunoştiinţează mireasa că mirele şi adunarea sa a plecat la biserică. Mireasa numai după ce mirele a sosit la biserică, pleacă de acasă. De multe ori, mireasa face mirele să aştepte mai mult timp la biserică, vrînd să arate că de astă dată şi dînsa dispune. Atît mirele cît şi mireasa cu conductul lor, ce merge la biserică, sînt cuprinşi de voie bună, tinerii chiuiesc tot feliul de chiuituri şi strigături.

Mireasa are două*patru druşte care o însoţesc la biserică şi*i fac un colac mare de r—6 kg., pe care, cu o năframă trasă pe la mijlocul colacului şi ţinînd de capetele năframei, îl duc la biserică. Mirele se opreşte înaintea bisericii, iar mireasa la o parte. După ce le dă voie, mai întîi intră mirele şi stă de*a dreapta mesei pregătită cu sfeşnice, lumini aprinse, cruce, sf. Evanghelie şi două cununi de mirt. De*a stînga stă mireasa, iar în spatele mirilor stegarul, naşii şi druştele. Tineretul nu intră în biserică, ci afară de ţintirim joacă pînă ce se săvîrşeşte actul cununiei. In Maramureş s*a îndătinat şi jurămîntul a*l lua de la miri, un fel de datină calvină. Sfîrşindu*se ceremonialul cununiei bisericeşti, sînt cu băgare de seamă ca deodată să iasă pe uşa bisericii. Cîte o mireasă mai isteaţă vrea să păşească ea mai întîi pragul bisericii, susţinînd tradiţia populară că atunci ea va fi mai mare în casă, va avea superioritate peste bărbat. Acum mirele conduce mireasa, ambii ţinînd colacul ce hau adus druştele. Tineretul, care juca, văzînd că ies din biserică, imediat întrerupe jocul şi se alătură nuntaşilor. Tot convoiul, atît musafirii mirelui, cît şi ai miresei merg împreună cu toţii la casa miresei, tot cu chiuituri şi cîntece de lăutari. Ajungînd la casa miresei, găsesc poarta ori vraniţa închisă.

Părinţii miresei, văzînd convoiul cel mare înaintea porţii, ies afară. Tatăl miresei are pe cap o sticlă cu băutură, fără s*o ţină cu mîna şi apropiindu*se de poartă, stegarul ţine o cuvîntare în versuri, la care răspunde părintele. La sfîrşitul acestora, deschide poarta şi le dă drumul în curte, unde flăcăii se prind în horă, ţinînd fieştecare pălăria cu gura în sus, iar druştele şi mama miresei aruncă grîu asupra lor, iar flăcăii chiuiesc strigături: « cîte grăunţe au căzut în clop, atîţia prunci cu noroc » să aibă nou căsătoriţii.

îh urmă sînt poftiţi la masă numai musafirii mirelui, ai miresei joacă pe afară şi în casă, unde pînă cînd sînt găzduiţi oaspeţii mirelui, se joacă jocul miresei din partea oaspeţilor miresei, dînd bani care cît vrea. Mai pe urmă o joacă tatăl miresei, cînd se ridică mirele şi o răscumpără cu o sumă de bani de la tată. Acesta e semnul că masa s*a şi terminat, sculîn* du<se cu toţii, gata de plecare.

Către casa mirelui merg mirele şi mireasa, care îşi iau rămas bun de la părinţi, sărutîndu*se reciproc şi plîngînd împreună. Se face o gălăgie extraordinară fiind toţi în voie bună. Sosind la casa mirelui, mai întîi intră stegarul, înconjură mesele cu steagul de 3 ori, apoi scoţînd cuţitul de teacă taie în forma crucii de 3 ori în meştengrindă şi în pragul casei, după care act steagul îl aşază pe rudă, astfel ca vîrful steagului să fie către muchea camerei, apoi cheamă mirii şi oaspeţii la masă. Ste» garul este rînduitorul veseliei, el aşază la mijloc mirii, la ambele laturi naşii, apoi druştele şi oaspeţii mai de frunte. Pe masă sînt aşezaţi,ţipoii, pe care îi începe stegarul cu cuţitul. Stegarul începe & închina cu băutură mirelui şi aşa mai departe beau, pînă se aduce mîncarea. Masa durează mai bine de două ore. Aduce mai întîi: tăieţei, laşte în supă de carne, apoi sarmale cu carne de porc sau de oaie, plăcintă cu brînză de oaie, pe deasupra carne de porc sau de oaie, apoi pancove (perişoare) cu care se sfîrşeşte masa. înaintea mirilor este o găină umplută^ care se împarte mesenilor. E de notat că mîncările sînt aşezate pe masă,mai resfirate, deci ţinerii în semn de dragoste trimit cîte o bucată de mîncare pe care o au înainte,, iar cel ce a primit se revanşează cu mîncare ce o are el înaintea, sa. In decursul mesei se fac şi toasturi, închinăciuni; lăutarii cîntă hore. de bucurie. • • .

Sfîrşindu«se masa„ scot mesele şi scaunele, şi se, aranjează pentru joc. încep jocul mirele şi mireasa..Joacă tot tineretul; mai tîrziu şi cei mai bătrâni se amestecă în jocuri. Şi acii se face jocul miresei. La miazănoapte se dă tuturor iarăşi masă; ase» menea şi dimineaţa se dă.demîncare. în; zorii zilei, lumea se depărtează, cînd mirii, părinţii mirelui, rudele mai apropiate merg în vizită îa părinţii miresei. Se spune, că tnerg *încuşcrih* Dacă s«a întîmplat că naşii s«au depărtat în decursul nopţii la odihna, merg mirele, stegarul şi lăutarii, şi în sunetul muzicii îi aduc ;ca, săd însoţească la cuscrii. • .;.

La casa miresei sînt rprimiţi bine„ unde stau. Vreo oră^ reîntorcîndusse cu părinţii miresei, care întorc vizita.; Stau' şi fietrec cam tot o oră, apoi se depărtează fieştecare la ale sale. In felul acesta îşi petrec maramureşenii la nunţi.

Tiară — război de ţesut.

Războiul este compus din două stative, legate laolaltă cu două prinsori, la mijloc şi dinainte, iar deasupra două suluri; cel dinapoi serveşte pentru urzitură, iar pe sulul dinainte se învîrteşte pînă ce se ţese.

Stativele au pe partea dinainte două juguri care servesc pentru a ţinea brîglele şi iţele.

Brîglele cuprind între ele spata, cu care se bate bătătura. Brîglele sînt atîrnate de jugul stativelor prin două braţe; iar iţele de nişte sfori care sînt atîrnate pe bîta de pe jugul stativelor.

Spata este unealta necesară la război, prin care trec firele de tort, bumbac sau lînă. Ea este alcătuită din dinţi de lemn sau de metal. Spata de lemn o fac ţăranii, dar mai ales ţiganii corturari. Spata de metal este din fabrică.

Iţele sînt făcute din tort de cînepă, din bumbac sau din lînă; servesc pentru rostatul pînzei; sînt mişcătoare în sus şi în jos cu ajutorul ponojilor, purtaţi de apăsarea piciorului. Iţele sînt în legătură cu ponojii prin o sfoară legată de ponoj şi de iţe.

Ponojii, la număr doi<trehpatru, sînt legaţi de prinsoarea de mijloc a stativelor cu ajutorul puilor stabiliţi şi dînşii de prinsoare. Ponojii sînt găuriţi la capătul acesta şi cu ajutorul unei bîte, care trece prin pui şi ponoj.

Pentru a arăta cum se face pînza, trebuie să descriu cultura cînepei. Pămîntul se ogoreşte de cu toamnă, se gunoieşte iarna, primăvara iar se ară, iar după ce s»a semănat popuşoiul se seamănă cînepă, apoi se grăpează. E bine să se păzească pînă încolţeşte, căci păsările ridică sămînţa cînepei. După cîteva zile încolţeşte avînd apoi cînepă de vară şi de toamnă. Cea de vară se culege cînd polenul este copt. Cea de toamnă, care dă sămînţa, se culege atunci cînd s-a copt sămînţa. Se culege în snopi, apoi după ce s-a uscat bine, se pune în apa stătătoare ntimită topilă, unde, după două»trei săptămîni, putrezeşte partea lemnoasă, rămînînd partea fibroasă. Atunci se scoate, se spală de mîl, şi uscată bine se meliţează.

MeUţa este o unealtă de lemn, constînd din două paralele cu picioare. Pe iaceste paralele se pune snopul de' cînepă uscat bine, şi 1 cu o bîtă .(cordenciu) se loveşte pînă ce cade partea lemnoasă, rămînînd numai cea fibroasă. Aceasta apoi se trage priri hrebincă.

Hrebinca e alcătuită dintnun fund de lemn în care sînt bătute foarte des cuie de fier. prin care se trage fuiorul de cînepă. Apoi, ca să fie şi mai bine curăţat, se periază cu o perie care este alcătuită din răşină şi păr de porc. Forma ei este rotundă, şi perii de porc sînt ţintuiţi în răşină, numai puţină parte este afară. Fiind periat bine tortul de cînepă, se alcătuieşte caierul, care se pune pe furca de tors. Firul se învîrteşte pe fus, iar de pe fus se pune pe răşchitor.

Rflşchitorul este construit din o bîtă de lemn; un capăt se termină înfurcit, iar celălalt lăţit din două părţi egale. Tortul de cînepă de pe fus pe această unealtă se resfiră. Apoi, luat de pe răşchitor, se fierbe în apă cu cenuşă (leşie), unde îşi primeşte o culoare galbenă de la paiele de grîu ce se mai pun în leşie. Apoi se spală la rîu, se usucă şi punîndude pe vîrtelniţe, se fac ghemuri.

De pe ghemuri, tortul se resfiră pe urzoi în lungimea dorită, iar de pe urzoi se ia în formă de catene şi se procedează la urzitul războiului. Tiara sau războiul se urzeşte, cel puţin de două persoane. Tortul care este legat în formă de catenă se desface şi lungindu»se este dus peste sulul dinainte, apoi dus către sulul dinapoi, de care este legat cu o bîtă cu două sfori. Bîta este băgată prin tort, care se leagă prin bîtă către sulul dinapoi. Pe acest sul tortul lăţit se învîrteşte punîndu*se vergele printre tortul care alcătuieşte urzeala. Cînd în acest mod res* pectiva urzeală este învîrtită pe sulul dinapoi, capătul urzelei se taie şi luînd fieştecare fir de tort se trece prin iţe, apoi prin spată, şi se leagă firele de bîta care este legata cu două sfori de sulul dinainte. Astfel, războiul de ţesut este gata aranjat spre a începe ţesutul. Sulul dinainte şi dinapoi au menirea ca să întindă bine urzitura, ceea ce se poate ajunge cu ajutorul prinsorilor atîrnate atît la sulul dinainte, cît şi la cel dinapoi. De altă parte, sulul dinapoi serveşte pentru a ţinea urzeala, iar sulul dinainte, pentru a învîrti pînza ce se ţese.

Materialul ce serveşte de bătătură, trece printre firele urziturii şi este dus cu ajutorul suveicii, în mijlocul căreia se mişcă o ţeava de soc pe care este învîrtit materialul de băteală.

Pe ţeava de soc se învîrteşte materialul de bătut cu ajutorul sucalei. Materialul pentru bătătură poate să fie ori bumbac, ori cînepă, ori tort de in. Sucala e alcătuită dintrmn sul pre* văzut cu o roată bine fixată, care se învîrteşte manual, iar la capătul sulului are o sîrmă de drot fixată unde se pune ţeava pe care se învîrteşte materialul de bătut: bumbac, cînepă sau in. Ţeava prevăzută cu materialul de bătut este pusă în suveică, care fuge pe firele urziturii de la o margine pînă la cealaltă,

iar firul este legat cu ajutorul ponojilor şi a iţelor care schimbă rostul, şi bătut cu spata ce se aflâ în brîgle. Astfel, fir cu fir se face pînza care se fierbe şi se spală de murdărie, apoi se albeşte la soare, act care se numeşte bilit. Mai de multe ori se pune în apă, iarăşi se scoate pe ţîrmurile apei, sau pe pajişte, ca razele solare s-o înălbească. Acest act de atîtea ori se repetă, pînă ce se înălbeşte îndestul.

Pînza ţesută din cînepă ca bătături şi urzitură, se numeşte pînză de tort. Dacă ambele sînt de bumbac, se numeşte pînză de bumbac, iar dacă urzitura este cînepă, iar bătătura de bumbac, se numeşte pînză amestecată.

Tot în războiul de ţesut se lucrează şi hainele de lînă ce le poartă maramureşenii, ca: guba, lecricul, pieptarul, cioarecii zadiile, sumanele, apoi cele necesare ca: desagii, traista, cer» gile, covoarele, strecurătoarele pentru lapte de oi etc.

Lecricul este o manta scurtă, din lînă fără biţe. Se poartă cînd nu e tare frig.

Pieptarul, din materie ca şi lecricul, e scurt şi fără mîneci.

Cioarecii sînt pantaloni de lînă, ce se poartă iarna.

Zadiile sînt fotele ce le poartă femeile, una înainte, alta înapoi. Se deosebesc la colorit de la un sat la altul. De pe zadii poţi cunoaşte o anume femeie din care sat este. Zadiile le înfru* museţează cu alesături ca la covoare. Se poartă cînd începe frigul. Vara poartă ceva material mai uşor, luat din prăvălie.

Sumanele, un fel de manta mai lungă, de coloare neagră, mai ales Borşenii le poartă.

Lîna o au de la oile ce le are, cît de puţine, fieştecare gazdă. Pe la Sf. Gheorghe tund oile. Lîna se spală şi se usucă, scărmă» nînd»o apoi sau cu mîna, sau cu ajutorul maşinei ori a foşa» leilor; apoi se trage părul (lîna cu biţe mai lungi) prin hrebincă, şi cea mai scurtă lînă se numeşte canuri. Din părul lînei se toarce de urzitură, iar canurile se torc de bătătură.

Guba este haina groasă de lînă băţoasă ce se foloseşte iarna Ea are biţe, care se pune cu mîna în ţesătură, şi sînt croite astfel ca nimic să nu taie din dînsa. Sînt cusute de ţărănci, apoi duse la viitoare, ca apa prin învîrtitul încontinuu al gubei să o îngroaşe.

Lecrile şi cioarecii se duc la piuă, unde se pisează, se fac mai groase şi au denumirea: pănură de lînă.

Maramureşenii, atît bărbaţii cît şi femeile, fac casnic toate hainele, albiturile, lenjeria de corp şi de pat; nu cumpără

nimic din prăvălie, afară de opinci şi pălării la: bărbaţi, năfrămi cu care se învălesc pe cap femeile.

'. Mai interesant din toate punctele de vedere este făcutul ţelurilor, covoarelor; cred că în isteţime şi varietatea motivelor pot să se corrţpare covoarele maramureşene cu cele persiene. Atîta defect au, că vopselele de anilină din prăvălii nu mai dau culoarea cea frumoasă ce o aveau odinioară 'covoarele vopsite cu vegetale^ cum vopseau femeile maramureşene cu puţin mai înainte.. ·· ⋟

:h De- altă parte, neavînd unde le desface, piaţa ,Sighetului fiind foarte mică pentru desfacerea multor covoare ce se produc, arta casnică atît de preţioasă a ţesătociei covoarelor uicepe a se. , neglija; • •'.!••.••!

Buba rea. în urma rnultor mîncări grele şi de multe ori nesănătoase ce le mănîncă ţărănimea din Maramureş, de cele mai multe ori i se pricinuieşte dureri grele de stomac ce îşi au numirea de: bubă rea. Se mai numeşte aşa ori ce fel de inflartiâţiune duirerbasă pe corp.

, ,| *înmormântarea-* Qînd e aproape de sfîrşit.prnului de regulă i se; dă şă ţinăo lumipă în mînă, ce. reprezintă.curăţenia;sufle», tească. Imediat după ce,a murit, e spălat,şi îmbrăcat pentru a fi.pus lîncoşciug. Cineva dintre cei mai deaproape îndată,îl bcţţeşţe.,îa yjerşuri originale. De trei ori clqpoţeşc, dimineaţa,, la amiază şi seara, iar femeile plimbîndu»se în curte sau în grădină îl bocesc în cîntecefse cel mort. ;

, De cu seară, precum şi în celelalte seri, pînă nu*i înmbrV mîhtat, *se sirmg in priveghi.* In. aceste seri se strîng lâ casa mortului uheri, bătrîrii.'Tinerii se joacă în cărţi şi alte jocuri de p^treţere/ iar baţrînii[1] citesc. 'Utfeori tineretul se joacă de»agl>ic;itut sau, de»a « bunzârul» ete."

îh seara a treia[1], înainte de îrimormîntare, se face q servire religioasă din partea preotului, numită: *parastas.* în altă zi,' este .prohodul oficial din partea, preotului.. Cînd. este scos mortul tîn. curte: sau în grădină, VŞ[a]• tinzii şe închide bătînd»o dje, trej ,orţ în credinţa că mortul,; respectiv spiritul său, nu se mai,,întoarce,.,;La şfîrşitul înmormîntării, pîntăreţul cîntă nişte versuri de jele, care încă sînt produsul poporului, deosebiţi» du»se după individualitatea şi împrejurările celui mort.

: înmdrmîritarea se face după prescrisele rituale. După ce s»a aşezat în groapă, dacă este fată sau mireasă cea moartă; atunci ibovnicul sau mirele • sare peste groapă, pentru ca să fie'dezlegat,'să se poată însura. Dacă este flăcău sau mire cel

mort; atunci fata, mireasa sare peste groapă; pentru, ca să'se poată mărita,'să!fie dezlegată de-dragostea celui miatt.' ' Îvi

După ce este aşezat în groapă, se, face, agapă la casa celui mort, i,e ;dă milă pentru sufletul celui moi-ţ. Asemenea, se.fac agape a treia, zi şi ja şase Săptâinîni, prectun la anul;se, fac pomeniri. Hainele sale, atît cele-folosite precum, şi cele npuă, se împart, săracilor, pentru mila celui mort^ Dacă ee,l, rnpfţ a fost în bună stare, se împart la înrnprrtiîtţare bani, ba în unele ocazii dau,cîte p vacă cu lapte, viţel, pi ete Dacă nu <iă ⋠e milă'la î.nmormîntare,. este credinţa populară că mortul vine în toată seara şi cere hainele să i le dea de pomană, şi necontenit se prezintă sufletul lui noaptea, pînă nu«i dau hainele pomană săracilor. , "

Dacă cel morţ ş»a sinucis sau a foşţ omorît,. credinţa popo» rală susţine, că sufletul .celui mort tot mereu vine în şapte,ani, ca să»şi strîngă sîngele vărsat. Trecătorii, cînd trec, noaptea pe acolo, îşi fac cruce şi rugăciuni ,să fie păziţi rele şi de viziuni rele. •–•–'••<••••

Dacă li se pare unora că văd spiritul cutărui mort, spun că diavolul s>a înnbrăcât îri pteiea 'ceîul'mi&rei •• '

Uii semn de jele este că pălăria nu o iau în:cap,: timp de trei zile, pînă' ce-ritortat nu este îngropat. Acekă este semttul jelei din partea bărbaţilor. Iar femeile îşi despletesc părul, atîrhîndudpe umierî,' tot timp de; trei'zile, şi 'hainele hu şi fc schimbă, ci aşa murdare fe-folosesc. [1] , " •' i.

Colinde-. Crăciunul se serbează :în. *ZJI* decembrie st;<îvpîi premerg 6 săptămîni cu post. în seara spre Crăciun, după ce înserează, copiii încep a colinda versul,de preamărire la naş» terea lui Hristos, Ca dar primesc;: mere,,' nuci,. alune: eţc. Mai tîrziu vin flac^; appîfetele,',ba^ cf^iar^si oanţeni bătrîni umjblă a colinda, st^id sub geamul luminat şi de acojo .colindă., ţ ă miezul nopţii se face la biserică, şe^cj)^..dun^^eje^ după *cirMriul ţel rrţare,* luînd,parte aproape toţi locuitorii comunei După săyîrşirea Jui, se continuă colindatul pînă în,zorii, zilei. Asemenea, umblă cu colinda şi lăutarii, iar copiii toa^ă,şăpţă» mîna umblă cu steaua. Este cea mai aşteptată sărbătoare, maţ, ales pentru copii, care în tot decursul postului se pregătesc la colindele ce le vor.colinda pe.la rudele^ şi cunoscuţii «lor. Uneori sînt poftiţi în casă colindătorii, altă dată lise«luc dara* rile afară şi li se împart: în seara de ;Crăciun tot'satul e'în fierbere, de mulţimea colindătorilor şi' de' lătratul cîinilor.

Mulţămită gazdei. Orice colindă se «sfîrşeşte cu o închină» ciune către gazdă. Mulţamirile acestea sînt variate şi hazlii,

aducîndu*i aminte în mod glumitor gazdei ca să«i răsplătească pentru osteneala ce au făcut venind să»i colinde.

Horinca. Rachiu, palincă sau vinars îi mai zic. Se prepară din cereale şi din prune. Cel din prune se fierbe de două ori.. Lichidul ce s»a scos după prima fiertură se numeşte *suslă.* Aceasta o pun din nou în căldare pentru a o fierbe, primind rachiu la început 00°/₀ apoi din ce în ce e tot mai slabă şi cînd lichidul nu mai conţine mult alcool, desfac ţevile să nu mai curgă. Acest rachiu are în medie cam jo de grade. Spirtul de cereale are 90 grade. Alcoolul acesta, care este veninul cel mai distrugător, este băut de plugarii maramureşeni, făcînd mari ravagii printre dînşii. Ar fi bine să se introducă prin legiferare, ca să nu fie iertat a face rachiu aşa de tare, iar din cea de prune să se folosească fiertura dintîi, cum se foloseşte în vechiul regat. Prin aceasta s*ar mîntui poporul de peirire.

La sărbători mari (Crăciun, Paşti şi Bobotează) o îndulcesc cu miere de stup şi aşa se ospătează.

O corună. în timpuri normale o coroană austromngară făcea cît leul român. Atîta era plata cantorului, a diacului sau cîntăreţului pe an, pe care fieştecare cap de familie trebuia s«o plătească. La preot se da sau o mierţă de mălai (păpuşoi) şi de ovăz, adică cereale, sau în bani preţul corespunzător al cerealelor. Această plată se numeşte *popuştină, poporoşag* sau *lectical,* pe care o plătesc enoriaşii şi azi în unele locuri. în cele mai multe parohii, azi, după război, nu mai voiesc să plătească taxa aceasta.

Şezătoare. In nopţile lungi de iarnă se strîng la o casă cîte cincifşase fete sau şi mai multe, care împreună cumpără petrol de luminat, şi torc pînă după miezul nopţii, cîteodată pînă la două»trei ore dimineaţa. Flăcăii cercetează asemenea case, unde sînt fete mai multe adunate, care adunare se nu» meşte şezătoare. Petrec vremea cu cîntări şi veselie, dar torsul încă înaintează, torcînd cîte douărtrei fuse de tort de cînepă pe noapte.

Numărînd parii din gard. Maramureşeanul este foarte super» stiţios şi mai ales fetele la sărbători mari — Sf. Vasile sau Anul nou — fac fel de fel de farmece pentru a se putea mărita. O asemenea superstiţie este că numără parii din gard, ca să vadă cum îi va fi bărbatul sortit.

La grumazi cu patru bani. Fetele poartă salbă din mărgele scumpe, bani de argint şi mai rar bani de aur.

Oala în horn. Femeile de la sate cred în farmece; unul din acestea este cu oala de lut pusă în horn. Cînd fiecrbe apa cloco* tind înşiră cuvinte neînţelese, în credinţa că au putere să aducă pe cutare îndrăgostit prin aer.

ION BÎRLEA

A

Acdța — agăța.
agodi — a aştepta.
ai — ani.
ai — usturoi.
aiciare — aici.
aldămaş — băutură de cinste în urma unei vînzări sau curm parări.
aldui — a binecuvînta.
aliguța — a lua vițelul de la vacă.
alinat — încetişor.
alunguțu — de*a lungu (drumului).
atnînâ — în mînă.
aminiaminată — joc de cuvinte (în descîntece).
amu — acum.
anglie — mătură de anglie, mătură domnească.
arambaş — căpitan de haiduci.
arâdui — a îndemna, a merge.
armaş — om înarmat, însărcinat cu paza ordinii şi averii domnului şi a boierilor; slujbaş cu însărcinări admini» strative şi judiciare.
armurar — plantă *(Corduus mariannus)*.
asoga — a pune în forme aluatul pentru ad băga în cuptor.
asoreală — insolație.
asorit — insolație.
astarâ — astă<seară.
azvarâ — astă*vară.

B

Badog — tinichea.
bagnet — baionetă.

bai — necaz, durere.
balmoş — mîncare ciobănească de mămăligă cu lapte.
bandă — formaţie de lăutari.
batâr, batîr — barem, măcar.
barşon — catifea, purpură.
băcueţ, băcueţ de fată — mică de statură.
bănat — durere, jale.
băndură—năframă, bandaj.
bănui (a se) — a se necăji, întrista, supăra.
bărbtnoc— saschiu *(Vinca minor).*
bărnaci — negru, de culoare închisă.
bdiţă — biţe.
Beci — Viena.
beciznic — slăbănog, nepriceput
besadă — vorbă.
beteji (a se) — a se îmbolnăvi.
betiag — bolnav.
bicaz — bucată de lemn.
biciului — a ospăta, a găzdui.
bidă — pacoste, necaz, obidă.
bili — a înălbi (pînza).
bine — avere, bogăţie. *(Ardă casa s>a tău bine.)*
birău — jude comunal, primar.
birăiţa — soţie de birău.
biţe — şuviţe de lînă care se pun cu mîna în ţesătura unor veşminte.
biusîg, biusug — belşug.
bizuit — om de încredere.
bîltag — topor.
bît — botă, bîtă, ciomag.
blem (arhaism) — vino, haida, pleacă.
boactăr — păzitor de noapte.
boală rea — epilepsie.
bouar — păzitor de boi.
boboni — a descînta, a vrăji.
bociulie — boboc, mugur.
bocotan — om avut, bogat.
bogărea — (oaie) măruntă.
boldurel—dim. *bold,* prăvălie; şi boldurele.
bolund — zmintit, nebun.
bolunzi — a înnebuni.
bonfăni — a lovi, a bate, a ciocăni.
borcut — apă minerală.
boreasă — nevastă, soţie.

borneu — raniţă din piele de viţel, purtată de ostaşii austro» ungari.
bosorcan — vrăjitor, strigoi.
bosurca — a fermeca, a vrăji;
botei, boteieş, botieş — turmă (de oi).
brace — îmbrăcăminte, numai la plural.
braţiuc — dim. *braţ.*
briboi — bribornic, boborntc *(Veronica becca bunga.)*
brîglă — vătală, la războiul de ţesut.
bubă — nume generic dat umflăturilor purulente ale ţesutului. Tot bubă e numită şi pelagra.
bucium — butucul de la roata carului, în care sînt fixate spiţele.
bughet, bugăt — destul, cît trebuie.
buhaş — brad.
buhă — bufniţă.
buiac — zburdalnic, nebunatic.
buigătui — a buigui, a aiura.
bulbuc — floare galbenă ce creşte primăvara în locuri mai umede.
bumbuşcâ — ac cu gămălie.
bumbuţ — dim. nasture.
buncâlui — a scoate răgete şi mugete puternice.
bunzar — gîndac de mai, cărăbuş.
bursuca (a se) — (a se) umfla, bosumfla.
but — împotrivire, îndărătnicie, necaz.
butan — buştean.
butin — tăiatul şi adusul lemnului din pădure; lemn mare, grindă (cf. T. Papahagi).

C

Cadă — vas mare.
casa oarmeghi — casa comitatului, varmeghiei.
catarig, pl. *catarigi* — cataligă, cataligi.
căilaţi — (boi) cornuţi.
calcuţă—plantă *(Caltha palustrist).*
calupdr, calapăr — calomfir, plantă aromată cu flori galbene *(Tanacetum balsamita).*
călbază — gălbează (boală la oi).
călicuţ — dim. *calic,* sărac.
călină — fructul călinului.
cămeşuie — cămăşuţă.
canceu — cană.
cântai——cîntar.
căpău — copoi.

câtă—către, dinspre.
ceapsă — căiţă, bonetă pentru femei.
celşag — seducere, înşelare.
celui — a amăgi, a înşela, a seduce.
cetate — temniţă cu aspect de cetate.
ceteră — vioară.
ceteraş — lăutar, scripcar.
cetinel — încet, lin.
cernit — înnegrit.
chefelui— a se ameţi de băutură, a se îmbăta.
chelm — făina ce se depune pe sită la cernut.
chepeniag, chepeneag; capeneag — haină boierească de paradă, caput domnesc.
chescheneu — năframă.
chibăl – 4 mierţe laolaltă.
chidru — cedru.
chekîg — lucru de trebuinţă, de cheltuială.
chietoare — încheietura de la colţul caselor de lemn.
chitilin, cîtilin — lin, încet.
chizeşie — garanţie.
ciacău — chipiu de paradă.
cialău — înşelător.
cialhăi— păsări răpitoare; se zice şi despre câini.
cialşag — tîlhărie.
cici— lucru frumos, scump *(Dacă umbli cu cici).*
cimpezi — a amorţi picioarele *(Că murgu mito cimpezit).*
cimpovi — a se roade copitele cailor.
cioareci — pantaloni din lînă de oaie.
ciocă, cioică — cioară, pui de cioară.
ciocani—mari *(ciocani de boi).*
ciocîldan — fecior de 17 — 18 ani.
ciont — os. 1
ciontite — oase, dim. ciont.
ciopor — grup.
cioturos •— noduros.
ciozmolit — ciufulit.
cipcă — dantelă. în zilele de sărbătoare, fetele poartă în păr panglică, dantelă sau cunună de flori naturale sau arti» ficiale care se numeşte *munună* (cunună).
ciucalău — ciucure.
ciucuri — pantaloni.
ciudi (a se) — a se mira.
ciuf— de comedie, de rîs *(Miai urît pentru ciufu?).*

ciung — lemn bătrîn, din care n-a mai rămas decît trupina.
ciumă de miazănoapte — femeie hîdă.
ciunci — arbori pitici.
ciuntă — a rupe, a tăia, a găta ceva; şi cu sensul de a omorî, a ciuntă viaţa.
după — baie pentru cei mici.
ciupos (ă) — nume ironic.
ciurcel — cercel.
ciutură — ţeava pipei; dar mai ales se înţelege cînd are ţeava scurtă.
cîci — cît.
cîtilin — încet.
cîtilinaş — dim. cîtilin.
cîrcăit —
cîrcei — cele două lemne ce se pun pedale la războiul de ţesut.
cîrti — a cîrpi.
cîrtit (ă) —• cîrpit(ă).
cîşlegi — timpul ce urmează după posturi, dar mai ales de la Crăciun pînă la postul mare al Pastelor.
claie — grămadă de i — *2*—3 care de fîn.
clisă — slănină.
clop — pălărie.
clopideiciine — nume de ocară.
cîrligăţel (la păr) •— cu părul ondulat.
coaie — aici.
coarbă — fem. de la *corb.*
coarda — sabie.
cobilă — partea plugului pe care stă grindeiul. O unealtă de lemn cu două picioare în formă de crac, pe care se pune plugul şi grapa, cînd se pleacă la deal, unde nu se poate merge cu carul.
cobor — cărare de coborît.
cobsă — coapsă.
coc — cozonac mai mare.
cocie — trăsură.
cociş — vizitiu.
cocon — băiat.
cocoană — fată mai mică, pînă la 12 ani.
coconită, coconioară — dim. *fată.*
coită — nevastă cochetă, de moravuri uşoare.
colbă — nevastă cochetă.
colac — cozonac.
colduî — a cerşi.
colduş — sărac.

colteșâl — dim. *colteș,* o parte a unui lemn tăiat.
colți (de pe la poală) — dantelă.
comînac, comanac — pălărie călugărească rotundă.
comînd — masă ce se dă pentru pomenirea unui mort; se zice și despre prohod.
comîndare — înmormîntare.
comnișăresc — comișăresc.
comnișie — comisie.
copîrșâu — sicriu.
corbaci — bici, gîrbaci.
corci — tufă.
corcios — stufos.
cortim — a pofti.
cortil — cvartir.
corturar — țigan cu cort.
corunâ — coroană = 10 fileri.
cosășel — dim. cosaș.
cosînteanâ — cosînzeană.
costrei — iarbă ce crește prin lanurile de porumb.
costuț — dim. cost, hrană.
coș — coș de nuiele ce se poartă pe spate.
coș de oaie — oaie mai slabă.
coșcioară — dim. coasă.
Coșot — Kossuth Lajos, capul revoluționarilor unguri din 1848.
covaci — fierar.
covăcie — fierărie.
crăiuț — dim. *crai.*
credință — credit.
criață — fată cu părul creț.
crîșcă — a scrîșni.
cronțat —
crucită — dim. *cruce,*
cucură — cormana plugului.
cumincior — cuminte.
cumptit — cunoscut, obișnuit.
cunună — grinda ce se pune deasupra părților de lemn, pe care se reazimă tot acoperișul casei și cornii.
cute — piatră de ascuțit obiecte tăioase, gresie.
cu țoc în poc — expresie: cu toată avuția, cu tot ce are. V. Bo« grea propune: *mit Sack und Pack-*
cucuruzată — *buburuzată* — joc de cuvinte (în descîntece).
cumpăni — a cîntări (și cu bani ho cumpănit). Aici cu sensul de a plăti.

curechi — varză.
curte — casă, palat.
cură — curea.

D

Dăbălat — dăbălăzat, ce atîrnă în jos; supărat, fără voie bună.
dărab, dărabă — bucată.
dedat — rînduit, ursit.
de măgan — se zice despre un fecior neînsurat; pînă e slobod, liber, nelegat de nimeni.
deotoi — cel ce deoache.
deminecioară — de dimineață.
depce, dipce — de ce, pentru ce.
dept — drept.
dept acee — de aceea.
deptolaltâ — laolaltă.
descobdila — a lua plugul de pe cobilă.
desfătat — răsfățat.
dezghina — a desface, a rupe în două.
diac — cantor.
dibol, dibolіță — bivol, bivoliță.
diecel — dim. diac.
dipt — drep, pentru.
diliș — adunare.
direge — a drege.
dizdă — îngrăditură la fîntînă.
dîmbeț — dim. dîmb.
dîmboc — dîmb.
diîngă — de lîngă.
dtrlăi — a hori, a doini.
dohaniș — fumător.
doici — a îngriji (de copii).
dozili (a se) — a se păli.
domnar — domn.
drăgucior — dim. drag.
draniță — șindrilă.
drăniți — a pune draniță.
drtmboiat — bosumflat, mînios.
drușcă — prietenă a miresei, de regulă soră ori vară primară, care o întovărășește și asistă la cununie.
ducătoare — care pleacă; fată ducătoare.
dudăi — a fugări.
puinu și daina — refren al doinelor din Maramureș.
dumnata — dumneata.

dumalui — dumnealui.
dumătare — dumneata.
dumbravnic — cînepă codrului.
durzâu — jneapăn.
dutcă — monedă veche de argint; cea mică de io cruceri, cea mare de 20 cruceri.
dutcuță — dim. dutcă.
Dumi — Dumitru.
dumeta — dumneata.

fata minunii — fată hîdă şi de ocară.
fărtai —• sfert.
fâşură — făşie, bandaj.
fătuc — dim. băiat, copil.
fecior — flăcău.
fedeleş — butoiaş.
feredeu — baie.
ferme — sfărîme.
fermuță — fermecătură.
ferşei — *(Şi mior tăia coltişele,\Şi mior pune la ferşei.)*
fel frumos — de origine frumos. V. Bogrea propune sensul de fiuț, fiuşor, diminutivul de la fiu.
fler — mică monedă reprezentînd a suta parte dintno coroană (a vechii monarhii austromngare).
fişcăraş — avocat.
fşcăi — a fluiera.
fişpan — prefect.
fintă — puşcă lungă haiducească.
fliştuca — a dejuna.
flosteri — a pava cu piatră. V. Bogrea propune: *gepflastert.*
focşor — plantă folosită la prepararea vopselelor naturale.
fogodou — birt, han.
fondi — hingher.
fontuț—dim. font., 1/2 kg.
fonturi — unealtă de cîntărit.
formocator — vraci.
foto ghem — fotogen, petrol.
frâțiuc — frate.
frtnc — francez.
fundei — o jumătate de claie.

Gae — pasăre răpitoare.
garnetă — mină.
gatie, pl. gătii — indispensabili.
gâoraş — *(Nouă găoraşjDe la munte coborîră).*
găzdac — bogat.
găzdălui — a face treburi gospodăreşti.
găzduşag — avere, bogăție.
găzdoaie — stăpîna casei, gospodină.
găzdoiță — dim. găzdoaie.
geolgi — giulgi.
genelui — a suspecta.
geneluit(ă) — suspectat (ă).
gheizăş — tren.
ghenerar — general.
gîndac — şarpe.
gîrgălău — nume de ocară pentru cîrciumar.
gledă — unitate militară mai mică, de la germ. *Glied.*
glod — noroi.
glodos — noroios.
gornic — pădurar, îngrijitor de țarină.
golomos, golomoz, golomoț, găldmoz — ceva boțit şi făcut ghem; netrebnic, fără nici un folos.
grăită — grițar, monedă veche.
granatir — piatră scumpă de culoare roşie.
grițar — monedă de 2 fileri.
grițăraş — dim. grițar.
grof — conte.
gros de moarte — în expresii *(In gros de moarte ho lăsat);* în cătuşi, obezi; a pune la gros (V. Bogrea).
groştior — smîntînă.
grui — vîrf de deal, de munte.
gubă — haină de iarnă.
gurgîi — gurgui, vîrful ascuțit al opincii.
gustare — prînz. Maramureşeanul la dejun îi zice: prînz, gustare: iar mîncarea de după*amiază, între orele 16–17, e ojină sau ujină.
gutîi — gutui.
Gutti — muntele Gutin.

H

Hadă — neam, tagmă, fel.
haită — femeie de moravuri uşoare.

haiduc — jandarm, poliţai, supraveghetor la temniţele statului.
halarip — se zice cînd cineva stă pe mîini şi cu picioarele în sus.
halubă — veştmînt.
hamniş — rafinat.
handal — partea mai întărită a unui orăşel.
hap — interjecţie.
hazná — folos, ajutor.
hădărag, hădărău — bîta scurtă a îmblăciului, cu care se loveşte snopul.
hălădui — a scăpa.
hăznui — a folosi.
hedeş, heleş — frumos, plăcut.
helei — ?
heli — loc.
hemei — hamei.
hiaba — fără folos.
hie, hia — lipsă.
hinteu — caleaşca frumoasă.
hir — veste, ştire.
hireş — frumos, mîndru.
hiruţ — dim. hir, veste.
hiteuan — slab la trup.
hîlbe — lături.
hîlhăit — netrebnic, de nici un folos.
hîrşoc — ?
hlizi — a rîde.
hodnog — locotenent.
hognoş — locotenent.
honved — nume purtat de soldaţii din infanteria maghiară în evul mediu şi de soldaţii din armata terestră maghiară sub monarhia austro<ungară.
hopaie — văpaie, strălucire.
hopoti — *(Focum vatră hopote).*
hopta — drepţi! comandă militară germană, *habt aht!*
hori — a doini.
horice — doină mai scurtă.
horinca — rachiu, vinars.
hore — doină, cîntec.
horbit — vorbit.
hor coti — gîfîi-
horholină — nume ironic pentru o fată bătrînă.
hornoi —
hotroape — locuri gropoase.
hrebînare —

hrebincă — trunchi de lemn.
hribă — ciupercă.
huc — tot, chiar tot.
hunsfut — rafinat, înşelător.
huntuţ — blestemat, afurisit.
huţucăi — feciori zburdalnici
husoş — monedă ungurească de 20 bani.
huzad — trage!

lagăr — *pădurar.*
Iancu — Avram Iancu, eroul Revoluţiei de la 1848 din Transilvania.
iasară — astă-seară.
ibdi — a iubi.
ibi — a iubi.
iboste — iubire, dragoste.
ibung — manevră.
iezăroi — augmentativ, iederă *(Hedera helix).*
ijdeni — a face, a crea. Pe Eva o ijdănit (colinde). în Tiktin: *ijderesc* (V. Bogrea).
Ioa' — Ioane.
iosag — avere.
istită — ispită.
itros — utrenie.
izan — locuitor de pe valea Izei.

Î

îmbia (a se) — a se oferi, a se pune la dispoziţia cuiva.
îmblăti — a bate cerealele cu îmblăciul.
îmburda — a răsturna.
împărătuş — omuşor, apendice cărnos situat în cavitatea bucală.
împistri — a coase flori pe cămaşă, a împestriţa.
împrelestit — afurisit, blestemat.
începelniţă — început.
încobdila — a pune plugul pe cobilă.
încredinţi — a se logodi.
încrucişat că) — chior(ă).
îndarătă — a se înapoia.
îndesoare — constipaţie, dar şi diaree.
îndîrjea — partea cea mai lungă a îmblăciului, care se tine în mînă.
îngreca — a îngreuna.

îngurguțat — țuguiat.
înjita, înzita — a invita, a pofti, a îndemna.
înşjaca — a prinde, a închide.
însticat — înspicat.
înstruța — a împodobi cu flori.
întărnițat — cu tarnița (şeaua) pusă, înşeuat.
întinat — murdărit cu tină.
înşirețel — înşirat.
învălui — a jigni, a face neajunsuri.
învărşta, învîrsta — a învîrsta, a învărga cu mai multe culori.
învăscut — îmbrăcat.
învesti — a înveli, a îmbrăca.

I
a
|
1
!
!
•

Jace — zace.
jai — *Găsii frunzuță de jai.*
jaşcău — săculeț din piele de oaie pentru tutun. Curelele cu care se leagă se numesc rînse.
jăcut — zăcut *(Dea ta dragosteiam jâcut).*
jeb, jăb — buzunar.
jederâ — a degera.
jelance —jăluitoare, jalnice, cf. jalanie.
jelcui (a se) — a se jelui.
jermoaie — şerpoaie, şerpoaică. După formă e un augmen» tativ din vierme (cunoscut cu sensul de şarpe) (V. Bo» grea).
jib — foarte mare.
jid — evreu.
jgheaucă, şgheaucă — scoică, cf. şi vb. dejghioca. (V. Bogrea).
june — bou de doi ani.
jupîn — titulatură nemeşească.
jurat — pretor.
jurincă — junincă, vițea de doi ani.

Laiță — laviță.
lauşrit — comandă militară germană.
laz — cîmp curățat de tufe şi bun de cosit.
läicioară — dim. laiță.
lăşcuță — dim. laşte, tăiței, aici forma de singular.
lâtunoi, pl. lâtunoaie — răritură în pînza ce se țese, produsă de firele rupte ale urzelii.
lătureni — vecini.

leacâ — foarte puțin.
lecric, lecrec — suman.
legătură, legătoare — lucru rău, necurat, greutate de care nu te poți dezlega.
lemnuş — LemnuhDomnului, plantă.
lewmuri — nume de ocară.
lepîngau — nume de ocară pentru feciorul blestemat.
lepedeu — cearşaf.
leziu — calfă, fecior mai mărişor.
libovi — a iubi.
limbă rea — neam rău.
lingoare — numele popular al tifosului.
liptie — lipie, plăcintă subțire.
litie — rugăciune ce se face la miezul nopții, înaintea sărbă» torilor mari, cînd se binecuvîntează pîine grîu, vin, untdelemn, cu care apoi se unge fruntea credincios şilor.
liuluț — leagăn pentru copil mic, purtat de femei cînd merg la cosit, departe de sat. Mai ales prin Borşa, Moisei, Săcel etc.
loagăr — lagăr, terenul pe care se aşază o armată.
Lorinț — Laurențiu.
lotru — isteț, sprinten.
lozişoarâ — dim. loză, o răchită ce creşte prin păduri.
lucei—luceafăr.
lucezi — a străluci.
lumucâ — dim. lume.
luşti — a curăța porumbul de boabe.

M

Mai — ficat.
macâu, măcău — ciomag.
măcâuaş — dim. macău.
măiestru — năzdrăvan. *(Murg. măiestru),*
maja — /o kg.
marhă — animal, vită.
marmazău (vin de . . .) — de culoarea purpurie amarmaziului.
martoniță — românită? V. Bogrea propune matroniță: mătă» cină, roiniță, iarba stupilor.
maştihâ — mamă vitregă.
mâdăran — maghiran.
măieran — maghiran.
mălin — liliac.

mănînţâl, mînînţel — mărunţel.
mănucâ — dim. mînă.
măran — locuitor din Mara sau de pe Valea Marei.
mârgâluţă — mei păsăresc.
mărhucâ — dim. marhă, vită, animal.
mări (a se) — a se mîndri, a se făli.
mârmuraş — piatră de marmură.
mascat — grăunte bine dezvoltat, sănătos.
mâştihucă — dim. maştihă, mamă vitregă.
matrice — reumatism.
mătricumătricoasă — joc de cuvinte (în descîntece).
mere — mea, mama mere.
mere (a) — a merge.
meri — mergi.
mesei — măsură pentru lichide, ieşită din uz.
meşterigrindă — grinda mai groasă care se pune cruciş sub celelalte grinzi, pentru a întări podul casei; locul gol între pod şi meştengrindă serveşte ca loc unde se ţine: pîine, cărţi etc.
metehău — prost.
miei — mergi.
mici — a micşora.
miazăicale — jumătate de cale.
mintean — cojoc cu pieptar.
minten, mintenaş — îndată, la moment.
mintenaş — dim. minten.
mied — mursă făcută din miere de albine.
mirioară — mieluşea de un an.
mînuri — mîini.
mîrăi — mîrîi.
moare — zeamă de varză.
mociră — loc apătos.
modru — mod, chip, fel.
moimă, moimatâ — joc de cuvinte (în descîntece).
mol — nămol.
moroi — strigoi mai mic care se face, potrivit superstiţiei, din copilul mort nebotezat.
mor o şan — maramureşean.
morţişor, mortiţă — dim. moarte.
moşcoală — ocară, ruşine.
moşcoli — a ocărî, a întina, a murdări.
moşică — bunică.
mujicaş — muzicant.
mulâtaş — veselie, petrecere.

munca — *cîştig (Şi mit ai băut munca).*
Muticei — loc de cosit în hotarul Ieud.
muncet — dim. munte. Unele locuri de cosit se numesc muncei.
mununâ — cunună.
mununiţă — dim. munună, cunună.
muritoare — apă sărată, slatină.
mute — muchie.

N

Nahău — nătărău.
nâposti — a slobozi, a lăsa, a da drumul.
năzui (a se) — a se mîndri.
nâji — a lega bine, vîrtos.
năjit — durere de dinţi.
năjitwpricâjitu — joc de cuvinte (în descîntece).
nâmi (a se) — a se tocmi, a se angaja.
năvăstuicâ — dim. nevastă.
neamţ — austriac.
negoţ — lucru de comercializat, de vîndut.
nemiş — nemeş.
neamuc — neam.
negura (a se) — a trăi cu amar.
nene — tată.
nenerit, ninerit — dezmierdat.
neviscă — nevăstuică.
nevoie — boală. *(Mîndrele mă bagă în nevoi),*
nielcoşie — mîndrie nemăsurată.
ningă — uite, vezi.
nitai — «e cunoscut ţigănism lăutăresc: ditai» (V. Bogrea).
nojiţă — gaură pe marginea opincii, prin care se trage cureluşa.

O

Oame — vocativul substantivului om.
obcină — vîrful sau creasta munţilor, pe unde duce drumul care leagă munţii.
obsigă — plantă.
ocolaş — dim. ocol, ogradă.
odor — lucru de preţ.
odolean — valeriană *(Valeriana officinalis).*
Olan — *munte din Maramureş,*
olate — casa şi clădirile alăturate.
oleu de olivă — untdelemn.

oltoan — altoi.
O, mine . . . — vai de mine!
orbalț — erizipel.
Orban — Urban, colonel în armata austriacă, luptător împotriva ungurilor la 1848.
orîndă — cel predestinat, ursit ca logodnic vreunei fete.
orvățească — Țara orvățească, Croația.
osîmbri—a se dezlega de legătură, de învoială; a merita.
ospecior — dim. oaspe, oaspete.
oșcoliță — dim. oșcoală, școală.
ovod — nărav.

P

Patriarc — patriarh.
patron — cartuș.
pâducel — gheorghinar.
păioarâ — voal.
păjîști — a crește pajiște, loc cu iarbă deasă de pășunat.
pâlant — gard.
pămătuc — pămătuf, buchet.
pănujă — foaie de porumb.
păpînuț —• castravete.
pârnăhai — mut, om nebăgat în seamă.
păruluț — dim. păr.
pâstâiată de munte — plantă cu teci lungi care crește pe munte.
păstori — păstra, *(hlu teiai știut păstori).*
păși! — mergi! *(Păși spre casă).*
pătrărește — în patru părți.
pâțală — pățanie.
pecie — carne.
pecum — precum.
peminte — pămînturi.
perțieș — iobag.
Pește — Pesta.
petia — dantelă.
picioci —• cartofi.
picuruț — dim. pic, puțin.
pieptar — cojoc din piele de oaie, fără mîneci.
pingâlui — a picta, a zugrăvi.
pirometer — *(Cu puștile în pirometer).*
pisa — a bate. *(Am pisat caii).*
pititea — mică.
pivă — piuă.
pnngă — pe lîngă.

pînzăturâ — năframă.
pleteancă, pletenci — părul împletit al fetelor.
plevi, piezi — a plivi.
plisă — un loc mai adînc în albia rîului.
ploconi, pocloni — a se închina în semn de politețe, a se supune orbește unui superior. Aici cu înțelesul de a se așterne la pămînt.
poale — partea din jos a cămășii femeiești.
pociump — pociumb, țăruș, par.
podișor — dulap mic.
pogan — păgîn, aspru.
pogmată — cele două ațe cu care se leagă cămașa la gît.
polog — iarbă cosită și uscată, gata de adunat în claie.
pompă — preparative mărețe, luxoase.
ponoji — pedalele de la războiul de țesut.
ponosi (a se) — a se urîți.
popistri — a coase flori pe cămașă, a împestrița.
porneală — partea nepăscută a unei pășuni.
portițare — dim. poartă.
portuț — dim. port.
porumbrele — fructele porumbarului.
porunci — a da veste, știre.
porție — dare.
porțieș, perțieș — iobag.
postată — locul cît seceră o secerătoare pe zi.
posuș — pașaport.
potbal — plantă cu frunze late.
potcâ — belea, bocluc.
potică — farmacie.
poticăraș — farmacist.
potilar, potilat, pl. *potilate* — pînză de cea mai fină, batistă.
potroacă — fierea pămîntului *(erythroca centaurium).*
potor — monedă veche austriacă; suman cu potori, cu aplica»•' țiuni de piele.
povoară —• povară.
praf — iarbă de pușcă.
pranic — mai.
prăbălui — a proba, a încerca.
prelucâ — poiană mică împrejmuită de pădure,
presacă — prisacă.
pretinor — prieten.
pretit — boală care înțepenește mîinile și picioarele.
prezăș — președinte.

pribag, pribeag — haiduc.
prici — patul celor întemniţaţi.
prifont — pîine militară.
prilaz — pîrleaz.
pritnăvărei — veri primari (V. Bogrea).
priveghi — priveghere de noapte în casa unde a murit cineva. E obiceiul ca tineri, fete şi bărbaţi să meargă în cele trei seri după moartea cuiva în priveghi la casa mor» tului, unde se joacă şi se petrece.
probozi — a dojeni, a ocărî.
prohodi — . înmormînta. \
pruţuc — traistă de pînză pe care o purtau soldaţii din armata austromngară.
pruncă — fată, copilă.
preptici, prepici, priptici — laviţă de lîngă vatra focului.
/"»'<• — pic.
ptiruţ — ptir, pir.
pupăză _ u n cozonac care seamănă cu cuibul păsării cu acelaşi nume.

R

Kflbtn — rabin.
rantie — scutec în care se înfaşă pruncul.
răgut — recrut.
rărunchie — aici cu sens de ocară.
răsunicea — răsunătoare.
r ăst iu — răşchitor.
răuţ — dim. rău, cu înţelesul de boală, beteşug.
războli (. se) — a se îmbolnăvi pe neobservate.
răzbun — vreme bună, voie bună.
răzuşă ~ lopeţică. Se rade cu ea aluatul de pe covată.
reghemînt — regiment.
rezedă — rozetă, bot. *Rpseta.*
*r*f* — măsură de lungime, 75 cm.
rînd — ocazie.
rînd — rînduială. *(Dacă ţuam văzut rîndu j Te>a iubi, mîndră, dracu).*
rîndului — a sorti, a destina. Am rînd, am modru, îmi stă în putinţă.
rîncezală — femeie molatecă, leneşă.
rînteza — *(Sfîntu păr s>a rînteză).'*
rtştitor — răşchitor.
rit — cîmp frumos.
rîtuţ — dim. rît.

robşag — sclavie, robie, captivitate.
rogoz — iarbă ce creşte pe baltă, asemănătoare cu trestia. Cu ea se acoperă case.
rostat — acţiunea de a schimba iţele.
rostopască — neghiniţă, plantă din care, ruptă, curge o zeamă galbenă.
rotilat(ă) — rotund(ă).
rozmalin — rozmarin.
rudă — prăjină pe care se pun covoare.
rug — măceş.
ruguţ — dim. rug.
rugăşăl — dim. rug.
rujnicea — plantă cu flori galbene *(Calendula ofjkinalis).*
rum — rom.
rumenea — suliman.
ruptoare de apă — denumirea locală a diabetului.

Sabornică — sobornicească.
salcă — salcie.
salutări — a saluta, a da cinste, de la salutieren cV. Bogrea).
sansiu — garoafă *(Dianthus Caryophyllus).*
sarea — ţarcă, coţofană.
săbăşag — concediu, libertate.
săcături — locuri uscate.
sădrie — tribunal.
sălaş — loc de adăpost, de odihnă; sicriu.
sălăci(a) — a sărăci.
sălăriţă — solniţă.
săleac, săleacă, sălecuţ, sâlecuţâ, — sărman(ă), supărat(ă).
săm — sîntem.
sazolic — procent, dare, impozit.
•- *scâlduşă* — scăldătoare, baie.
schimb — inel de logodnă. *(Te>o>mbiet cu schimbu . . .).*
schimbosi ca se) — a se schimba.
scîrbă — sfadă, mînie.
scîrdit — scîrbit.
scloptă — scoică (de dovleac).
scoruş — sorb.
scrijea — felie.
secheraş — cel ce umblă cu car, cu căruţă.
secherie — cărăuşie ?
ser in — senin.

sfară — fum.
sfâşie — făşie.
sfat — prunc de ţigan.
si — a fi.
sin — fin, nepot.
sîngios — însîngerat.
slovuţă — slovă.
snopşior — dim. snop.
sobă — cameră, odaie.
socăeiţă — bucătăreasă.
sodomi — a nimici, a dărîma.
Solflorin — sat mare în Italia, unde francezii au repurtat o mare victorie asupra austriecilor în anul 18JO.
solgâbirău — pretor.
somsid(ă) — vecin(ă).
sor — şorici de porc.
sorbeală — supă.
sorodaş — recrutare.
soruleanâ, sorucă, surorea, surorele — forme diminutivale din soră.
soţuluc, soţuc, pl. *soţuci* — dim. soţ.
sprijoni — a susţine.
stan — partea de jos a cămăşii femeieşti.
stat — avere, situaţie.
stavă — herghelie.
stîrpi — a seca. *(Pînă ceia stîrpi Iza).*
stelniţă — ploşniţă. i y
stic — spic.
stiţă — spiţă.
stîlpare — ramură verde ce se dă în Duminica Floriilor,
strat — pat. *(în strat de moarte)* (în descîntece).
străinic — dim. străin.
strămătură — lînă toarsă din care se fac catrinţele.
strînsurâ — mulţime, adunare.
stroh — fărîmătură de fîn sau otavă cînd sînt prea uscate.
stropşeală — ceas rău.
struţ — buchet.
struţişor — dim. struţ.
stupiniţă — dim. stupină. ,
sufleţie — suflet.
sufulca — sufleca.
sugnă — rochie.
sugnişoară — dim. sugnă.

surată — titlu pe care şid dau fetele şi femeile reciproc.
susani — locuitori din partea de sus a satului, şi fem. pl. susă< nance.

Ş

Şaică — gamelă.
şatră — cort, baracă, dar şi pridvorul caselor ţărăneşti, tărnaţul.
şălboc — a sta de strajă, de santinelă.
şgheaucă, jgheaucă—orbită, cavitatea în care se află ochiul.
sică — fiică.
ţie — fiică (vocativ).
ţiu — fiu.
şiucă, şiuc — dim. fiică, fiu.
ţindili — a şindrili, a pune şindrilă.
ţin — fin.
ţinor — şnur, găitan.
ţireag — rînd, ordine.
şirincă — năframă.
şlică — şapcă.
ţogor — cumnat.
şohan — niciodată.
ţolong — curele de împodobit boii.
şopîrlariţă — difterie.
ţorecoaie — femininul de la şoarece.
ţpan — vice«conte de comitat, prefect.
spargă — sfoară groasă de împachetat.
ţpor — cuptor pe care se pregăteşte mîncarea.
ţtempeli — a ştampila.
ştergătoare — ştergar.
ţtimpuţ — dim. ştimp, stîlp.
ţtiol — o parte a cuptorului ţărănesc.
ştiop — şchiop.
ţtopi — scuipa.
ştrampohaz — cameră unde se face împărţirea şi schimbarea veştmintelor la militari.
ţugubină (a fi de . . .) — groază.
şuiera — a fluiera (din gură).
şumeni o se) — a se îmbăta.
ţutău — uscătoare de poame.

T

Taler — i florin — *1* coroane.
tataie — tatăl.

tarniță — șea de lemn.
tașcă — pungă de piele.
tălărei — dim. pl. de la taler.
tămâiță — vineriță. *(Ajuga reptans).*
tăroasă — însărcinată.
tătăiașă — floare. *(Chrysantemum leucanthemum)*
tău — apă stătătoare, lac.
tăuț — dim. tău.
teglă — cărămidă.
temeteu — cimitir.
testamînt — testament.
tiară — război de țesut.
tigni — tihni.
tigneală — tihnă.
tiert — grădină, livadă.
tileagă — căruță cu două roate pe care se poartă plugul.
tilincă — a cînta cu tilinca.
tilincă — fluier ciobănesc din lemn scobit sau din scoarță de salcie.
tină, pl. *tinuri* — noroi.
tinărea — tînără.
tinos — murdar.
tinzui — a tortura, a chinui, a necăji.
tipăra — a pipăra.
tisăliță — chisăliță.
tist — ofițer.
titie — partea rotundă a dopului.
tizeroi — ?
toc — cutie, ladă rotundă de lemn în care se ține apă ori lapte, murături, saramură (slatină).
tocană — mămăligă.
tocmală — logodnă.
tocmiș — logodnă.
toi — a sfădi.
toi — sfadă, ceartă.
toit(ă) — sfădit(ă).
tomna — tocmai.
ton — butoi. •
torjan — coadă (la mătură).
torojni (a se) — a se mînji.
trea — trece.
tram — trage»mi.
trare — trage.
tuf — tufă, alun.

**uluc* — bou pînă la trei ani.
turiac — carîmbul cizmei.
turiță — plantă cu fructe mici care se agață de îmbrăcămintea oamenilor și de animale.

Ț

Țarc — colibă pentru mieii fătați din iarnă.
țărucă — dim. țară.
Țaligrad, Țeligrad — Țarigrad, Constantinopol.
țifrășag — înfrumusețătură, împestrițătură.
țiglară — țigară.
țingalău — clopoțel.
țipa — a arunca, a da afară.
țipătură — superstiție potrivit căreia un obiect «fermecat» și aruncat în cărare produce mare răutate celui cared ridică.
țipou, țipau — pîinișoară rotundă ce se face la cununii, la nuntă.
Țițu — dim. Cecilia.
țîpuri — a striga *țipurituri;* a țipa (copilul).
țol — covor.
țiura, țiurai — refrenul chiuiturilor din Maramureș.
țurgălui — a produce zgomot de țurgălăi.

U

Uiagă — sticlă.
uimi sau *moimă* — abces.
ujiniță — dim. ujină.
urzi — a pregăti urzeala pentru țesut.
urzoi — urzitor.

V

Vac — veac, viață, trai. *(Tu îmi dă leac și vac).*
valău — troc din care beau porcii sau vitele la izvoare.
vădan — locuitor din corn. Vad
văji (a se) — a se întîmpla.
vălătaș — tragere la răspundere.
vilaș — răspuns.
vărtăhaz — casă de pază, de strajă.
vărzar — plăcintă din aluat de mălai cu varză sau cu ceapă și brînză, în care se pune și armurar.
veri gută — dim. verigă, verighetă.
verin — venin,

vierme — şarpe. *(Tu ai fost vierme şhai muşcat),*
vileag — lume.
vinaţ — vin.
vingâlui (a se) — a se ospăta.
vinuţ — dim. vin.
violă — viorea.
violice — dim. violă, viorea.
vioră — viţă<de*vie *(dealuri cu viori).*
virom, viron — venin.
vîj — moşneag.
viitoare — locul unde se roteşte apa, unde se pun ţesăturile de lînă ca să se facă mai dese şi păroase.
viitură — rotirea apei în viitoare.
vîrdină — cumpănă de fîntînă.
vîrfuţ — dim. vîrf.
vîrv — vîrf.
vtrsă — vîrşă, unealtă de prins peşte.
vorovi — a vorbi.
votru — lotru, tîlhar, dar şi bărbat afemeiat.
vranită — poartă.
vrăji — a Iovi tare cu mîna.
vrănicioară — dim. vraniţă, poartă.

Zadie — catrinţă.
zar — broască (la uşă).
zară — lapte acru.
zăbălos — cu bube la gură.
zâgnată — vreasc.
zahai — a incomoda, a plictisi.
zbici, sbici — bici.
zbicit — zvîntat.
zgaburi — zgarburi.
zgardă — salbă de mărgele ori de bani de argint şi de aur, pe care o poartă fetele la gît.
zghiuitoare —
zguţi — a tremura.
ziori sau *noi* — picături de rouă. Se mai zice şi la picăturile de apă ce cad de pe roata morii
zlot — monedă veche de 2 coroane.
znicea — smicea.
zorobi — a cîştiga.
zvoră — grădină, livadă şi în general o bucată de pămînt.

CUPRINS

CÎNTECE POPORANE DIN MARAMUREŞ
(continuare)

II. Cîntece de jale şi supărare 7
III. Cîntece cătăneşti sau ostăşeşti 13²
IV. Cîntece diverse: Cîntece luătoare în rîs, Cîntece Ia beţie, Cîn<tece la nunţi 161
V. Chiuituri sau strîgături *S9
VI. Descîntece, vrăji, farmece, desfaceri 334

ANEXE

Anexa nr. 1 418
Anexa nr. 1 . . . . . 4/3
Note 46i
Glosar 47J

Redactor: DUMITRU LAZAR
Tehnoredactor; MINA CANTEMIR

Dat la cules 08.11.1967. Bun de tipar 05.11.1968. Apărut 1968. Tiraj *1470 ex. legate* 1/1 Hirtie tipar (nalt tip. A. *de 63 g/m'.* Format 700 X *1000/24.* Coli *ed. 20,79* Coli tipar 20,83. Planşe 16 tif>o. A. nr. 10.934/1967. C.Z. pentru bibliotecile mari si mici 859-18

întreprinderea Poligrafică « Arta Grafică »
Calea Şerban Vodă, 133 - Bucureşti
Republica Socialistă România